

مذاکرات انجمن ایالتی فارس (۲ ذی قعدة ۱۳۲۷ تا ۲۲ محرم ۱۳۲۹)

به کوشش محمد برکت

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله الطاهرين

پس از امضاء فرمان مشروطيت و تشكيل مجلس شورای ملی در تهران. در بعضی از شهرهای بزرگ و ایالات، از جمله ایالت فارس، انجمن ایالتی تشكيل شد. این انجمن با حضور نمایندگان طبقات مختلف مردم و حتی ولایات تشكيل شده و بر بسیاری از امور اجتماعی، اقتصادی و سیاسی ایالت نظارت و دخالت داشت. پس از آغاز دوره دوم مجلس شورای ملی در تهران، در شیراز نیز، دوره دوم «انجمن ایالتی» تشكيل شد. انتخابات دوره دوم مجلس شورای ملی و همچنین انتخاب و تشكيل «انجمن ایالتی»، به همت و تلاش میرزا جعفرقلی خان سهام‌الدوله، ایالت آن زمان فارس، صورت پذیرفت. آنچه پیش روی خوانندگان گرامی است، خلاصه مذاکرات «انجمن ایالتی فارس» در دوره دوم مجلس شورای ملی است. از سه شنبه ۲ ذی‌القعدة ۱۳۲۷ تا سه شنبه ۲۲ محرم ۱۳۲۹، متأسفانه نسخه موجود ناقص الآخر بوده و معلوم نیست جلسات تا چه تاریخی ادامه داشته است.

محور مذاکرات:

متن حاضر، در بردارنده نکته‌های مختلف و متنوع سیاسی، اقتصادی و اجتماعی آن روزگار فارس و شیراز است. مهم‌ترین آنها عبارتند از:

۱- مدیریت سیاسی فارس: این انجمن در دوره حکمرانی جعفرقلی خان جلیوند، سهام‌الدوله شروع

شده است. پس مدت کوتاهی وی از این مقام عزل شده و تا رسیدن حکمران بعدی، آقای مخاطب‌الدوله و سپس آقای نصیرالملک نایب‌الایاله بوده‌اند تا اینکه شاهزاده عزیزالله میرزا، ظفرالسلطنه وارد شیراز می‌شود. وی نیز مدت کوتاهی در شیراز حکمران بوده و پس از استعفاء، آقای قوام‌الملک نایب‌الایاله شده است. بر اساس متن مذاکرات، عین‌الدوله به عنوان حکمران جدید انتخاب شده و عازم شیراز بوده، که این کار تا آخرین جلسه مذاکرات حاضر صورت نپذیرفته است. البته عین‌الدوله حکمران شیراز نمی‌شود و به جای او رضا قلی خان مافی به عنوان حکمران به شیراز می‌آید.

۲- نا امنی: شرارت‌های بسیار ایلات و حاکمان ولایت‌ها و اوباش که موجب خرابی مزارع و املاک مردم و بی‌نظمی و ناامنی در شهرها شده است.

۳- مالیات: دستور فوری از سوی مرکز برای اخذ مالیات و شکایت مردم، بخصوص مالکین از عدم تمکن مالی برای پرداخت مالیات به دلیل خرابی املاک توسط اشرار.

۴- بی‌عدالتی عدلیه: اعتصام‌الممالک که رئیس عدلیه است. با صدور احکام خلاف قانون، موجب نارضایتی عموم مردم و اصناف شده و وقت زیادی از انجمن را به دلیل مراجعات هر روزه مردم شاکی، هدر داده است.

۵- اطاعت از قانون:

مطلب قابل توجه، عملکرد هوشیارانه و اطاعت از قانون توسط انجمن ایالتی است که نمونه بارز آن، پاسخی است که انجمن درباره عدلیه می‌دهد، هنگامی که به دلیل خلاف‌های مکرر اعتصام‌الممالک؛ انجمن، عدلیه را مورد اطمینان نمی‌داند، اما اجازه نمی‌دهد که مردم و اصناف بدون مراجعه به عدلیه و سرخود کاری انجام دهند.

نام اعضای انجمن:

ظاهراً، انجمن ایالتی در آغاز تشکیل دارای دوازده عضو و نماینده بوده که در روزها و ماه‌های بعدی، نمایندگانی از ولایات اطراف و حتی صنف‌های مختلف، به انجمن افزوده شده‌اند. نام نمایندگان بر اساس آنچه در متن از آنها به مناسبتی یاد شده و همچنین نام غائبین که در پایان هر جلسه آمده، به شرح زیر است:

- ۱- مهدی وکیل‌الدوله (رئیس انجمن)
- ۲- نصیرالملک
- ۳- آقا سید جعفر مزارعی (نماینده دوره اول مجلس شورای ملی)
- ۴- حاج شیخ یوسف حدائق (نماینده دور اول و سوم مجلس شورای ملی)
- ۵- حاج مهذب‌الدوله
- ۶- حاج عبدالرحمن کمپانی
- ۷- حاج علی آقا
- ۸- حاج سید محمدعلی

- ۹- آقا میرزا عبدالله خان جهرمی
- ۱۰- حاج میرزا احمد لاری
- ۱۲- حاج سید ابراهیم دهدشتی
- ۱۳- حاج میرزا علی اصغر
- ۱۴- حاج علی لاری (نماینده لارستان)
- ۱۵- حاج میرزا محمدتقی تاجر
- ۱۶- میرزا محمود خان
- ۱۷- حاج مدرس اردکانی
- ۱۸- ابوالسادات
- ۱۹- حاج آقای مجتهد
- ۲۰- رئیس معارف
- ۲۱- اجلال الملک
- ۲۲- معین الاسلام (نماینده بهبهان)

نکته:

یک نکته قابل توجه و تأمل در متن حاضر آنکه دو تن از مسئولین که دم از احترام و مشروطیت می‌زنند، در عمل از مصادیق بارز خیانت هستند.

یکی نصیرالملک که در جلسه‌ای (پنج‌شنبه ۶ صفر و سه‌شنبه ۱۱ صفر ۱۳۲۸) نادیده گرفتن زحماتش را توهین به خود و انجمن تلقی می‌نماید و از حضور در جلسات امتناع می‌ورزد، ولی در زمان نایب‌الایاله بودنش، خلاف‌های متعدد از او سر می‌زند.

دیگری اعتصام‌الممالک که در جلسه شنبه ۱۵ صفر ۱۳۲۸ می‌گوید:

خواطر محترم اعضاء انجمن ایالتی را به اغتشاشات و انقلابات داخلی شهر مستحضر می‌دارد. لیلۀ گذشته در منزل نصرالدوله به مجلس روضه رفته بودم. جمعیت کثیری از اشرار و ارادل شهری آمده‌اند در اطراف منزل و بنای هرزگی و فحاشی را به اساس مقدّس مشروطیت و اداره عدلیه و هیئت وزراء محترم مرکزی نهاده و چندین تیر و تفنگ هم شلیک نموده‌اند. کنون صریحاً می‌گویم: سرباز و تفنگچی تدارک و تهیه شده است. هر کس که بعد از این چنین اظهارات را نموده و این قسم وحشیگری را نماید، به ضرب گلوله او را مقتول و تلف خواهیم نمود. صریحاً می‌گویم: علاوه مأموریت و ریاست عدلیه که دارم، خود را مجاهد و فدائی اساس مقدّس مشروطیت می‌دانم. در صورتی که از گلوله‌های محمدعلی میرزا مطلقاً خوفی و وحشتی نکرده و با کمال قدرت با اساس دولت استبداد دفاع کردم. از جمله ممتنع است که بتوان از این اشخاص ردّل غمض عین کرده مجازات نداد.

اما، یکی از مشکلات اساسی مجلس ایالتی فارس، خلاف قانون‌های اعتصام‌الممالک است.

نسخه خطی:

متن حاضر بر اساس نسخه خطی موجود در کتابخانه مدرسه علمیه امام عصر (عج) شیراز آماده شده است. این نسخه دارای ۴۴ برگ به ابعاد: ۲۱ در ۳۴ سانتی‌متر است که مطالب در هر صفحه، در چهار ستون عمودی نوشته شده و سطح مکتوب هر صفحه ۱۸/۵ اس در ۳۱ اس است.

بسم الله الرحمن الرحیم

نسخه خطی عمودی در چهار ستون. متن دست‌نویس با خط نستعلیق، شامل مقدمه و متن اصلی است. در پایین صفحه، عبارت «بسم الله الرحمن الرحیم» به خط کوفی درج شده است.

پیام بهارستان / د. س. ۴، ش. ۱۵ / بهار ۱۳۹۱

بسم الله الرحمن الرحيم

الله خير ناصر و معين

به تاريخ سه شنبه ۲ شهر ذی القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷ هجری

مطابق سنه تخاقوی ئیل خیریت دلیل ترکی

خلاصه مذاکرات انجمن محترم ایالتی فارس شید الله آرکانه

انجمن محترم سه ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح، تمام و کلاء محترم حاضر سوای میرزا محمود خان.

اول از طرف اداره بلدیه مشروحهای به ایالت جلیله عرض کرده بودند. قرائت گردید که: محل مصارف بلدیه از مالیات اصناف و عوارض شهری معین و به اداره مرحمت شود که بودجه جمع و خرج بلدیه تعیین شود. ایالت جلیله رجوع به انجمن فرموده بودند بدین مضمون: در انجمن محترم ایالتی مطابق قانون این مسئله مطرح مذاکره و نتیجه را رأی بدهند که معمول شود.

پس از گفتگوی زیاد آراء بر این شد که نوشته شود به رئیس مالیه: صورت جزو جمیع بلده و مستقلات دیوانی را مفصلاً مشروحاً نوشته و به انجمن ایالتی یوم پنجشنبه تقدیم دارند و حضور خود جناب عالی در انجمن محترم ایالتی محض مذاکره بعضی مسائل مهمه لازم گردیده، تشریف در یوم پنجشنبه دو ساعت به غروب مانده بیاورید.

پس از آن صورت جواب تبریکه سردار عشایر قرائت گردید و خدمت ایشان فرستاده شد.

سپس عریضه میرزا محمد فسائی در خصوص مبلغ هشتاد تومان علاوه مالیات مقرری مزرعه موردی عمال فسا عدواناً پارساله دریافت کرده اند و امساله هم جداً مطالبه می نمایند، قرائت گردید. جواب گفته شد که: بروید خدمت رئیس مالیه، رئیس مالیه چنانچه علاج کردند فیها المقصود و الا یوم پنجشنبه که رئیس مالیه به انجمن می آیند، شما هم آمده که حضوراً به ایشان گفتگو شود.

سپس عریضه شجاع العلماء فسائی که مدتی است در خصوص ملک بیع شرطی مشاجره و منازعه به آقا محمدعلی صراف دارد قرائت گردید. مشعر بر اینکه: مدتی است که در محبس می باشم. محضاً لله رجوع فرمائید به عدلیه که یا آنکه ملک مرا به قیمت عادلانه بخرد و با آنکه سه ماه مهلت دهند که تدارک طلب ایشان را نموده و پرداخته باشم.

گفتگوی زیاد شد. آخر الأمر آراء و کلاء محترم بر این شد: دو کلمه به عدلیه نوشته شود که تحقیقات لازمه نموده و اسباب رفاهیت عارض را فراهم بیاورند و نتیجه تحقیقات و ختم عمل را اطلاع به انجمن داده باشند.

بعد از آن آقا سید نورالدین مولائی (/ مولی) پیشنهاد تشریف آورده، در خصوص سرکاری طلاب و حقوق دیوانی سادات و فقراء اظهار داشتند که: ارباب حقوق سرکاری محتاج و معطل می باشند، هشت ماه از سال گذشته، قسمی فرمائید که ترتیب این کار داده شود.

پس از گفتگوی زیاد، آراء بر این قرار گرفت که: انجمن قانوناً حق دخالتی ندارد. از طرف اداره مرکزی وزارت مالیه رجوع به رئیس مالیه فارس شده. ایشان باید قرار قطعی در حقوق مردم گذارند. ربطی قانوناً به انجمن ایالتی ندارد.

در این موقع حسب الأمر جناب رئیس انجمن ایالتی توقیف و تعطیل گردید.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ پنجشنبه ۴ شهر ذی القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷ هجری

مطابق سنه تخاقوی نیل خیریت دلیل ترکی

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح گردید. خلاصه مذاکرات یوم سه شنبه ۲ شهر ذی القعدة^۱ قرائت گردید. در خصوص آمدن مجیرالملک به انجمن گفتگو شده که تا کنون چرا حاضر نشده‌اند؟ قرار شد یک نفر رفته یادآوری به ایشان نماید که تشریف بیاورند.

در این وقت جماعت سادات و طلاب و بعضی دیگر که حقوق سرکاری دارند، به انجمن تشریف آوردند. سپس مشروح‌های که نوشته شده بود در خصوص واقعه شجاع العلماء، قرائت گردید و فرستاده شد. در این وقت تمام سادات و طلاب و ارباب حقوق بنای فریاد و شکایت را گذاردند که، به چه جهت انجمن در حق ماها رسیدگی نمی‌فرماید و حال آنکه در تمام ادارات حق نظارت دارد.

در این وقت رئیس مالیه با معاون خود اعتماد دیوان مستوفی، به انجمن آمدند. مجدداً ارباب حقوق سرکاری شروع به قیل و قال و داد و فریاد نمودند که: محتاج و گرسنه هستیم، تکلیف ماها را انجمن معین نماید.

گفته شد که: تلگرافی به وزارت مالیه در چندی قبل نموده بودند. جواب از طرف اداره وزارت مالیه چه قسم مخابره کرده‌اند؟

جواب دادند: تلگرافی که به وزارت مالیه مخابره کرده‌ایم جواب داده که: مطابق و موافق ثبت دفترخانه که در سنه قوی نیل معامله شده، حقوق مردم را باید بدهند. از رئیس مالیه پرسیده شد: چرا ترتیبی نمی‌دهید که حضرات آسوده شده و به حقوق خود برسند؟

رئیس مالیه جواب داد که: عدم ترتیب سبب این شده است که سنه قوی نیل به واسطه اینکه حکام معلوم نیست که به چه ترتیبی رفتار نموده‌اند و به آقایان صاحب حقوق سرکاری هم مشتبه شده که چه مبلغی در بودجه امساله سرکاری هذه السنه معین نموده‌اند.

گفته شد: صورت تلگرافی را که سابقاً مخابره شده قرائت شود. قرائت شد. خلاصه آن این است که: در خصوص سرکاری، کتابچه دستورالعمل هذه السنه بر طبق سنه قوی نیل است. به هیچ وجه تغییر پذیر نمی‌باشد.

۱. ن: شوال.

گفتگوی زیادی شد. آخر الأمر قرار شد کمیسیونی شود که ترتیب سرکاری هذه السنه داده شود. صورت اعضای کمیسیون قرائت گردید بدین مضمون: آقای نصیرالملک، مهذب الدوله، حاج سید ابراهیم دهمدشتی، اجلال الملک.

صورت اسامی آقایان که قرائت گردید. نصیرالملک و مهذب الدوله استعفاء خود را اظهار فرمودند. در عوض آنها حاج کمپانی معین شد.

در این وقت در خصوص صورت جزو جمع بلده و مستقلات گفتگو شد. صورت جمع و خرج بلده را رئیس مالیه در انجمن ارائه نمودند. قرائت شد. صورت مزبور در انجمن پسندیده آقایان نشد. قرار این شد که صورت دیگر یوم شنبه مفصلاً نوشته و به انجمن تقدیم دارد.

پس از آن مشروح‌های از طرف اداره ایالتی قرائت گردید. مشعر بر اینکه: اشخاصی که در اداره ایالتی مستخدم هستند. شب و روز زحمت می‌کشند. هر کدام حقوق سرکاری دارند ضیاء دیوان در انجمن حاضر می‌شود بدانچه صلاح است قراری که موجب آسایش صاحبان حقوق باشد آقایان محترم خواهند فرمود و اسامی هر یک را و حقوق آنها را جزو به جزو شرح داده بودند.

جواب نوشته شد: کمیسیونی از طرف انجمن ایالتی مشخص شده که قرار صحیح در کلیه سرکاری‌ها بدهند و به اداره ایالتی فرستاده شد.

در این وقت تقریباً نیم ساعت به غروب باقی مانده بود که از طرف جناب رئیس مقرر گردید که انجمن علنی مبدل به انجمن سری گردید. در این وقت غیر از وکلاء و منشیان سایرین کلاً تشریف بردند و مشغول به مذاکرات مهمه لازم گردیدند.

(۲) در این اثناء فرستاده ایالت جلیله پیغامی داشت. اذن خواسته و وارد انجمن گردید. بدین مضمون پیغام خود را در انجمن اظهار داشت: حضرت مستطاب ایالت جلیله از تمام آقایان وکلاء احوال پرسی می‌فرمایند و می‌فرمایند که همگی مطلع هستید که سه روز است نقاهت و کسالت فوق‌العاده عارض شده که مانع از آمدن خودم به انجمن می‌باشد و کمال میل را دارم که چند نفری از وکلاء را ملاقات نمایم. جناب آقای وکیل الدوله رئیس و چند نفری از وکلاء محترم، پس از فراغت از انجمن تشریف بیاورند که منتظر مقدم ایشان می‌باشم.

جواب داده شد که: إن شاء الله تعالی پس از فراغت از انجمن محترم، شرفیاب حضور ایالت جلیله خواهیم شد.

مغرب بود که از انجمن سری وکلاء فراغت پیدا کردند. در این موقع حسب الأمر جناب رئیس با عده‌ای از وکلاء به جهت خدمت ایالت جلیله تشریف بردند و انجمن محترم ختم گردید.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ شنبه ۶ شهر ذی القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷ هجری

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات یوم پنجشنبه ۴ قرائت گردید. مجدداً در خصوص صورت جزء جمع بلده و مستقلات دیوانی گفتگو شد. پس از مذاکرات زیاد، قرار شد صورت جزء جمع از صاحب جمع خواسته شود. پس از آن در خصوص کلیه اصل و فرع و تفاوت عمل مملکتی مذاکره گردید. آخر الامر قرار شد که نوشته شود به رئیس مالیه: صورت جمع و خرج مملکتی صورتی به جزو و صورت تمسکاتی را که از هر کس گرفته شده، اصلاً و فرعاً نوشته به انجمن محترم بفرستد.

بعد در خصوص حقوق سرکاری گفتگو شد. قرار بر این شد که: جداً از رئیس مالیه اصلاح این کار خواسته شود و ترتیبی در این کار بدهد.

سپس آقا میرزا عبدالله خان، آقایان و کلاء را عموماً و حاج کمپانی را خصوصاً مخاطب ساخته بدین قسم اظهار داشتند که: در خصوص تنخواهی که در مکان سینه سفید سرقت شد و حضرات تجار حضوراً به ایالت جلیله عرض کرده بودند که سارقین این تنخواه طایفه قشقائی می باشد. حال معین گردیده که چه اشخاص بوده اند. کنون حضرات قشقائی ادعای این بهتان و هتک شرف خود را می نمایند.

جواب گفته شد که: قانوناً حق دارند به عدلیه اظهار نمایند. آتیه رسیدگی خواهند کرد.

در خصوص نظامنامه داخلی انجمن ایالتی گفتگو در میان آمد. پس از مذاکرات زیاد، قرار شد کمیونی از اعضاء انجمن یوم یکشنبه هفتم، سه ساعت به غروب مانده حاضر شوند که قرائت شود. صورت اسامی آقایان از قرار ذیل است:

آقای حاج علی آقا. آقای رئیس معارف. آقای حاج آقا. آقای مهدب الدوله. آقای کمپانی. آقا میرزا محمود خان. آقای حاج مدرّس. جناب آقای رئیس انجمن.

در این وقت شخص عارضی اظهار کرد که: در خصوص اجاره باغی به دعاگو ظلم شده است. عریضه کرده و رفته ام که به حکومت جلیله عارض شوم، مانع شده اند.

قرار شد که نوشته شود تفصیل به ایالت جلیله و خودش را هم حضور ایالت جلیله فرستادندش که رسیدگی فرموده و احقاق حق عارض را فرمایند.

در خصوص رفتن و کلاء به پارلمان مذاکره شد که آقا میرزا محمودخان رسماً استعفاء خود را به طهران اظهار داشتند. قرار شد که نوشته شود به مؤیدالشریعه که: چون بر حسب اکثریت آراء و قانون انتخاب نوبت جنابعالی است. انجمن استعلام می نماید که برای حرکت به طهران حاضرید یا خیر؟ رد و قبول را اطلاع دهید.

سپس در خصوص عارض، ایالت جلیله دستخطی فرموده بودند که: تحقیق شد. خلاف عرض کرده. محض فرار از دین به انجمن محترم مُصدع شده است.

در خصوص صورت جمع و خرج که از رئیس مالیه خواسته شده بود. مشروحاً ایشان بدین مضمون قرائت گردید: به دفتر مالیه قدغن می شود که عاجلاً صورتی را که خواسته اید نوشته و تقدیم دارند.

در این موقع در انجمن جناب ابوالسادات اجازه از جناب رئیس خواسته نطق مفصلی نمود و ضمناً خواهش کردند که اذن فرمائید تماشاچیان به موجب بلیط مخصوص در انجمن حاضر شوند و مراقب حفظ نظم و انتظام آنها هم، یک نفر ناظم کافی بوده باشد.

جواب داده شد که: درصدد ترتیب کارهای انجمن می‌باشیم. این شاء الله تعالی پس از فراغت از اتمام نظامنامه، در این باب هم قرار صحیحی داده خواهد شد.

در این موقع قریب به غروب بود، که حسب الامر جناب رئیس، انجمن محترم ختم گردید.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ سه‌شنبه نهم شهر ذی‌القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷ هجری

انجمن محترم سه ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات یوم ششم قرائت گردید. تمام و کلاء حاضر، سوای آقای نصیرالملک و حاج مدرس اردکانی و حاج آقای مجتهد.

در باب سرکاری‌ها مجدداً گفتگو شد. از طرف رئیس مالیه هم دو کلمه نوشته شده بود که: حضرات ارباب حقوق سرکاری خیلی اذیت می‌کنند. خواهشمند است که در خصوص این کار [...] انجام پذیرد.

پس از مذاکرات زیاد نوشته شد به رئیس مالیه که: در خصوص تعیین کمیسیون اولاً صورتی به اسم و رسم و تعیین مبلغ حقوق هر کس، مطابق سنه قوی نیل و بعد به انجمن نوشته بفرستید. و در باب صورت جمع و خرج معامله مملکتی، معین فرمائید که تا چند روز دیگر فرستاده می‌شود.

سپس عریضه اهالی سروستان در خصوص میرزا جعفر نام قرائت گردید. همچنین عریضه حاج میرزا آقا میر حمزوی، مشعر بر اینکه: ملک قاضی آباد مرا چند سال است غارت نموده‌اند و دیناری عائد من نشده است. مستدعیم که رسیدگی فرموده و احقاق حق مرا نمائید. هر دو عریضه فرستاده حضور ایالت جلیله گردید که رسیدگی فرمایند.

پس از آن مشروحه شیخ الملک، رئیس عدلیه قرائت گردید. خلاصه آن این است که: ایالت جلیله چند یوم است که مأمور گذارده که مرا از شهر خارج کنند. آیا هتک شرف و آبروی حقیر توهین به وزارت عدلیه نمی‌باشد. نمی‌دانم انجمن محترم ایالتی تکلیف دارد که در اینگونه امور اقدامی و اصلاحی کنند یا خیر؟

در این وقت حضرت ایالت جلیله و رئیس مالیه به انجمن تشریف فرما شدند. در خصوص عمل حاج میرزا آقا میر فرمودند که: عرضش واضح است رجوع فرمودند به دفتر ایالتی و کمیسیون عشایر که رسیدگی نموده و تسویه نماید.

در خصوص جواب تلگراف به جهت تعیین مخارج و کلاء مذاکره شد. ایالت جلیله فرمودند که: جواب تلگرافی که سابق کرده شد از مرکز داده شده که: مطابق جوابی که سابقاً به پیشکار مالیه مخابره شده باید معمول شود.

در خصوص رفتن و کلاء گفتگو شد که: تا کنون مطلقاً اقدامی به جهت حرکت آنها نشده است و حکماً مُعجلاً باید بروند. صورت اشخاصی که به قانون انتخاب باید به طهران بروند قرائت گردید. مؤید الشریعه

استعفاء خود را به ایالت جلیله و کتباً به انجمن اظهار داشته بودند. مذاکره گردید. حق جناب آقا سید هاشم یزدی به قانون مقرر می‌شود. گفته شد که آنهم استعفاء خود را اظهار داشته. در خصوص آقای رحمت و علم الهدی گفتگو شد که قانوناً حق ایشان است. حسب الأمر ایالت جلیله، ایشان را معجلاً احضار فرمودند. پس از آن در خصوص عمل مالیه گفتگو شد. ایالت جلیله فرمودند که: مؤکداً قدغن شده که صورت جزء جمع بلده و مستقلات دیوانی و کلیه اصل و فرع و تفاوت عمل را رئیس مالیه نوشته و به انجمن تقدیم دارد. در خصوص شیخ الملک حضوراً مذاکره گردید. فرمودند: جواب او را بنویسید که چون وجود شما مخل نظم و آسایش عمومی است. حکماً از شهر بروید.

در خصوص آقانظر کازرونی صحبت شد که مفلس است. خوبست که از محبس خلاص شود. ایالت جواب دادند که: چنانچه ورشکسته به تقصیر است. البته باید در محبس بماند و چنانچه غیر از این است. البته باید از محبس رها شود. در این خصوص رسیدگی خواهیم کرد.

جواب شیخ الملک نوشته گردید که: مشروحاً شما از لحاظ ایالت گذشت. چون وجود شما را مخل نظم می‌دانند. البته باید در اسرع وقت حرکت فرمائید.

در این موقع، حاج علی اجازه نطق خواسته، پس از تحصیل اجازه، فرمودند که: در هفته گذشته، گفتگویی شده که چون حاجی علی اعتبارنامه خود را تا کنون اظهار نداشته، وکالت ایشان رسمیت ندارد. این است وکالت نامه و اعتبارنامه حقیر. قرائت شد و ایشان رسماً پذیرفته شدند.

در خصوص صاحب جمع، پس از مذاکرات قرار بر این شد که صورت جزء جمع بلده را بطور صحیح به قید التزام، بدون کسر و نقصان نوشته باشد. یک صورت به انجمن ایالتی و یکی به اداره بلدیه و یکی هم به دفتر مالیه تقدیم دارد. قرار شد که معجلاً نوشته و فردا به جناب رئیس تقدیم دارد.

مجدداً در خصوص مخارج وکلاء به طهران گفتگو گردید. ایالت فرمودند که: مخارج رفتن وکلاء قانونی است. سیصد و شصت تومان قانوناً از مرکز معین شده و بر حسب قرار و از سابق یکصد و چهل تومان کسر است. پنجاه تومان شخصاً خودم می‌دهم.

جناب نصرالدوله حاضر بود. اظهار کرد: نود تومان هم من شخصاً می‌دهم و دادند. پنجاه تومان آقا میرزا عبدالعلی خان رئیس معارف، وکیل آباء و پنجاه تومان هم جناب حاج علی وکیل لارستان، بابت مخارج در عرض راه که باید دریافت دارند، تقدیم دادند. که تماماً مبلغ ششصد تومان می‌شود. قرار شد که قبض داده و وجه را دریافت کرده و معجلاً به سمت طهران حرکت فرمایند.

در این وقت جناب میرزای رحمت حاضر به انجمن شدند. از ایشان سؤال که به قانون انتخاب به طهران می‌باید حرکت کنید. حاضرید یا استعفاء دارید؟

جواب داده که: چنانچه به قانون انتخابات نوبت به حقیر بوده باشد. در مقام خدمت به نوع حاضرم.

قرار شد که اعتبارنامه ایشان را نوشته شود و حرکت به طهران فرمایند.

پس از آن قرار شد دو کمیسیون منعقد شود. یکی به جهت رسیدگی به کلیه بودجه جمع و خرج مملکتی و صورت تمسکات محلی که از هر کس گرفته شده و معامله نموده‌اند و دیگری به جهت رسیدگی به

ولایات و بلوکات و ایلات، در خصوص ترتیبات انجمن‌های ولایتی و جزئیات آنجاها و غیره. صورت اسامی کمیسیون مالیه که معین شده‌اند از این قرار است: جناب نصیرالملک کمپانی. مهذب‌الدوله. صورت اسامی کمیسیون تحقیق که معین شده‌اند: حاج میرزا احمد. حاج میرزا محمدتقی. آقا میرزا عبدالله خان.

(۳) جناب نصیرالملک حاضر نبودند. قرار شد که به ایشان رسماً نوشته و اطلاع دهند. در این موقع قریب به مغرب بود که حسب الامر جناب رئیس، انجمن محترم ختم گردید. رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ پنج‌شنبه ۱۱ شهر ذی‌القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷

خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه نهم انجمن محترم ایالتی قرائت گردید. در خصوص رفتن و کلاء به طهران مجدداً گفتگو شد. جناب حاج آقا و جناب آقا شیخ علی و جناب حاج سید ابراهیم مدرس اردکانی، هر سه نفر متفقاً اظهار داشتند که: به جهت حرکت به طهران حاضریم. یک نفر دیگر را معین فرمائید که بر حسب قانون چهار نفر متفقاً رفته باشیم. گفته شد که: جناب رحمت حاضرند به جهت رفتن.

جواب داده شد که: بر حسب قانون حق جناب آقا سید هاشم یزدی پیشنهاد می‌باشد. پس از ایشان نوبت جناب رحمت است.

استعلامی که سابقاً انجمن محترم، از رفتن به طهران و استعفاء کردن ایشان مذاکره گردید، گفته شد که: بر حسب نوشته ایشان در جواب انجمن، حاضرند رفتن به طهران را، مشروحه ایشان قرائت گردید. مشعر بر اینکه: با نهایت میل و شرف، در مقام خدمت به وطن عزیز، به جهت رفتن به طهران حاضریم. مذاکرات زیاده از حد گردید. در این وقت به مناسبتی چند انجمن محترم از رسمیت خارج گردید و پس از ساعتی دیگر انجمن محترم ختم شد.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ شنبه سیزدهم شهر ذی‌القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷

چون جناب رئیس فی الجمله کسالتی عارض وجود محترم ایشان گردیده بود و بنا بر مصلحتی چند، انجمن محترم رسمیت پیدا نکرد و مذاکره‌ای نبود.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ سه‌شنبه شانزدهم شهر ذی‌القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم یک ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ جناب آقا سید جعفر و حاج میرزا احمد و حاج میرزا محمدتقی حاضر نبودند. مشروحه ایالت جلیله قرائت گردید. مشعر بر اینکه: در باب تنخواه مسروقه

جنرال قونسول و حضرت زوآر شیرازی، اینکه گفته شده که حضرات قشقائی است. از قرار راپورتی است که جنرال قونسول داده است و من موکول به تحقیق صحیح نموده‌ام. تکلیف صولت‌الدوله سردار عشایر این است که معجلاً تحقیق صحیح نموده، در دستگیری و قلع و قمع اشرار جد و جهد و کوشش نماید و خود را از این بد نامی آسوده دارد.

سپس صورت مرقومه ایالت جلیله و تلگراف وقارالممالک حکمران کازرون قرائت شد. مشعر بر اینکه بُرج بوشکان اتراک تصرف، میان خورشید بیک کمارجی با کشکولی نزاع، اخطاراً به انجمن محترم ایالتی فرستاده شد.

ایضاً در خصوص ارباب حقوق سرکاری مجدداً گفتگو شد. پس از مذاکرات زیاد، قرار بر این شد که کتابچه سرکاری را که اعضاء کمیسیون مالیه تصحیح نموده و ترتیب داده‌اند، در انجمن آورده شود. پس از استحضار سایر آقایان و کلاء، به اداره مالیه فرستاده و به موقع اجرا گذارده شود.

در این وقت، مستوفی سرکاری را که کتابچه سپرده ایشان می‌بود، آقایان و کلاء احضار فرمودند. پس از حاضر شدن، مطالبه صورت کتابچه سرکاری شد.

جواب داد: کتابچه را جناب مدبرالسلطنه، معاون پیشکار مالیه گرفته که ملاحظه نماید.

قرار شد که نوشته شود به اداره مالیه، معجلاً کتابچه را به انجمن بفرستید.

در این موقع، مشروحه مفصله‌ای از طرف اداره بلدیه قرائت گردید. مشعر بر اینکه: مکرر در باب بودجه بلدیه نوشته‌ایم و جواب مساعدی نرسیده و به واسطه تعیین نبودن بودجه، امورات بلدیه مختل است. صاحب جمع را به انجمن فرستادیم، بلکه انجمن محترم ترتیبی در بودجه بلدیه بدهند.

پس از مذاکرات زیاد، قرار بر این شد که نوشته شود به انجمن بلدیه: انجمن محترم ایالتی رأی دادند که عوائد و مخارج بلدیه تماماً می‌باید راجع به اداره بلدیه بوده باشد. که آنها صورت جمع و خرج بلدیه را در موقع خود اظهار داشته و اجرا گردد. نوشته و فرستاده شد.

لایحه کیهان قرائت گردید. خلاصه آن اینکه: سه سؤال دارم. سؤال اول را که می‌نمایم؛ پس از تحصیل جواب، سؤال دیگر را می‌نمایم.

سؤال اول آنکه: چنانچه شخصی پیدا شود که پس از زحمات بسیار پاره‌ای مطالب مهمه درک نموده که فوائد و نتایج آن راجع به عموم ملت و دولت خواهد بود. آیا همراهی و معاونت با چنین شخصی واجب است یا خیر؟

جواب داده شد که: چنین شخصی در نزد عقلاء مورد تمجید و تحسین است و البته باید که هر کس می‌تواند همراهی و معاونت به آن شخص نماید.

مجدداً به ایالت جلیله در خصوص تنخواه مسروقه نوشته شد که: جوابی که ایالت جلیله مرقوم داشته‌اند اشتباه فرموده‌اند. تنخواهی که سابقاً در مکان سینه سفید سرقت شده و محقق گردید که چه اشخاصی می‌باشند. اشتباهاً اسناد آنرا به طایفه قشقائی داده‌اند. انجمن محترم خواهشمند است که به جهت امیدواری صولت‌الدوله سردار عشایر، جوابی مرقوم فرمایند، تا بعد پرداخته شود به کار جنرال قونسول.

در خصوص سرقت طایفه بویراحمدی گفتگوی زیاد شد که: نهایت شرارت و سرقت را می‌نمایند و تلگرافی از جناب شیخ نورالله اصفهانی قرائت گردید خطاب به سردار عشایر. مشعر بر اینکه: جلوگیری از طایفه بویراحمدی، که فعلاً اطراف اصفهان مشغول قتل و غارتند، از جناب ایلخانی متمنی است. در خصوص تلگراف وقارالممالک گفتگو شد. قرار شد که نوشته شود به سردار عشایر که رفع این غائله را معجلاً فرموده باشند.

همین قسم هم به ایالت جلیله به جهت اطلاع نوشته شد.

در این موقع، جواب از طرف پیشکار مالیه قرائت گردید. مشعر بر اینکه: اداره مالیه نهایت امتنان را از این زحمت دارد. کتابچه را امشب ملاحظه می‌نماید و فردا خواهیم فرستاد. در خصوص کمیسیونی که سابقاً به جهت خواندن نظامنامه داخلی انجمن منعقد بود، مذاکره گردید. آخر الامر قرار بر این شد که صبح چهارشنبه هفدهم مجدداً کمیون منعقد شود که نظامنامه قرائت شده و اتمام پذیرد.

در این وقت انجمن محترم ختم گردید.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ پنج‌شنبه هیجدهم شهر ذی‌القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح؛ خلاصه مذاکرات سه‌شنبه شانزدهم قرائت گردید. در خصوص غارت نیریز، که عریضه به انجمن عرض کرده بودند و حبس یک نفر از رعیت قریه دالین و استصوابی قصبه زرقان، گفتگوی زیادی گردید. پس از مذاکرات، قرار بر این شد که به ایالت جلیله نوشته شود که: تصفیه و تسویه این سه مطلب را بفرمایند.

سپس عریضه مدرسه شریعت قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: دویست و چهل تومان سرکاری ظلّ السلطان به جهت کسر مخارج مدرسه منظور و برقرار فرمودند. حال از قرار معلوم مقطوع شده است. مستدعی هستیم در انجمن محترم و کمیسیون مالیه این مبلغ را تصویب فرمایند.

پس از مذاکره بسیار، جناب نصیرالملک با نهایت ملاحظت و مرحمت فرمودند که: از امروز، تمام کسر مخارج مدرسه را شخصاً خودم قبول دارم و متحمل می‌باشم. که در هر ماه، صورت کسر مخارج مدرسه را آورده، مبلغی که کسر است دریافت دارید. همگی حضار اظهار امتنان و تمجید نمودند.

در این وقت، حضرات تجار و مکاریان و زواری که قریب خان زنیان، مال التجاره و قاطر و اموال آنها را به سرقت برده بودند، در انجمن حاضر شده و عرض حال خود را نمودند. در خصوص سارقین و صورت بردن اموال آنها، تحقیقات لازمه و کلاء محترم از آنها نمودند. پس از آن از طرف انجمن ایالتی محترم به آنها جواب داده شد که: انجمن ایالتی و ایالت جلیله اقدامات لازمه نموده‌اند. چند یومی مهلت بدهید، إن شاء الله علاج بی‌نظمی راه معجلاً خواهد شد و اموال مسروقه هم مسترد اولیای امور خواهند فرمود. عارضین اجازه مرخصی خواسته و رفتند.

پس از آن، دو سه نفری از اهالی قصبه اردکان را انجمن محترم احضار نموده و در خصوص سرقت طایفه بویراحمدهی تحقیقات لازمه و استنتاجات مفصله‌ای از آنها شد و صورت استنتاجات آنها را حسب الأمر جناب رئیس نوشتند.

در باب سرباز ملی و مجاهدین داوطلب، گفتگوی بسیار شد. جمعی از مجاهدین داوطلب هم حاضر بودند و استدعاء آنها به انجمن محترم این بود که: بر حسب فتاوی حجج اسلام عتبات عالیات و تصویب ایالت جلیله کبری مستدعی (۴) چنانیم که، انجمن محترم هم دستخطی مرحمت فرمایند، که در کمال دلگرمی مشغول به وظائف تعلیم نظامی بوده باشیم.

پس از مذاکرات، انجمن محترم مشروح‌های مشعر بر امضاء دستخط ایالت جلیله مقرر فرمودند که نوشته شود و به آنها داده شود.

در این وقت قریب به مغرب بود که انجمن محترم ختم گردید.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ شنبه بیستم شهر ذی القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم سه ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ جناب نصیرالملک و جناب آقا سید جعفر و حاج علی حاضر نبودند. در خصوص کتابچه سرکاری، جمعی از ارباب حقوق حاضر شده و علت عدم اجرای آنرا به انجمن محترم عرض نمودند. پس از مذاکرات زیاد گفته شد که: فردا کمیسیونی منعقد می‌شود در حضور ایالت و پیشکار مالیه و جمعی از وکلاء انجمن ایالتی هم حضور دارند. قرار قطعی صحیحی داده خواهد شد. در این وقت ارباب حقوق رفته و شروع به خواندن نظامنامه گردید. که پس از خوانده شدن یک دفعه تمام نظامنامه در انجمن رسمی به موقع اجرا گذارده شود. تقریباً یک ثلث از نظامنامه قرائت گردید. یک ساعت و نیم به طول انجامید.

سپس در خصوص مخارج اختصاصی انجمن ایالتی مذاکره گردید. پакتی هم از طرف اداره مالیه به انجمن محترم نوشته شده بود که: مخارجی را که اداره مالیه متحمل می‌شود فقط بام اندود عمارات انجمن است. مابقی مخارج انجمن می‌باید از اداره مالیه مرکزی امضاء و اجازه داده شود که مجری و معمول گردد. پس از مذاکرات زیاد، آراء بر این قرار گرفت که: به ایالت جلیله نوشته شود و تکلیف را ایالت جلیله معین فرمایند.

در این وقت، ارباب حقوق مجدداً با جمعیت کثیری مراجعت کرده و شروع به داد و فریاد و قال و مقال نمودند که: دو سه ماه پیش به آخر سال نمانده است و حقوق ماها به عهده تعویق افتاده، در انجمن محترم متحصن هستیم تا آنکه تکلیف ماها را انجمن محترم معین فرمایند.

از طرف انجمن به آنها جواب داده شد که: انجمن ایالتی به جهت اصلاح حقوق شما مشغول مذاکره است و با اداره مالیه مشغول به جواب و سؤال است. کتابچه را که ایالت کبری امضاء فرمودند، مقصود حاصل خواهد بود و در انجمن محترم متحصن بودن مطلقاً مناسب ندارد. به منازل خود مطمئناً مراجعت فرمائید.

فاخرالسلطنه عریضه‌ای به انجمن محترم در خصوص قطع حقوق سرکاری خود عرض کرده بود که مجدداً انجمن برقرار نماید.

جواب نوشته شد که: انجمن محترم مطلقاً مداخله ندارد. در این خصوص باید حضور ایالت جلیله این کار تصفیه شود.

عریضه کدخدای زرکان مجدداً قرائت گردید که مبلغ سیصد تومان بابت استصوابی زرکان، اداره مالیه جداً مطالبه می‌نماید.

در این باب خیلی مذاکره گردید. آخر الامر قرار بر این شد که: صورت جمع و خرج مملکتی جداً از اداره مالیه خواسته و مشخص گردد که استصوابی زرکان از اداره مالیه مرکز، در دستور العمل منظور شده است یا خیر؟

در این وقت، قریب به مغرب، انجمن محترم حسب الامر جناب رئیس ختم گردید.
رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ سه‌شنبه بیست و سوم شهر ذی‌القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح، خلاصه مذاکرات شنبه بیستم قرائت گردید. مجدداً ارباب حقوق در انجمن حاضر شده و مطالبه کتابچه سرکاری و حقوق خود را نمودند.

اکثریت آراء کل و کلاء بر این قرار گرفت که، نوشته شود به اداره مالیه: حضرات موظفین سرکاری به انجمن آمده، مطالبه حقوق خود را می‌نمایند. معجلاً تکلیف آقایان را معین فرمائید که معمول شود.

در این وقت، تلگرافی که به طهران باید مخابره شود قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: به توسط و کلاء فارس به ساحت دارالشواری کبری بعضی مذاکرات لازم است که حضور وزیر مالیه، برای مخابره حضوری در تلگرافخانه، تعیین وقت و حضور وزیر مالیه را مخابره فرمائید.

در این وقت، صورت بودجه جمع و خرج مملکتی از طرف اداره مالیه به انجمن محترم تقدیم داشته شد.

در باب انجمن‌های ولایتی بلوکات و قصبه‌جات و فرستادن و کلاهی آنها به انجمن، مذاکره گردید. پس از مذاکرات، از طرف انجمن شرحی به کازران و جهرم و اصطهبانات [...] است، که خلاصه مضامین آن

آنکه: مطابق قانون مرکزی، ترتیب انجمن‌های ولایتی خود را داده و یک نفر وکیل خود را معجلاً به انجمن محترم بفرستید و مرتباً عدّه کلّ نفوس و سکنه قصبه‌جات را به استحضار حاکم آن محلّ و صورت معامله مالیاتی که معمول مباشرین جزو است، اصلاً و فرعاً نوشته و به انجمن محترم ایالتی ارسال دارید.

از بابت مالیات سرکوه مذاکره گردید. از طرف انجمن شرحی به اداره مالیه نوشته شد بدین مضمون که: صورت مالیات دوازده معدن سرکوه نیریز و سبعه و داراب را اصلاً و فرعاً معین نمائید و به انجمن ایالتی

بفرستید.

در این وقت، قریب به مغرب بود که حسب الامر جناب آقای رئیس، انجمن محترم ختم گردید.
رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ پنج‌شنبه بیست و پنجم شهر ذی‌القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح، آقایان نصیرالملک و آقا سید جعفر حاضر نبودند. خلاصه مذاکرات سه‌شنبه ۲۳ قرائت گردید. آقا سید جلال‌الدین مؤید الأشراف، مدیر جریده عروة الوثقی اصفهان، اجازه از جناب آقای رئیس خواسته، پس از تحصیل اجازه، نطق مفصلی کرده و در آخر نطق چندین اشعار قرائت نمودند. خلاصه نطق ایشان آنکه: در چندی قبل، مقداری مال و اموال مرا طایفه عرب و بهارلو سرقت کرده‌اند. خواهشمند از انجمن محترم چنانم که، بذل مرحمتی فرموده، اموال مسروقه مرا مسترد فرمایند.

جواب گفته شد که: انجمن محترم همه قسم همراهی و مساعدت در استرداد اموال شما دارد. در این وقت، ابوالسادات از طرف ایالت در انجمن حاضر شده و اجازه خواستند پیغامی را که از طرف ایالت دارد عرضه نماید. پس از تحصیل اجازه، خلاصه پیغام آنکه: ایالت جلیله می‌فرماید: دولت سی هزار تومان بابت حقوق سرکاری در دستورالعمل منظور داشته که باید داده شود. من هم خواهش کردم که انجمن جرح و تعدیل نماید و سی هزار تومان منظور در کتابچه شود و در این کتابچه سی و شش هزار و چیزی منظور شده است. آقایان ارباب حقوق آمده و تصدیق می‌دهند. این کتابچه را ترتیب صحیحی بدهید که سی هزار تومان میزان عمل شود.

مذاکرات زیاد گردید. آخر الأمر آراء و کلاء قرار بر این گرفت که در جواب پیغام ایالت جلیله گفته شود که: انجمن حسب الأمر، نهایت تعدیل را در کتابچه نموده، دیگر هر قسم رأی مبارک است رفتار نمائید. در این موقع، تلگراف جناب سردار عشایر ایلخانی که در جواب تلگراف انجمن مخابره نموده بود، قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: در خصوص واقعه زوار خان زبان، حین استماع درصدد تحقیق برآمده، مرتکب محقق است. آقا علی پناه بویراحمدی است. چون قلاع محکمه دارند. توپ و اجازه مرکز را لازم است. هر ساعت که داده شود. تا آخر دقیقه امکان کوشش خواهم داشت. در خصوص بوشکان، خورشید تفنگچی در آنجا گذارده، مال از کشکولی به غارت برده‌اند و چند نفر را زخمی نموده‌اند. لابداً درصدد برآمده‌اند. اما گفتگوی با کمارج، پارسال بیست و چهار نفر کشکولی را کشتند. اگر بتوانید ترتیبی دهید که رفع غائله بشود. پس از آن، مجدداً ایالت پیغام فرموده بودند که: خوبست علی العجالة صورت اسامی علماء و سادات و متحصنین سرکاری را از کتابچه سرکاری موضوع فرمائید. به وجه علی الحساب به آنها داده شود که پس از آن شروع کنیم به ترتیب به سایر آقایان ذوی الحقوق سرکاری. آراء و کلاء بر این قرار گرفت که اسامی آقایان متحصنین مشخص شود. پس از تشخیص بروات آنها داده شود.

در این وقت، مشروحه‌ای که از طرف انجمن محترم به فسا نوشته شده بود قرائت گردید. مضمون آن مطابق مضمونی که به کازرون و جهرم و اصطهبانات سابقاً نوشته شده بود می‌باشد. در این وقت، قریب مغرب بود که حسب الأمر جناب رئیس، انجمن محترم ختم گردید. رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

(۵) به تاریخ سلخ شهر ذی القعدة الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح؛ آقایان آقا سید جعفر و آقای مهذب الدوله و آقای کمپانی و حاج میرزا محمدتقی حاضر نبودند.

در خصوص کتابچه سرکاری مذاکره گردید. قرار بر این شد که جناب اجلال الملک کتابچه را مقابل به نسخه دیگر نموده، پس از مقابل به اداره مالیه یک نسخه فرستاده شود و یک نسخه دیگر ضبط دفتر انجمن ایالتی باشد.

پس از آن تلگراف جناب سپهدار اعظم، به توسط آقای بهاء السلطنه، رئیس قشون فارس قرائت گردید. مشعر بر اینکه: معجلاً تعیین صورت عدّه قشون ساخولی فارس را به اسم و رسم، به استحضار انجمن ایالتی فارس نمائید و به مرکز اطلاع دهید.

پس از مذاکرات زیاد، آخر الأمر قرار بر این شد که، از طرف انجمن تلگرافی بدین مضمون به مرکز مخابره شود: خدمت آقای وزیر جنگ، تلگراف شریف در باب سان قشون مأمور فارس آقای بهاء السلطنه ارائه کردند. ان شاء الله تعالی به زودی رسیدگی شده، نتیجه به عرض خواهد رسید.

پس از آن، صورت عدّه قشونی را که حسب الأمر اولیای امور باید در فارس تشکیل داده شود و تقسیم آنها را به قراء و بلوکات و ایلات آقای بهاء السلطنه داده، قرائت گردید. قرار بر این شد که در این خصوص هم با نهایت مراعات قوانین موضوعه مجلس مقدس اقدامات لازمه بشود.

در این وقت، جماعت کثیری از تجار محترم در انجمن حاضر شده، در خصوص راه بوشهر و اصفهان و عدم امنیت راه و سارقین بویراحمدی، شکایت بسیار نمودند. پس از مذاکرات زیاد، آخر الأمر قرار بر این شد که، تلگرافی به مجلس مقدس شورا کبری از طرف انجمن ایالتی مخابره شود که: الیوم به جهت رفع اغتشاشات و امنیت راهها علاج منحصر است در اینکه راه از بوشهر الی اصفهان را به آقای صولت الدوله برگزار نمائید.

پس از آن، عریضه اعضاء و اجزاء دفتر ایالتی قرائت گردید. برقراری کسر حقوق سرکاری خود را استدعاء و تمنی نموده بودند. جواب نوشته شد که: سنوات سابق معیار سرکاری هفتاد هزار تومان بوده است. در هذه السنه سی هزار تومان منظور شده، نسبت این مبلغ با هفتاد هزار تومان معلوم خواهد بود. البته به تصویب ایالت جلیله، می بایست دولت علیه حقوق اجزاء را مقرر فرمایند.

سپس عریضه حضرات کندازی را قرائت نموده، مشعر بر اینکه: عباسقلی عامل آن محل نهایت ظلم و بی عدالتی را به این دعاگویان می نمایند و مبلغها زیاده از مالیات مقرر به قهر و غلبه دریافت می دارد. الحال همگی در شهر حاضر شده و از ظلم او فرار کرده و به انجمن متظلم می باشیم. که ضامن صحیح و معتبر می دهیم که در شیراز اصلاً و فرعاً مالیات قریه کندازی را بپردازد و محل به خود دعاگویان برگزار شود که از ظلم و اجحافات عباسقلی آسوده و مرفه الحال بوده باشیم.

پس از گفتگوی زیاد، آراء و کلاء محترم بدین قرار گرفت که، نوشته شود به اداره مالیه بدین مضمون که: این متظلمین از بی اعتدالی و ظلم عباسقلی عارض می باشند. مالیات خود را اصلاً و فرعاً ضامن می دهند.

لهذا محل را به ضامن آنها برگزار فرمائید و عباسقلی هم محکوم به عزل است. در این وقت، حسب الأمر جناب آقای رئیس انجمن ختم گردید.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ دوم شهر ذی الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح؛ آقایان آقا سید جعفر و حاج علی و حاج شیخ یوسف حاضر نبودند. خلاصه مذاکرات سلخ شهر ذی القعدة الحرام قرائت گردید. مجدداً در خصوص کتابچه سرکاری مذاکره گردید که مقابله شده و تمام است. شرحی از طرف انجمن بدین مضمون در کتابچه نوشته گردید: برحسب امر ایالت کبری، دقت تمام در این کتابچه شده و میزان حقوق موظفین این کتابچه بالغ به سی و شش هزار تومان است و مقرر گردید که از این به بعد مستوفی کتابچه سرکاری دیناری به هیچ وجه رسوم نگیرد.

پس از نوشتن، خدمت ایالت فرستاده شد که از همین قرار مجری و معمول شود. عریضه شخص نیریزی قرائت گردید. استدعاء به انجمن محترم نموده بود که دو کلمه مرحمت شود نایب الحکومه نیریز مجبوراً مرا به کدخدائی نیریز نگمارد و در توقف نیریز یا جای دیگر آسوده و آزاد بوده باشم.

دو کلمه از طرف انجمن محترم خطاب به نایب الحکومه نیریز نوشته گردید که: عارض مختار است در نیریز توقف نماید یا جای دیگر و مخیر است در کدخدائی کردن یا نکردن را احدی نمی تواند قانوناً متعرض عارض شود و مجبوراً او را به شغلی که مایل نیست بگمارد.

سپس عریضه شخص امامزاده اسماعیلی قرائت گردید. مشعر بر اینکه: اداره عدلیه به عرض دعاگو رسیدگی نمی نمایند و مرافعه مرا تصفیه نمی کنند. دو کلمه از طرف انجمن به اداره عدلیه نوشته شد که احقاق حق عارض را نموده، مُعْجَلاً مرافعه او را تسویه نمایند. در این وقت، شروع به خواندن نظامنامه داخلی انجمن گردید. اندک تغییری در دو سه مواد آن به اکثریت آراء داده شد.

در این وقت، در خصوص کتابچه سرکاری از طرف ایالت چنین بیغام گفته شد: کتابچه را ملاحظه نمودم. قانوناً می بایست از طرف مرکز، وزیر مالیه این کتابچه را تصویب و امضاء نماید. آن وقت حقوق آقایان داده خواهد شد. بدون اجازه مرکز مجری و معمول نخواهد بود.

جواب گفته شد که: انجمن محترم در خصوص کتابچه سرکاری، مقدار هفتاد و پنج هزار تومان را به معیار سی هزار تومان قرار داده، زحمت خود را به منتهی المراتب کشید. جلسات و کمیسیون های متوالیه از برای این کار ترتیب داد. دیگر تکلیف از انجمن ساقط است. ارباب حقوق خود داند با اداره مالیه و ایالت جلیله.

در این وقت، از طرف آقای رئیس رسماً به وکلاء اخطار شد که: چون حسب الأمر آقای وزیر جنگ از

مرکز، می‌بایست رسیدگی و تشخیص عدّه قشون ساخلوی فارس بشود. لهذا فردا صبح را آقایان و کلاء حاضر شده و عدّه حاضره قشون را ملاحظه نمایند.

پس از آن بر حسب خواهش عدّه‌ای از و کلاء، تلگرافات حضوری که یوم چهارشنبه در خصوص سارقین بویراحمدی و ترتیب راه بوشهر با جناب سردار عشایر، جناب رئیس و عدّه‌ای از و کلاء مخابره فرموده بودند، به جهت استحضار خواطر محترم آقایان و کلاء قرائت گردید و پس از قرائت حسب الامر جناب آقای رئیس، انجمن محترم ختم گردید و از رسمیت خارج شد.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ شنبه چهارم شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم سه ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ آقایان آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف حاضر نبودند. خلاصه مذاکرات دویم شهر ذی‌الحجه الحرام قرائت گردید. در خصوص کُنْدازی‌ها [...] انجمن متظلم شده‌اند مذاکره [...] طرف انجمن محترم به اداره مالیه داده شده بود که خلاصه آن آنست که: به واسطه شرارت و عدم اطمینان کُنْدازی‌ها به عباسقلی، رسماً عباسقلی معزول است الحال حاضرند که ضمانت معتبر صحیح در خصوص مالیات خود به اداره مالیه بدهند که آسوده به قریه خود معاودت نمایند. اداره مالیه پیغاماً جواب داده بود که: همین قدر یک نفر آدم معتبر ضامن بدهند. حسب الفرموده آقایان و کلاء، قریه کُنْدازی به خود اهالی، اداره مالیه برگزار خواهد کرد. قرار بر این شد که ضامن داده و محل به آنها برگزار شود.

در باب تعیین سان قشون مذاکره گردید. صبح چهارشنبه به واسطه بارش تعطیل شده بود. قرار بر این بود که یوم شنبه چهارم سان قشون دیده شود. آقای بهاءالسلطنه عذر خواسته بود که به واسطه امر ناگواری امروز در عهده تعویق افتاد. یوم سه‌شنبه یکساعت به ظهر مانده در صورتی که بارش نباشد، حاضریم که سان دیده شود.

پس از آن، در خصوص اصل و فرع مالیات و کلیه بودجه جمع و خرج مملکتی مذاکرات زیاد گردید. آخر الامر قرار بر این شد که نوشته شود به اداره مالیه: چون وجود پیشکار مالیه به جهت پاره‌ای مطالب مهمه در انجمن لازم شده، یوم سه‌شنبه ششم در انجمن حاضر شوید، که پاره‌ای مطالب مهمه گفتگو شود.

پس از آن، در خصوص کتابچه سرکاری از طرف اداره مالیه به انجمن نوشته شده بود که: هر قدر از انجمن محترم استدعا شد که تلگرافی در خصوص سرکاری اهالی فارس بفرمائید به مرکز، اجابت فرمودید. هر روزه جمعی از سادات و ارباب حقوق در اداره مالیه جمع شده و اداره مالیه را از کارهای لازمه باز می‌دارند. تکلیف را معین فرمائید.

جواب نوشته شد که: انجمن محترم حسب المیل ایالت جلیله، با نهایت زحمت کتابچه را ترتیب داده.

۱. نسخه همین گونه است. «هفتم» صحیح است.

دیگر اداره مالیه هر قسم صلاح قانونی خود را می‌داند، معمول دارد. در این وقت، در باب بند رامجرد و بلوک آن محل گفتگو گردید. پس از مذاکرات زیاد قرار بر این شد که صورت اسامی ملاک آن بلوک را نوشته و رسماً به آنها اطلاع داده شود که در جلسه آتیه حاضر شوند. در این وقت، ایالت جلیله به انجمن تشریف آورده و انجمن از رسمیت خارج گردید. رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

(۶) به تاریخ سه‌شنبه هفتم شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات شنبه ۴ قرائت گردید. در موقع قرائت نه نفر از آقایان و کلاء حاضر بودند. پس از قرائت؛ آقای سید جلال‌الدین مجدلاًشرف کرمانی به انجمن محترم عارض شد که: معادل هفتصد تومان تنخواه مرا عرب جباره‌ای به غارت برده، به ایالت جلیله عارض شده‌ام. اقدامی در استرداد اموال منهوبه دعاگو نمی‌نماید. از طرف انجمن به ایالت جلیله نوشته گردید که: معجلاً احقاق حق ایشان را بفرمائید. سپس جمعی از رعایای کندازی مجدداً به شهر وارد شده و به انجمن محترم عارض گردیدند که: برادر عباسقلی قریه کندازی را غارت کرده و تمام مال و اموال ما را به چپاول برده. تحقیقات لازمه از آنها، رئیس فرمودند. پس از آن، آنها را به حضور ایالت فرستادند که در تظلمات آنها رسیدگی فرموده و احقاق حق آنها را بفرمایند.

در این موقع، در خصوص بند رامجرد و زراعات رامجرد گفتگو و مذاکره گردید. پس از مذاکرات بسیار، آخر الامر قرار بر این شد که دو نفر مقنی (/ مفتشی) با علم با اطلاع از طرف ملاک املاکات رامجرد فرستاده شود، تشخیص تعمیرات و [...] جداول و مقدار مخارج و غیره را داده و تصدیق کنند. آن وقت ملاکین شروع به تعمیر و آبادی نمایند.

در این وقت، عنوانی که از طرف انجمن به اداره مالیه شده بود قرائت گردید. خلاصه آن اینکه: در باب حقوق سرکاری سادات لاری سرکاری تیمورخان که مستوفی شده است، اداره مالیه در حق سادات لاری منظور و برقرار نمایند.

در خصوص مجدلاًشرف دو کلمه ایالت مرقومه فرموده بودند. خلاصه آن اینکه: آقا سید جلال‌الدین مجدلاًشرف باید برود در محل قشلاق ایلات خمسه، نایب الحکومه اعراب احقاق حق ایشان را نماید. بعد از آن، عنوانی از طرف ایالت جلیله به انجمن محترم شده بود قرائت گردید. خلاصه آن اینکه: تلگرافی از مقام وزارت جلیله داخله رسیده جوابی هم عرض شده، صورت جواب و سؤال را به جهت استحضار خواطر محترم و کلاء انجمن فرستادم که مسوق باشند.

خلاصه تلگراف وزارت داخله بدین مضمون قرائت گردید که: سابقاً تلگرافی در مطالبه بودجه و صورت جزو مخارج ایالتی کرده بودم. حال مؤکداً اظهار می‌شود که چون وزارت مالیه جداً بودجه وزارت داخله را خواسته که به مجلس شورا ملی پیشنهاد شود. معجلاً صورت مخارج ادارات ایالتی و ولایتی و حکومت‌های

جزو و مباشرین بلوکات و ادارات نظمیه و غیره را هر چه زودتر به وزارت داخله بفرستید که کلیه بودجه وزارت داخله پیشنهاد شورا ملی شود و البته صورت عایدات حالیه حکومت و ادارات مزبوره را صحیحاً باید بفرستید که نهایت لازم است.

بعد جواب ایالت جلیله قرائت گردید بدین مضمون: صورت بودجه مخارجات و متصارفات یک ماهه فارس را سابقاً فرستادم و در خصوص تفاوت عمل رسمی فارس سه سال قبل تماماً جمع شده است و تفاوت عمل جزء ولایات را هم با انجمن ایالتی ترتیبات تحصیل آن صورت را داده و پس از تحقیقات لازمه نتیجه را به عرض می‌رساند.

در این وقت، قریب به غروب بود که انجمن محترم ختم شد و در موقع ختم انجمن، جنابان آقایان سید جعفر و حاج شیخ یوسف حاضر نبودند و امروز را نیامده بودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ پنجشنبه نهم شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح، خلاصه مذاکرات قرائت گردید. در موقع قرائت هفت نفر از آقایان و کلاء حاضر بودند و در خصوص تلگرافی که از قول حجج اسلام مخابره شده، مشعر بر اینکه: وزارت داخله چنانچه به زودی زود تعیین فرمانفرمای لایقی نکند به جهت فارس، دوچار بسی اشکالات خواهد شد. و کلاء انجمن ایالتی و مبعوثین دارالخلافه، چون به هوا و هوس ایالت منتخب گردیده‌اند، رسمیت قانونی ندارند. مذاکره گردید. پس از مذاکرات قرار بر این شد که از علماء و آقایان و حجج اسلام رسماً استفهام شود که: جناب عالی چنین تلگرافی را به طهران مخابره فرموده یا نفرموده، رسماً مرقوم فرمایند.

مشروحه اداره مالیه قرائت گردید. خلاصه آن: چون آقای سردار عشایر تا کنون اقدام در تفریع محاسبه و پرداخت مالیات هذه السنه قشقائی و ابوابجمعی خود با اداره مالیه نفرموده‌اند. انجمن محترم به وکیل قشقائی رسماً اخطار نمایند که اسناد دیوانی که دارند بفرستند به انجمن محترم که به استحضار و کلاء معظم تفریع حساب ایشان شده و مالیات ملزومی خود را بپردازند.

در این هنگام گفتگو و مذاکرات زیادی شد. آخر الامر قرار بر این شد که پیشکار قشقائی، حاج امیرالملک در انجمن حاضر شود و در این خصوص ترتیبات لازمه داده شود. شرحی به حاج امیرالملک به همین مضمون نوشته گردید. پس از فرستادن، جواب نوشته بود که پیشکار قشقائی نیست. قرار بر این شد که نوشته شود به اداره مالیه که در باب مالیات قشقائی و سایر ابوابجمعی منسوبه سردار عشایر، چون عجالاً وکیل در شیراز ندارند. لازم است که از طرف اداره مالیه مأمورین به قشقائی و جاهای دیگر، که مالیات تا کنون لا وصول است فرستاده شود. انجمن ایالتی هم توصیه و اقدامات لازمه در تأدیة مالیات خواهد نمود. در این موقع، سوارهای ابوابجمعی نصرت الممالک، که روز سان پیاده آمده بودند و قرار بر این شده بود که سواره سان بدهند. حاضر شده، و کلاء محترم سان دیده و مرخص فرمودند.

عریضه آقای شیخ ذبیح‌الله طهرانی قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: چون در دو سال قبل به عزم سفر فرنگ از دارالخلافه به جهت اتمام تحصیلات خود حرکت کرده؛ به واسطه عدم لوازمات و نا امنی طرق و شوارع معطل در شیراز شده، حال بحمد الله موفق به حرکت گردیده‌ام. مستدعی است انجمن محترم دو کلمه به عنوان معرفی و سفارش نامه به انجمن سعادت اسلامبول مرقوم دارد. که نهایت تشکر و امتنان حاصل است.

در این موقع، انجمن محترم ختم گردید. در موقع ختم انجمن، آقایان نصیرالملک و آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف حاضر نبودند و به هیچ وجه در این جلسه تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ شنبه یازدهم شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه نهم قرائت گردید. در موقع قرائت هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. عریضه جمعی از نیریزی‌ها قرائت گردید. گفته شد که: چون عریضه امضاء ندارد، پذیرفته نخواهد بود. سپس آن عریضه قابل توجه نگردید.

صورت تلگراف وزیر مالیه خوانده شد. مشعر بر اینکه: چون انجمن محترم به جهت مخابره حضوری تلگرافخانه مرا خواسته بودند. لهذا هر وقت که انجمن محترم به تلگرافخانه می‌آیند. معین فرمایند که وزارت مالیه برای مخابره حضوری حاضر شود.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که پس از ورود مبعوثین پارلمان به طهران، وقت معین شود و مذاکرات انجمن با حضور مبعوثین بوده باشد.

در این وقت، دو صورت تلگراف از اداره مالیه به انجمن محترم فرستاده بودند که به جهت استحضار خواطر وکلاء قرائت شود. خوانده شد بدین مضمون: چون تمام افراد این آب و خاک در نفع و ضرر شریک می‌باشند و ابناء این آب و خاک از هیچگونه بذل مال و جان در اعاده و استقرار مشروطیت مضایقه نکردند. حالا هم لازم است به اداء وجوه دیوانی که در تحت نظارت مجلس مقدس شورا ملی به مصرف حفظ استقلال وطن و ترقی ملت و اقتدار دولت خواهد رسید. اهالی فارس از اصل و فرع و تفاوت عمل هیچ تعطیل نمایند و بر حسب آنچه همه ساله از مالیات و فروعات و تفاوت عمل بوده، باز هم می‌باید معمول پرداخته شود. (مستشارالدوله رئیس مجلس شورا ملی).

دیگری خطاب به ایالت جلیله که: از قرار راپورت اداره مالیه، از مالیات هذه السنه لارستان و سبعه و سرکوه و فسا و سروستان و قشقائی و گله‌دار تا به حال چیزی به حیطة وصول نرسیده است. سه ماه بیشتر به آخر سال نمانده، حالا که همه قسم اختیارات به ایالت داده شده، دیگر منقصتی در کار نخواهد داشت که موجب تعطیل وصول مالیات شود. هر اقدامی که لازم می‌دانید در وصول و ایصال مالیات به عمل آورده، که بیش از این در عهده تعویق نباشد. (وزارت داخله).

در این موقع، مشروح‌ه‌ای که از ایالت جلیله بوسیله آقای حکیم الممالک، رئیس اداره بلدیة رسیده بود،

خوانده شد. خلاصه آن آنکه: آقای حکیم الممالک در انجمن محترم ایالتی امروز لازم است در بستن سد رودخانه (۷) که سابقاً معمول بوده، مذاکره و نتیجه رأی انجمن محترم را به دست بیاورند. تا اقدامات لازمه بشود.

در این باب مذاکره و گفتگوی زیادی شد. آخر الأمر قرار بر این شد که: بساتین و اراضی و خانه‌هایی که در معبر سیل رودخانه واقع شده است، صورتی نوشته شود و مخارج بستن سد را معین نمایند که از بساتین و اراضی و غیره منتفع، مصرف بستن سد را تعدیل نموده و دریافت دارند و به موقع مخارجات گذارند. پس از آن مشروح‌های که از طرف انجمن ایالتی محترم به اهالی بلوکات و قصبه‌جات و قراء و ایلات و غیره نوشته شده بود، قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: چون به موجب تلگرافات مجلس شورا ملی و وزارتخانه مالی مرکزی و دستورالعمل اداره مالی فارس، می‌بایست مالیات معمولی خود را هر کس بپردازد. علیهذا انجمن محترم هم اعلان و اخطار می‌نماید که مطابق سنوات سابقه، هر کس می‌باید مالیات خود را به کارگزاران اداره مالی بپردازد و مسامحه و تعلل را روا ندارد.

پس از آن، صورت اسامی قشون ساخلوی فارس که در چندی قبل از نظر محترم و کلاء گذشته بود و سان دیده بودند، قرائت شد. انجمن محترم امضاء نموده و به جهت آقای بهاءالسلطنه، رئیس قشون فرستاده. در این موقع، انجمن محترم ختم گردید و ایالت جلیله به انجمن تشریف فرما شدند و انجمن از رسمیت خارج شد. آقایان آقا سید جعفر و آقای نصیرالملک و آقای مهذب‌الدوله و حاج شیخ یوسف و حاج کمپانی در این جلسه حاضر نبودند و نیامده بودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ سه‌شنبه ۱۴ شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح، خلاصه مذاکرات یوم شنبه یازدهم قرائت گردید. در موقع قرائت هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. مجدداً جمعی از ارباب حقوق سرکاری حاضر بودند و از پیشکار مالی متظلم بودند که تا کنون بی‌روایت ارباب حقوق را حواله نداده و می‌گویند: انجمن محترم ایالتی پس از مذاکرات لازمه با اداره مالی مرکزی و تحصیل اجازه وزارت مالی، آن وقت حقوق شما داده خواهد شد. و انجمن محترم هم در باب مذاکرات با وزارت مالی رأی دادند که: پس از ورود وکلاء معوثین به دارالخلافه در حضور آنها مخابره حضوری خواهد شد. الحال وکلاء محترم هم به طهران وارده شده، تکلیف دعاگویان را معین فرمائید.

مذاکرات زیاد شد. در باب قیمت مخابرات و وجه آن که از چه محل باید داده شود، مذاکره گردید. قرار بر این شد که به اداره مالی نوشته شود در خصوص قیمت مخابرات که تکلیف را معین نماید و جواب به متظلمین در باب حقوق داده شد که: ترتیب صحیحی به ادارات مالی همین یک دو روزه به توسط مخابرات حضوری داده خواهد شد.

پس از آن، عریضه حاج عز‌الملک قرائت گردید. گفته شد که: چون راجع به محاکمات است، باید اداره

عدلیه رسیدگی نماید.

سپس عریضه میرزا محمدحسین بزّاز قرائت گردید. متظلم از اداره عدلیه شده بود که، چندین روز بدون جهت مرا در محبس توقیف کرده‌اند. در صورتی که به هیچ وجه تقصیری نداشته‌ام. قرار شد یک نفر رفته، توضیحات صحیحی از اداره عدلیه بخواهد که مطلب معلوم گردد. سپس عریضه شخص بوالوردی قرائت گردید. رجوع به عدلیه شد. پس از آن عریضه اهالی و پیله‌وران قریه فرک قرائت گردید. رجوع به ایالت جلیله شد که احقاق حق نمایند.

در این وقت، در جواب انجمن محترم از اداره مالیه شرحی نگاشته بود مشعر بر اینکه: اداره مالیه فقط قیمت مخابرات حضوری را متقبل است که در خصوص ارباب حقوق سرکاری و کلاء محترم مذاکره می‌نمایند. غیر از این اداره مالیه وجهی متقبل و ذمه دار نخواهد بود. پس از آن عریضه آقا میرزا ابراهیم فیروزآبادی قرائت گردید. مشعر بر اینکه: اداره عدلیه در احقاق حق دعاگوی مسامحه می‌نماید.

قرار بر این شد که حاج میرزا علی اصغر وکیل محترم رسماً از طرف انجمن رفته و معجلاً احقاق حق ایشان بشود.

در این موقع انجمن محترم ختم گردید. آقای نصیرالملک و آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف و حاج علی در این جلسه حاضر نبودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ پنج‌شنبه ۱۶ شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ در موقع رسمی شدن انجمن محترم هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. مشروحاً اداره عدلیه قرائت گردید. مشعر بر اینکه: در خصوص توضیحاتی که انجمن محترم در خصوص مرافعه آقا میرزا ابراهیم فیروزآبادی خواسته بودند. مطلب ایشان تا یک اندازه هم محقق و معلوم شده، این شاء الله تعالی یوم دوشنبه بیستم، در حضور جمعی از رؤساء محاکم محکمه عدلیه رسیدگی خواهد شد و جناب حاج میرزا علی اصغر هم در همان روز حاضر می‌شوند که پس از آن توضیحات خود را به انجمن محترم ایالتی عرضه بدارد.

پس از آن، عریضه جمعی از اهالی نیریز قرائت گردید. مشعر بر اینکه: تمام زراعات و بساتین قصبه نیریز لم یزرع و خراب و به کلی از حیّز آبادی افتاده است. مستدعی چنانیم که تخفیف مالیاتی امساله اولیای امور مرحمت فرمایند.

جواب گفته شد که: انجمن ایالتی در فقره تحقیقات مالیاتی با وزارت مالیه تلگرافاً مخابره می‌نماید. هر طور قرار دادند به شماها هم اطلاع داده خواهد شد.

عریضه میرزا جواد سروستانی قرائت گردید. مشعر بر اینکه: وظیفه موروثی داریم که مادر من هم از آن

وظیفه سهم می‌برد. شش سال است سایر وزات برده‌اند و به ماها هیچ نداده‌اند. مستدعی است که مقرر شود امساله به دعاگو داده شود.

از طرف انجمن محترم به اداره مالیه نوشته شد که: اداره مالیه رسیدگی نموده، در این خصوص قرار آسودگی عارض را بدهند.

در این وقت، از طرف جناب آقای رئیس به عموم و کلاء محترم اخطار و اعلام شد که فردا یوم جمعه هفدهم، چهار ساعت به غروب مانده، هیئت انجمن محترم در تلگرافخانه حاضر شده که مذاکرات لازمه با وزارت مالیه به وسیله مخابره حضورى شده باشد.

در این وقت انجمن محترم ختم گردید. در موقع ختم انجمن آقای نصیرالملک و آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف حاضر نبودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ شنبه هیجدهم شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ چون عید سعید حضرت مولی الموالی علی ابن ابی طالب صلوات الله و سلامه علیه می‌بود. سربازان ملی با یک وضع شعف آمیزی و مسرت‌انگیزی به انجمن محترم به جهت تبریک و تهنیت این عید سعید، که بزرگترین اعیاد ملی است، به قانون نظام حاضر شده و مراتب خلوص عضدات و تشکرات فوق‌العاده از زحمات و کلاء محترم، بوسیله لایحه مفصله‌ای عرضه داشتند. و کلاء محترم هم نهایت ملاحظت و مرحمت را به آنها اظهار داشتند.

سپس در خصوص تلگرافی که به امضاء علماء شیراز در باب بطلان صحت انتخاب و کلاء محترم انجمن ایالتی و کلاء مبعوثین مجلس مقدس دارالشوراء به دارالخلافه مخابره کرده‌اند، سربازان ملی به توسط عریضه به انجمن محترم متظلم شده بودند که جداً صورت تلگراف و اسامی امضاء کنندگان تلگراف را از انجمن محترم مطالبه می‌نمائیم و مستدعی چنانیم که انجمن محترم دقت کامل نموده و امضاء کنندگان را به ملت معرفی فرمایند که احدی از حدود خود تخلف نکرده و در صدد اختلاف و نفاق نبوده باشند.

در این خصوص گفتگوی زیادی شد. صورت جواب و سؤالاتی که انجمن محترم از علماء رسمی و حجج اسلام شیراز کرده بودند، در خصوص انتخابات و کلاء مبعوثین دارالخلافه، حسب الامر آقای رئیس قرائت گردید. که تماماً به یک مضمون نوشته بودند که: چنین تلگرافی را ابداً نکرده و اطلاع نداریم.

مذاکرات زیادی شد. قرار بر این شد که انجمن محترم تحقیقات لازمه نموده و امضاء کنندگان را معین نمایند و به ملت فارس معرفی فرمایند.

در این موقع، انجمن محترم ختم گردید و حسب الامر جناب آقای رئیس، عموم و کلاء به جهت ملاقات و تبریک این عید سعید به خدمت ایالت جلیله تشریف بردند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

(۸) به تاریخ سه‌شنبه بیست و یکم ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ در موقع رسمی شدن انجمن محترم نه نفر از وکلاء محترم حاضر بودند. در خصوص تنخواه غارتی مؤیدالأشراف^۱ کرمانی، آقای حاج سید عبدالحسین مجتهد کتباً شرحی در توصیه و سفارش ایشان مرقوم فرموده که: باید انجمن محترم بذل توجهی در استرداد اموال معزّی الیه نماید. قرائت گردید. رجوع به ایالت جلیله گردید که مقرر فرمایند یک نفر وکیل از طرف میر حالی خان عرب در شیراز، حاضر شود و رفع گفتگوی مؤیدالأشراف را کرده باشد.

پس از آن دو طغرا مکتوب از اداره مالیه مرکزی خطاب به انجمن محترم ایالتی قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: از قرار مذکور، عمده مالیات مؤدیان موضوعه شهری از علماء و اعیان و غیرها تا کنون لا وصول مانده. اقدام در وصول مالیات وظیفه انجمن محترم است. مُعجلاً اقدامات مجدّانه در وصول کلیه مالیات امناء انجمن محترم نموده باشند.

یکی دیگر خطاب به پیشکار مالیه بدین مضمون: پیشکار مالیه فارس در مبحث وجوه مقطوعات و اصناف فارس اظهار داشته بودند: چون وصول مالیات دیوان و رفع موانع و محظوراتی که در پیش است، وظیفه انجمن محترم است که می‌بایست نهایت مراقبت و اقدامات لازمه در وصول و ایصال مالیات بفرمایند. که اسباب ضرر دولت و ملت نشود.

سپس عریضه تبریکیه نایب الحکومه فسا قرائت گردید. در جواب مرقومه انجمن محترم که از روز پانزدهم شهر حال شروع به افتتاح انجمن ولایتی و فرستادن یک نفر به انجمن محترم خواهد شد.

بعد از آن در مبحث تعویق مالیات مؤدیان موضوعه و ترتیب وصول و ایصال مالیات و تفصیل غارت زدگی و مسلوب المنفعی بلوکات و املاکات و غیرها، از طرف انجمن محترم شرحی نوشته شده بود که تلگرافاً مخابره شود. قرائت گردید. قرار بر این شد که مجدداً اعضاء محترم امعان نظری نموده و به نظر ایالت رسیده و مخابره شود.

پس از آن دو عریضه از اهالی جهرم قرائت گردید. مشعر بر اجحافات فوق العاده حشمت السلطان نایب الحکومه جهرم می‌بود. معاون پیشکار مالیه حاضر بودند. علت و سبب اجحافات نایب الحکومه سؤال شد. جواب دادند که: صورت مالیات مقرری جهرم را به انجمن می‌فرستم که ملاحظه فرمایند. پس از آن از طرف انجمن رسیدگی شود. چنانچه زیاده از مالیات مقرری گرفته است، مالیه مسؤل و مؤاخذ است.

پس از مذاکرات، قرار بر این شد که در جلسه آینده مجدداً این مسئله مطرح، مذاکره و قرار آسودگی متظلمین جهرمی را داده باشند.

عریضه غلامحسین زارع قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: بدون سبب و جهت قانونی، عدلیه دعاگو را حبس کرده. مستدعی است که مقرر فرمائید که عادلانه ترتیب کار دعاگو را داده باشند.

به اداره عدلیه نوشته گردید که: مراتب را مفضلاً توضیح داده و کیفیت این محاکمه را رسماً نوشته باشند.

۱. نسخه همین گونه است. قبل از این «مجدالأشراف» ذکر شده بود.

در این وقت گفته شد: صفرقلی نام که جماعتی از طایفه ناصری صالحی عارض هستند و انجمن محترم او را رسماً از نصرالدوله خواسته است. کنون حاضر است. تحقیقات لازمه از صفرقلی و حضرات صالحی که عارض بودند گردید. عارضین متظلم بودند که مالیات خود را مدتی است به سردار عشایر پرداخته‌ایم. الحال مجدداً صفرقلی به حکم نصرالدوله مطالبه مالیات می‌نماید.

صفرقلی اظهار داشت که: سابق مالیات صولت‌الدوله از آنها می‌گرفته و الحال مالیات آنها جزء جمع نصرالدوله است. تمام مالیات را به صولت‌الدوله نپرداخته‌اند، فقط مبلغ هشتصد تومان پرداخته‌اند. باید کلیه مالیات به حقیر که مباشر می‌باشم رسیده باشد.

مذاکرات زیاد گردید. قرار بر این شد که عجلتاً باقی هشتصد تومان مالیات خود را داده باشند، تا آنکه انجمن محترم تحقیقات لازمه از صولت‌الدوله بنماید.

در این موقع انجمن محترم ختم گردید. آقایان حاج شیخ یوسف و آقا سید جعفر مجتهد حاضر نبودند. رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ پنج‌شنبه بیست و سوم شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح و خلاصه مذاکرات سه‌شنبه ۲۱ قرائت شد. در موقع قرائت هفت نفر از وکلاء محترم حاضر بودند. بدو عریضه میرزا علیخان نوری خوانده شد. مشعر بر اینکه: میرزا فتحعلی مباشر سروستان، مزرعه خیرآباد ملکی مرا از حیث آبادی انداخته است. به عدلیه عارض شده‌ام. در احقاق حق دعاگو مسامحه می‌نمایند.

از طرف انجمن محترم شرحی به اداره عدلیه نوشته شد که: مُعْجَلًا احقاق حق عارض را نموده باشند. پس از آن عریضه رعایای قریه رودان قرائت شد. مشعر بر اجحافات و تعدیات بی‌اندازه عامل رودان می‌بود. رجوع به نصرالدوله شد که مُعْجَلًا احقاق حق آنها را نموده و نتیجه اقدامات خود را به انجمن محترم اظهار دارند.

عریضه علی آقای بزّاز قرائت شد. رجوع به عدلیه شد که رسیدگی نماید. عریضه اهالی دوان کازرون قرائت شد. خلاصه آن آنکه: اصل مالیات دوان ششصد و شانزده تومان بوده است. مستدعی چنانیم که انجمن محترم معین فرمایند که چه مبلغ فرع این مبلغ را باید بدهیم.

مذاکرات زیاد شد. آراء وکلاء بر این شد که در جواب معروضه آنها نوشته شود که: یک دو نفر وکیل از طرف خود به انجمن محترم ایالتی فرستاده با اسناد و مفاسد حساب مالیاتی خود که در این باب رسیدگی شود و قرار مالیاتی آنجا را داده خواهد شد.

پس از آن رقعۀ رئیس عدلیه، خطاب به آقای رئیس قرائت شد. خلاصه آن آنکه: مستدعی است آقای رئیس و عده‌ای از وکلاء محترم، لیلۀ سه‌شنبه ۲۸ را در انجمن مشاوره عدلیه، به جهت تشویق و ترغیب اعضاء اداره عدلیه تشریف آورده باشند.

قرار بر این شد که، در صورت نبودن بارش آقایان تشریف برده باشند.

در این وقت جناب آقای حاج شیخ یوسف به انجمن محترم تشریف آورده، از طرف انجمن محترم تبریک ورود ایشان گفته شد. پس از آن اجازه نطق خواسته، پس از تحصیل اجازه، نطق مفصلی مشعر بر لزوم اتحاد و اتفاق ابناء وطن و تحصیل قوای نظامی و اصلاح اختلافات و غیره می‌بود. در این موقع انجمن محترم ختم گردید. نصیرالملک و آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی حاضر نبودند. رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ شنبه بیست و پنجم شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۷

انجمن محترم دو ساعت مانده به غروب مانده رسماً مفتوح؛ در موقع رسمی بودن انجمن محترم نه نفر از و کلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه ۲۳ قرائت گردید. تلگرافی از و کلاء مبعوثین دارالخلافة به توسط نصرالدوله قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: مغرضین می‌خواهند شرف اهالی فارس را برده، و کلاء فارس را از طهران فرار دهند. حفظ شرف فارسیان بر ذمه سرکار است. جواب تلگراف ایالت و تأیید انجمن ایالت لازم است. پنج نفر دیگر هم به ترتیب نظامنامه از شیراز انتخاب کنید. سپس تلگراف ایالت جلیله قرائت شد در جواب تلگراف و کلاء فارس که: تلگرافی را که خواسته بودید قبل از اظهار مخابره شد.

در این وقت گفتگو و مذاکرات زیادی شد. آراء و کلاء محترم بر این شد که تلگرافی بدین مضمون به مجلس مقدس شورا ملی مخابره شود که: انجمن نظار مطابق نظامنامه قانونی مرکزی تشکیل شد. یک هزار و پانصد و هشتاد ورقه تعرفه را به هر کس داده شد. نمره آن انتخاب دوازده نفر نماینده در جداول و از میانه آنها چهار نفر به اکثریت آراء به سمت مرکز حرکت نمودند و این انتخاب با حضور و کلاهی بلوکاتی از قبیل و کلاء لار و آباده و کازرون می‌بوده. کنون از قرار معلوم، از مجلس مقدس در پذیرفتن و کلاء مبعوثین فارس امعان نظری شده است. با آن همه رعایت نکات قانونی و زحمات پنجاه و هفت روز انجمن نظارت و ایالت جلیله و اهالی شیراز، خلاف قانون و انصاف است که این مسئله مخدوش و اسباب حرف بوده باشد. پس از آن صورت تلگراف رئیس مجلس مقدس شورا ملی قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: انجمن محترم ایالتی، مطابق قواعد و قوانینی که بعد از این باید در امور مالیه کاملاً رعایت شود، یکی این است که دیناری از تفاوت عمل و حقوق سرکاری نباید از اطلاع وزارت مالیه خارج باشد. تا دینار آخری که به عنوان مالیات یا فرع یا تفاوت عمل از رعایا گرفته می‌شود، باید در دفترهای دولتی ثبت بوده باشد و قبل از آنکه صورت کل تفاوت عمل را بدون اسقاط یک دینار و همچنین خرج تفاوت عمل را بعد از وضع اختلافاتی که انجمن می‌نماید و بجزو به وزارت بفرستید، قبول نخواهد شد و صورت حقوق سرکاری و صورت تفصیلی تحقیقات که اظهار داشته‌اند (۹) به وزارت مالیه بفرستید. تا آنکه قراری که مستلزم عدل و انصاف بوده باشد داده شود.

مذاکرات زیاد در این باب شد. بالاخره آراء بر این شد که پیشکار مالیه یا معاون ایشان رسماً خواسته شود که تحقیقات لازمه شده و تکلیف معلوم شود.

بعد از آن عریضه سید محمدحسین بزّاز قرائت شد. متظلم از اداره عدلیه می‌بود. آراء بر این شد که یک نفر نماینده و یا یک نفر معاون از طرف عدلیه خواسته شود و به انجمن محترم توضیح تظلمات عارض را بدهد.

پس از آن لایحه آقازادگان شیخ شهید رابع قرائت شد. خلاصه آن آنکه: با آن مراتب فداکاری و حقوق عظیمی که به گردن این ملت نجیب دارد. الحال خواهشمندیم که انجمن محترم بذل توجهی فرموده، اسباب معاش باقی ماندگان شیخ شهید را مرتب و منظم فرمایند.

پس از مذاکرات گفته شد که: انجمن در این خصوص کمال مساعدت و همراهی را خواهد کرد و این شاء الله تعالی ترتیب صحیحی خواهد داد.

عریضه حاج سید خلیل تاجر قرائت شد. رجوع به عدلیه شد که رسیدگی نموده و قرار آسایش عارض را داده باشد.

در خصوص احضار پیشکار مالیه گفته شد که: در شهر نمی‌باشد. قرار بر این شد که خبر کنند یوم سه‌شنبه حاضر شوند.

همچنین در احضار یک نفر از طرف عدلیه، در خصوص توضیحات راجع به تظلمات سید محمدحسین گفته شد که: عدلیه از رسمیت خارج شده و تعطیل گشته. قرار شد در جلسه آتیه حاضر شود.

در این وقت دست‌خط آیت الله آقای خراسانی و آقای ملا عبدالله مازندرانی قرائت شد. مشعر بر تشویق و ترغیب مسلمین ایرانیان که استقلال وطن و اسلامیت ایران بسته بر این است که احتیاجات خود را از قبیل اقمشه و امتعه و غیره را از خارجه رفع نمایند و من با کمال میل و رغبت، مدتهاست که البسه وطنی می‌پوشم و نهایت مسرت و رضائیت را از مسلمانان ایران دارم که اقتدای به این عمل نمایند.

در این باب گفتگوی زیادی شد. هر یک از وکلاء نطق مفصلی نموده که خلاصه آن این است که: انجمن ایالتی مکلف است که امر در عموم اهالی مملکت این مطلب را گوشزد کند و تشویق و ترغیب نماید. در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان نصیرالملک و آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف و حاج علی حاضر نبودند و در این جلسه تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ غرة شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۸ هجری

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح، خلاصه مذاکرات شنبه ۲۵ ذی‌الحجه قرائت شد. در موقع قرائت ده نفر از وکلاء حاضر بودند. جناب حاج شیخ یوسف از جناب آقای رئیس استعلام از موضوع مذاکرات در این جلسه نمودند. جواب فرمودند که: موضوع مذاکرات، کتابچه سرکاری است که ترتیب داده می‌شود.

آقای ابوالسادات هم از طرف پیشکار مالیه اظهار کرد که: پیشکار مالیه عرض می‌نماید که: در جلسه گذشته انجمن محترم مقرر فرمودند که تا یوم سه‌شنبه کتابچه را ترتیب و تعدیل می‌فرمایند که مقرر می‌شود.

ارباب حقوق داده شود. چنانچه انجمن محترم مسامحه فرمایند. مجبورم که اداره مالیه را توقیف نمایم. مذاکرات زیاد شد. آراء و کلاء محترم بر این شد که: انجمن فوق العاده بعد از ظهر یوم جمعه منعقد شود و در حضور هیئت و کلاء محترم، کتابچه مقررری سرکاری تعدیل و تصفیه شود. پس از آن جماعتی از اهالی لارستان متظلم بودند که در احقاق حقوق این دعاگویان مسامحه و کوتاهی می شود و در مجازات شکوه نظام و حاج علیقلی خان، ایالت جلیله مسامحه و تعلل دارند. گفتگوهای زیادی شد. پس از مذاکرات زیاد جواب به آنها داده شد که: عدلیه قانونی مفتوح شده بروند به عدلیه، چنانچه عدلیه در احقاق حق شماها مسامحه و تعلل نمود، یا آنکه ایالت جلیله به موجب حکم عدلیه در مجازات شکوه نظام و حاج علیقلی خان مسامحه نمود، آن وقت انجمن محترم ایالت را مجبور به اجراء حکم عدلیه خواهد نمود. جواب خود را شنیده و رفتند. در آن موقع حاج شیخ یوسف از جناب آقای رئیس اجازه نطق خواسته، پس از تحصیل اجازه، نطق مفصلی نموده، خلاصه آن آنکه: انجمن محترم تا کنون امورات خود را بر طبق نظامنامه داخلی خود مرتب و منظم نکرده است. اهم امورات منظم کردن امورات داخله انجمن است و مادامی که امورات داخلی انجمن مرتب و منظم نشود، به سایر کارها نمی توان رسیدگی نمود و مطلقاً و کلاً محترم به وظیفه و کالت خود نمی توانند عمل نمود. مذاکرات زیاد در این باب شد، آخر الامر آراء بر این شد که: در جلسه آینده موضوع مذاکرات قرائت نظامنامه داخلی بوده باشد و پس از خواندن آن، به موقع اجرا گذاشته شود. در این وقت انجمن محترم ختم شد، آقای نصیرالملک و آقا سید جعفر و آقا میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند. رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ سوم شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۸ هجری

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح؛ خلاصه مذاکرات غره محرم الحرام قرائت شد. در موقع قرائت نه نفر از وکلاء حاضر بودند. مشروحه ای از طرف ایالت جلیله رسیده بود، قرائت شد. خلاصه آن آنکه: در مبحث شکایت اهالی جهرم نسبت به نایب الحکومه، برای تحقیقات لازمه مأمور مخصوص فرستاده شد که رسیدگی نموده باشد. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: در جواب مشروحه نوشته شود که: لازم است یک نفر از طرف انجمن محترم و یک نفر هم از اداره مالیه فرستاده شود که تحقیقات صحیحه به اتفاق مأمور ایالتی نموده و به انجمن محترم توضیحات لازمه را بدهند. ایضاً مشروحه ایالت جلیله قرائت شد. مشعر بر اینکه: در باب گفتگوی مؤیدالاشرف کرمانی با میر حالی خان عرب، یا آنکه مؤیدالاشرف شخصاً برود در ایل انتظام الممالک با حضور میر حالی خان رسیدگی نموده احقاق حق ایشان را نماید، یا آنکه وکیلی بفرستد که تصفیه نماید.

مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که: مجدداً به ایالت جلیله بدین مضمون نوشته شود که: در مبحث مؤیدالاشراف آراء انجمن بر این است که: میر حالی خان عرب با وکیلش در شیراز حاضر شود و قطع گفتگوی عارض را نماید. عارض اطمینان و امکان رفتن به ایل و فرستادن وکیل را ندارد. در این وقت جماعتی جبارخانه در انجمن محترم حاضر شده و متظلم بودند که شب هنگام آمده‌اند و مبالغی تفنگ و فشنگ ماها را به سرقت برده‌اند و به ایالت جلیله عارض شده‌ایم، به هیچ وجه اقدامی نفرموده‌اند. تکلیف دعاگویان چیست؟

از طرف انجمن محترم رجوع به ایالت جلیله شد که معجلاً در احقاق حقوق و به دست آوردن سارقین اقدام فرمایند.

در این موقع رئیس پستخانه فارس بشیرالسلطان رسماً در انجمن حاضر شده و شکایت ناامنی را نمودند که پست دولتی را چندین فقره متوالیاً کاغذجات را سارقین گرفته و پاره کرده‌اند. انجمن محترم تکلیف پست را معین فرمایند که به آسوده ایاب و ذهاب نماید.

گفتگو و مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که جداً ترتیب و اصلاح این کار شده، از ایالت جلیله بخواهند که به آسودگی و اطمینان پست مقرری حرکت نماید.

پس از آن عریضه وراثت مرحوم رئیس الأطباء قرائت شد. خلاصه آن آنکه: دویست تومان وظیفه مقرری داشته‌ایم و تا کنون وجه آن از اداره مالیه عاید نشده است. مستدعی چنانیم که در وصول آن، انجمن محترم بذل مرحمتی فرماید.

قرار بر این شد که فرمان دولتی خود را در جلسه آینده به انجمن محترم آورده باشند، ملاحظه مبلغ و تاریخ و چگونگی مضامین فرمان را نموده، آن وقت جواب قانونی داده شود.

بعد از آن تلگرافی از وزارت مالیه قرائت شد. خلاصه آن آنکه: در باب مهلتی که سه ماه داده شده بود. در خصوص قالی‌های ملون جوهری حسب الاستدعای تجار و غیره، مهلت را شش ماهه قرار دادیم که در این مدت جمع‌آوری قالی‌های جوهری را نموده باشند و پس از مدت مزبور، مأمورین گمرکات و سرحدات کلیه قالی‌های جوهری را ضبط و توقیف خواهند نمود.

در این موقع انجمن محترم ختم گردید. آقای آقا سید جعفر و آقا میرزا عبدالله خان در این جلسه تشریف نداشتند. رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

(۱۰) به تاریخ سه‌شنبه ششم شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح؛ خلاصه مذاکرات سوم محرم قرائت شد. در موقع قرائت هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت تلگراف وزیر مالیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: انجمن محترم ایالتی آنچه حقوق خرج آمده و دستورالعمل است از قبیل مواجب و تخفیف و مخارج ولایت و غیره را که دولت می‌دهد. سی هزار تومان هم که به ملاحظه رعایت حال علماء و سادات و فقراء و ضعفاء بذل کرده و منظور داشت و به آنها داده می‌شود. وظیفه انجمن محترم است که اهالی را ملتفت کرده و نوعی فرمایند که دیگر

از اهالی عنوانی نشود.

جمعی از حضرات موظفین سرکاری حاضر بودند. استدعاء به انجمن محترم نموده که تعجیل در تعدیل و تصفیه سی هزار تومان نموده، که حقوق و مقرری زودتر عاید شود. مذاکرات زیاد شد، آراء بر این شد که: صورت تلگراف و رقعه مخصوص از طرف انجمن محترم به اداره مالیه فرستاده شود که شش هزار تومان اضافه کتابچه سرکاری را که سابقاً انجمن محترم ترتیب داده بود، خود پیشکار مالیه جرح و تعدیل نموده، آن وقت بروات موظفین سرکاری صادر شود. انجمن به هیچ وجه مداخله در کتابچه سرکاری دیگر نخواهد کرد.

پس از آن صورت اعتبارنامه میرزا لقمان کلیمی که اسرائیلیان فارس به جهت نمایندگی مجلس مقدس او را انتخاب کرده‌اند، حسب الامر جناب آقای رئیس قرائت شد. انجمن محترم هم تحقیقات لازمه مطابق مضامین اعتبارنامه از اعضاء انجمن نظار کلیمیان نموده، مطابق و موافق نظامنامه انتخابات منتخب شده بود. آراء بر این شد که انجمن محترم اعتبارنامه را تصویب و امضاء نموده و به طهران فرستاده شود. در این وقت، مشروحه‌ای از طرف اداره بدلیه قرائت شد. خلاصه آن آنکه: در چند فقره انجمن بدلیه رأی داده‌اند، صورت آن فرستاده شد مع صورت تلگراف وزیر مالیه؛ چون استحضار انجمن محترم هم در این باب لازم است فرستاده شد، پس از ملاحظه رأی خود را و کلاء محترم مرقوم دارند.

خلاصه تلگراف وزیر مالیه بر این مضمون می‌بود که: پیشکار مالیه فارس در خصوص مطالبه انجمن بدلیه، مالیات و عوارضات شهری را تلگرافاً تکلیف خواسته بودند، مالیات و عوارضات شهری جزو اداره مالیه است. مطلقاً حق مداخله و تصرف را انجمن و اداره بدلیه ندارد. چنانچه انجمن بدلی مالیات فوق‌العاده به جهت مصارف و مخارج شهر بخواهد تأسیس و تعیین نماید، می‌بایست که ترتیب و تفصیل آن در لایحه‌ای مندرج نموده به وزارت داخله بفرستد، که در موقع خود پیشنهاد مجلس مقدس شورای ملی نموده، بدانچه امر شود مجری و معمول گردد.

صورت موادی را که انجمن بدلیه رأی داده بودند قرائت شد بدین مضمون:

(۱) کلیه انگورهای محله بیهود و قری یک قران اداره بدلیه دریافت دارد و مالیاتی جزئی که سابقاً داشته، خود انجمن بدلیه به اداره مالیه می‌پردازد.

(۲) از تمام کیسه‌های تنباکو، هر کدام که داخل شهر می‌شود یک هزار دینار گرفته شود.

(۳) توتونی که وارد شهر می‌شود یک من، یک قران گرفته شود.

(۴) از قاطری که وارد شهر می‌شود و شتر، دویست دینار گرفته شود و الاغ یک صد دینار.

در این مبحث مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که در جلسه آتی مجدداً مطرح، مذاکره شود و تکلیف معلوم گردد.

در این موقع انجمن محترم ختم گردید، جناب آقای رئیس فرمودند که: به واسطه قتل و یوم عاشوراء الی ۱۳ جلسات مقرری انجمن موقوف و تعطیل است. آقا میرزا عبدالله خان و حاج شیخ یوسف حاضر نبودند. رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ پنج‌شنبه پانزدهم شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح؛ در موقع افتتاح انجمن هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. تلگرافی از وزارت عدلیه و از وزارت داخله به انجمن محترم مخابره شده بود قرائت شد. خلاصه آن آنکه: انجمن ایالتی فارس، بعضی اشخاص از مرحوم معتمد دیوان ادعای طلب می‌نمایند و بدون تحقیق و ثبوت شرعی املاکات آن مرحوم را می‌فروشند و در عوض دعوی غیر ثابت می‌دهند. البته در این باب رسیدگی و مراقبت تامه نموده، که تزییع حقوق صغار آن مرحوم و اخوی آن مرحوم که شریک می‌باشد و سهم دارد، نشده باشد.

تلگرافی هم خود میرزا قاسمخان در همین مبحث به انجمن محترم نموده بود که: مستدعی است انجمن محترم بذل مساعدتی فرموده که حقوق صغار و این دعاگو ضایع و تلف نشده باشد. در این باب مذاکرات زیاد شد. آخر الامر آراء بر این شد که: اعتماد دیوان مستوفی را انجمن خواسته، چون سمت قیمومیت^۱ صغار مرحوم معتمد دیوان را دارد، توضیحات لازمه از ایشان خواسته شود که مطلب معلوم شود.

بعد تلگراف وزارت مالیه قرائت شد. در جواب تلگرافی که سابقاً انجمن محترم در خصوص تخفیف املاکات و زراعات که مالیات نقدی و جنسی که از مالکین مطالبه می‌نمایند کرده بود که در باب تخفیف مالیات به هیچ وجه من الوجوه دیناری تخفیف داده نخواهد شد و دولت در وصول و ایصال مالیات مقرری همه گونه اقدامات را خواهد نمود.

پس از آن صورت تلگراف وزارت مالیه مجدداً قرائت شد که حاصل مزرعه نجف‌آباد ملکی حاج محمدصادق خان که در بلوک آباده است، انجمن محترم ایالتی معجلاً معین نموده و به وزارت مالیه اطلاع دهند.

پس از مذاکرات لازمه آراء بر این شد که: از انجمن ولایتی آباده توضیحات لازمه خواسته شود و به وزارت مالیه اطلاع دهند.

سپس مشروحه مخاطب الدوله نایب الایاله قرائت شد. خلاصه آن آنکه: در باب مقرری ارباب حقوق سرکاری خواهشمند است که انجمن محترم وقتی معین فرماید که در حضور پیشکار مالیه قرار قطعی صحیحی داده شود.

مذاکرات زیاد شد. بعضی از وکلاء را عقیده این بود که به هیچ وجه انجمن مداخله ننماید و بعضی دیگر عقیده این بود که چون بدو انجمن مداخله کرده است، حال هم باید کتابچه سرکاری را تعدیل و تصحیح کرده و اتمام امر را نماید. آخر الامر حسب الامر آقای رئیس اخذ رأی شد. هشت نفر از وکلاء محترم رأی دادند به مداخله در کتابچه و تشکیل کمیسیون مخصوص و چهار نفر به عدم مداخله رأی دادند. قرار بر این شد که کمیسیون تشکیل شود و کتاب هم اطلاع به نایب الایاله داده شد.

۱. ن: قوامیت.

در این موقع جماعتی از رعایا و سادات سروستان به انجمن محترم متظلم از میرزا کمال خان نایب الحکومه سروستان و میرزا فتحعلی مباشر می‌بودند. انجمن محترم رجوع به اداره عدلیه فرمودند که رسیدگی نموده و احقاق حق آنها را بنمایند.

بعد مشروحه صولت‌الدوله سردار عشایر قرائت شد. مشعر بر اینکه: در مبحث طایفه صالحی مقرر فرمایند عین قبض خودشان را به آقای میرزا عبدالله خان بسپارند. فهرست بگیرند تا فرستاده ملاحظه کنم. آن وقت صدق و حقیقت امر به انجمن محترم عریضه دارم. قرار بر این شد که در جلسه آینده در این باب ترتیب داده شود.

بعد از آن آقای مؤید الاشراف مجدداً به انجمن متظلم شد که ایالت به هیچ وجه رسیدگی به عریضات حقیر نکرد، تکلیف دعاگو چیست؟

قرار شد رسماً به عدلیه نوشته شود که معجلاً احقاق حق ایشان را بفرمایند.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. در موقع ختم انجمن آقای نصیرالملک و آقا میرزا عبدالله خان حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ شنبه هفدهم محرم الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم یک ساعت به غروب مانده مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه پانزدهم قرائت شد. در موقع قرائت هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. بدو جماعتی از رعایا و سادات سروستان به انجمن محترم متظلم از تعدی و اجحافات میرزا کمال خان و میرزا فتحعلی بودند، پس از تحقیقات لازمه و رسیدگی تامه، مجدداً رجوع به عدلیه شد که رسیدگی نموده احقاق حق آنها را نموده باشد.

بعد از آن مشروحه نایب الایاله قرائت شد. (۱۱) مشعر بر اینکه: در باب انتخاب مبعوثین پارلمان تلگرافی از وزارت داخله رسیده به جهت استحضار خواطر و کلاء فرستاده شد، بدانچه رأی دهند تا مجری و معمول شود. و در خصوص پلیس و سرباز به جهت نظم انجمن محترم به اداره نظمیه نوشته شده، البته بفرستید خواهند فرستاد. بابت تلگراف وزارت داخله در خصوص املاکات مرحوم معتمد دیوان، بر آنچه دستورالعمل مقرر فرمائید اطاعت خواهد شد.

در این موقع تلگراف وزیر داخله قرائت شد که: نایب الایاله از ترتیب انتخاب نمایندگان فارس و پذیرفته نشدن آنها در مجلس مقدس و حکم به تجدید انتخاب کاملاً مستحضر هستید. معجلاً مطابق نظامنامه انتخابات قدغن کنید. سریعاً در بلوکات و قصبه‌جات که حق انتخاب درجه اول را دارند، منتخبین درجه اول خود را انتخاب و به شیراز بفرستند که انتخاب درجه ثانی به عمل آید.

مذاکرات زیاد شد. آخر الامر آراء بر این شد که در جواب نایب الایاله نوشته شود که: تا ورود ایالت جدید به فارس نشود، انتخابات وکلاء مبعوثین مجلس مقدس از قوه امکان خارج است.

پس از آن دو عریضه، یکی از انجمن ولایتی لارستان و یکی از قصبه جراث قرائت شد.

عریضه انجمن لارستان مشعر بر اینکه: بحمد الله تعالی انجمن ولایتی لارستان مطابق نظامنامه انتخابات مفتوح گردید.

عریضه اهالی جراث مشعر بر اینکه: اهالی لار نهایت ظلم و تعدی را به ماها می نمایند و انجمن ولایتی لارستان را مطلقاً خیری ماها نداریم و به هیچ وجه قبول نداریم.

بعد از آن عریضه انجمن ولایتی کازرون قرائت شد. خلاصه آن آنکه: اهالی کازرون نهایت در فشار ظلم و استبداد می باشند. مستدعی است که انجمن محترم ایالتی بذل توجهی فرموده، عاجی فرماید که همگی از دست رفته ایم.

پس از قرائت و مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که عجلتاً شرحی در جواب آنها نوشته شود که این شاء الله همین قدر که ایالت جدید فارس معین و معلوم شد، انجمن محترم همه گونه مساعدت و همراهی را به عریضات حقه قانونی اهالی کازرون خواهد نمود و ترتیب صحیح قانونی خواهد داد.

در این وقت، حسب الامر آقای رئیس انجمن محترم ختم شد. در موقع ختم انجمن، آقای نصیرالملک و آقای سید جعفر و حاج میرزا احمد و حاج سید ابراهیم دهدشتی حاضر نبودند و در این جلسه تشریف نداشتند. رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ سه شنبه بیستم شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم یک ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح، خلاصه مذاکرات شنبه هفدهم قرائت شد، در موقع قرائت هشت نفر از وکلاء حاضر بودند، در مبحث تعدیات و اجحافات فوق العاده میرزا کمال خان و میرزا فتحعلی خیلی مذاکره شد. پس از مذاکرات، آراء بر این شد که جداً از اداره مالیه احضار این دو نفر به شهر خواسته شود.

بعد مشروحه نصرالدوله قرائت شد. خلاصه آن آنکه: در خصوص حضرات صالحی که قرار شد بدون اجازه از انجمن محترم از شهر خارج نشوند که رسیدگی به مالیات ملزمی آنها بشود، الحال محض طفره از مالیات دادن به محل خود رفته اند. انجمن محترم مقرر فرماید که به موجب سندی که شیخ حمزه ضمانت از مالیات آنها نموده دریافت کنند.

آقای رئیس فرمودند که: آقا شیخ حمزه می بایست در انجمن احضار شده و در این باب توضیحات خود را بدهد.

در این وقت آقایان نایب الایاله و معاون پیشکار مالیه و معاون اداره مالیه به جهت ختم حقوق آقایان ارباب حقوق سرکاری حاضر شده و حسب الامر آقای رئیس، انجمن علنی مبدل به انجمن سری شد که فارغ البال مشغول به مذاکرات بوده باشند. مذاکرات زیادی شد. جمعی از آقایان وکلاء را عقیده بر این بود که کتابچه را که نصیرالملک در کمیسیون انجمن ترتیب داده و بالغ بر سی و شش هزار تومان است، شش هزار تومان را از همان کتابچه کسر و نقصان کنند؛ بعضی دیگر را عقیده بر این بود که ترتیبی از هیئت وکلاء در انجمن فوق العاده مقرر داشتند که از قرار تومان شماری به درجات مختلفه کسر و نقصان شود، معمول

و مجری دارند. عاقبت الامر پس از مذاکرات زیاد، حسب الامر آقای رئیس اخذ رأی گردید، هشت نفر از وکلاء رأی دادند که همان ترتیب تومان شماری معمول و مجری شود و چهار نفر دیگر رأی دادند بر کسر مبلغ شش هزار تومان از کتابچه سابقه؛ پس از آن رسماً از طرف هیئت وکلاء به پیشکار مالی اظهار شد که کتابچه را نوشته به نظر وکلاء برسانند، پس از مذاکرات وکلاء محترم بروات آقایان ارباب حقوق صادر شود. سپس مشروحاً میرزا یوسف خان لشکرنویس باشی قرائت شد. مشعر بر اینکه: به تصویب وزارت جلیله جنگ به خدمت لشکرنویس باشی و تصحیح محاسبات قشونی فارس مأموریت دارم. چون دستورالعمل و پیشرفت خدمت و مأموریت خود را باید از انجمن محترم بخواهد، برای شرفیابی در انجمن مقدس وقت و اجازت مسئلت می‌نماید و حکم تلگرافی هم از وزارت جلیله جنگ مخابره شده بود. چون راجع به انجمن محترم بود لفاً فرستاد.

صورت تلگراف مزبور قرائت شد بدین مضمون: انجمن ایالتی فارس در سنوات یونت نیل و قوی نیل و پنچی نیل قشون حاضر خدمت فارس در صنوف مختلفه چه عده بوده؟ حقوق و ملبوس چه گرفته‌اند؟ صورت جزو او لازم است. تحقیقات لازم از داخل و خارج از اشخاص اطلاع نموده توضیحاً اشعار فرمائید. قرار بر این شد که اخطار شود که در جلسه آتی به انجمن تشریف بیاورند و انجمن محترم ختم شد. نصیرالملک و آقا سید جعفر و آقا میرزا عبدالله خان حاضر نبودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ پنجشنبه ۲۲ شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات سه‌شنبه قرائت شد. میرزا یوسف خان لشکرنویس باشی در انجمن رسماً حاضر شده، وکلاء تبریک مقدم ورود ایشان را به فارس اظهار فرمودند.

مجدداً دو عریضه از اهالی سروسنجان قرائت شد. تماماً مشعر بر اجحافات و تعدیات میرزا کمال خان و میرزا فتحعلی می‌بود و مخصوصاً متظلم بودند که پس از آنکه انجمن محترم رأی دادند بر احضار این دو نفر به شیراز، تا کنون پیشکار مالی مطلقاً اقدامی در احضار آنها نکرده.

مجدداً به اداره عدلیه نوشته شد که: آراء وکلاء سابقاً بر این شد که جداً میرزا کمال خان و میرزا فتحعلی به شهر حاضر شوند و حقوق مردم در عدلیه از آنها گرفته شود. به رئیس اداره مالیه مخصوصاً احضار آنها به شیراز اخطار شده است. عدلیه هم لازم است که سریعاً در این مبحث اقدامات لازمه نموده و قرار آسایش متظلمین را داده باشد.

پس از آن در خصوص ارباب حقوق سرکاری مذاکره شد که برواتی که در دست مردم داده می‌شود نوشته شده است به تصویب انجمن ایالتی است و حال آنکه مطلقاً تعیین مقدار مبلغ هر کس تا کنون انجمن ایالتی نکرده است.

مذاکرات زیاد شد. آخر الامر آراء وکلاء بر این شد که، شرحی بدین مضمون به اداره مالیه نوشته شود که:

برواتی که در دست ارباب حقوق داده می‌شود، نوشته شده است که این مبلغ به تصویب انجمن ایالتی است و حال آنکه انجمن ایالتی به هیچ وجه مقدار مبلغ هر کس را اطلاع ندارد و تصویب نکرده و این مطلب را اعلان هم به تمام مردم خواهد نمود و به علاوه به مرکز هم اطلاع خواهد داد. در خصوص ائانه اداره ایالتی و معاینه نمودن ائانه مذاکره شد که تا کنون اعتضاد دیوان صورت نداده و ارائه نکرده است. قرار بر این شد که به آقای سهام‌الدوله تفصیل را اطلاع دهند که تکلیف را معین فرماید. بعد از آن آقا شیخ حمزه را (۱۲) و کلاء محترم تحقیقات صحیحه نموده که ضمانت شما در خصوص مالیات طایفه صالحی مشخص و صحیح است یا خیر؟

جواب داد که: مطلقاً ضمانت نکرده‌ام و اطلاعی هم از ضمانت‌نامه خود ندارم. پس از مذاکرات و استنطاقات لازم، آراء بر این شد که در جواب نصرالدوله نوشته شود که: انجمن ایالتی آقا شیخ حمزه را در مبحث مالیات طایفه صالحی حاضر نمود و به کلی از نوشته ضمانت‌نامه انکار نمود. لهذا تفصیل را اخطار نمود.

در این وقت مجدداً تلگراف وزیر جنگ که در جلسه ماضیه قرائت شده بود خوانده شد. آراء بر این شد که به رئیس قشون بهاء‌السلطنه شرحی نوشته شود که از طرف وزارت جلیله جنگ تلگرافی رسیده که صورت آن را هم لفاً فرستادیم. صورت جزو جمع او لازم است. در اسرع وقت بفرستید که به وزارت جلیله جنگ توضیح داده شود.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و آقای نصیرالملک حاضر نبودند. رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ شنبه ۲۴ شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه ۲۲ قرائت شد. بهاء‌السلطنه رئیس قشون در انجمن رسماً حاضر شدند. در مبحث تلگراف آقای وزیر جنگ، با رئیس قشون مذاکره و گفتگو شد که می‌بایست مَعْجلاً صورت جزو قشون ساخلوی فارس را از سنه یونت ثیل الی هذه السنه نوشته و به انجمن محترم تقدیم دارید.

اظهار کرد که: یک نفر منشی از طرف انجمن بفرستید تا آنکه صورت برداشته و به انجمن آورده باشد. جواب داده شد که: رئیس قشون شخصاً مکلف است که خودش صورت صحیح نوشته و به انجمن محترم تقدیم دارد. آخر الأمر قرار شد که خودش صورت نوشته و به انجمن محترم تقدیم دارد.

پس از آن گفته شد که: می‌بایست صورت احکام لشکرنویس باشی رسماً در انجمن خواسته شود که معلوم و مشخص شود که حدود مأموریت ایشان تا چه اندازه است و وظیفه ایشان تا چه حد رسیدگی و دخالت در امر قشونی است.

پس از مذاکرات قرار بر این شد که رسماً احکام ایشان خواسته شود در همین جلسه و تکلیف معلوم شود. در این وقت معاون پیشکار مالیه به جهت ترتیب و چگونه نوشتن کتابچه مقرری سرکاری در انجمن

حاضر شده، و کلاء محترم شروع به مذاکرات نمودند. پس از مذاکرات لازم، آراء آقایان و کلاء بر این شد که: به جهت صحت عمل ثبت توجیهیه آقای عظیم السلطنه مستوفی در انجمن آورده شود، که مقدار حقوق هر کس از ثبت توجیهیه استخراج شده و کتابچه سرکاری ترتیب داده، حقوق هر کس آن وقت داده شود. حضرات سروسناتی مجدداً از اداره مالیه متشکی بودند که تا کنون به هیچ وجه در احضار میرزا فتحعلی و میرزا کمال خان اقدامی نکرده‌اند.

در این باب مذاکرات لازمه شد. معاون مالیه متقبل و متعهد شدند که این دو نفر عنقریب در شهر حاضر خواهند شد و در عدلیه احقاق حق متظلمین خواهد شد.

در این وقت میرزا یوسف خان لشکرنویس باشی در انجمن محترم حاضر شده و شروع به مذاکرات در باب احکام ایشان شد. پس از مذاکرات دو طغرا حکم از طرف اداره وزارت جنگ قرائت شد. مشعر بر اینکه: آقای میرزا یوسف خان لشکرنویس باشی فارس و بنادر است. می‌بایست نهایت مراقبت و اهتمام را در عده قشونی فارس نموده و به طور صحیح عده حاضر و غایب و متوفی و غیره قشونی را معین نموده و صورت آن را در اسرع اوقات به اداره جلیله مرکزی جنگ فرستاده باشد و در صورت مسامحه مسئول خواهد بود. پس از آن جماعتی از ارباب حقوق در مبحث تعویق افتادن حقوق خود متظلم بودند. پس از مذاکرات زیاد، جواب آنها گفته شد که: همین چند روزه ترتیب صحیحی در وصول حقوق مقرری شما داده خواهد شد. بعد از آن در خصوص اداره ایالتی مذاکره شد که تا کنون اعتضاد دیوان در دادن صورت صحیح اثنائه ایالتی و معاینه کردن آن مدتی است به مسامحه و تعلل گذرانیده و هر روزه عده‌ای از آقایان و کلاء به جهت رسیدگی به این کار رفته‌اند و تمام را به طفره و تعویق انداختن می‌گذرانند. مذاکرات زیاد شد. قرار شد که رسماً از ایشان علت تعویق انداختن این کار استفسار شود.

بعد از آن در باب عایدی ادارات عدلیه و نظمیه و بلدییه مذاکره شد. قرار شد که به آنها نوشته شود که: مُعجلاً به جهت استحضار انجمن محترم صورت عایدی چند ماهه خود را از ثبت دفاتر خود نوشته و به انجمن فرستاده باشند که معلوم شود در این مدت جمع و خرج آنها چه مبلغی بوده است.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای نصیرالملک در این جلسه حاضر نبودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ ۲۷ شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۸ هجری

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات ۲۴ قرائت شد. در موقع قرائت ده نفر از آقایان و کلاء حاضر بودند. بدو در خصوص لایحه قانونی اداره بلدییه مذاکره شد. پس از مذاکرات لازمه قرار بر این شد که: در جواب اداره بلدییه بدین مضمون نوشته شود که: چون تصویب و تأسیس این گونه مطالب راجع به مجلس مقدس شورا ملی است. لهذا به همان مرکز رجوع فرموده، بدانچه مقرر دارند مجری و معمول خواهد شد.

پس از آن مشروحاً میرزا یوسف خان لشکرنویس باشی قرائت شد. خلاصه آن آنکه: بر حسب وظیفه و

مأموریتی که از اداره متبوعه خود مسئول رسیدگی در تصحیح محاسبات قشونی و عمل قورخانه و ذخیره و غیره می‌باشم و می‌بایست بروات و قبوضی که اسناد خرج دفتر مالیه شده است مطابقه کند و نتیجه اقدامات خود را به انجمن محترم و به دفتر وزارت جنگ تقدیم نماید. لهذا مستدعی است که دو ساعتی مجلس خصوصی برای مذاکره و ترتیب اقدام به این امر مهم معین و مقرر فرمائید که بعد از مذاکرات به هر نحو آراء قرار گرفت، اقدام شود.

پس از مذاکرات قرار بر این شد که نوشته شود در جواب ایشان که: در جلسه آتیه وقت معین و به جنابعالی اعلام خواهد شد.

بعد از آن صورت تلگراف وزیر داخله قرائت شد. خلاصه آن آنکه: انجمن ایالتی فارس، در این چند روز که تعویق در تعیین ایالت شده بود، برای این بود که از روی دقت شخص محترم مجری، که در امورات فارس دارای بصیرت باشد منتخب و فرستاده شود. لهذا حضرت شاهزاده فرمانفرما که دارای تمام این صفات است، برای فرمانفرمایی مملکت فارس منتخب و عنقریب با دستورالعمل و استعداد لازمه حرکت می‌فرمایند و امورات آنجا را به وضع قانونی منظم خواهند فرمود.

عموم و کلاء اظهار مسرت از این حسن انتخاب فرمودند. قرار شد که تلگرافی در جواب تلگراف وزیر داخله، مشعر بر حسن این انتخاب و تشکر از این بذل مرحمت مخابره شود.

پس از آن اعتبارالدوله معاون اداره نظمی، دفتر عایدی چندین ماهه اداره نظمی را آورده و ارائه نمود. پس از اندک ملاحظه و کلاء آقای رئیس فرمودند: می‌بایست صورت صحیحی از روی همین دفتر نوشته و به انجمن تقدیم دارند. آن وقت و کلاء ملاحظات دقیقه خود را خواهند نمود.

در این وقت جماعتی از اصناف و کسبه اجازه دخول در انجمن خواسته، پس از تحصیل اجازه از آقای رئیس وارد به انجمن محترم شده و یک نفر را از میان خود انتخاب نموده، که مقاصد خود را عرض نمایند. خلاصه مقاصد معروضه آنان این بود که: در جلسه گذشته مشروحه قانونی انجمن بلدییه قرائت شد. مستدعی چنانیم که انجمن محترم چه رأی دادند و چه قسم تصویب فرمودند؟

جواب داده شد که: لایحه قانونی انجمن بلدییه را و کلاء محترم رد نمودند. به واسطه آنکه اینگونه مواد می‌بایست بدو به نظر وزیر داخله رسیده، در موقع خود پیشنهاد مجلس شورا ملی نموده، بدانچه رأی داده مجری و معمول شود.

پس از اظهار تشکر، مجدداً اظهار داشتند که: در این چند یوم انجمنی تشکیل شده است، انجمن محترم به ماها هم اجازه فرمایند که انجمن تشکیل نماییم.

جواب داده شد که: حسب الحکم مجلس مقدس کلیه انجمن‌ها ممنوع است.

جواب عرضه داشتند که: انجمن محترم مقرر فرمایند که آن انجمن هم موقوف و تعطیل نماید.

قرار بر این شد که به نایب‌الحکومه نوشته شود که: چنانچه انجمن غیر رسمی منعقد و مفتوح شود. جداً جلوگیری و موقوف فرمایند.

پس از آن مشروحه رئیس قشون قرائت شد. خلاصه آن آنکه: در فقره ثبت سه ساله قشونی مسبوق از

خواستن نبود که حاضر نماید. مشغول نوشتن می‌باشم. یک ماه معطلی دارد که تماماً مرتب شود. پس از فراغت از نوشتن به انجمن محترم فرستاده خواهد شد.

پس از آن مشروحه اعتضاد دیوان، معاون ایالت سابقه قرائت شد. که در مبحث صورت اثاثی که انجمن محترم صورت و معاینه کردن را از این حقیر خواسته بودند. تکلیف خود را اقدام در این امر نمی‌داند.

پس از مذاکرات قرار بر این شد که در جلسه آتیه ترتیب داده شود.

در این موقع حسب الامر آقای رئیس، انجمن علنی عمومی مبدل به سرری و خصوصی شد و شروع در ترتیب کتابچه سرکاری نمودند. آقای نصیرالملک و آقا سید جعفر و حاج سید محمد علی در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

(۱۳) به تاریخ پنج‌شنبه بیست و نهم شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم یک ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات ۲۷ قرائت شد. در خصوص تشریف نیاوردن آقای نصیرالملک در چند جلسه گذشته به انجمن محترم مذاکره شد. آراء آقایان بر این شد که: شرحی اختصاراً به ایشان نوشته شود که علت تشریف نیاوردن ایشان در این چند جلسه چه بوده؟

پس از آن جماعت پلیس‌ها به انجمن محترم متظلم شدند که مدت دو ماه متجاوز است که حقوق مقرری ماها نرسیده است. مستدعی است که انجمن محترم توجهی فرماید یا آنکه حقوق مقرری ماها را بدهند یا آنکه مرخص فرمایند که فکر کسب و شغلی به جهت خود کرده باشیم.

آراء بر این شد که نوشته شود به اداره مالیه که علت تعویق حقوق پلیس‌ها چه می‌باشد؟ البته می‌بایست که حقوق مقرری آنها را اداره مالیه قسمی نماید که در اسرع وقت به آنها رسیده باشد.

پس از آن عریضه میرزا محمدحسین بزاز قرائت شد. خلاصه آن آنکه: صبیئه سید عابد نام، مدتی است که به اداره عدلیه عارض است از بابت یک باب خانه متصرفی دعاگو، عدلیه رسیدگی کرده و به مرافعه رفته‌ایم. احکام حجج اسلام در دست دارم که مطلقاً ضعیفه حقی ندارد. حال مجدداً به عدلیه عارض شده و عدلیه ثانیاً رجوع به مرافعه شرعیه نموده. تکلیف دعاگو چیست؟

آراء بر این شد که نوشته شود به عدلیه که: در این صورت قدغن نمایند که مزاحم عارض نشوند.

عریضه ملاک قنات زردشت آباد نیز قرائت شد. آراء بر این شد که در جلسه آتیه موضوع مذاکرات شود و پس از آن جواب قانونی به آنها داده شود.

سپس عریضه انجمن ولایتی کازرون قرائت شد. مشعر بر اینکه: حسب الامر انجمن محترم، تعداد نفوس قصبه کازرون شد. صورت آن را مفصلاً لفاً فرستادیم و صورت تعداد نفوس مضافات و توابع کازرون را هم عنقریب فرستاده می‌شود. در مبحث مالیات اصلاً و عرفاً صورت خواهیم فرستاد و خواجه عبدالله کلانتر هم نهایت تقویت و مساعدت را به انجمن ولایتی کازرون دارد. یک جلد نظامنامه هم مستدعی چنانیم که ارسال فرمائید تا آنکه تخطی از تکالیف قوانین مقرر نشود.

صورت تعداد نفوس اهالی کازرون قرائت شد. کلیتاً چهارده هزار و هشتصد و سی نفر ذکوراً و اُنثاءً، صغیراً و کبیراً می‌بودند.

در این وقت جماعتی از اهالی لارستان مجدداً متظلم از حاج علیقلی خان و شکوه نظام بودند که تا کنون احقاق حقوق ماها نشده است.

مذاکرات زیاد شد. قرار بر این شد که در جلسه آتیه تکلیف آنها را انجمن محترم معین فرمایند.

مجدداً عریضه ثانوی انجمن ولایتی کازرون قرائت شد. در مبحث آنکه پس از حرکت نایب‌الحکومه از کازرون، قصبه و مضافات بدون ناظم و سانس می‌بود. تا آنکه در چند یوم قبل، از طرف آقای سردار عشایر، به موجب تلگرافی که از مرکز، خط شمال را کلیتاً به ایشان سپرده‌اند. خواجه عبدالله کلانتر را به جهت ناظمی آنجا معین فرمودند و مسئول نظم و امنیت آنجا قرار دادند. حال مستدعی از انجمن محترم چنانیم که مقرر شود از طرف آقای نایب‌الایاله هم تلگرافی مخابره شود که کلانتری و ناظمی خواجه عبدالله را امضاء و تصویب فرموده باشند که با نهایت دلگرمی مشغول نظم و فراهم کردن آسایش اهالی بوده باشد.

پس از قرائت، آراء بر این شد که به نایب‌الایاله نوشته شود و عین عریضه انجمن ولایتی کازرون را هم لفاً فرستادند که به مدلول عریضه آنها، تلگرافی مشعر بر امضاء و تصویب ناظمی خواجه عبدالله مخابره شود.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی و نصیرالملک و حاج کمپانی و حاج علی آقا و حاج میرزا علی اصغر، در این جلسه حاضر نبودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ سه‌شنبه چهارم شهر صفر المظفر سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه ۲۹ شهر محرم الحرام قرائت شد. در موقع قرائت هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. مجدداً جماعتی از اهالی سروستان متظلم بودند که قریب بیست یوم است به انجمن محترم متظلم هستیم و انجمن محترم حکم به احضار میرزا فتحعلی و میرزا کمال خان فرموده‌اند. اداره مالیه تا کنون مطلقاً اقدامی نکرده. یوماً فیوماً بر شرارت و هرزگی آنها افزوده شده است. مستدعی چنانیم که بذل توجهی بفرمائید که آسوده شویم.

عریضه مهموره به مهر جماعتی از اهالی سروستان قرائت شد. مشعر بر اینکه: نهایت امتنان و رضامندی را از میرزا کمال خان داریم. می‌خواست حرکت به شیراز نماید ماها مانع شدیم. مستدعی چنانیم که میرزا کمال خان را بر سر شغل و مأموریت خودش برقرار و منصوب فرمائید.

مذاکرات زیاد شد. آخر الأمر آراء بر این شد که مجدداً به اداره مالیه نوشته شود که: میرزا کمال خان و میرزا فتحعلی مدت زیادی است که محکوم به احضار از طرف انجمن محترم شده‌اند و معاون پیشکار مالیه رسماً ملزم شدند که آنها را به شیراز احضار نمایند. تا کنون نتیجه‌ای و فایده حاصل نشده. مؤکداً اخطار می‌شود که بدون مسامحه هر دو نفر را حاضر به شیراز نمائید که احقاق حق متظلمین سروستانی در شیراز شده باشد.

پس از آن عریضه میرزا علی محمد خان فسائی قرائت شد. مشعر بر اینکه: یوم دوّم شهر صفر از درب منزل حیدر علیخان نواب هندی عبور می‌کردم. حیدر علیخان نوکرهای خود را فرستاد، کشان کشان با نهایت بی‌احترامی مرا در منزل خود برده و حبس نمود. تا آنکه به کارگزاری و قونسولگری شکایت کردم. قونسول شخصاً آمد و مرا از حبس ایشان خلاص کرد. لازم است انجمن محترم سدّ باب وحشیانه این قسم اشخاص را بنماید و احقاق حق دعاگو را فرموده باشند.

مذاکرات زیاد شد. عموم و کلاء از این حرکت بی‌قانونی حیدر علیخان تبعه خارجه نهایت انزجار و دلتنگی را اظهار کردند. آراء بر این شد که شرحی به اداره عدلیه و کارگزاری نوشته شود که مَعْجلاً اقدامات لازمه را نموده، احقاق حق عارض را کرده باشند و توضیح اقدامات خود را به انجمن محترم اشعار نمایند. پس از آن عریضه میرزا صدرالله قرائت شد. مشعر بر اینکه: جنس مقرّری سرکاری داشته‌ام، که همه ساله جنس مقرّری سرکاری داشته و بابت مالیات ملکی منظور می‌بوده. حال هم مستدعی است که مقرّر شود بابت مالیات امساله حقیر منظور شود.

جواب نوشته شد که: اداره مالیه می‌بایست تصفیه و رسیدگی نماید.

پس از آن دو عریضه از تجّار لاری ساکن بندر لنگه و بندر عباس قرائت شد. مشعر بر اینکه: حاج علی که در انجمن محترم سمت وکالت لارستان را دارد. ابدأً ماها انتخاب نکرده و او را قبول نداریم و آقای حاج سید عبدالحسین هم گویا خیال حرکت به لارستان را دارند. ورود ایشان باعث اغتشاش و هرج و مرج خواهد بود. مستدعی چنانیم که جلوگیری فرمائید.

مذاکرات زیاد شد. جواب گفته شد که: وکالت حاج علی در انجمن محترم رسماً پذیرفته شده. اینگونه اقوال دیگر مسموع نیست و تشریف بردن آقای حاج سید عبدالحسین هم به لارستان، هیچکس حق این قسم گفتگوها را ندارد.

در این موقع جماعتی از آقایان ارباب حقوق سرکاری به انجمن آمده و متظلم بودند که اداره مالیه مطلقاً به قرارداد و مصوّب انجمن محترم رفتار و معمول نمی‌دارد. تکلیف این دعاگویان چیست؟ جواب داده شد که: انجمن ایالتی به هیچ وجه اطلاعی از موارد حقوق سرکاری هر کس که برات حواله می‌دهند ندارد.

در خصوص کمیسیون که لشکر نویس باشی خواهش کرده بود که تشکیل داده شود، مذاکره و گفتگو شد. قرار بر این شد که در جلسه آتیه وقت معین به ایشان اخطار شود.

در این وقت حسب الأمر آقای رئیس، تلگراف وزیر داخله قرائت شد. مشعر بر اینکه: شاهزاده فرمانفرما تغییر نمود و حضرت والا ظفرالسلطنه با استعداد کافی به حکومت فارس منتخب و حرکت خواهند فرمود. ایضاً تلگراف وزیر داخله قرائت شد. خطاب به نایب‌الایاله می‌بود. از قرار معلوم حاج علیقلی خان و شکوه نظام که در حکومت سابقه حبس بوده‌اند می‌خواهند آنها را مستخلص نمایند. مؤکداً به شما اخطار می‌شود که در توقیف و حبس آنها نهایت دقت و مواظبت را نموده؛ تا ورود ایالت که با دستورالعمل‌هایی که به ایشان داده شده، مجری دارند.

در این وقت انجمن محترم ختم شد. آقای نصیرالملک و حاج کمپانی تشریف نداشتند و حاضر نبودند. رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

(۱۴) به تاریخ پنجشنبه ششم شهر صفر المظفر سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات سه‌شنبه چهارم قرائت شد. در موقع قرائت هشت نفر از وکلاء محترم حاضر بودند. در مبحث میرزا کمال خان و میرزا فتحعلی مذاکره شد. اهالی سروستان متظلم بودند که پس از این مدت عرض حال نمودن، کنون میرزا کمال خان شخصی را در عدلیه وکیل کرده که خودش به شهر حاضر نشود فارغ‌البال مشغول تعدی و اجحافات بوده باشد. در این وقت مشروحه اداره مالیه قرائت شد مشعر بر اینکه: چون احضار میرزا کمال خان باعث تعویق وصول مالیات می‌بود. لهذا وکیل در عدلیه معین کرده که رفع دعوی اهالی سروستان را نماید. مذاکرات زیاد شد که آیا با تعیین کردن وکیل در عدلیه کافی است یا آنکه به شهر شخصاً حاضر شود؟ پس از مذاکرات آراء بر این شد که هر دو نفر شخصاً در شیراز حاضر شوند و رفع گفتگوی مردم را در عدلیه بنمایند. آقای نایب‌الایاله هم تشریف داشتند. جداً وکلاء احضار آنها را از ایشان خواستند. پس از آن مشروحه آقا سید اسدالله جهرمی قرائت شد. مشعر بر اینکه: چون به واسطه پاره‌ای موانع انعقاد انجمن ولایتی به عهده تعویق افتاده بود. کنون بحمد الله تعالی موانع رفع و انجمن ولایتی جهرم هفته‌ای دو یوم مفتوح، از طرف خود انجمن هم عریضه تشکرانه و استدعای ارسال حاکم قانونی خواهند نمود.

بعد عریضه اهالی سبعة قرائت شد. خلاصه آن آنکه: جعفر خان گراشی نهایت ظلم و اذیت را می‌نماید. مستدعی چنانیم که انجمن محترم حکومت حاج شیخ زکریا یا یکی از بستگان ایشان را به حکومت آن صفحه‌جات تعیین و تصویب فرماید که از ظلم جعفر خان و طایفه عرب آسوده باشیم. پس از آن مشروحه آقای نصیرالملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: نیامدن حقیر را به انجمن محترم استفسار فرموده بودید. علت و جهت نیامدن این است که: پس از اینکه انجمن محترم بنده و آقایان حاج مَهْدَب‌الدوله و حاج کمپانی را به جهت تصفیه و تعدیل کتابچه معین کردند. چندین جلسات اوقات خود را مصروف تعدیل کتابچه سرکاری نمودیم و عموم وکلاء محترم تصویب فرمودند. پس از آنکه تصویب و امضاء آن، به مهر انجمن محترم رسید. آیا دیگر بر هم زدن آن کتابچه توهین حقیر نبود و با آنکه توهین به حقیر وارد آمده است. آیا انجمن حق دارد که اعتراض فرموده چرا حاضر نمی‌شوی؟ تمناً آن است که جوابی مرقوم شود که تکلیفم معلوم گردد.

پس از آن بشیرالسلطان رئیس پستخانه در انجمن محترم حاضر شده و عرض کردند که چون اداره پستخانه در انجمن محترم می‌بایست توضیحات لازمه را عرض نماید. این است که: پستخانه شیراز قدری تعمیرات پیدا کرده بود. به اداره متبوعه خود اطلاع دادم. رجوع شده که انجمن محترم مبلغ مخارج تعمیرات را تصدیق نماید. همان صورت تصدیقی را به طهران بفرستید که امضا خواهد شد.

مشروحه اداره وزارت مالیه هم قرائت شد. مشعر بر همین تقریرات رئیس پستخانه می‌بود. قرار بر این شد که یک نفر معتبر را انجمن محترم به پستخانه فرستاده، ملاحظه مخارج لازم را نموده، آن وقت صورت مخارج را امضاء نموده به رئیس پستخانه تقدیم دارد. مجدداً جماعتی از ارباب حقوق سرکاری شکایت از تعدیل کتابچه سرکاری و سوء سلوک و رفتار اداره مالیه نمودند.

مذاکرات زیاد شد. جمعی از وکلاء محترم اظهار کدورت طبع و انزجار خاطر خود را از اداره مالیه اظهار نمودند. آخر الأمر آراء بر این شد که معاون پیشکار مالیه در انجمن محترم رسماً خواسته شود و در خصوص کتابچه سرکاری توضیحات خود را داده باشد.

در این وقت آقای اعتصام‌الممالک رئیس اداره عدلیه رسماً در انجمن محترم حاضر شده عنوان موقوفی ده نیم که سابقاً از معروضین دریافت می‌نمودند کردند که: فقط یک ده یک از اشخاصی که در عدلیه محکوم واقع می‌شوند، گرفته می‌شود. و چند نسخه اعلان عمومی مشعر بر همین مطلب به جهت استحضار خواطر وکلاء محترم تقدیم داشتند.

در این وقت انجمن محترم ختم شد. آقای نصیرالملک و آقای آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی و حاج کمپانی و حاج میرزا علی اصغر در این جلسه حاضر نبودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ شنبه هشتم شهر صفر المظفر سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه ششم قرائت شد. بدو تلگراف وزارت مالیه به توسط آقای حاج علی آقا قرائت شد. خلاصه آن آنکه: انجمن ایالتی معین فرمائید معدن گل سرشور جزو متصرفات دولتی یا شخص ضیاءالحکماء و اخوان، در صورت متصرف بودن ضیاءالحکماء و اخوان، به چه عنوان تصرف داشته، کلیه مالیات آن معدن چه بوده و هر ساله چه مقدار به ضیاءالحکماء و اخوانش عاید می‌شده؟ به طهران مفضلاً اطلاع دهید. پس از مذاکرات زیاد آراء بر این شد که: به آقای حاج علی آقا اخطار شود در جلسه آتیه اسناد و نوشته‌جاتی که راجع به معدن گل سرشور می‌باشد در انجمن محترم آورده که وکلاء ملاحظات خود را نموده و از روی بصیرت به وزارت مالیه اطلاع داده شود.

مشروحه حاج هدایت‌الله قرائت شد. مشعر بر اینکه: قنات کلانتری واقعه در حومه مخروبه شده و آب قنات مخروبه افتاده است روی قنات ابراهیم بیگی ملکی حقیر؛ ضرر کلی وارد آمده است. مستدعی است که دو نفر معین فرمائید مقدار خسارت قنات را معین نماید.

پس از قرائت گفته شد که: چون راجع به محاکمات است. قانوناً عدلیه می‌بایست رسیدگی نماید. شرحی به اداره عدلیه نوشته شد که مُعَجَّلاً احقاق حق مشاراً الیه را نموده و این کار را تسویه و تصفیه نماید و در جواب ایشان هم نوشته شد که: چون راجع به عدلیه می‌بود، انجمن محترم ختم عمل و اصلاح آن را از

اداره عدلیه خواست. شما هم رجوع به آن اداره فرمائید که رسیدگی نمایند.

پس از آن مشروحه اداره مالیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: چون برای بازدید تعمیرات عمارات دیوانی یک نفر از طرف انجمن محترم و یک نفر از طرف اداره مالیه لازم است ملاحظه تعمیرات و مخارجات را نموده، که صورت مخارجات صحیح در دفتر مالیه ثبت شود. مستدعی است که یک نفر از طرف انجمن را به اداره مالیه معرفی فرمائید که زودتری تکلیف مشخص و معلوم گردد.

مذاکرات زیاد شد. آراء آقایان بر این شد که حاج محمداسمعیل معمار و میرزا حیدرعلی و مشهدی علی بناء، از طرف انجمن محترم به آنها اخطار شود که رفته و ملاحظات مخارج و تعمیرات را نموده، صورت صحیح آورده، پس از ملاحظه و امان نظر و کلاء، به اداره مالیه فرستاده شود.

پس از آن عریضه آقا میرزا محمدباقر خان قرائت شد. مشعر بر اینکه: مدتی است که در عدلیه از حاجیه زینت‌الملک متظلم بوده‌ام، تا یک اندازه هم حقوق دعاگویانته شده، قریب دو ماه متجاوز است که در احقاق حق دعاگو عدلیه مسامحه و تعلل می‌نماید. مستدعی است که انجمن محترم مقرر فرمایند که بیش از این در تعویق حقوق حقیر اداره عدلیه روا نداشته و رفتار نکرده باشد.

پس از قرائت، آراء بر این شد که به اداره عدلیه نوشته شود که مُعْجَلًا احقاق حق عارض را نموده و تصفیه این کار را کرده و مراتب را به انجمن محترم توضیح داده باشند. و سواد عریضه عارض را هم لفاً فرستاده که مسبوق بوده باشند.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای نصیرالملک و حاج کمپانی در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ سه‌شنبه یازدهم شهر صفر المظفر سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات شنبه هشتم شهر صفر قرائت شد. در مبحث جواب مرقومه انجمن محترم از اداره کارگزاری مذاکره و گفتگو شد. آقای رئیس عدلیه فرمودند: کارگزاری اظهار کرده که مشغول جواب و سؤال به مرکز و به مبادی عالییه می‌باشم. پس از ختم عمل، توضیحات خود را خواهم داد.

پس از آن نصرالدوله اظهار کرد که: در زمان ایالت سابقه، جماعت کرمانی عارض بودند که مبالغی اموال ما را حضرات سرچهانی که در تحت اداره حیدر علیخان نواب است، به سرقت برده‌اند. ایالت مأموری از اداره حقیر خواست. می‌خواستم مأمور بفرستم. نواب شرحی نوشته بود که: فرستادن مأمور را مسامحه نمائید. جواب داده شد که: قانوناً ممکن نیست. تا آنکه مأمور فرستاده شد. الحال بر حسب مکتوب مأمور: سرچهانی‌ها (۱۵) مأمور را جواب داده و به هیچ وجه اطاعت از حکم و مأمور نکرده‌اند. اگر چه رسماً به کارگزاری اطلاع داده شده و به وزارت خارجه هم اطلاع خواهم داد. اطلاعاً خواطر محترم و کلاء را هم مسبوق نمود.

مذاکرات زیاد شد. در وسط مذاکرات مشروحه اداره کارگزاری واصل و قرائت شد: در مبحث میرزا علی محمد فسائی، اداره کارگزاری در این چند روز نهایت اقدامات خود را نموده، خلاصه آن آنست که: دو نفر آمدند به اداره کارگزاری متظلم شدند که میرزا علی محمد خان را حیدر علیخان نواب در منزل خودش برده و حبس کرده؛ اداره کارگزاری به قونسولگری اظهار کرد. شخصاً قونسول میرزا علی محمد خان را به کارگزاری آورد. پس از آن جداً از حیدر علیخان خواسته شد که استنطاق و مجازات قانونی داده شود. کنون امروز مراسله رسمی از قونسولگری رسیده که سواد آن لفاً به جهت استحضار و کلاء محترم فرستاده شد. الحال از مشاهده این حال که متظلم رسماً رضایت خاطر خود را به قونسولگری اظهار داشته، نهایت تأسف است. و سواد مراسله‌ای که میرزا علی محمد خان در خصوص رضایت خود به قونسولگری نوشته است لفاً فرستاده، دیگر مجالی بر کارگزاری باقی نمی‌ماند که این مسئله را دنبال کند. سواد مراسله قونسول و میرزا علی محمد خان هم قرائت شد. تماماً مشعر بر استرضای خاطر میرزا علی محمد بود از حیدر علی خان. مذاکرات زیاد شد. آراء مجدداً بر این شد که نوشته شود به اداره کارگزاری، در این صورت که میرزا علی محمد رضایت خود را اظهار کرده است. آیا قانوناً حق اختصاصی از برای ادارات رسمی دولتی باقی هست که مجدداً این واقعه را دنبال کرده و این مسئله را مو شکافی نموده که بعد از این اتباع خارجه اینگونه تجاوزات را نکرده باشند؟

پس از آن مشروحه نایب‌الحکومه قرائت شد. مشعر بر اینکه: حضرات پلیس‌ها متظلمند که حقوق مقرری سه ماه است که به ماها نرسیده است. به انجمن ایالتی متظلم شده‌ایم. آراء انجمنیان بر این شد که حقوق پلیس می‌بایست از وجهی که حشمت السلطان از چهارم بابت مالیات آورده است داده شود و حال آنکه از خود حشمت السلطان و معاون پیشکار مالیه در حضور جماعتی از رؤساء ادارات توضیح خواسته شد که این مبلغ را که انجمن ایالتی معین کرده صحیح است یا آنکه بی‌محل می‌باشد؟ همگی جواب دادند که: مطلقاً چنین وجهی موجود نمی‌باشد. حال رسماً انجمن ایالتی تکلیف را مرقوم دارند که بلکه حقوق پلیس‌ها عاید شود.

و کلاء محترم به کلی این مسئله را از خود رد فرمودند که مطلقاً چنین مبحثی در تعیین منبع از جای معین نبوده. فقط پلیس‌ها به انجمن محترم عارض بودند که مدتی است حقوق به ماها نرسیده. انجمن محترم هم به وظیفه خود رسماً به اداره مالیه توصیه در تأدیه حقوق پلیس‌ها نوشت. مطلقاً دیگر تعیین وجه از عایدی چهارم یا دریافتی حشمت السلطان نکرده است.

قرار بر این شد که به همین مضمون هم به آقای مخاطب الدوله نایب‌الایاله رسماً نوشته شود.

سپس مشروحه آقا سید محمد جعفر وکیل انجمن محترم قرائت شد. خلاصه آن آنکه: مزرعه مزارعی ملک موروثی آباء و اجداد حقیر را محمدحسن خان کشکولی قشقائی به ادعای اینکه خالصه بوده و از دولت ابتیاع نموده‌ام، می‌خواهد به قهر و غلبه تصرف نماید و حال آنکه در ثبت دفتر دولتی و دستورالعمل‌های مرکزی اسمی از تیول نبوده و جزء تیولات محسوب نمی‌باشد. با این حال حاضریم که در محکمه عدلیه و محضر شرعی رفع گفتگوی او را نموده باشم و بدیهی است که تصرف نمودن مکانی به قهر و غلبه مستلزم

قتل و غارت است. خواهشمند است که از طرف انجمن محترم به اداره عدلیه و نایب‌الحکومه و غیره اخطار نماید که تلگرافاً ممانعت از این اقدامات وحشیانه محمدحسن خان کرده باشند.

مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که: همین قسم به مفاد مشروحه ایشان به ادارات نوشته شود که تلگرافاً ممانعت کرده شود و چنانچه کسی ادعائی دارد به ادارات رسمی دولتی متظلم شده، البته رسیدگی و احقاق حق خواهند نمود.

پس از آن آقای نصیرالملک چنین اظهار کردند: پس از آنکه انجمن محترم ایالتی حقیر و مهذب‌الدوله و حاج کمپانی را معین کرده به جهت ترتیب و تعدیل کتابچه سرکاری، ماها هم کتابچه را ترتیب داده و تعدیل نموده و به نظر و کلاء محترم رساندیم. کتابچه امضاء شد که به موقع اجرا گذارده شود. آیا توهین حقیر نمی‌باشد که مجدداً کتابچه را انجمن محترم تغییر دادند و سلب شرف و آبروی حقیر را نمودند؟ با این حال رسماً از وکالت انجمن محترم استعفاء می‌خواهم.

استعفاء خود را نوشته و به آقای رئیس تقدیم داشتند.

مذاکرات زیاد شد. تقریباً یک ساعت مذاکرات به طول انجامید. آخر الامر استعفاء ایشان را انجمن محترم قبول نمودند و نپذیرفتند.

در این موقع شروع در مبحث معدن گل سرشور، متصرفی ضیاء‌الحکماء گردید و رجوع به احکام و اسناد و نوشته‌جات ضیاء‌الحکماء شد. پس از تحقیقات لازمه و ملاحظات اسناد و نوشته‌جات مشارک الیه، مسلم و محقق شد که معدن گل سرشور ملک طلق و حق صدق ضیاء‌الحکماء می‌باشد. قرار بر این شد که تشخیص مالیات و مبلغ عایدی از محل معدن گل سرشور داده شود و مفصلاً به وزارت جلیله مالیه تلگرافاً اطلاع و اخبار داده شود.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. عموم و کلاء محترم حاضر بودند و همگی در این جلسه تشریف داشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ شنبه پانزدهم شهر صفر المظفر سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم یک ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات سه‌شنبه یازدهم شهر صفر قرائت شد. در موقع قرائت هفت نفر از وکلاء محترم حاضر بودند. بدو مشروحه نایب‌الایاله قرائت شد. مشعر بر اینکه: به واسطه عدم مساعدت آقایان اعیان و رؤساء ادارات و سهل‌انگاری در اداء وظایف مقرره خودشان جداً استعفاء دارد و چون تلگرافی از مرکز رسیده بود، لفاً فرستاد که انجمن محترم مستحضر باشد و به هر وسیله مقتضی دانند، خدمت آقایان اطلاع و کسب تکلیف فرموده، جواب وزارت داخله مخابره شود. تلگراف وزارت داخله قرائت، خطاب به نایب‌الایاله که تفصیل سرقت پست در قادرآباد چه بوده؟ مکرر

۱. ن: + رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح.

تأکید کردم تفنگچی بسته را بدرقه کند. این غفلت رؤسای ادارات [را] دولت نمی‌تواند صرف نظر کند. در صورتی که رؤسای دوایر و اعیان و اعظام نتوانند حقوق مقرری تفنگچی را برسانند و راه را منظم کنند، پس معلوم می‌شود مطلب طور دیگر است. به همه بگوئید تا ورود ایالت جدید هر کس در خدمات دولت ساعی بوده باشد، ورود ایالت تلافی خواهد شد و هر کس بر خلاف این انتظام ساکت بنشیند مورد سخط و غضب امانت دولت خواهد بود.

مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که یوم ۱۶ در صبح انجمن فوق‌العاده مُعقد و عموم رؤساء ادارات را رسماً انجمن ایالتی احضار نماید و تلگراف وزیر داخله قرائت و جواب آنها به وزیر داخله مخابره شود. پس از آن مشروحه اداره کارگزاری قرائت، مشعر بر اینکه: در مبحث میرزا علی محمد خان فسائی استفسار فرموده بودید. پس از آنکه رضایت (۱۶) خاطر خود را اظهار داشت. دیگر حقی از برای اداره کارگزاری باقی نخواهد بود که این مطلب را عقب کرده و دنبال نماید.

پس از آن تلگراف وزیر داخله قرائت شد. مشعر بر اینکه: مطابق اخطار وزارت امور خارجه، هر کس که عزیمت زیارت و ورود به خاک عثمانی را دارد، باید بیشتر از نیم حقه جدید تنباکو و پنجاه گرام توتون یا پنجاه عدد سیگار همراه نداشته باشد و اگر بیشتر از این حمل تنباکو و توتون نمایند، مورد مسئولیت و مجازات خواهند بود.

پس از مذاکرات، قرار شد که در جلسه آتیه به نایب‌الحکومه فرستاده شود که مضمون تلگراف را طبع نموده و به عموم اهالی اعلان نماید.

پس از آن عریضه انجمن ولایتی کازرون قرائت شد. مشعر بر اینکه: در خصوص سه نفر وکیل از روی نظامنامه انتخابات با دادن تعرفه و اکثریت آراء طبقات ملت منتخب شده، عدم حرکت و کلاء ثلاثه در تعیین مخارج است که از اصل مالیات محل پرداخته شود یا اینکه باید از ملت مجبوراً گرفته شود.

قرار شد که در جلسه آتیه جواب آنها نوشته شود: مطابق مواد نظامنامه که معمول و مجری دارند. ایضاً حضرات سروستانی در این جلسه هم شکایت سابقه خود را تجدید نموده، مجدداً به اداره مالیه نوشته شد که: این آخرین اخطاریست که از انجمن ایالتی به اداره مالیه می‌شود. در صورتی که مسامحه در احضار میرزا کمال خان نمایند، انجمن ایالتی مجبور است که به مرکز اطلاع و شکایت نموده باشد.

پس از آن آقای رئیس عدلیه رسماً در انجمن محترم حاضر شده و چنین اظهار داشتند: خواطر محترم اعضاء انجمن محترم ایالتی را به اغتشاشات و انقلابات داخلی شهر مستحضر می‌دارد. لیلۀ گذشته در منزل نصرالدوله به مجلس روضه رفته بودم. جمعیت کثیری از اشرار و ارادل شهری آمده‌اند در اطراف منزل و بنای هرزگی و فحاشی را به اساس مقدس مشروطیت و اداره عدلیه و هیئت وزراء محترم مرکزی نهاده و چندین تیر تفنگ هم شلیک نموده‌اند. کنون صریحاً می‌گویم: سرباز و تفنگچی تدارک و تهیه شده است. هر کس که بعد از این چنین اظهارات را نموده و این قسم وحشیگری را نماید، به ضرب گلوله او را مقتول و تلف خواهیم نمود. صریحاً می‌گویم: علاوه مأموریت و ریاست عدلیه که دارم. خود را مجاهد و فدایی اساس مقدس مشروطیت می‌دانم. در صورتی که از گلوله‌های محمدعلی میرزا مطلقاً خوفی و وحشتی نکرده و

با کمال قدرت با اساس دولت استبداد دفاع کردم، از جمله ممتنع است که بتوان از این اشخاص ردل غمض عین کرد و مجازات نداد.

مذاکرات زیاد شد. دو ورقه اعلان هم به دست آورده بودند که مشعر بر بعضی عناوین بی‌معنی و وحشیگری بود. آراء بر این شد که: جداً از اداره نظمیہ مرتکبین اینگونه اعلانات را به دست آورده و مجازات داده شوند.

در این وقت مشروحه ریاست قشون بدین مضمون قرائت شد: به واسطه بعضی بی‌ترتیبی که از فوج بزچلو و کمره و مخالفتی که با یکدیگر دارند و بعضی ملاحظاتی دیگر، در این ماه سان قشون به تأخیر افتاد و حالیه هم مطمئن نیست که برای سان حاضر شوند و اظهار تظلم و تحصن در خصوص حقوق خود نمایند. لهذا چند روزی به تأخیر افتاد که رفع این فقره شده، سان حضوری داده شود.

مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که: پس از رفع محظورات اهالی نظام، آن وقت سان حضوری دیده شود. در این وقت از طرف آقای رئیس به عموم و کلاء اخطار شد که فردا صبح مجلس فوق‌العاده منعقد و موضوع مذاکرات، تلگراف وزیر داخله است.

انجمن محترم ختم شد. آقایان حاج سید محمدعلی و آقا سید جعفر و حاج کمپانی در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ سه‌شنبه هیجدهم شهر صفر المظفر سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات شنبه پانزدهم قرائت شد. در موقع قرائت، هشت نفر از و کلاء حاضر بودند. بدو تلگراف اهالی محله قنات و توابع بهبهان قرائت شد. توسط آقای معین‌الاسلام خطاب به شاهزاده فرمانفرما می‌بود که: عموم اهالی محله قنات و توابع به قانون نظامنامه معین‌الاسلام را منتخب و به موجب همین تلگراف و کالت داده‌اند به نمایندگی این محل در انجمن ایالتی فارس مجلس مقدس شورا ملی به سمت عضویت داخل شده، به شرایط شغل مزبور اقدام نماید و صارم‌الملک هم که حاکم بهبهان می‌باشد، بدین مضمون تصدیق کرده بودند: شرایط نظامنامه اقدام شده، آقای معین‌الاسلام از طرف محله قنات بهبهان منتخب شده، صحیح است.

مذاکرات زیاد شد. قرار شد که در حضور عدّه کافی و کلاء محترم مجدداً قرائت تلگراف شود و اخذ رأی گردد.

سپس مشروحه آقای رئیس عدلیه بدین مضمون قرائت شد که: چون تشکیل انجمن ایالتی و نظارت آن هیئت محترم به ادارات است. بر حسب وظیفه که دارند، می‌بایست جلوگیری از ادارات نموده که از حدود خود نتوانند تجاوز کرده باشند. مستدعی است که در زمان که راپورت وقایعات لازمه را به حضور و کلاء مجلس مقدس و وزراء عظام بدهند، از خطاها و خلاف قانونی‌های این بنده هم صرف نظر نموده، به طور واقع عرضه دارند.

پس از آن جوابی که از طرف انجمن ایالتی به رئیس عدلیه نوشته شده بود، قرائت شد. مشعر بر اینکه: اعضاء انجمن محترم ایالتی نهایت رضامندی را از زحمات جنابعالی که در ترتیب به تظلمات اداره و اجزاء و اعضاء عدلیه متحمل شده‌اید دارد و تا کنون حکمی بر خلاف قانون از عدلیه صادر نشده که ملت از شما به انجمن ایالتی شکایت آورده باشد و آنچه معلوم است، نهایت دقت و اهتمام در صحت و اتقان احکام و حفظ حقوق داشته‌اید.

پس از آن عریضه امین الشریعه فسائی بدین مضمون قرائت شد: معادل شش صد تومان برات دیوانی از اداره مالیه به حواله حیدر علیخان نواب هندی صادر شده. هر قدر مطالبه می‌شود به مسامحه می‌گذراند. مستدعی است که مقرر فرمائید به اداره مالیه، چنانچه نواب بده مالیاتی دارد، قهراً از ایشان مبلغ بروات را وصول نمایند که آسوده بوده باشم.

آراء بر این شد که نوشته شود به اداره مالیه: مُعْجَلًا مساعدت در وصول مبلغ بروات نموده که عارض آسوده بوده باشد.

در این موقع شروع به مذاکرات در مبحث معدن گل سرشور متصرفی ضیاءالحکماء گردید. مذاکرات زیاد شد بدین مضمون: پس از اخذ رأی به وزارت مالیه در جواب تلگراف ایشان، قرار شد مخابره شود که: آنچه در شیراز شهرت دارد و آنچه عمال اردکان و غیره شهادت دادند و بر انجمن ایالتی فارس معلوم و محقق شد. معدن مزبور ملک موروثی ضیاءالحکماء و اخوان مشاّر الیه می‌باشد و تقریباً سالی یکصد تومان عاید می‌داشته‌اند و مالیات آنجا در جزء جمع فارس منظور شده است و چون همیشه در جزو عمل عمال آن محل اجاره بوده، به طوری که مقتضی است، منافع آن را نمی‌توانسته‌اند دریافت نمایند.

پس از آن در خصوص میرزا فتحعلی و میرزا کمال خان مذاکره شد که هر دو متفقاً در شهر حاضر گشته‌اند. می‌بایست در عدلیه احقاق حق متظلمین سروسناتی شده باشد. پس از مذاکرات لازمه قرار بر این شد که: مجدداً از طرف انجمن ایالتی تأکیدی شود به اداره عدلیه که معجلاً رسیدگی نموده و احقاق حقوق متظلمین را نموده باشد.

أیضاً جماعتی از ارباب حقوق مجتمع شده و شکایت ارباب حقوق این بود که: مدتی است معطل می‌باشیم و تا کنون حقوق ماها نرسیده است.

پس از مذاکرات، آراء و کلاء محترم بر این شد که: یوم جمعه ۲۱ صبح انجمن فوق‌العاده منعقد شده و کتابچه سرکاری در انجمن ایالتی قرائت و امضاء شده و به اداره مالیه داده شود.

در این وقت آقای نصیرالملک و معاون پیشکار مالیه در انجمن ایالتی حاضر شدند. رسماً عنوان (۱۷) نایب‌الحکومگی ایشان از طرف شاهزاده ظفرالسلطنه فرمانفرما شد. عموم و کلاء محترم تبریک نایب‌الحکومگی ایشان را اظهار داشتند.

پس از آن عریضه رعابای جهرم قرائت شد. استدعای نایب‌الحکومه قانونی کرده بودند و اظهار هرج و مرج آن صفحه‌جات. قرار بر این شد که در جلسه آتیه ترتیب صحیح داده شود.

در این وقت انجمن محترم ختم شد. آقایان حاج سید محمدعلی و حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم

دهدشتی حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ ۲۲ شهر صفر المظفر سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات سه‌شنبه هیجدهم قرائت. در موقع قرائت نه نفر از وکلاء حاضر بودند. بدو آقای رئیس قشون در انجمن ایالتی حاضر شده و صورت تلگراف وزیر جنگ را ارائه دادند. بدین مضمون قرائت شد: خیلی جای تعجب است که مبلغی از حقوق سنه ماضیه و هذه السنه قشون فارس تا کنون نرسیده، صاحب منصبان و اهالی نظام تکلیفشان این است که حقوق حقه خود را جداً از شما مطالبه کنند تا شما هم به هر نقطه و هر کس که حواله دارید، اگر حواله صحیح و باقی مالیاتی دارد، بلا عذر بالقوه جبریه از آنها بگیرند.

مذاکرات زیاد شد. تمنای رئیس قشون آن بود که: به موجب صورتی که از اداره مالیه بقایای مالیاتی هر کس را حواله قشونی داده‌اند. انجمن ایالتی هم امضاء و تصویب نماید تا آنکه حقوق قشون وصول شود. آخر الامر آراء بر این شد که: رئیس قشون رسماً شرحی به انجمن محترم نوشته باشد. انجمن ایالتی هم رسماً جواب به ایشان خواهد داد.

پس از آن تلگراف وزیر مالیه قرائت شد که: چون تحریر مطالب در صفحه واحد برای ضبط در (آرشیو) وزارت مالیه اسباب زحمت است. لهذا مطالب اشعاریه به این وزارتخانه را مجزی نموده، هر مطلبی اگر چه در کمال اختصار هم باشد، در صفحه علیحده نوشته و به همین ترتیب مترصد صدور جواب باشند. قرار شد که به همین قسم رفتار شود.

پس از آن در مبحث صورت عمارت پستخانه، معاون رئیس پستخانه حاضر شده و استدعاء تصویب و امضاء صورتی که معمار از طرف انجمن ایالتی به پستخانه آمده و ملاحظه مخارجات پستخانه را کرده نموده. قرار بر این شد که صورتی که معمار مبلغ دو بیست و ده تومان معین نموده، نُسختین شود. نسخه‌ای در انجمن ضبط و نسخه‌ای به رئیس پستخانه داده شود که به مرکز بفرستد.

پس از آن مشروح رئیس قشون قرائت شد. مشعر بر اینکه: مبلغی از حقوق نظام در سنه ماضیه و هذه السنه باقی است و تلگرافی هم از وزارت جنگ رسیده که صورت آن را به انجمن ایالتی تقدیم نمود. از طرف پیشکار مالیه حواله به محل داده شده است که ملاًک بدهند. حال به دفع الوقت می‌گذرانند. مستدعی است که انجمن ایالتی امضاء و تصویب فرمایند که مالکین مالیات خود را داده و به مصرف قشونی رسیده باشد. جواب نوشته شد: به طوری که از وزارت جنگ دستورالعمل داده شده مجبور به اجرائید. البته در نرسیدن حقوق قشونی که حافظ حقوق مملکتند لازم است که حقوق مقرر آنها را وصول و ایصال دارید.

در این وقت دو عریضه از رعایای جهرم قرائت شد. مشعر بر اینکه: آقا سید اسدالله نهایت تعدی و اذیت را به ماها می‌نماید. محضاً لله نایب‌الحکومه قانونی به جهت قصبه جهرم با قوای کافی ارسال فرمائید که آسوده باشیم. رجوع به آقای نایب‌الحکومه شد که ترتیب صحیح داده، اهالی آسوده خواطر بوده باشند.

پس از آن تلگراف وزارت جنگ قرائت شد: توسط انجمن ایالتی فارس، اداره عدلیه، املاک و ائاث البیت مرحوم معتمد دیوان را هیچ کس بدون امضاء میرزا قاسم خان که برادر و ولی صغار آن مرحوم می باشد، حق خرید و فروش ندارد. مدلول تلگراف را به همه اعلان کنید.

پس از آن مشروحه اداره عدلیه قرائت شد. خلاصه آن آنکه: حسین نام مست که در کوچه اجزاء عامله انجمن ایالتی او را دستگیر کرده و به عدلیه آوردند. از قرار مذکور به اساس مشروطیت و انجمن ایالتی فحاشی و هرزگی نموده، حال در تحت استنطاق است. مستدعی است آنچه را که وکلاء محترم ملاحظه و استماع فرموده، رسماً مرقوم فرمایند که تکلیف معلوم گردد.

پس از مذاکرات آراء بر این شد که نوشته شود: حسین نام مست، اجزاء انجمن ایالتی او را گرفته، همان وقت به جناب آقای رئیس و آنقدر از اعضاء انجمن که در کوچه حاضر بودند فحاشی و هرزگی او را اظهار نمودند. پس از معلوم و محقق شدن به عدلیه فرستاده شد که به مجازات رسیده باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقای آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی و حاج سید ابراهیم و آقای آقا میرزا عبدالله خان حاضر نبودند و در این جلسه تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ بیست و پنجم شهر صفر المظفر سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات بیست و دوم قرائت. در موقع قرائت هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. بدو مشروحه اداره کارگزاری قرائت شد: در مبحث مأمورین رسمی دول [...] استعلام شده بود که همه روزه اعلام دولتی را حق دارند برافرازند یا فقط در اعیاد خودشان حق این کار را دارند [...] اعلام همه روزه به نحو استمرار امری نیست که مخالف حقوق بین الملل باشد. تمام سفراء و قونسولها این حق را دارند. دولت علیه ایران هم در سایر دول این حق را دارد.

پس از آن مشروحه باغبانباشیان ایالتی قرائت شد: حکومت سابقه ائاثه ایالتی را به این دعاگویان تحویل داده قبض گرفته و اداره جات هم به قدر لزوم خود ائاثه از ماها گرفته. بعضی قبض داده و برخی هم قبض نداده اند. مستدعی است که در این خصوص رسیدگی نموده، آدم امینی معین فرمائید که آمده و تمام ائاثه را معاینه نموده باشیم.

مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که: در جواب عریضه آنها نوشته شود که: مطابق قبوضاتی که از شما در انجمن ایالتی ضبط است، می بایست به هر اداره که اسباب داده اید جمع آوری نموده و معاینه نمائید و نایب الایاله هم اطلاع داده می شود که نهایت تقویت و مساعدت را به شماها بنمایند. پس از آن آراء بر این شد که بدین مضمون به نایب الایاله نوشته شود که: به جهت جمع آوری ائاثه دوایر دولتی لازم است که یک نفر شخص کافی مجرب معین و مأمور فرمائید که به اتفاق باغبانانباشیان و امین انجمن ایالتی رفته و رسیدگی نمایند.

سپس مذاکره در خصوص یک نفر امین شد. به اکثریت آراء، حاج علی به اکثریت آراء منتخب شد که از

طرف انجمن ایالتی رسماً رفته، اثاثه اداره ایالتی و غیره را جمع‌آوری نموده، هر اداره به قدر لزوم و کفایت خود قبض به انجمن ایالتی داده و اثاثه ما به الضرور خود را دریافت دارد، تا بعد رسیدگی و مطابقه به صورتی که در انجمن ایالتی ضبط است بشود که چه قدر حیف و میل شده است. بعد حکم آن بشود. سپس مشروحه حاج شیخ الاسلام قرائت شد: املاکات و زراعات احقر غارت و لم یزرع شده و بعضی نسق و منظم بوده. اداره مالیه سخت دنبال نموده که مالیات املاک غارت و لم یزرع شده را دریافت دارد. مستدعی است که انجمن ایالتی رسیدگی نموده، آنچه را که غارت و لم یزرع می‌باشد، به اداره مالیه مقرر دارد که تخفیف مالیاتی بدهند.

مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که در جواب ایشان نوشته شود که: انجمن ایالتی در کلیه املاکات و زراعات لم یزرع و غارتی فارس، مکرر به وزارت مالیه مخبره کرده. صریحاً جواب داده‌اند که: هر کس مالیات مقرر خود را کما فی السابق می‌بایست به اداره مالیه فارس پرداخته باشد. دیگر مجال اظهاری به جهت تخفیف انجمن ایالتی به اداره مالیه درباره احدی از مَلاک ندارد.

و ایضاً مشروحه دیگر ایشان خوانده شد: قریب بیست رأس (۱۸) الاغ حضرات کوهنجانی را سوارهای فارسی از بابت مالیات املاک خراب غارت شده احقر نگاهداشته‌اند. مستدعی است که مقرر شود که الاغ‌ها را به رعایای کوهنجانی مسترد شود.

پس از مذاکرات آراء بر این شد که به نایب‌الایاله نوشته شود که: هر کس مرتکب این امر شده می‌بایست فوراً الاغ‌های کوهنجانی را مسترد دارد. البته مقرر دارید که الاغ‌ها را گرفته و به صاحبانش مسترد دارند. پس از آن دو مشروحه از سید یوسف خان لشکر نویس باشی قرائت شد: معادل یازده هزار و چهارصد و ده تومان طلب قشونی به موجب اخبار رئیس قشون بیشتر باقی نیست. می‌بایست بر حسب حکم وزارت جنگ و تصویب انجمن ایالتی، از دفتر مالیه حواله شود که پس از وصول از قرار تشخیص دفتر لشکر به نظارت انجمن ایالتی به آحاد اهالی نظام داده شود و اگر آراء انجمن ایالتی اقتضا کند، به ریاست قشون و پیشکار مالیه اخطار فرمایند که بدون استحضار انجمن و تشخیص دفتر لشکر این مبلغ را تقسیم نفرمایند. نه اینکه این مبلغ را از بابت مطالبات قدیمه و بروات لا وصولی محسوب دارند و سرباز گرسنه باشد. مشروحه دوم ایشان خوانده شد: به ریاست قشون و پیشکار مالیه لازم است که انجمن ایالتی اظهاری فرمایند از قشون هر چه هر کس طلب دارد، در دفتر لشکر می‌بایست مدلل دارد آن وقت برات خود را صادر می‌نماید.

پس از مذاکرات آراء بر این شد که در جواب ایشان نوشته شود که: البته هر کس هر چه طلب دارد و دفتر لشکر مدلل نموده، پس از تحقیق و رسیدگی برات خود را آن وقت صادر نماید. انجمن ایالتی نهایت مساعدت را با مقاصد حسنه شما خواهد داشت.

پس از آن دو عریضه، یکی از رعایای جهرم و دیگری از علماء و اشراف آنجا قرائت شد. مشعر بر انقلابات حالیه و اجحافات حشمت السلطان حکومت سابقه می‌بود و استدعای حاکم قانونی و قوه نظامی و رفع شرّ اشرار و مفسدین آن حدود را کرده بودند. جواب گفته شد که: جلسه آتیه مذاکرات لازمه بشود و مطلب

معلوم گردد. آن وقت جواب به آنها داده خواهد شد.

پس از آن دو مشروحه از اداره مالیه قرائت شد: مدتی حضرات سروستانی از تعدیات نایب‌الحکومه خود به انجمن ایالتی متظلم بودند. کراراً عرض نمود که این جماعت به جهت قرار از اداء مالیات ملزومی خود این اسباب را فراهم آورده‌اند. بالاخره آراء اعضاء محترم انجمن ایالتی بر احضار نایب‌الحکومه قرار گرفت. کنون حسب الامر به شهر چند یومی است که حاضر شده، مطلقاً اسمی از متظلمین نیست و معلوم نیست کجا رفته‌اند؟ حال تکلیف چیست و مجازات عارضین دورغی که اسباب اختلال مالیات را فراهم آورده‌اند به چه قسم معین خواهند فرمود؟

ایضاً مشروحه دومی ایشان: در خصوص بقیه مالیات جهرم و مأخوذی حشمت السلطان قرار شد که یک نفر از انجمن ایالتی به همراه مأمور مخصوص پیشکار مالیه برود که هم مأخوذی مشاراً الیه را معین نماید و هم حساب بقایای دو ساله روشن شود. تا کنون اقدامی نفرموده‌اید. کراراً شکایت اهالی جهرم می‌رسد و عمل مالیات همین نحو مختل است. امروز ترتیبی در این باب بفرمائید که تکلیف معلوم شود.

مذاکرات زیاد شد. آراء عموماً بر این شد که در جواب ایشان بدین مضمون نوشته شود که: چنانچه مخارج ایاب و ذهاب و مدت توقف فرستاده انجمن ایالتی را معین و مقرر فرمائید، شخص بصیر امینی را انجمن ایالتی معین و فرستاده خواهد کرد و در خصوص حضرات رعایای سروستان و نایب‌الحکومه آنان، چون انجمن ایالتی این مرافعه را رجوع به اداره عدلیه نموده است و تا کنون از طرف عدلیه رسماً در عدم حقیقت اهالی سروستان و کاذب بودن آنها، کتباً به انجمن ایالتی نرسیده. لہذا باید عدلیه رسیدگی نموده و احقاق حق متداعیین را نماید. انجمن ایالتی نمی‌تواند در این خصوص حکمی نموده و مجازاتی تعیین نماید. در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقای حاج علی آقا و حاج سید محمدعلی و حاج سید ابراهیم در این جلسه تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ سه‌شنبه ۳ شهر ربیع الاول سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی یک ساعت به غروب رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات بیست و پنجم صفر المظفر قرائت شد. بدو مشروحه نایب‌الایاله قرائت شد: تلگرافی از وزارت داخله رسیده لفاً فرستاد، ملاحظه فرموده، نتیجه اقدامات را رسماً مرقوم فرموده که جواب وزارت داخله مخابره شود.

صورت تلگراف وزارت داخله قرائت شد: مطابق راپورت واصله، جماعت یهود ساکن داراب به واسطه تهدید و تخویفی که شیخ زکریا به آنها کرده در رد و قبول یکی از شقوق ثلاثه که قبول اسلام یا دادن جزیه یا حاضر شدن برای قتل. انجمن ایالتی هم مشغول مذاکرات لازمه است با آقای حاج سید عبدالحسین. این مسئله خیلی موجب تعجب اولیاء امور شده. البته فوراً در مقام تحقیق برآمده، در صورت صدق به سختی درباره او اقدام کرده، مردم را از مزاحمت او آسوده دارید.

مذاکرات زیاد شد. آراء عموماً بر این شد که در جواب نایب‌الایاله نوشته شود: انجمن ایالتی مطلقاً در

فقره شیخ زکریا و اقدامات او با حضرات یهود مسبوق و مستحضر نیست و به هیچ وجه با آقای حاج سید عبدالحسین هم انجمن ایالتی مذاکره‌ای نکرده و ابدأ شنیده نشده که یهودی‌های داراب به شهر آمده و در این خصوص متظلم باشند. انجمن ایالتی ابدأ اطلاعی ندارد.

و ایضاً مشروحه دیگر نایب‌الایاله قرائت شد: تلگرافی در باب انتخابات و انجمن‌های ولایتی از وزارت داخله رسیده لفاً فرستاد. هر نحو که می‌فرمائید جواب مخابره شود.

تلگراف وزارت داخله خوانده شد: نایب‌الایاله مفضلاً از چگونگی انتخابات و اسامی و کلاء انجمن‌های ایالتی و ولایتی و بلدیّه و اسامی رؤساء انجمن‌ها را به وزارت داخله اطلاع دهید.

مذاکرات زیاد شد. گفته شد که: انجمن‌های ولایتی و بلدیّه بلوکات و قصبه‌جات، تا کنون انجمن ایالتی مسبوق نیست که منعقد شده باشد. فقط انجمنی در کازرون منعقد شده آن هم معلوم نیست که مطابق قانون منتخب شده باشند و تشکیل شده باشد. مطلقاً انجمن ایالتی اطلاعاتی نداشته و ندارد.

ایضاً مشروحه نایب‌الایاله قرائت شد: در مبحث الاغ‌های رعایای کوهنجانی به فتح‌الملک رئیس سوارهای فارسی اخطار شد که می‌بایست به رعایا مسترد دارید. تمکین و اطاعت نکرده، اطلاعاً عرض شد. موجب حیرت و تعجب عموم و کلاء از مفاد این مشروحه شد. رئیس قشون حاضر بود. عموم و کلاء سخت از ایشان علت و سبب را استعلام نمودند. مدعی بود که مبلغ ششصد تومان بر حسب خط و مهر شیخ‌الاسلام، سوار و سرباز بابت مالیات از ایشان طلب دارد و هر چه به ملایمت و معقولی اظهار می‌شود، حقوق اهالی نظام را نمی‌دهد. حال تکلیف اهالی نظام با شیخ‌الاسلام چیست؟

مذاکره و گفتگوی زیاد شد. آخر الأمر آراء بر این شد که: حتماً الاغ‌های اهالی کوهنجان را تسلیم نمایند. حقوق اهالی نظام به موجب خط و مهر خود شیخ‌الاسلام حکماً می‌بایست دریافت دارند.

پس از آن عریضه میور یهودی نام قرائت شد. متظلم از اداره عدلیه می‌بود. قرار شد که به عدلیه نوشته شود: مُعجلاً توضیحات لازمه را در این خصوص به انجمن ایالتی اظهار دارید.

پس از آن آقای نصرالدوله رسماً در انجمن ایالتی حاضر شده و شکایت کردند که مدتی است از طرف وزارت داخله به جهت جلوگیری از تجاوزات اعراب و نظم ایل خمسه، مأمور شده‌ام و اردو لازم است که همراه داشته باشم. هر قدر به اداره قشون اظهار و اخطار می‌شود که مُعجلاً حرکت کرده باشم. تمام را عذر آورده که سرباز حقوق می‌خواهد. در صورتی که یک‌هزار و پانصد تومان بر حسب تصویب انجمن ایالتی به اداره قشونی پرداخته‌ام. حال تکلیف چیست؟

و کلاء جداً از ریاست قشون خواستند که مُعجلاً می‌بایست بر حسب حکم وزارت داخله تهیه و تدارک سرباز را دهند که به اتفاق ایشان حرکت کرده باشند.

سپس مشروحه‌ای مشعر بر استعلاء و استفهام قرائت شد: هر گاه شخصی در ولایتی که مسقط الرأس نباشد و مطلقاً علاقه ملکی از خانه و املاک و غیرهم نداشته باشد. جز اخذ رشوه و محرک فتنه و فساد و نهب اموال (۱۹) کاری نداشته باشد. حکم قانونی درباره چنین شخصی در قوانین موضوعه مجلس دارالشوراء چیست؟

جواب گفته شد که: حکم آن معلوم است درباره عموم ناس. خواه ملک و علاقه در بلدی داشته باشد، خواه مسقط الرأس در محل مخصوص باشد یا نباشد. حکم آن به موجب آیه وافی هدایه **إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ** الی آخره می باشد. البته می بایست چنین شخصی به قصاص و مجازات رسیده باشد. پس از آن عریضه انجمن محلی جهرم قرائت شد: از چگونگی تسعیر اجناس انجمن ایالتی استعلام نموده بود. ذیلاً عرض می شود و مستدعی است انجمن ایالتی این را مقرر فرمائید که ادارات رسمی دولتی عرایضی که از جهرم می رسد، بدون امضاء به اسم و رسم نپذیرفته باشند که نفوذ اغراض مغرضین در ادارات کمتر باشد. صورت تسعیر گندم از قرار خرواری مبلغ ده تومان از ماه مبارک رمضان الی شانزده تومانی تا غره صفر الخیر و جو هم خرواری مبلغ شش تومان از ماه مبارک رمضان الی مبلغ دوازده تومانی تا وسط صفر الخیر و گاه هم در این مدت شش ماهه تماماً از قرار خرواری مبلغ چهارده هزار دینار وجه نقد می بوده است. قرار شد که سواد این صورت و صورت تسعیر اجناس سایر بلوکات که به انجمن رسیده است. مفضلاً نوشته و به اداره مالیه فرستاده شود.

در این وقت انجمن محترم ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم و حاج کمپانی تشریف نداشتند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ پنجشنبه پنجم شهر ربیع الأول سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی یک ساعت و نیم به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات سه شنبه سوم قرائت شد. در موقع قرائت هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. پس از قرائت در خصوص توضیحات از عدلیه در مبحث حبس میور کلیمی مذاکره شد که تا کنون نفرستاده اند. پس از مذاکرات، عموم آراء بر این شد که نوشته شود به عدلیه: لازم است در همین جلسه میور کلیمی را از محبس به انجمن ایالتی بفرستید و نوشته جات و صورت استنطاق و غیره، که مشعر بر توضیحات مرافعه مشار الیه می باشد، ارسال دارید که انجمن ایالتی تحقیقات و ملاحظات خود را نموده باشد.

پس از آن در باب توضیحاتی که از عدلیه در مبحث آقا شیخ سراج الدین خواسته شده بود، شیخ المحققین از طرف عدلیه اظهار نمود که: دوسیه آن حاضر است. شروع به تحقیقات و ملاحظه اسناد و نوشته جات شد. ظاهراً خلاف قانونی رفتار نشده بود. لیکن گفته شد که: چون خود شیخ سراج الدین هم می بایست حاضر باشد که انجمن ایالتی تحقیقات لازمه هم از مشار الیه نماید. لهذا انجمن نمی تواند که رأی خود را اظهار نموده و تصدیقی بر صحت عمل این کار نماید.

در این وقت میور پهلوی به توسط اجراء عامله عدلیه و دوسیه ای که راجع به مرافعه او می بود. رسماً در انجمن ایالتی حاضر شدند. و کلاء محترم شروع به ملاحظه اسناد و نوشته جات و صورت استنطاقات و ورقه

عرض حال میور کلیمی نمودند. تقریباً تا دو ساعت و نیم از شب گذشته، اوقات و کلاء صرف به رسیدگی این مرافعه می‌بود. عاقبت محقق و مشخص شد که محکمه ابتدائی اول راپورتی را که به اداره اجرائیه داده است باید مبلغ چهل تومان راپورت داده باشد و حقوق عدلیه را معین نموده باشد. مبلغ هفتاد و پنج تومان بر خلاف قانون معین کرده بود و حال آنکه در ورقه عرض حال تعیین مدعا به تقریباً چهارصد تومان می‌بوده، قانوناً ده یک آن چهل تومان می‌باشد و میور چهل تومان را که پرداخته بود و مبلغ ما به الاختلاف را هم به انجمن ایالتی سپرده بود که از محسب خلاص شود و انجمن رسیدگی نماید. آن وقت حقوق واقعی عدلیه را تسلیم داده و چهل و هشت ساعت هم بر خلاف قانون حبس می‌بوده. بالآخره آراء و کلاء محترم بر این شد که نوشته شود به عدلیه: میور می‌باید از حبس مرخص شود و در صورتی که قوانین موضوعه وزارت عدلیه تصریح بر این بوده باشد که هر محکوم علیهی می‌بایست ده یک اصل قیمت واقعی مدعا به را تسلیم دارد، به انجمن محترم ارائه داده، آن وقت نه تومان دیگر عدلیه باید دریافت دارد، نه مبلغ هفتاد و پنج تومان که عدلیه مطالبه می‌دارد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و آقای حاج علی آقا و آقای حاج سید محمد علی و حاج کمپانی و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ شنبه هفتم ربیع الأول سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه پنجم قرائت شد. در موقع قرائت نه نفر از و کلاء حاضر بودند. عریضه حاج محمد رحیم قنادی قرائت شد. متظلم از اداره عدلیه می‌بود. آراء بر این شد که نوشته شود به عدلیه که: در این خصوص عدلیه باید رجوع به محضر شرع نماید. پس از صدور حکم شرعی به موقع اجرا گذارده شود.

سپس عریضه حاج مهذب الدوله قرائت شد: فاخرالسلطنه املاکی را که به ملکیت و به وقفیت حقاً متصرف هستیم، به اجاره غلامعلی خان هندی داد که به قوه بستگی به خارجه تصرف نماید. محض جلوگیری از فساد به توسط کارگزاری، حکم منع مستأجر را در املاک متصرفی خود از قونسولگری انگلیس گرفته و فرستادم به فسا. چندی قبل مشروحه از عدلیه به جهت حقیر آوردند و سواد تلگراف وزارت عدلیه هم لفاً فرستاده بود که حقیر مزاحم املاک مرحوم اخوی نشده باشم و حقیر را به عدلیه احضار نموده بود. پس از حضور به عدلیه رسماً اظهار نمودم که: اگر فاخرالسلطنه متظلم است. عرض حال بدهد تا جواب بگویم. کنون معلوم می‌شود که بدون محاکمه و مرافعه شرعی حکم عدلیه داده شده که مستأجر مزبور املاک را تصرف نماید. مستدعی است که توضیح خواسته شود: اولاً بر خلاف قانون چرا تا مدعی عرض حال نداده حقیر را به عدلیه احضار نمودند. ثانیاً بر خلاف شرع و قانون اساسی بدون محاکمه و مرافعه شرعی حکم سلب تصرف متصرف داده. و مقرر شود املاک متصرفی حقیر را کسی متعرض نشود تا شرعاً بد غضب و عدوانیم را مدلل نمایند.

مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که عجلتاً نوشته شود به عدلیه که توضیحات خود را به انجمن ایالتی ارسال دارند و سواد عریضه هم لفاً فرستاده شود که مستحضر و مطلع گردد.

پس از آن عریضه حضرات لارستانی قرائت شد. مشعر بر اینکه: چندین فقره طایفه عرب مزیدی قافله ماها را سرقت کرده. به انجمن هم متظلم شدیم. تلگرافی از وزارت داخله به نایب‌الایاله در احقاق حق دعاگویان مخابره شده. تا کنون اقدامی نشده. مستدعی چنانیم که انجمن ایالتی به هر قسم که مصلحت داند احقاق حق دعاگویان را بنماید.

مذاکرات زیاد شد. آراء عموماً بر این شد که نوشته شود به نایب‌الایاله مَعْجلاً اقدامات لازمه نموده و انجمن ایالتی را هم از اقدامات خودشان مستحضر دارند.

در این وقت پیشکار مالیه کتابچه تعدیل و تصیفه شده ارباب حقوق سرکاری را به انجمن ایالتی آورده که و کلاء ملاحظات خود را نموده و امضاء نمایند.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که کمیسیون مخصوصی تشکیل شده، پس از ملاحظات کتابچه امضاء شود. عریضه‌جات بسیاری از رعایای جهرم رسیده بود. آقای رئیس رجوع به میرزا عبدالله خان فرمودند که مطالب آنها را مختصر کرده و به انجمن تقدیم نموده که قرائت شود.

پس از آن مشروحه رئیس عدلیه قرائت شد. مشعر بر بعضی توضیحات و اظهارات فوق‌العاده در مبحث میور یهودی که سابقاً محکوم و محبوس شده می‌بود و بعضی اعتراضات و توضیحات را از انجمن ایالتی خواستگار شده بودند.

مذاکرات زیاد شد. آراء و کلاء بر این شد که مفضلاً مشروحاً در جواب ایشان در جلسه آتیه (۲۰) جواب ایشان نگاشته و ارسال شود.

بعد از آن در مبحث ائانه ایالتی مذاکره شد که تا کنون به هیچ وجه اقدامی نشده است. آراء بر این شد که در جلسه آتیه مذاکرات لازمه نموده و تکلیف معلوم گردد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقای آقا سید جعفر حاضر نبودند.

رئیس انجمن ایالتی مهدی. صحیح

به تاریخ سه‌شنبه دهم شهر ربیع الاول سنه ۱۳۲۸

مطابق اول حمل سنه ایت ٹیل خیریت دلیل

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات شنبه هفتم قرائت شد. در موقع قرائت هشت نفر از و کلاء حاضر بودند. بدو جمعاعتی مشتمل بر تمام طبقات اهالی شیراز به انجمن محترم حاضر شده، به وسیله لایحه‌ای اجازه از آقای رئیس خواستند و عریضات خود را عرضه داشتند. لایحه آنان مشتمل بر فصول ثلاثه می‌بود. خلاصه آن آنست که:

۱- مستدعی چنانیم که به هر وسیله صلاح دانند، اعانه جمع‌آوری نموده که به مصرف امنیّت مملکت رسیده باشد.

۲- تشویق و مساعدت فرمایند که نظام ملی تشکیل یافته، که بتوان مملکت را مُنظَّم داشت.

۳- به وسیله تلگراف همدردی ملت فارس را به عرض برادران آذربایجانی و گیلانی برسانید، که در مقابل خلاف قانون بین‌المللی روسها، ملت فارس هم با آنها هم آواز و هم داستان می‌باشند.

مذاکرات لازمه شد. جواب آنها گفته شد که: البته انجمن ایالتی همه وقت و گونه مساعدت و همراهی را در مستدعیات حقّه و مقاصد معروضه شماها خواهد داشت.

پس از آن حاج شیخ یوسف ایستاده و خطابه مفصّلی را به جماعت حاضره عرضه داشتند که خلاصه آن مشعر بر جهالت و بی‌علمی اهالی فارس و ترغیب و تحریص و تحصیل و تعلیم ایشان و هوشیار بودن بر حرکات دول همجوار و غیره می‌بود.

پس از آن صورت تلگراف انجمن ولایتی رشت قرائت شد. مشعر بر اینکه: به واسطه طول توقّف قشون دولت همسایه در داخله ایران، عموم اهالی رشت با بیرق‌های سیاه در کوچه و بازار با حالت تألم و سوگواری گردش و حرکت می‌نمایند و لوازم عید سعید نوروز را به کلی موقوف و متروک داشته و مسرت و ابتهاج را به سوگواری مبدّل داشته‌اند و همگی متعهدند که مادامی که این قشون در داخله مملکت است، به همین منوال بوده باشند و اهالی فارس در این باب چه اقدامی کرده و می‌کنند؟

مذاکرات لازمه شد. قرار شد که در جواب تلگراف رشت مخابره شود که: ملت فارس هم لوازمات عید را به کلی موقوف داشته و همگی با مقاصد حقّه شماها شریک و متفق می‌باشند.

پس از آن دو مرقومه، یکی از آقای حجت الاسلام آقا میرزا ابراهیم و دیگری از آقای حاج سید عبدالحسین مجتهد لاری قرائت شد. مرقومه آقای میرزای محلاتی بدین مضمون می‌بود که: به واسطه اقامت توقّف قشون اجانب در مملکت اسلامی، بر ذمه اعضا انجمن ایالتی است که تمام لوازم جشن این عید را جدّاً موقوف کرده، تا عجلتاً به همین اندازه که مقدور فعلی است. همراهی با مقاصد عموم ملت و حجج اسلام مملکت ایران شده باشد و همه گونه مساعدت هم خواهد شد. به تمام آقایان علماء هم اخطار شده. انجمن ایالتی هم به آقای نایب‌الایاله ترک لوازم عید را اخطار بفرمائید.

مرقومه آقای حاج سید عبدالحسین هم مشعر بر این بود که: با این کثرت کدورت و انزجار قلوب عامّه ملت از طول توقّف قشون اجانب، قیام به وظایف اعیاد ملیّه حرام و به هیئت اجتماعیّه دفع و رفع اجانب و قشون خارجه از بلاد اسلامیّه از اعظم واجبات و فرایض ذمه مسلمین است.

پس از آن سواد مشروحه انجمن ایالتی که به نایب‌الایاله نوشته شده بود. به جهت استحضار حاضرین قرائت شد. مشعر بر اینکه: چون دو طغرا مرقومه از حجتین آیتین آقای میرزا و آقای حاج سید عبدالحسین رسیده. سواد آنرا لفاً فرستاد با این ترتیبات لازم که لوازم این عید را به کلی موقوف و متروک دارید.

پس از آن مشروحه جوابیه نایب‌الایاله قرائت شد. مشعر بر اینکه: پنج ساعت از آفتاب می‌گذرد که مرقومه انجمن ایالتی زیارت شد. لوازم تهنیت و شکوه این جشن را موقوف و متروک داشته و از مرکز کسب تکلیف نمود.

سپس آقای رئیس به عموم حضار چنین اظهار فرمودند که: انجمن ایالتی مطلقاً مسامحه و کوتاهی در

خصوص متروک داشتن لوازمات این عید ملی نکرده و همه قسم اقدامات لازمه را هم در خارج شدن قشون اجانب از خاک ایران خواهد نمود. همگی حاضرین که بالغ به هشتصد نفر جمعیت می‌بود، نهایت تشکر و امتنان و رضایت خواطر خود را از اعضاء انجمن ایالتی اظهار نموده. سپس تلگراف مجلس مقدّس شورا ملی قرائت شد که: ایالت فارس همین دو روزه با استعداد کامل حرکت خواهد کرد.

عموم حضار مسرت و خوشوقتی خود را از حرکت ایالت فارس اظهار داشت. پس از آن تلگراف انجمن ایالتی آذربایجان قرائت شد. خلاصه آن آنکه: از قرار معلوم در طهران صحبت استقرار از خارجه در میان است. عموم اهالی آذربایجان در هیجان و به تدارک قرض داخله حاضر بوده و هموطنان هم مخصوصاً عدم رضایت خود را نسبت به استقرار منحوس خارجه به طهران اظهار فرمائید و اقدامات صحیحه در حفظ شرف و قومیت و اسلامیت ابناء وطن نموده و وجهی نیز از آن صفحات تدارک نموده و نتیجه اقدام خودتان را به انجمن اطلاع دهید.

گفته شد که: در جلسات آتیه مذاکرات لازمه شده و اقدامات مفیده پس از آن خواهد شد. ایضاً مشروحه نایب‌الایاله قرائت شد که: در خصوص اهالی سبعه و کوهستان و دیگری در مبحث اظهارات اهالی لار از آقای نصرالدوله توضیح خواسته، سواد شرحی که در هر دو مطلب نگاشته لفاً ارسال داشت که مستحضر بوده باشید.

ملفوفه هم قرائت شد. مشعر بر اینکه: در باب حرکت به کوهستان و سبعه‌جات این اشتها به کلی بی‌مأخذ و کذب است. مطلقاً بدان سمت حرکت نخواهم کرد. ثانیاً در باب سرقت مال التجاره و اموال اهالی لار که عرب مزیدی برده است. همین چند یومیّه با اردوی سوار و سرباز به جهت جلوگیری از ایلات خمسه حرکت خواهم کرد و همینقدر که این شاء الله در ایل وارد شدم. در صورت صدق، احقاق حق آنها به عمل خواهد آمد.

مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که: سواد مشروحه نصرالدوله به جهت استحضار خاطر آقای حاج سید عبدالحسین فرستاده شود و شرحی هم از طرف انجمن ایالتی در جواب مرقومه ایشان نوشته شود که: انجمن اقدامات خود را نموده و نصرالدوله رسماً چنین نوشته است.

پس از آن مشروحه سردار عشایر قرائت شد که: در باب مال التجاره که سابقاً طایفه ممسنی برده، اگر مایل به وصول آن هستند. تجار به مجلس مقدّس تلگراف نمایند که مجلس مقدّس تلگرافاً از من بخواهند تا زود اقدامات نموده باشم.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: به تجار اخطار شود که به تکلیف خود عمل نموده باشند. پس از آن صورت تلگراف از بوشهر قرائت شد که: در خصوص ورود عسکر انگلیس به بوشهر استعمال شده بود. این مطلب به کلی دروغ و حکومت هم به جهت حرکت عده‌ای که در جاسک وارده شده‌اند، چند یوم است که رفته.

نهایت موجب ابتهاج از این خبر تلگرافی گردید.

پس از آن مرقومه مفصله‌ای از طرف انجمن در جواب مشروحه عدلیه قرائت شد که فرستاده شود. مشعر بر بعضی اعتراضات و توضیحات و بیان حدود انجمن ایالتی با اداره عدلیه می‌بود. در این وقت انجمن محترم ختم شد. آقای حاج میرزا احمد و آقای سید جعفر در این جلسه حاضر نبودند. رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

(۲۱) به تاریخ پنج‌شنبه دوازدهم شهر ربیع الاول سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم به واسطه بارش شدید و نزول رحمت الهی و به واسطه اینکه عدّه و کلاء به قدر کفایت نبود. آقای رئیس انجمن را رسمیت نداده. لهذا رسماً منعقد نگشت.

رئیس انجمن ایالتی مهدی، صحیح

به تاریخ شنبه چهاردهم شهر ربیع المولود سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ در موقع انعقاد رسمی هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. بدو مشروحه اداره کارگزاری قرائت شد که: موافق معاهده بین دولت علیّه و دول کامله الوداد، اتباع خارجه فقط استجاره و تملک خانه و مغازه و امکتهای برای وضع مال التجاره دارند.

مذاکرات زیاد شد که: تا کنون به هیچ وجه مراعات قوانین دولت علیّه نسبت با دول خارجه نشده و تبعه‌های خارجه تماماً مخالفت با قوانین موضوعه دول می‌نمایند و امروز یکی از وظایف مهمّه انجمن ایالتی نظارت بر اجراء قوانین دولتی می‌باشد و کنون از قرار معلوم، املاکاتی که در فسا واقع است. فاخرالسلطنه به اجاره غلامعلی خان هندی داده و حال آنکه مطلقاً حق اجاره کردن املاکات زراعتی را تبعه خارجه ندارند. مذاکرات لازمه شد. آراء بر این شد که از طرف انجمن نوشته شود: چون این مسئله خلاف قانون دولتی است. انجمن ایالتی رسماً از اداره کارگزاری منع این اجاره را می‌خواهد که جداً اقدام شود.

پس از آن آقای نصیرالملک نایب‌الایاله به انجمن ایالتی اخطار کرده بودند که چهارصد و پنجاه تومان از حقوق مخاطب الدوله نایب‌الایاله سابقه به حواله سردار عشایر داده شده است. متمنی است که انجمن ایالتی شرحی به آقای سردار عشایر نوشته باشد. در صورتی که این چهارصد و پنجاه تومان را بده مالیاتی نداشته باشند. بابت سنه ایت ثیل محسوب خواهد شد.

مذاکرات لازمه شد. آراء عموماً بر این شد که: مطلقاً انجمن ایالتی چنین نوشته را رسماً نمی‌تواند بنویسد و چنین اخطاری هم که به انجمن ایالتی شده، خلاف قانون است.

پس از آن فرستاده رئیس عدلیه اظهار کرد که: رئیس عدلیه در مسئله حقوق میور یهودی، استدعاء دارد که مبلغ نه تومان دیگر را انجمن ایالتی اجازه فرمایند که به عدلیه داده باشند.

مذاکرات لازمه شد. آخر الأمر در جواب ایشان گفته شد که: مطابق مرقومه انجمن ایالتی که سابقاً به عدلیه نگاشته است. هر گاه قوانین موضوعه از وزارت عدلیه تصریح بر این باشد که هر محکوم علیهی می‌بایست ده یک اصل قیمت واقعی مدعا به را به عدلیه تسلیم دارد. آن ماده قانونی را به انجمن ایالتی

ارائه داده. آن وقت نه تومان را دریافت دارید و إلاً انجمن ایالتی نمی‌تواند بر خلاف قانون چنین اجازه‌ای را داده باشد.

در این وقت حسب الأمر آقای رئیس، خلاصه عریضه‌جات عموم اهالی جهرم قرائت شد. تماماً به یک مضمون شکایت بسیاری از حشمت‌السلطان، حکومت سابق جهرم و امتنان و رضایت فوق‌العاده از آقا سید اسدالله جهرمی می‌بود و مستدعی شده بودند که بابت عریضه‌جاتی که از جهرم می‌رسد. مادامی که آن عریضه‌جات دارای امضاء و تعرفه کافی نداشته باشد. در انجمن پذیرفته و قرائت نگردد و حشمت‌السلطان حاکم سابق را هم دیگر انجمن ایالتی به جهت حکومت جهرم تصویب و تعیین ننموده باشد. آراء بر این شد که از طرف انجمن محترم شرحی در جواب عریضه‌جات آنان نوشته شود که: در مبحث توجه نکردن به مکاتیب بدون امضاء و تعرفه کافی، مسلم و محقق است که مکاتیب بی‌امضاء و مهر و تعرفه کافی پذیرفته و قرائت نخواهد شد.

و در مسئله حشمت‌السلطان، این مسئله موقوف به تشریف فرمائی ایالت کبری خواهد بود. پس از آن عریضه انجمن ولایتی لارستان قرائت شد. مشعر بر اینکه: انجمن ولایتی عده‌ای تفنگچی به جهت انتظام و حفاظت بلده لار معین کرده، مستدعی چنانیم که انجمن ایالتی مقرر فرمایند که کارگزاران دولتی حقوق کافی به آنها داده، که اهالی لار محفوظ و آسوده باشند و از قرار معلوم دو نفر لاری که سابق در حبس بوده‌اند. حال مستخلص شده‌اند. نهایت موجب تزلزل و وحشت قلوب اهالی لار شده، مستدعی چنانیم که صدق و کذب آنرا مرقوم فرمائید.

آراء بر این شد که در جواب آنها بدین مضمون نوشته و قرائت شود: در باب خلاصی دو نفر اشتهاری بی‌مأخذ بوده کذب محض و محض کذب است و در مبحث حقوق تفنگچی، اجراء این مقصود بسته به ورود ایالت جدید و میل ایشان است.

پس از آن مذاکرات زیادی در باب انجمن ولایتی لارستان شد. که آیا مطابق قانون تشکیل شده و رسمیت دارد یا خیر؟ آخر الأمر آراء بر این شد که تحقیق این مسئله از طرف انجمن ایالتی کتباً از حکومت سابق لارستان سیف الله خان بشود که تکلیف معلوم گردد.

پس از آن عریضه ملاک بلوک فسا و بوانات و قیصری، مشعر بر تعدی و اجحافات و خرابی زراعات در ایل عرب قرائت شد. آراء بر این شد که سواد عریضه و شرحی از طرف انجمن به نایب‌الایاله فرستاده شود که معجلاً جلوگیری و اصلاحات لازمه را نموده و نتیجه اقدامات خود را به انجمن ایالتی اخطار فرمایند.

پس از آن صورت تلگرافی که در جواب تلگراف انجمن ولایتی رشت، مشعر بر همدردی با اهالی رشت و تأسفات فوق‌العاده از طول توقّف قشون اجانب می‌بود، قرائت شد و انجمن محترم ختم شد.

آقایان سید جعفر و حاجی علی آقا و حاج سید محمدعلی و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه هفدهم ربیع المولود سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم یک ساعت و نیم به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات شنبه ۱۴ قرائت شد. در موقع قرائت هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. پس از قرائت، آقای رئیس از نیامدن به موقع معین اظهار تشکری فرمودند که: تا کنون اعضاء انجمن ایالتی در وظایف خود تمام را مسامحه فرموده و امورات مقرر قانونی به واسطه عدم مواظبت اعضاء به عهده تعویق و تعلل بوده. چنانچه به واسطه بی‌مبالاتی و بی‌اعتنائی اعضاء محترم، بودجه جمع و خرج مملکتی و معاملات به جزء را که اداره مالیه می‌بایست صورت به انجمن ایالتی بفرستد، تمام را به طفره و مسامحه گذرانیده. همچنین در مسئله ائانه اداره ایالتی، که یکی از وظایف مهمه انجمن است. که دقت تامه نموده، کلیه ائانه را جمع آوری نموده و مقوم آورده قیمت آنرا معلوم نماید و آن وقت هر اداره‌ای به قدر لزوم و کفایت خود قبض به انجمن داده. پس از آن بطور صحیح میان ادارات تقسیم و تعدیل شده باشد. تا حال به هیچ قسم ترتیبی و اقدامات لازمه که می‌بایست اعضاء محترم نموده باشند. مطلقاً نکرده و حال آنکه عموم موکلین ماها امیدوار هستند که وکلاء آنها دلسوزی نموده و حقوق قانونی آنها را حفظ بنمایند. همچنین از مرکز هم تمام مطمئن و منتظرند که انجمن ایالتی چه کرده و در امورات مملکتی که قانون معین می‌نماید. به چه طریق اقدام و اجراء می‌نمایند.

حاج سید محمدعلی: وکلاء عند الله و عند الخلق مسئول می‌باشند. تا کنون هر چه تفکر می‌کنم که انجمن ایالتی به جهت رفاهیت ملت و وظایف قانونی خود چه اقدامی کرده و در ترتیبات بودجه جمع و خرج مملکتی و کتابچه سرکاری و ائانه اداره ایالتی و رسیدگی به جمع و خرج (۲۲) عدلیه و نظارت تامه که در اجراء قانون دارد، مدتی است شروع نموده نتیجه چه بخشوده و فایده‌ای که حاصل ملت و انجمن ایالتی شده، چه بوده؟ باز فکرم به جائی نمی‌رسد و نمی‌توان خود را از اقدامات مفیده انجمن ایالتی تسلی و خوشنود ساخت.

حاج مهذب‌الدوله: تمام تقصیرات به واسطه تشریف نیاوردن وکلاء و عدم مواظبت در حضور به جلسات مقرر انجمن می‌باشد. مثلاً پنج‌شنبه دوازدهم که جلسه مقرری انجمن ایالتی می‌بود. آن همه مسائل غامضه و مطالب لاینحل مفیده که تصفیه و تسویه آن از اعظم واجبات می‌بود و عمده تکالیف قانون انجمن ایالتی می‌باشد. عده‌ای از وکلاء محترم تشریف نیاوردند که انجمن رسمیت پیدا کرده، اقل ما یصنع دو کلمه جواب و سؤال مفیده در انجمن شده باشد. عده‌ای دیگر از وکلاء محترم، که اغلب اوقات در جلسات مقرر معینه تشریف نمی‌آورند. عدم پیشرفت کار و افسردگی خود را در بی‌اعتنائی ادارات و عدم اجراء قانون انجمن ایالتی اظهار نموده و عذر خواهی نمودند.

مذاکرات زیادی شد. آخر الامر قرار بر این شد که در ساعات مقرر و جلسات، همگی آقایان تشریف آورده باشند. پس از آن در مسئله بودجه جمع و خرج مملکتی مذاکره شد. که تا کنون هر قدر به اداره مالیه اظهار شده، تماماً را به طفره و تعلل گذرانیده. آراء عموماً بر این شد که به اداره مالیه نوشته شود که: این آخرین مکتوبی است که به جهت اتمام حجت رسماً نوشته می‌شود. چنانچه در اسرع اوقات صورت بودجه

جمع و خرج مملکتی به انجمن ایالتی فرستاده نشد. انجمن ایالتی مجبور و ناچار است که شکایت به مرکز نموده و تکلیف خود را از مرکز بخواهد. پس از آن در خصوص اثاثه اداره ایالتی مذاکرات لازمه شد. از آقای نایب‌الایاله جمع آوری کلیه اثاثه ادارات حضوراً خواسته شد.

سپس مشروحاً اداره عدلیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: در مبحث توضیحات راجع به آقای حاج مهذب‌الدوله، سواد تلگراف وزارت عدلیه لفاً ارسال نمود و حکمی که از دیوانخانه عدلیه داده شده است. فقط آن حکم مطابق مفاد تلگراف است و در خصوص شرح شکایت آقای حاج مهذب‌الدوله، تا معذرت از عدلیه نخواهند و دقتی هم در شرح شکایات ایشان نشود تا اینکه اگر مدعی العموم مشاراً الیه را جلب به محکمه جزاء نمود. اسباب رنجش خواطر اعضاء محترم نشود.

مذاکرات زیادی شد که آقای حاج مهذب‌الدوله شرح شکایت ایشان چه بوده که دقت شود و مدعی العموم ایشان را جلب به محکمه جزاء نموده باشد و در عدلیه معذرت خواسته باشند. آراء بر این شد که مجدداً عریضه‌ای که سابق به انجمن محترم تقدیم داشته بودند، قرائت شده که مطلب معلوم گردد. عریضه قرائت شد. مطلقاً اسائه ادب نسبت به عدلیه یا تهمت و افتراء در عریضه ایشان نبود.

سواد تلگراف وزارت عدلیه قرائت شد. آقای حاج مهذب‌الدوله اظهار فرمودند که: از قرار مسموع و مکاتباتی که از فسا رسیده. حکم عدلیه مطلقاً مطابق با مفاد تلگراف وزارت عدلیه نبوده و با وجودی که قانون دولت علیه با دول کامله الوداد مُصرح است که اتباع خارجه فقط حق استجاره خانه و مغازه و امکته‌ای برای وضع مال التجاره دارند. از قرار مذکور حکم عدلیه خطاب به غلامعلی خان هندی بوده است که املاکات متصرفی حقیر را از تصرف حقیر گرفته و متصرف شود.

مذاکرات زیاد شد. قریب نیم ساعت اوقات محترم و کلاء صرف این نکته مهمه می‌بود. آخر الامر آراء بر این شد که شرحی به اداره کارگزاری نوشته شود که: انجمن ایالتی جداً و اکیداً منع دخالت غلامعلی خان هندی را در کلیه املاکات متصرفی حاج مهذب‌الدوله از اداره کارگزاری می‌خواهد.

بعد از آن قرار شد به عدلیه نوشته شود که: اولاً سواد حکم عدلیه را به انجمن ایالتی ارسال دارید. پس از آن هم مجلسی فوق‌العاده تشکیل خواهد شد و رسیدگی خواهد شد. اگر آقای مهذب‌الدوله بر خلاف قانون چیزی نوشته‌اند. البته از عدلیه معذرت می‌خواهد و اگر نسبت خلاف به آقای مهذب‌الدوله داده شده، می‌بایست که از ایشان معذرت بخواهید. و ثانیاً لازم است که مدعی العموم را که به تازگی معین کرده‌اید، به انجمن معرفی نمائید که معلوم گردد شرایط مقرر در مدعی العموم ملاحظه شده یا خیر؟

پس از آن عریضه سیف الله خان قرائت شد. که از طهران مستوفی مالیه خواسته است که متعلقه حقیر در حیات یا ممات است. که حقوق دیوانی مشاراً الیها را حواله دهند. مستدعی است که انجمن ایالتی دو کلمه مرقوم فرمایند که حقوق دیوانی مشاراً الیها رسیده باشد.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که در جواب نوشته شود: متعلقه خود را باسماها و رسمها و والدها و مکانها به انجمن ایالتی بنویسید، که تحقیقات لازمه نموده، پس از معلوم شدن. انجمن تصدیق خود را خواهد نمود.

بعد از آن عریضه فتح الملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: مقداری بروات حقوق سوارهای فارسی به حواله محل خالی از وجه از اداره مالیه شده. مستدعی است که توجهی فرمائید که حقوق سوار رسیده باشد. یا آنکه حقیر استعفاء از نگاهداری سوارها دارد و دیگر خود را مسئول نمی‌داند.

آراء بر این شد که نوشته شود به اداره مالیه: مُعْجَلًا حقوق سوارهای فارسی را به محل [...] حواله داده که آسوده باشند.

در این موقع انجمن ختم شد. آقایان حاج علی آقا و آقا سید جعفر و حاج کمپانی و حاج علی لاری در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه ۱۹ ربیع المولود سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات سه‌شنبه هفدهم قرائت شد. بدو عریضه ورثه حاج معصوم مشعر بر بی‌عدالتی اداره عدلیه در خصوص مزرعه گچی و امتناع از رجوع نمودن عدلیه به محکمه شرعیه قرائت شد.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که نوشته شود به عدلیه که: چگونگی محاکمات و کیفیت دعوی آنان را به انجمن ایالتی توضیح داده که انجمن ایالتی مسبوق و مستحضر گردد و سواد عریضه وراثت را هم لفاً به عدلیه فرستاده شد که از معروضات آنان مسبوق شده و رسماً جواب ایالتی داده باشد.

پس از آن عریضه اهالی میمند قرائت شد. مستدعی و ملتمس شده بودند که: انجمن ایالتی اجازه و تصویب فرماید که انجمن محلی تشکیل و منعقد نموده باشند.

پس از مذاکرات زیاد و مراجعه به قوانین انجمن‌های ولایتی و ایالتی، جواب به اکثریت آراء داده شد که: مطلقاً حق انعقاد انجمن رسمی اهالی میمند به موجب قوانین موضوعه نداشته و ندارند. فقط می‌تواند یک نفر وکیل انتخاب نموده و به انجمن ایالتی فارس فرستاده باشند.

پس از آن عریضه اهالی اصطهبانات قرائت شد. از تعدیات مصباح نظام نایب‌الحکومه و اجحافات ناصر دیوان مباشر آن محل متظلم بودند و استدعاء به حضور وکلاء محترم شده بودند که آن دو نفر احضار به شیراز فرمائید.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که نوشته شود به معاون پیشکار مالیه مدیرالسلطنه، که محل مزبوره ابواب جمع مشاراً الیه می‌باشد که سواد عریضه اهالی اصطهبانات را (۲۳) به جهت استحضار خاطر شما فرستاده شد. لازم است ترتیبی عاجلاً به جهت جلوگیری از اجحافات و تعدیات نایب‌الحکومه و مباشر آن محل داده باشید که موجبات آسایش اهالی آنجا فراهم آید که شکایتی در این خصوص به انجمن ایالتی نرسیده باشد.

سیس مشروحه اداره کارگزاری قرائت شد. خلاصه آن آنست که: در مسئله منع دخالت غلامعلی خان در املاک متصرفی حاج مهذب‌الدوله، قبل از اینکه مشروحه انجمن ایالتی ملاحظه شود، با قونسولگری دولت انگلیس مذاکرات لازمه شده، حال قرار است که با سفارت مرکزی مذاکرات شود. پس از مذاکرات البته

خواطر انجمن ایالتی را مسبوق می‌دارد.

مجدداً در مسئله ائانه اداره ایالتی گفتگو شد که تا کنون آقای نایب‌الایاله اقدامی نکرده‌اند و به انجمن اقدامات خودشان را اشعار و توضیح فرموده‌اند. آراء بر این شد مجدداً رسماً توضیحات اقدامات ایشان خواسته شود.

در این موقع صورت فهرست ائانه اداره ایالتی که قبوضات تمام ائانه را اعتضاد دیوان رئیس دفترخانه اداره ایالتی به انجمن تقدیم داشته بود، قرائت و به جهت استحضار امناء انجمن ضبط شد و فهرست را از انجمن ایالتی به جهت اعتضاد دیوان قرار شد که فرستاده شود.

پس از آن حاج سید محمدعلی تاجر از اداره عدلیه متظلم می‌بود که بدون جهت قانونی مرا حبس کرده‌اند و مطالبه ده یک از حقیر می‌نمایند. مستدعی است که انجمن رسیدگی نموده، پس از رسیدگی چنانچه و کلاء تصویب فرمودند. اطاعت خواهم کرد.

مذاکرات لازمه شد. آراء عموماً بر این شد که سواد عریضه ایشان به عدلیه فرستاده و توضیح خواسته شود. در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای آقا سید جعفر در جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه ۲۱ شهر ربیع المولود سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه نوزدهم قرائت. در موقع قرائت هفت نفر از و کلاء حاضر بودند. بدو در مسئله ائانه ایالتی مذاکرات لازمه شده که تا کنون نایب‌الایاله اقدامات خود را به انجمن ایالتی رسماً توضیح نداده. قرار شد که مجدداً از طرف انجمن ایالتی اخطار شود که معجلاً اقدامات خودتان را در همین جلسه کتباً اظهار نمایند.

سپس مشروحه عدلیه قرائت شد که: در مسئله حقوق عدلیه، به موجب تلگراف وزارت عدلیه ده یک از محکوم علیه دریافت می‌شود. در صورتی که متداعیین قیمت مدعی به را تعیین نمایند و عدلیه اظهار آنها را صحیح بدانند و چنانچه عدلیه صحیح ندانست به قیمت واقعی مدعی به ده یک از محکوم علیه دریافت می‌دارد.

مفاد مشروحه عدلیه مطرح مذاکره و کلاء گردید. پس از مذاکرات زیاد، آراء بر این شد که مجدداً به عدلیه نوشته شود که: مطابق همین اظهار می‌بایست همه قانون وزارت عدلیه را ارائه به انجمن ایالتی داده باشید که مطلب معلوم گردد.

پس از آن مشروحه نایب‌الایاله در مسئله ائانه اداره ایالتی قرائت شد. خلاصه آن آنکه: ائانه‌ای که در تصرف عدلیه می‌باشد، مذاکرات لازمه نموده، جوابی که عدلیه نوشته است لفاً فرستاد. بدانچه آراء شود و کتباً مرقوم شود که معمول و مجری گردد.

مشروحه عدلیه قرائت شد که: دیوانخانه عدلیه تهیه و خریداری ائانه را از منافع و عایدات خود عدلیه و مال متصرفی خود می‌داند. راضی نمی‌شود که مخلوط و داخل به سایر ائانه ایالتی بشود. مقوم آمده در خود عدلیه تقویم نموده و ثبت برداشته باشد.

مذاکرات زیاد شد. آراء عموماً بر این شد که مجدداً به نایب‌الایاله نوشته شود که: این مسئله خلاف واقع است. زیرا که این ائانه تماماً از اصل مالیات مملکتی خریداری شده و انجمن ایالتی مطابق قانون موضوعه مجلس مقدس شورا ملی ائانه را مأخوذ خواهد داشت که قیمت ائانه مُعین شود و پس از رسیدگی و قیمت کردن آنچه را که ائانه ضروری بالفعلی ادارات است. تقسیم و تعدیل به کل ادارات خواهد نمود و یوم جمعه بیست و هفتم نمایندگان انجمن ایالتی در عدلیه حاضر خواهند شد. البته جداً نایب‌الحکومه می‌بایست که با آراء اعضاء انجمن ایالتی موافقت نموده که این امر فیصله شود.

در خصوص شخص مقوم مذاکرات زیاد شد. آراء عموماً بر این شد که حاج محمد عالیفروش را از طرف انجمن اخطار نمایند که به معیت و همراهی نمایندگان رفته، ائانه را تعیین و تقویم نماید.

در این وقت مشروحه عدلیه قرائت شد که: در مسئله استیضاح محاکمه ورثه حاج معصوم انجمن ایالتی خواسته بود ارسال شد. قرائت شد. قرار بر این شد که صورت وقایع را به ورثه حاج معصوم اطلاع داده شود. پس از آن عریضه رعایای جهرم مشعر بر تعدی و ظلمهای آقا سید اسدالله می‌بود قرائت شد. آراء بر این شد که رسیدگی به عریضات اهالی جهرم موقوف به ورود ایالت جلیله بوده باشد.

پس از آن عریضه آقا میرزا سید حسنخان مستوفی قرائت شد. تظلم از اداره عدلیه نموده بود که با وجود احکام شرعی و انجمن ایالتی سابق و عدلیه سابقه که در دست دارم. عدلیه در احقاق حق حقیر مسامحه و کوتاهی می‌نماید.

آراء بر این شد که از طرف انجمن توضیح خواسته شود که با وجود اینگونه احکام که مدعی در دست دارد، علت تعویق و مسامحه در احقاق حق مشار الیه چه چیز می‌باشد؟

پس از آن عریضه صاحب منصفان نظامی مأمور جهرم قرائت شد. خلاصه آن آنکه: این دعاگویان حقوقات شش ماهه آخر سال تخاقوی ثیل را از قصبه جهرم دریافت نموده‌ایم و از بابت تسعیر خیره و علیق‌الدوات تصدیق‌نامه‌چه به مهر اهالی جهرم در دست داریم که اجناس به چه قیمت بوده است و حالیه هم از بابت تسعیر اجناس جهرم ملاک و علماء صورتی به انجمن ایالتی فرستاده‌اند. مستدعی چنانیم که تصدیقاتی که در دست دعاگویان است با آن صورتی که در انجمن ایالتی ضبط است مطابقه و موازنه فرموده، یکی از تصدیقات را انجمن ایالتی تصویب و امضاء فرماید که ریاست قشون بروات حقوق دعاگویان را در دفتر صادر فرماید.

مذاکرات زیاد شد. رجوع به دو طغرا تصدیق‌نامه گردید. پس از مذاقه و ملاحظات بسیار و تحقیقات بی‌شمار، آخر الامر آراء بر این شد که همان صورت تصدیق‌نامه‌چه را که صاحب منصفان نظامی در دست دارند، انجمن ایالتی امضاء نموده که بروات حقوق آنان از اداره مالیه صادر گردد.

جمع صاحب منصفان اظهار تشکر و امتنان و دعاگوئی را از وکلاء محترم نموده و رفتند.

در این موقع انجمن محترم ایالتی ختم شد. آقای آقا سید جعفر در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه بیست و چهارم شهر ربیع المولود سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات شنبه بیست و یکم قرائت شد. در موقع قرائت هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. پس از قرائت حاج شیخ یوسف اظهار فرمودند که: در مسئله میور یهودی، که مبلغ سی تومان در انجمن ایالتی امانتاً حاضر کرده که انجمن ایالتی (۲۴) رسیدگی نموده، چنانچه عدلیه حقاً مطالبه می‌نموده به عدلیه داده شود و چنانچه بر خلاف قانون مطالبه می‌کرده به میور کلبمی مسترد شود.

پس از تحقیقات مفصله که انجمن ایالتی در این مسئله نمود و محقق شد که عدلیه بر خلاف قانون سی تومان را مطالبه می‌کرده، در جلسه گذشته انجمن ایالتی میور یهودی را رسماً حاضر در جلسه علنی نموده، بیست و یک تومان را به میور مسترد داشت و نه تومان دیگر را قرار بر این شد که بعد از ارائه تلگراف وزیر عدلیه، آن وقت عدلیه نه تومان را دریافت دارد و الاً مابقی وجه را هم انجمن ایالتی به میور مسترد خواهد نمود. کنون ملاحظه می‌شود که در خلاصه مذاکرات نوشته شده است و حال آنکه بایستی قانوناً مفصل نوشته شده باشد.

عموم وکلاء محترم تصدیق فرموده. قرار شد که مفصلاً نوشته شود.

بعد از آن دو مشروحه و دو صورت تلگراف طهران از اداره مالیه رسیده بود که قرائت شد. خلاصه دو مشروحه آن بود که: بابت بودجه جمع و خرج مملکتی این شاء الله به موقع خود صورت جزو را اداره مالیه به دست خواهد آورد و به انجمن ایالتی هم صورتی خواهد فرستاد. دو تلگراف یکی از وزارت مالیه و دیگری از ایالت جلیله رسیده به جهت اطلاع خواطر اعضاء محترم فرستاد که بدانچه آراء شود رفتار نموده باشیم. تلگراف ایالت جلیله بدین مضمون قرائت شد: از قلم حرکت کردم. شش هزار تومان وجه بابت مالیات جمع‌آوری نموده به اصفهان قبض تلگرافی بفرستید که ورود به اصفهان دریافت شود.

تلگراف وزارت مالیه قرائت شد که: لازم است مَعْجلاً تصفیه حساب مالیات را نموده و اسناد خرج را به وسیله وکیل خود به وزارت مالیه گسیل داشته که حساب سنه تخاقوی ثیل تسویه و تصفیه شده باشد. مذاکرات زیاد شد. بعضی از وکلاء اظهار داشتند که: پس از تأکیدات همه جلسه که از طرف انجمن به اداره مالیه در خصوص بودجه جمع و خرج مملکتی که شده، کنون در جواب انجمن رسماً می‌نویسند که صورت جزو را اداره مالیه به دست خواهد آورد و یک نسخه هم به انجمن ایالتی ارسال خواهد نمود. برخی دیگر از وکلاء اظهار داشتند که: صورت تلگراف وزارت مالیه و ایالت جلیله چه ربطی به انجمن دارد که می‌بایست قرائت شده و به جهت اداره مالیه رأی داده و تکلیف معین نماید. عده‌ای دیگر اظهار فرمودند که: مشروحه اداره مالیه نه امضاء کرده و نه در ورقه رسمی اداره مالیه مطلب آن نگاشته شده. مذاکرات زیاد شد. آخر الامر آراء بر این شد که مشروحه‌ای عیناً به اداره مالیه فرستاده شود و پیشکار مالیه را به جهت استیضاح مطالب مهمه جلسه ۲۶ را احضار نموده که حضوراً مذاکرات شده باشد.

پس از آن توضیحات عدلیه به جهت ورثه حاج معصوم خوانده شد. مذاکرات لازمه با ورثه مزبور گردید. آراء وکلاء بر این شد که نوشته شود به عدلیه که: دعاوی و گفتگوی ورثه حاج معصوم را اداره عدلیه رجوع

به شرع نموده. شرعاً تسویه و تصفیة مرافعه آنان را نموده باشد. پس از آن مشروحه عدلیه در مسئله حاج سید حسن مستوفی قرائت شد که: حاج مشار الیه به موجب عریضه متظلم شده است و رجوع به محکمه ابتدائی دوم شده که رسیدگی نمایند. البته بدانچه حکم به حقایق است خواهند نمود.

مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که در جواب نوشته شود که: حاج مشار الیه فقط عرض حال از بابت عدم اجراء احکام عدلیه سابقه داده و به هیچ وجه تجدید محاکمه را استدعاء نکرده. علت عدم اجراء احکام شرعی و احکام عدلیه سابقه چه می باشد، مفصلاً توضیح به انجمن ایالتی داده باشند.

پس از آن در خصوص متعلقه سیف الله خان امیر پنجه که از مرکز نوشته بودند حیات و ممات مشار الیه را انجمن ایالتی فارس تحقیق و تفتیش صحیح نموده، کتباً تصدیق نماید. مذاکرات لازمه شد. صورت تصدیقات و شهادت اشخاص معتبر که نوشته بودند مشار الیه در حیات و ساکن شیراز است. تماماً خوانده شد. آراء بر این گردید که نوشته شود: انجمن ایالتی تحقیقات لازمه نمود. متعلقه سیف الله خان فعلاً در حیات و ساکن شیراز است.

ایضاً مشروحه عدلیه قرائت شد که: در مسئله حاج میرزا سید حسن رجوع به محکمه ابتدائی دوم شده که تحقیق و رسیدگی کرده، علت تعویق حکم آقای سهام الدوله را راپورت داده باشد.

مذاکرات زیادی شد که مفاد این مشروحه مطلقاً مطابق با استیضاح انجمن ایالتی نداشته و ندارد. آنچه را که انجمن توضیحات قانونی از عدلیه خواسته ابداً مطابق سوالات انجمن ایالتی نبوده. آراء بر این شد که در جلسه آتی موضوع مذاکرات مشروحه عدلیه بوده باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج میرزا احمد و آقا میرزا عبدالله خان و حاج علی وکیل لارستان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ پنجشنبه بیست و ششم شهر ربیع الاول سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی نه نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات سه شنبه بیست و چهارم قرائت شد. بدو جماعت کثیری از طبقات مختلفه حاضر شده و به وسیله لایحه مخصوصه عرض حال خود را به انجمن محترم ایالتی پیشنهاد نمودند. آقای رئیس امعان نظری فرموده و اجازه فرمودند که قرائت شود. بدین مضمون قرائت شد: از جمله قوانین مهمه انجمن ایالتی نظارت در بودجه جمع و خرج مملکتی است و از قرار معلوم وکلاء محترم تا کنون بذل توجهی در بودجه جمع و خرج مملکتی نفرموده و عایدات مابقی ادارات را از قبیل عدلیه و بلدیة معین نفرموده اند. الحال به وسیله این عریضه جداً مستدعی و ملتتمس می باشیم که در اسرع اوقات توجه و اقدامات لازمه فرموده و خواطر عموم موکلین خود را مسرور و متشکر فرموده باشند.

پس از قرائت، پیشکار مالیه و معاون ایشان مدبرالسلطنه حاضر بودند. شروع به مذاکرات و استیضاحات لازمه گردید. بالاخره قرار بر این شد که صورت معاملات به جزو و کتابچه جمع و خرج مملکتی را نوشته

و به انجمن ایالتی تقدیم دارند.

پس از آن عریضه حاج میرزا محمود بزّاز متظلم از اداره عدلیه می بود قرائت شد. پس از مذاکرات آراء عموماً بر این شد که سواد عریضه مشاراً الیه را به عدلیه فرستاده و از طرف انجمن ایالتی توضیحات لازمه خواسته شود.

سپس صورت تلگراف سلطان محمد سردار اشجع حکمران (۲۵) اصفهان قرائت شد. خلاصه آن آنکه: محض خدمت به نوع و آسایش اهالی قمشه و امنیت راه فارس شخصاً با اردوی بختیاری و نظامی و دو عراده توپ اشرار سرحدی و نصرقصرچی را دور آنها محاصره شد. غالب آنها به ضرب گلوله سواران بختیاری نیست و نابود و بعضی گرفتار توپ و برخی دستگیر که همین امروز مجازات سخت خواهند شد. راهها امن و اهالی عموماً آسوده هستند.

خیلی اسباب مسرت و خوشوقتی حاضرین از مدلول تلگراف گردید. آراء عموماً بر این شد که در جواب تلگراف ایشان شرحی مشعر بر تبریک و تهنیت این فتح و بیان خوشوقتی حاضرین از مدلول تلگراف ایشان، مخابره شود.

بعد از آن حاج مهدب الدوله اظهار فرمودند که: در خصوص توضیحاتی که انجمن ایالتی از اداره عدلیه در مسئله حکمی که به فاخر السلطنه داده خواست، تا کنون نرسیده. تکلیف چیست و انجمن ایالتی چه قسم اقدام می نماید؟

آراء بر این شده که در جلسه آتیه مذاکرات لازمه شده که تکلیف معلوم گردد.

پس از آن عریضه حاج علی محمد قرائت شد. متظلم از عدلیه می بود که در احقاق حق دعاگو مسامحه و کوتاهی می نماید.

آراء بر این شد که از طرف انجمن محترم ایالتی توضیحات لازمه از عدلیه خواسته شود.

در این وقت انجمن محترم ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج کمپانی و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ شنبه بیست و هشتم شهر ربیع المولود سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم ایالتی دو ساعت به غروب مانده رسماً مقتوح؛ خلاصه مذاکرات پنجشنبه بیست و ششم قرائت شد. در حین قرائت نه نفر از وکلاء حاضر بودند. بدو چهار دفتر قماش مسروقه را که حضرات کلیمی به رحیم نام تاجر می داده بودند که به شهر بیاورد و مستحفظین قشقائی که متوقف در عرض راه بوشهر می بودند. رحیم نام مکاری و یهودی های صاحب قماش و خود قماش را به انجمن ایالتی حاضر کردند. شروع به مذاکرات گردید. جمعی از آقایان وکلاء بر این بود که انجمن ایالتی نبایست مداخله نموده و گفتگویی در این مسئله نموده باشد. حق نایب الحکومه و اداره نظمیه است که در این خصوص رسیدگی نموده باشد. برخی از وکلاء محترم را عقیده بر این بود که انجمن ایالتی قانوناً می تواند تحقیقات لازمه نموده و چگونگی را منکشف کرده، آن وقت به نایب الحکومه و اداره نظمیه رجوع نماید. آخر الامر آقای

رئیس امر به اخذ رأی فرمودند. اکثریت آراء بر این شد که انجمن ایالتی چگونگی را تحقیق نموده، آن وقت به نایب‌الایاله ارجاع نماید.

در این موقع بر حسب تکلیف ریاست، آقای رئیس شخصاً شروع به استنطاق رحیم نام و تفنگچیان و مکاری‌ها فرموده و مطلب به اندازه کافی به موجب صورت استنطاق معلوم و مشخص گردید.

سپس آقای حاج شیخ یوسف شروع به استنطاق کلیمی‌ها، حسب الأمر آقای رئیس فرموده، آخر الأمر معلوم و محقق شد که قریب هشتاد طاقه چیت را حضرات یهودی‌ها به نصف قیمت معمولی از اشخاص سارقین تاجر می‌خریده و به رحیم مکاری داده که حمل به شیراز نموده باشد.

پس از فراغت از استنطاق، مذاکرات لازمه شده. آراء عموماً بر این شد که یهودی‌ها و رحیم مکاری که غالباً تنخواه مسروقه را حمل به شهر نموده و کلیه اسباب و اشیائی که به انجمن ایالتی حاضر نموده‌اند. تحویل و تسلیم آقای نایب‌الحکومه شده و قبض رسید به جهت اطلاع و استحضار خواطر و کلاء محترم گرفته باشند.

بعد از آن آقای حکیم‌الممالک رئیس اداره بلدییه و کالت‌نامچه داشتند که وکیل ایشان در طهران حقوق دیوانی ایشان را وصول نماید. مستدعی به انجمن محترم شده که انجمن ایالتی حیات و توقف ایشان را در شیراز خواسته. و کالت‌نامچه تصدیق و امضاء نموده که موجب صحت و تصدیق و کالت‌نامچه شده باشد.

پس از جزئی مذاکره‌ای، شهادت و تصدیق خود را انجمن نگاشته و به ایشان داده شد. پس از آن متممی و خواهشمند از انجمن ایالتی شدند که پیشکار مالیه رسماً در انجمن حاضر شده و حدود بودجه بلدییه را نسبت به اداره مالیه تعیین و ترتیب داده شود.

آراء بر این شد که آقای پیشکار مالیه را صبح غره احضار نموده که رسیدگی شده و تکلیف طرفین معلوم گردد.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای آقا سید جعفر حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه ۲ شهر ربیع‌الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات شنبه بیست و هشتم شهر ربیع‌المولود قرائت شد. در حین قرائت هشت نفر از و کلاء حاضر بودند. ابتداءً رئیس قشون به جهت استیضاح مطالبی را که اعضاء محترم سابقاً از ایشان خواسته بود، حاضر شده و شروع به مذاکرات شد.

آقای حاج سید محمدعلی: در خصوص درب اوطاق‌های میدان سربازخانه و قنطاق و بعضی از اثاثه توپ دولتی و درب‌های عمارت کلاه فرنگی که سرقت شده و از قرار مذکور مرتکب این گونه وحشیگری سرباز می‌باشد. تا کنون چه اقدامی در این خصوص کرده‌اید؟ انجمن ایالتی جواب قانونی رسماً از شما می‌خواهد.

رئیس قشون: آنچه محقق شده به جهت بد نامی سرباز و توهین به حقیر آمده‌اند و این کار را کرده‌اند و مرتکب هم معلوم است. در صورتی که انجمن ایالتی تأمین بدهد که مجازات می‌شود. البته مرتکب را به دست داده و ثابت هم خواهیم نمود شخص مرتکب را.

حاج شیخ یوسف: مطلقاً به این حرف شما نمی‌توان ساکت شد و هیچ نگفت. تکلیف قانونی ریاست قشون این است که لیلاً و نهاراً مواظب ذخیره و توپخانه و اداره ابواب جمعی خود بوده و مراقب باشد که این قسم وقایع ناگوار حادث نشده باشد.

رئیس قشون: در صورتی که حقوق مقرری سرباز و اداره قشونی نمی‌رسد و تکلیف هیچ کس معلوم نیست. زیاده از این از عهده اداره کردن کار قشونی خود نمی‌آیم.

آقای رئیس: همین مسئله را رسماً بنویسید تا آنکه انجمن ایالتی تکلیف خود را دانسته باشد و پس از این به وظیفه قانونی خود عمل نموده باشد.

رئیس قشون: چنانچه وکلاء محترم مصلحت دانند. اطاعت خواهیم نمود.

مذاکرات زیادی شد. (۲۶) آخر الامر آراء بر این شد که جداً رئیس قشون در صدد تفحص برآمده و بعد از این مراقبت تامه نموده و آنچه را که سرقت نموده‌اند تعیین کرده و تلافی نموده باشد و مرتکب را رسماً اظهار کرده که به مجازات رسیده باشد.

پس از آن لایحه‌ای مجدداً به اسم نمایندگان ملت بدین مضمون خوانده شد که: سابقاً با جمع کثیری طلبکار طبع و انتشار جمع و خرج سه ساله مملکت فارس از انجمن ایالتی شدیم که از پیشکار مالیه اعضاء محترم خواسته باشند. کنون جداً این مواد اربعه قانونی را از انجمن ایالتی مستدعی و خواهانیم:

(۱) صورت معامله اداره مالیه فارس را اصلاً و فرعاً انجمن ایالتی دریافت نموده و به جهت استحضار عامه ملت طبع و توزیع فرمایند.

(۲) صورت اشخاصی که مالیات پرداخته و مردمانی که نپرداخته‌اند. اداره مالیه داده که ملت بشناسند اشخاصی که مالیات مقرری دولت را نداده‌اند.

(۳) صورت خرجی که اداره مالیه در مقابل جمع کرده است.

(۴) جمع و خرج چند ماهه عدلیه را که این حقوقی که از ملت دریافت می‌دارد به چه مصرف خرج کرده است.

مذاکرات لازمه در مواد اربعه شد. آراء عموماً بر این شد که نوشته شود به اداره مالیه در اسرع اوقات بودجه جمع و خرج مملکتی و صورت معاملات به جزو را به انجمن ایالتی ارسال دارید و به جهت استحضار اداره مالیه، سواد لایحه را فرستاده شد که از مقاصد حقه ملت مستحضر شده، مُعجلاً در این مسئله اقدام نماید.

پس از آن عریضه مؤیدالملك قرائت شد. مشعر بر اینکه: املاکات واقعه در بیضای حقیر را جهانگیر نام غارت و چپاول نموده و عده‌ای از رعایا هم مقتول نموده. مابقی رعایا را به انجمن ایالتی فرستادم که هر قسم وکلاء صلاح احقاق حق حقیر و رعایا را نموده باشند.

جماعتی از رعایا هم گریه و زاری زیادی نموده و شفاهاً اظهار قتل و غارت زدگی خود را نمودند.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که سواد عریضه و شرحی به نایبالایاله نوشته شود که احقاق حق مالک و رعایا را نموده و قرار آسایش آنها را داده باشند.

پس از آن مشروحه رئیس قشون قرائت شد که: چون بارندگی فوق‌العاده عمارات سربازخانه و ذخیره را به کلی خراب و منهدم نموده. مستدعی است که یک نفر نماینده از طرف انجمن ایالتی آمده و ملاحظه خرابی را نموده. پس از آن به اداره مالیه مرقوم فرماید که تعمیرات لازمه را نموده باشد و چنانچه مسامحه و تعلل نمود و اقدامی نکرد. انجمن امضاء و تصویب فرماید که خود حقیر اقدام به تعمیر نموده، پس از آن به اداره مالیه محسوب دارم.

آراء بر این شد که سواد مشروحه را فرستاده شود به اداره مالیه و چگونگی را هم اعلام و اخطار نموده باشند.

در این موقع مشروحه‌ای که به انجمن ایالتی، حضرات طلاب مدرسه منصوریه تقدیم داشته بودند، قرائت شد. خلاصه آن آنکه: در مسئله املاکات متصرفی آقای حاج مهذب‌الدوله، که رئیس عدلیه حکم به فاخرالسلطنه داده که املاک را متصرف گردد. در صدور یک حکم مرتکب ده ماده خلاف قانون گردیده و جداً از اعضاء انجمن ایالتی، که نظارت بر قوانین موضوعه مملکتی دارند. مستدعی و خواهانیم که توضیح از ایشان خواسته شود که: به چه مستمسک و مجوز شرعی و قانونی در یک حکم صادره از عدلیه، مرتکب ده خلاف قانون شده است؟ تمام ده ماده خلاف قانون را باسمه و رسمه، مفضلاً نگاشته بودند که قرائت شد. مذاکرات زیادی شد. آراء بر این شد که: سواد مشروحه طلاب به رئیس عدلیه فرستاده و جداً توضیحات قانونی خود را به انجمن، در جواب طلاب فرستاده باشد.

در این موقع عریضه پیشخدمتان عدلیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: قریب هفت ماه است که در عدلیه خدمت کرده، حقوقی به دعاگویان نرسیده است. مستدعی چنانیم که انجمن ایالتی بذل توجهی فرموده و مقرر فرمایند که حقوق دعاگویان رسیده باشد.

آراء بر این شد از عدلیه توضیح خواسته شود که علت تعویق حقوق مستخدمین چیست؟

پس از آن دو مشروحه از نایب‌الایاله قرائت شد. یکی مشعر بر آنکه: برای حفظ قصبه لار چند نفر تفنگچی معین کرده‌اند و قرار مواجب آنها را متمنی شده‌اند. چون نایب‌الحکومه آنجا مشخص نشده. اگر انجمن ایالتی مستحضر است که انجمن محلی لار تشکیل شده و رسماً معرفی شده است. کتباً مرقوم دارد که به استحضار انجمن محلی آنجا، قرار مواجب تفنگچیان داده شود.

آراء بر این شد که نوشته شود: انجمن محلی لارستان مطابق نظامنامه تشکیل شده و به انجمن ایالتی رسماً معرفی شده است.

دیگری: از بابت درب عمارت کلاه فرنگی و سنگ‌های عمارات دیوانی و اسباب توپ و اثاثه ایالتی و درب اوطاق‌های میدان سربازخانه؛ انجمن ایالتی توضیح خواسته بود. از بابت درب عمارت کلاه فرنگی، به واسطه باران شدید. عرصه به سربازان تنگ شده، چند یومی آمدند و در کلاه فرنگی متوقف شدند. یک درب بعد از رفتن آنها مفقود شد. فوراً از آنها مطالبه و دریافت شد. از بابت سنگ‌ها قدری سنگ مرمر از باغ تخت آورده‌اند که در ارگ دولتی است و قدری دیگر هم هنوز در باغ تخت معین و موجود می‌باشد. به هر کس که معین فرمائید، تسلیم شود. از بابت فنداق و اثاثه توپ، کسی نبرده است. داده شده که تعمیر

نمایند. از بابت ائانه ایالتی، آنچه راجع به اداره عدلیه می‌باشد. قرار شد که در عدلیه قیمت بگیرند و آنچه راجع به اداره ایالتی است، اگر صلاح باشد، ائانه اداره ایالتی را هم بیابند در ارگ و قیمت نمایند و در باب درب اوطاق‌های سربازخانه، خوب است که از ریاست قشون توضیح خواسته شود. که ایشان مسئول هستند. سپس مشروحه اداره عدلیه قرائت شد که: اولاً در خصوص توضیحات حاج علی‌محمد حقیر او را ملاقات نکرده‌ام. در محکمه عدلیه محکوم واقع شده‌اند. باید از عهده محکوم به بهاء‌الطباء برآید یا اگر حرفی قابل استماع دارند، در محکمه حاضر شده اظهار نمایند و اینکه جواب مرقومه نمره ۱۹۱ را خواسته بودید. جواب نزد دبیرالممالک می‌باشد. مطالبه فرمائید و در باب احکام صادره از عدلیه سابقه و آقای سهام‌الدوله، هر حکم مشروعی که موافق با قوانین مرسومه مملکتی و از روی حقانیت داده شده، صحیح و مجری است و هر کدام خلاف باشد، غیر صحیح است و در باب عدلیه و عایدی آن، از شهر محرم که بنده داخل شده‌ام. تا سلخ ربیع‌الاول را مشغول صورت حساب نوشتن هستم که برای وزارتخانه عدلیه تقدیم شود. صورتی هم برای انجمن ایالتی فرستاده خواهد شد.

پس از آن مشروحه‌ای که نزد دبیرالممالک می‌بود قرائت شد. مشعر بر اینکه: در خصوص توضیحاتی که در مرافعه آقای حاج مهذب‌الدوله و فاخرالسلطنه خواسته بودید. در مسئله صورت حکمی که داده شده به موقع خود ارائه خواهد شد و در باب معرفی مدعی‌العموم به موقع خود معرفی خواهد شد و در باب هیئت منصفه مرکب از تمام رؤساء ادارات تشکیل شده و معلوم گردد که آقای حاج مهذب‌الدوله محکوم می‌شود یا ریاست عدلیه. هیئت منصفه می‌بایست در خود عدلیه حاضر شده و تشکیل شود و خوب است اعضاء محترم طرف گیری و حمایت از یک نفر نکرده باشند.

مذاکرات زیاد شد. نهایت آقایان و کلاء اظهار انزجار و تکدر را نمودند که: قریب دو ماه است تمام اوقات انجمن ایالتی صرف غلط‌کاری‌های عدلیه می‌باشد. هر چه را که توضیح خواسته می‌شود مطلقاً مقرون به سؤال نمی‌دهد. (۲۷) مثلاً در همین یک ورقه رسمی که به انجمن ایالتی فرستاده است. تمام را غیر از مقصود انجمن جواب داده است و کنون به هیئت انجمن ایالتی تهمت وارد آورده که طرف گیری و حمایت می‌نماید. در صورتی که فقط توضیح از عدلیه خواسته شده. مثلاً معرفی مدعی‌العموم از ایشان می‌خواهند. می‌نویسد که به موقع خود معرفی می‌شود. صورت حکم صادره از عدلیه را قانوناً انجمن مطالبه می‌نماید. می‌نویسد که به موقع خود ارائه خواهد شد. نهایت درجه باعث حرارت و انزجار طبیعت اعضاء محترم از مدلول مشروحه گردید. آراء بر این شد که در جلسه آتیه مفاد مشروحه، موضوع مذاکرات شده و جواب رسمی مفصلاً به عدلیه نوشته شود.

در این وقت مشروحه اداره نظمیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: از قرار مذکور اسناد دزدی و بی‌شرفی یک نفر از اعضاء انجمن ایالتی به تمام اعضاء نظمیه داده. یا اینکه مدعی‌العموم خود را مدلل نماید. یا ترضیه و معذرت بخواهد و یا آنکه از مسئولیت و خدمت خود را معاف می‌دانیم و رسماً استعفاء داریم.

مذاکرات زیاد شد. آراء عموماً بر این شد که بدین مضمون در جواب آنها نوشته شود که: چنین مطلبی کذب است و گوینده این مسئله را به انجمن معرفی نمائید که چنین کذبی را اظهار کرده تا تحقیق شود.

پس از آن عریضهٔ محمدجعفر بزّاز قرائت شد. از عدلیه متظلم می‌بود که بدون جهت مبلغی حقیر را جریمه و تعدی نموده‌اند. قرار شد که سواد عریضه به عدلیه فرستاده و توضیح خواسته شود که مطلب معلوم گردد. در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان حاج کمپانی و حاج میرزا محمدتقی و آقا میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه چهارم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم ایالتی دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح، در حین افتتاح رسمی نه نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصهٔ مذاکرات سه‌شنبه دوم قرائت شد. بدواً مشروحه‌ای از طرف انجمن ایالتی به ادارهٔ عدلیه نوشته شده بود در جواب مشروحهٔ جلسهٔ ماضیه، قرائت گردید. مشعر بر بعضی توضیحات و تعریضات و تعریضات می‌بود. پس از قرائت ارسال به عدلیه شد. پس از آن صاحب منصبان فوج کمره از سیف‌الله خان امیر پنجه متظلم بودند که مبلغ کلی به موجب قرض از مشارک الیه طلبکار می‌باشیم بابت حقوق مقرری خود. از سیف‌الله خان توضیح خواسته شد و علت تعویق انداختن و نرسانیدن حقوق متظلمین چه بوده؟ مقدر بر این شد که باید از ادارهٔ مالیه برات دیوانی صادر نموده آن وقت به آنها پرداخته باشیم. مذاکرات و گفتگوهای لازمه شد. آخر الامر آراء بر این شد که صاحب منصبان نظامی با نهایت ملامت و معقولی از امیر پنجه خود حقوق حقهٔ خود را مطالبه نمایند و امیر پنجه هم مطالبهٔ صدور بروات و تسویه حساب خود را از ادارهٔ مالیه نموده باشد و ختم عمل را به مدت ده یوم قرار داده شد. پس از آن مشروحهٔ عدلیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: در مسئلهٔ تنبیه و تأدیب علی آقا بیگ توضیح خواسته بودید. چون فحاشی و بدگویی نموده بود به یکی از مستخدمین عدلیه، لهذا او تنبیه نموده و از عدلیه هم خارج نمودم او را. مذاکرات زیادی شد. گفته شد که: مطلقاً توضیح قانونی و جواب مسکت مدلول این مشروحه نمی‌باشد و مجدداً می‌بایست توضیح خواسته شود. پس از آن صورت تقصیرات و خلاف‌های قانونی که رئیس عدلیه مرتکب شده بود. به عنوان لایحه از طرف اعضاء و اجزاء عدلیه قرائت شد. تمام موارد خلاف‌های قانونی را که رئیس عدلیه مرتکب شده به عنوان تظلم باسمه و رسمه مفضلاً مشروحاً نگاشته بودند و از انجمن ایالتی مستدعی و ملتمس شده بودند که رسیدگی نموده عزل و انفصال ایشان را انجمن ایالتی از اولیاء امور مرکزی بخواهد. مذاکرات لازمه شد. آراء عموم و کلاء بر این شد که عجلتاً سواد لایحه را بدواً به رئیس عدلیه رسماً از طرف انجمن ایالتی فرستاده شود و توضیحات فصل به فصل موادی را که مرتکب شده، از ایشان خواسته شود. تا بعد چگونگی معلوم و تکلیف مشخص گردد. مجدداً لایحه به عنوان عموم ملت بدین مضمون قرائت شد که: مجدداً متذکر اعضاء محترم نماید که

اجراء مواد اربعه را که در جلسه ماضیه استدعاء نموده شد. تا کنون نتیجه‌ای عاید نشده. به علاوه انزجار خواطر خود را ملت از رئیس عدلیه در مسئله علی آقا بیگ مستخدم عدلیه اظهار می‌دارد و مستدعی و ملتسم چنانیم که انجمن محترم بذل توجه فرموده، احقاق حق علی آقا بیگ را نموده باشند. پس از قرائت از طرف آقای رئیس به صاحبان لایحه اعلان اخطار شد که: انجمن ایالتی از بدو انعقاد، اولین وظیفه خود را در اجرای مواد اربعه که سابقاً پیشنهاد انجمن ایالتی نموده‌اند کرده و مدتی که بودجه جمع و خرج مملکتی از اداره مالیه خواستگار شده و عنقریب اداره مالیه بودجه را تقدیم خواهد داشت و احقاق حق علی آقا بیگ را انجمن ایالتی از اعظم واجبات خود دانسته و ملت نجیب و ابناء وطن عزیز آسوده و مطمئن باشد که مطلقاً اعضاء محترم انجمن در وظایف قانونی خود مسامحه و کوتاهی نخواهند کرد. همواره حفظ قوانین و اجراء آن را از فرایض ذمه خود دانسته و می‌دانند. عموم حضار نهایت اظهار تشکر و امتنان و خوشوقتی را نموده و اجازه مرخصی از آقای رئیس خواسته و رفتند.

پس از آن عریضه حضرات قصاب‌ها قرائت شد. متظلم از رؤساء خود بودند که مبالغی طلب داریم از آنها و کمال تعدی و اجحافات را به ماها می‌نمایند. آراء بر این شد که در جلسه آتیه موضوع مذاکرات شده و جواب آنها داده شود.

پس از آن سه طغرا و کالت‌نامچه از صاحبان حقوق دیوانی به انجمن آورده از حضرات مختلفه می‌بود که انجمن تصویب و تصدیق نماید که آنها در شیراز هستند که تصدیق انجمن محترم را به دفتر کل محاسبات مرکزی برده و حقوق مقرری خود را دریافت دارند. پس از تحقیقات لازمه، امضاء و تصدیق شد و به آنها داده شد.

در این وقت مشروحاً پیشکار مالیه قرائت شد که: اولاً به لشکرنویس باشی تأکید کرده که بروات حقوق اهالی نظام را به دفترخانه آورده که تصفیه حساب قشونی شده باشد و ثانیاً یک نفر مقوم آمده و ائانه دفترخانه را قیمت کرده و صورت برداشته، آن وقت قبض ائانه را اداره مالیه به انجمن ایالتی خواهد داد و ثالثاً مصدق و معماری که سابقاً مستدعی شده بودم که آمده بازدید نموده آنچه را که مخارج عمارات و بیوتات دولتی شده، صورت برداشته که انجمن امضاء کرده به دفتر مالیه ثبت و ضبط گردد. کنون مستدعی است که مواد ثلاثه را انجمن محترم مُجلاً دقت فرموده و تصویب فرماید.

آراء بر این شد که در جلسه آتیه ترتیب مواد ثلاثه را مطرح، مذاکره شده، آن وقت اقدام فرمایند. در مسئله علی آقای پیشخدمت و حرکات ناشایسته رئیس عدلیه؛ آراء بر این شد که صبح جمعه کمیسیون فوق‌العاده منعقد و تکلیف معلوم گردد. در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای حاج سید محمدعلی و آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف حاضر نبودند.

(۲۸) به تاریخ شنبه ششم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات عصر پنجشنبه چهارم قرائت شد. در موقع قرائت هشت نفر از و کلاء حاضر بودند. بدو عریضه حضرات قصابها مطرح، مذاکره شد. آراء بر این شد که نوشته شود به اداره بلدی که: تحقیقات لازمه نموده، جواب مسکت قانونی به انجمن کتباً ارسال شود و سواد عریضه آنها را هم لفاً فرستاده شد.

پس از آن مشروحه معاون پیشکار مالیه در مواد ثلاثه، مذاکرات لازمه شد. آراء بر این شد که شرحی به لشکر نویس باشی نوشته شود که: مُعْجَلًا بروات حقوق اهالی نظام را به دفترخانه ارسال داشتند که تفریح حساب قشونی شده باشد و در مسئله فرستادن معمار میرزا حیدر علی معمار را از طرف انجمن عجلتاً منتخب و فرستاده شد. که رفته و ملاحظات خود را به دقت نموده. آن وقت صورت صحیح مخارج تعمیرات عمارات و بیوتات دولتی را به انجمن ایالتی تقدیم دارد و در مسئله مقوم که ائانه اداره مالیه را رفته معین کرده و قیمت نماید. آراء بر این شد که در جلسه آتیه نماینده انجمن انتخاب شده و فرستاده شود.

در این موقع آقای نایب‌الایاله و نصرالدوله رسماً در انجمن حاضر شده و از آقای رئیس تمنای خصوصی نمودن انجمن را نموده و انجمن حسب الامر آقای رئیس خصوصی شد. پس از مدت یک ساعت مجدداً علنی گشته و دو طغرا صورت تلگراف از کازرون، یکی از انجمن ولایتی و دیگری از خواجه عبدالله کلانتر قرائت شد. خلاصه آن آنکه: اشرار کازرون هرزگی و شرارت را به منتهی المراتب رسانیده. مخصوصاً حسین نام دیشب بالحال شلیک به کسبه و مستحفظین بازار می‌نماید. که دو نفر طفل به ضرب گلوله یکی فوراً مقتول و دیگری مجروح و اشرار برج‌ها را سنگر نموده و متصلاً شلیک می‌نمایند. نگرانی نداشته باشید. رفع شرفشان ممکن است.

مذاکرات لازمه با آقای نایب‌الایاله گردید. آخر الامر آراء بر این شد که در جواب تلگراف آنها، از طرف انجمن ایالتی چنین مخابره شود که: انجمن ایالتی به آقای نایب‌الایاله مذاکرات لازمه نموده. اقدامات مجدانه به عمل آورده و عنقریب به ظهور خواهد رسید و قرار شد که آقای نایب‌الایاله هم در تلگرافخانه رفته و حضوراً استیضاحات لازمه از خواجه عبدالله نموده و دستورالعمل‌های کافی را داده باشند.

پس از آن در خصوص سرقت اطراف شهر و اغتشاش فوق‌العاده که سارقین در بلوکات مرتکب شده، از نایب‌الایاله توضیح خواسته شد که تا کنون چه اقدامی شده و نتیجه چه بخشیده است؟ اظهار داشتند که: عده‌ای تفنگچی تدارک و تهیه دیده شده. که این شاء الله تعالی اقدامات لازمه شده و خواهد شد.

پس از آن عریضه تجار لاری قرائت شد. مشعر بر اینکه: از قرار معلوم تلگراف جعلی از بندر لنگه به اسم تجار لاری به طهران و انجمن ایالتی فارس نموده‌اند. به مضمون اینکه: طرق و شوارع مسدود و امنیت لارستان منوط به معاودت حاج علیقلی خان به لارستان می‌باشد. فلهمذا این تلگراف کذب محض و بهتان عظیمی است که به این دعاگویان نسبت داده‌اند و بدیهی است که معاودت مشاراً الیه مستلزم خرابی و غارت بی‌شمار خواهد بود و ملتسم چنانیم که هر عریضه به انجمن می‌رسد، چنانچه به امضاء و مهر آقای حاج

سید شُبر مجتهد نباشد، مورد توجه و پذیرفته نگردیده باشد.
در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج سید محمد علی و حاج علی آقا در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ سه‌شنبه نهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات شنبه ششم قرائت شد. در موقع قرائت هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. بدو تلگراف انجمن ولایتی کازرون قرائت شد. مشعر بر اینکه: حکم تلگرافی آقای نایب‌الایاله را به اصرار ارائه نموده، فایده نکرده سهل است، بر شرارت و هرزگی آنها افزوده شد. عموم اهالی کازرون مستدعی و ملتمس چنانند که از طرف دولت رفع شرّ اصرار رجوع به خواجه عبدالله شده باشد. که مشأرُ الیه ممکن دارند.

حضوراً با آقای نایب‌الایاله مذاکرات لازمه شد. آخر الأمر آراء بر این شد که هر قسم که خود نایب‌الایاله در رفع شرّ اصرار صلاح و مصلحت دانند رفتار نموده و مُعجلاً رفع غائله و مفسده کازرون را نموده باشند. سپس عریضه‌ای از آقا محمد اسمعیل تاجر، شکایت از عدلیه نموده بود که مبالغ ده هزار تومان به موجب اسناد حقوق خود را ثابت و مُسَلّم نموده و کنون عدلیه در احقاق حق مسامحه می‌نماید، قرائت شد. آراء عموماً بر این شد که سواد عریضه را به عدلیه فرستاده و رسماً توضیح خواسته شود. پس از آن عریضه شخص از کازرون قرائت شد و متظلم از آقای نصیرالملک نایب‌الایاله شده بود. که بدون جهت در کازرون حکم به حبس حقیر فرموده‌اند. حضوراً از ایشان، وکلاء محترم توضیح خواستند.

جواب داده که: ضمانت از پسر خود نموده و به واسطه طفره از اداء ضمانت خود، توقیف شده است. متعهد شدند که عارض را به شهر حاضر نموده و در خود شهر در عدلیه رسیدگی شود. چندین عریضه از نیریز و جهرم و سروسستان و ارسنجان رسیده بود که قرائت شد. از ارسنجان متظلم از عبدالحسین خان عامل آنجا و از نیریز از قتل و غارت شیخ زکریا و از جهرم فریاد از حرکات ناشایسته آقا سید اسدالله و از سروسستان از تعدی ایل عرب و اجحافات و شرارت آنها می‌بود. مذاکرات لازمه شد. آراء بر این شد که جداً آقای نایب‌الایاله اقدامات لازمه و جلوگیری از این ترتیب و اوضاع را نموده و نتیجه اقدامات خود را به انجمن ایالتی توضیح و اشعار فرمایند.

در این وقت جماعتی از اشخاص طلبه نما و سادات شریر، عریضه به انجمن ایالتی داده و شکایت از آقای حاج مهذب‌الدوله داشتند. پس از قرائت فوراً بعضی از آنها عرضه داشتند که: صبح در مسجد وکیل دو قران به ماها داده شد که به انجمن آمده باشیم. دیگر خود را مسبوق از این شکایت نمی‌دانیم.

پس از آن آقای حاج شیخ یوسف برخوردار خواسته و نطق مفصلی فرموده که: اقدام به این حرکات قبیحه مستلزم زوال شرف و احترام سایر طالب و اهل علم می‌باشد. که در تمام انظار ملت، متعمین و سادات معرفی شوند به شرارت و هرزگی.

عموم و کلاء محترم تصدیق فرمودند و خیلی آنها را توییح و ملامت نمودند. سپس مشروحه رئیس عدلیه قرائت شد. مشعر بر بعضی توضیحات و اظهارات در جواب مرقومه نمره ۲۲۹ انجمن ایالتی می بود که: در خصوص علی آقا که تنبیه شده است. حق حکم دادن به تنبیه مشار الیه داشته‌ام و در مسئله سواد حکمی که به فاخرالسلطنه داده شده، صورت فرستادم. ملاحظه فرموده، عودت دهید و در باب توضیحات تظلمات اعضاء عدلیه، سواد عریضه آنها امضاء ندارد. امضاء نمایند تا آنکه جواب عرض شود و در بحث تظلمات طلب هم نمی دانم حکایت وقف چیست؟ ابدأ اطلاعی ندارم. مذاکرات زیادی شد که تا کنون آنچه را انجمن ایالتی توضیحات کتبی و شفاهی از عدلیه می خواهد، مطلقاً مقرون به قانون نمی دهد. اگر ده ماده خلاف‌های قانونی را که مرتکب شده و طلب توضیح بخواهند به توسط انجمن (۲۹) در ورقه رسمی بنویسد که: ابدأ اطلاعی ندارم و اگر در خصوص حبس و تنبیه علی آقا بیک استعلام می شود. جواب بنویسد که: حق حکم تنبیه کردن مشار الیه را دارم. پس از گفتگو و مذاکرات زیادی، آراء بر این گردید که: در جلسه آتی مطرح مذاکرات مدلول مشروحه رئیس عدلیه شده و جواب به ایشان نوشته باشند.

پس از آن مطالبه سواد حکم را فرستاده عدلیه نمود. عموم و کلاء محترم رأی دادند که: سواد حکم در دفترخانه انجمن ایالتی توقیف شده باشد.

در این موقع جماعتی از تجار و اهالی لار متظلم بودند که: بعضی از اهل غرض تلگرافی به وزیر عدلیه نموده‌اند که: حاج علیقلی خان و شکوه نظام مستخلص شوند. مستدعی و ملتسم چنانیم که دو کلمه تلگراف به طهران به کابینه وزراء مخابره شود که: امروزه صلاح و مصلحت در رهائی مشار الیه نمی باشد. مذاکرات زیادی شد و توضیحات لازمه و کلاء محترم از حضرات تجار لاری فرموده، پس از آن از آقای نایب‌الایاله حضوراً توضیح خواسته شد که چنین تلگرافی را کدام اشخاص به طهران مخابره فرموده‌اند؟ صریحاً اظهار نمودند که: حضرات تلگراف کنندگان را نمی دانم و نمی شناسم. لیکن از جمله ممتنع است که حاج علیقلی خان مستخلص شود تا ورود موکب ایالت جلیله کبری که تکلیف آنها معلوم گردد. عموم حاضرین لاری اظهار تشکر و امتنان نموده و رفتند. در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای حاج سید محمدعلی حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه یازدهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم ایالتی دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء محترم حاضر بودند. بدو جماعتی از سادات که در جلسه ماضیه در انجمن حاضر شده بودند. لایحه به انجمن تقدیم داشته. بدین مضمون قرائت شد که: دو نفر پارتی که در جلسه سه‌شنبه حاضر شدند. ابتداء به دعاگویان چنین اظهار داشتند که: امر مهم شرعی در نظر است. که فائده عاجل موجود، هر یک شماها مبلغی بگیریید و تا انجمن ایالتی همراه ماها بیایید. هر قدر کشف مطلب را خواسته. گفتند: ورود در انجمن ایالتی معلوم می شود. تا آنکه به هر زبان که بود، ماها را به انجمن ایالتی آوردند. معلوم شد که مقصود آنها

فتنه و فساد و تهمت به امناء ملت و اجراء مقاصد باطله اشخاص مُعین بوده. به این واسطه فوراً بلا درنگ برخواستہ و خود را قبل از وقت از آن هیئت مردود و خارج نموده و به وسیله این عریضه از وکلاء محترم، از این حرکات ناهنجار جلسہ سه‌شنبه، امید عفو و اغماض را داریم.

عموم وکلاء اظهار رضامندی را از مفاد لایحه آنان نموده و عذر آنها را پذیرفته و تمجید و تحسین فرمودند و قرار شد که در جلسہ آتیه در جواب لایحه آنان نوشته شود که: انجمن ایالتی جداً اسامی آن دو نفری را که پارتی نوشته‌اید و موجب این هرزگی می‌بوده‌اند. از شماها می‌خواهد که شناخته و معلوم شود آن دو نفر چه اشخاص می‌بوده‌اند.

پس از آن در مسئله مشروحه عدلیه شروع به مذاکرات شد. علی آقا بیک مستخدم هم مجدداً اظهار تظلم نمود. چند نفری هم از طلاب مدرسه منصوریه آمده و مطالبه جواب لایحه خود را می‌نمودند. وکلاء محترم مذاکرات لازمه در کلیه مدلول مشروحه عدلیه نموده. آخر الامر آراء بر این شد که: مجدداً به عدلیه نوشته شود که در خصوص تنبیه علی آقا بیک که می‌نویسد حق تنبیه کردن را شخصاً داشته‌ام و در مبحث جواب ایرادات قانونی طلاب مدرسه منصوریه که اظهار بی‌اطلاعی می‌نماید یا آنکه جواب مسکت قانونی به انجمن محترم داده که وکلاء قبول کرده و متقاعد شوند و یا آنکه انجمن ایالتی مجبور است که سلب اطمینان خود را از ریاست عدلیه، رسماً به ادارات مرکزی اطلاع داده و خلاف‌های قانونی را که در این مدت مرتکب و مباشر شده است به مرکز اظهار دارد.

در این موقع مشروحه اداره بلدیہ در مسئله حضرات قصابها بدین مضمون قرائت شد که: انجمن بلدیہ به جهت رفاه حال عموم ملت، به اکثریت آراء رای دادند که: گوشت کمپانی شود و صورت قرارداد را هم لفاً فرستاد. چنانچه دیگری هم به همان شرایط قبول دارد. دو کمپانی به جهت گوشت تشکیل شود. به آنها داده می‌شود و در خصوص ادعائی که به حاج صادق طایفه قصابها دارند. مجلسی منعقد و رسیدگی شده. احقاق حق آنها خواهد شد.

صورت قرارداد را هم مفصلاً قرائت شد. عموم وکلاء محترم تصویب نموده إلاً به جزئی از مواد آن. که گفته شد: می‌بایست توضیح در مواد آن داده شود.

سپس دستخط حضرت آیت الله آقای آخوند ملا محمد کاظم خراسانی، که تلگرافاً به انجمن ایالتی مخابره فرموده بودند، قرائت شد که: آقای آقا شیخ جمال‌الدین عزیمت شیراز فرمودند. متوقع است که انجمن ایالتی به اقتضای حسن فطرت، نهایت احترام و تجلیل را خواهد نمود.

پس از آن مشروح‌های از مخاطب‌الدوله رئیس تلگرافخانه شیراز که سابقاً در شیراز ریاست و نایب‌الحکومتی را داشتند. از اصفهان عرضه داشتند. قرائت شد. مشعر بر اینکه: مستدعی و ملتمس چنانکه انجمن ایالتی تصدیق خود را در این مدتی که در شیراز بوده، نسبت به حرکات و اعمال و افعال حقیر مرقوم و مزین فرموده باشند. که نهایت امتنان است.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که بدین مضمون در جواب ایشان نوشته شود که: تا اندازه‌ای که انجمن ایالتی دید، همه گونه مساعدت و همراهی را با اساس مشروطیت شما داشته، بر خلاف قانون و سیاست

اقدامی از شما دیده نشد.

پس از آن مشروحه‌ای از آقای حاج شیخ الاسلام قرائت شد. مستدعی شده بودند که: انجمن فوق‌العاده‌ای تشکیل داده شود که ملاک فارس حضور محترم اعضاء انجمن ایالتی نایل شده باشد. آراء عموماً بر این شد که صبح یکشنبه انجمن فوق‌العاده منعقد و به ایشان اخطار شود. پس از آن دو عریضه، یکی از میرزا محمود خان سرهنگ و دیگری از آقا شیخ ابوالقاسم قرائت شد. اولی آنکه: حقوق سرکاری که دارد، اداره مالی می‌خواهد مبلغی از آن کسر نماید. دومی آنکه: مالیات مقرری را مباشر حومه زیاده از هر ساله مطالبه می‌نماید.

آراء بر این شد که سواد هر دو عریضه به اداره مالی فرستاده و توضیح خواسته شود. پس از آن مشروحه آقای مؤیدالاسلام قرائت گردید. عموم و کلاء محترم مطالب آن را تصدیق فرموده. آراء بر این شد که در جلسه‌ای که به جهت ملاک منعقد می‌شود. قرائت شده که موجب تنبیه و ایقاز آنها گردد.

پس از آن تلگراف تبریک ورود به اصفهان ایالت جلیله کبری قرائت شد. مشعر بر انقلاب شیراز و وجوب سرعت در حرکت به فارس می‌بود. آراء بر این شد که مُعْجَلًا مخابره شود. پس از آن عریضه عموم اهالی جهرم قرائت شد. مشعر بر اغتشاش و انقلاب آنجا و استدعاء یک نفر حاکم مشروطه خواه نموده بودند.

آراء بر این شد که به ورود ایالت قرار آسایش آنها داده شود.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقا سید جعفر و حاج مهذب‌الدوله و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم حاضر نبودند.

۳۰) به تاریخ شنبه سیزدهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه یازدهم قرائت. در موقع قرائت هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. ابتداء تلگراف وزیر داخله قرائت شد. خلاصه آن آنکه: انجمن ایالتی فارس، تلگراف آن انجمن دایر به اختلال امور فارس به واسطه نبودن قوه مجریه و تولید محذورات متوالیه در این موقع حرکت ایلات و عشایر و لزوم اقدام فوری به جهت جلوگیری رسید. ایالت جلیله با استعداد و قوه کافی و با تعلیمات لازمه حرکت کرده. همین دو روزه به حدود فارس خواهد رسید. اطمینان کامل حاصل است که با خیر خواهی و اتفاق انجمن محترم ایالتی، اقدامات فوری در اختلافات مملکتی فرموده، تنظیمات و تألیفات کامله را فراهم داشته. اشرار و مفسدین را به سزا و جزا رسانیده و طوری اهتمام فرمایند که به کلی ماده فساد و اختلاف از آن مملکت مرتفع شده. که هیچکس قادر به شرارت و هرزگی نبوده باشد.

عموم حاضرین اظهار مسرت و تشکر نموده. پس از آن جماعتی از کسبه و اصناف به معیت اهالی لار به انجمن محترم حاضر شده و تظلم نمودند که: تلگرافی از وزرات جلیله داخله در جواب متظلمین لار رسیده.

مستدعی چنانیم که از رئیس عدلیه توضیحات لازمه خواسته شود که حقیقت این مسئله ظاهر گردد و ملتسم چنانیم که آنچه را انجمن ایالتی در خصوص حاج علیقلی خان صلاح و مصلحت دانست. دو کلمه تلگرافی به مرکز مخابره فرمایند.

صورت تلگراف وزارت داخله قرائت شد که: تجار و متظلمین لار، تلگراف شما در باب حاج علیقلی خان لاری و اینکه بعضی اشخاص اقدام در استخلاص او نموده‌اند رسید. در صورتی که بی‌تقصیری او در عدلیه فارس و محضر علمای اعلام ثابت و محقق شده و همه تصدیق کرده‌اند. وزارت داخله ناچار است که او را مرخص نماید. زیرا که هیچ قانونی حکم نمی‌کند در صورتی که موافق قوانین مملکتی بی‌تقصیری او ثابت شده باشد، دیگر در محبس بماند.

مذاکرات لازمه شد. آقای رئیس اظهار فرمودند به متظلمین که: در جلسه گذشته صورت تلگرافی را که انجمن ایالتی به شما داده که مخابره به مرکز نمائید. دیگر مطلقاً خوف و وحشتی نباید داشته باشید و مقصود شماها حاصل است.

در جواب عرض کردند که: تا کنون آن صورت مخابره نشده.

صورت تلگراف حسب الامر آقای رئیس خواسته شد که قرائت شود. قرائت شد که: تا کنون آنچه را که انجمن ایالتی علم و اطلاع داشته و دارد. ابدأ در محکمه‌ای بی‌تقصیری حاج علیقلی خان ثابت نشده است و امروز قبل از ورود ایالت جلیله به شیراز، ابدأ انجمن ایالتی مصلحت نمی‌داند که مشاراً الیه مستخلص شود. عموم و کلاء اظهار داشتند که: تکلیف قانونی انجمن ایالتی اخطار به مرکز و رفع شبهه نمودن بوده که به وسیله تلگراف کرده. دیگر مطلقاً تلگرافی مخابره نخواهد نمود.

پس از آن مستدعی شدند که از رئیس عدلیه، انجمن محترم توضیحات بخواهد که به چه محکمه‌ای از محاکمه عدلیه و در کدام محضری از محاضر شرعیه، بی‌تقصیری حاج علیقلی خان محقق شد. که چنین راپورتی را به مرکز داده است.

مذاکرات لازمه شد. آراء بر این شد که جداً از رئیس عدلیه توضیحات در این مسئله خواسته شود.

پس از آن چندین عریضه از نیریز قرائت شد. جمعی مذمت زیادی از نایب الحکومه خود و استدعاء احضار او را به شیراز کرده بودند و برخی دیگر تمجید بسیاری نموده و استقلال و بقای او را در نیریز خواستگار شده بودند.

آراء عموم و کلاء بر این شد که هر دو عریضه را سواد کرده و به نایب‌الایاله فرستاده و جداً اصلاح و جلوگیری از اغتشاش آن صفحه را از ایشان بخواهند.

پس از آن عریضه‌ای از اهالی فسا قرائت شد. مشعر بر تعدی و اجحافات منصورالممالک نایب الحکومه می‌بود. که چندین خانه را خراب کرده و مبالغی تنخواه ماها را به غارت برده است.

مذاکرات لازمه در مدلول عریضه و کلاء محترم نمودند. آخر الامر آراء بر این شد که به نایب الحکومه سواد عریضه فرستاده شود که مُعْجَلاً اقدامات لازمه را نموده و به انجمن ایالتی اقدامات خودشان را اطلاع داده باشند.

سپس لایحه‌ای مجدداً از ساداتی که در جلسه پنج‌شنبه اظهار ندامت و انفعال از حضور در جلسه سه‌شنبه نموده بودند، قرائت شد که: محرک و مغوی این دعاگویان، که اسامی آنها را انجمن ایالتی در جلسه پنج‌شنبه خواستید. سید جلال جهرمی و سید مرشد اصطهباناتی می‌بودند. که مجمع اشخاص و مقسم و جوهات بودند.

انجمن محترم اظهار مرحمت و ملاحظت را به سادات فرمودند.

پس از آن دو عریضه، یکی از حاجی بابا و حاجی خلیل زرقانی و دیگری از آقا شیخ محمد حسین روضه خوان قرائت گردید. تظلم از عدلیه نموده بودند که به هیچ وجه مطابق قانون موضوعه مرکزی با این دعاگویان رفتار نمی‌کنند و مواد خلافی قانونی را که رئیس عدلیه مرتکب گشته بود. تصریحاً نگاشته بودند. مذاکرات زیادی شد که همه روزه مقدار کثیری از اوقات انجمن ایالتی صرف متظلمین از اداره عدلیه می‌شود.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که سواد عریضه متظلمین فرستاده و توضیحات از عدلیه خواسته شود. در این وقت انجمن محترم ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج میرزا احمد تشریف نداشتند و در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه شانزدهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی، هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات شنبه ۱۳ قرائت شد. ابتداءً تلگرافاتی رسیده بود که حسب الامر آقای رئیس قرائت شد. بدو تلگراف آقای سپهدار اعظم رئیس الوزراء قرائت شد. خطاب به شاهزاده ظفرالسلطنه فرمانفرمای فارس می‌بود که: فوج ملایر را از قلم بخواید. رفع بحران کابینه وزراء گردید. مشغول تشکیل کابینه می‌باشم. حضرت والا در کمال قدرت و استقلال روانه فارس شوید.

به واسطه اقداماتی که در این چند روزه به واسطه استعفاء و تغییر کابینه وزراء می‌بود. نهایت موجب انبساط و امیدواری و کلاء محترم از مدلول تلگراف گردید.

سپس مشروحه تلگرافی حضرت والا ایالت جلیله کبری، بدین مضمون قرائت شد که: نهایت مسرت و امتنان را از انجمن ایالتی دارم که همواره از نکات دقیق امور مطلع می‌دارید. اینکه وجوب سرعت حرکت را اطلاع داده‌اند، تا چهار پنج روز دیگر عزیمت می‌نمایم. در باب استعداد هم من برای صلح و مصافحات آمده‌ام. مع ذلک استعداد به قدر لزوم و ضرورت همراه دارم که برای مواقع رسمی یا موارد وجوب خواهد بود.

بعد از آن تلگراف کلانتر کازرون خواجه عبدالله قرائت گردید که: به توسط انجمن ایالتی آقای نایب‌الایاله یوم گذشته بروجات از تصرف اشرار بیرون. تماماً فرار کردند. یک نفر اشرار گرفتار و سه نفر بستگانم مقتول. اشرار به طرف فامور رفتند.

از رفع و دفع اشرار و تصرف برج‌های مفسدین کازرون، اعضاء محترم تمجید و تحسین و اظهار رضایت از خواجه عبدالله کلانتر نمودند. آراء بر این شد که صورت تلگراف و شرحی هم از طرف انجمن ایالتی

مشعر بر رضایت خواطر اعضاء محترم و در صورت اقتضای وقت مخلع نمودن کلانتر را نوشته به آقای نایب‌الایاله فرستاده شود.

(۳۱) پس از آن مشروحه نایب‌الایاله قرائت شد که: اولاً در خصوص استخلاص حاج علیقلی خان از طرف اولیای امور حکمی نشده و ثانیاً در مسئله تظلم اهالی ارسنجان، چندی قبل عبدالحسین خان نایب الحکومه با یک دسته سرباز رفته است باقی مالیاتی را به حیطة وصول رساند و از قراری که راپورت رسیده، یک نفر از سربازان گلوله خورده است. حال اگر انجمن ایالتی تصویب فرمایند که یک نفر از طرف نیابت ایالت و یک نفر از طرف انجمن ایالتی به ارسنجان رفته، حقیقت امر را معلوم داشته، که از روی بصیرت قرار لازمه داده شود و در باب متظلمین نیریزی، شرحی که لازم بود به نایب الحکومه آنجا نوشته لفاً ایفاد داشت که به نیریز فرستاده شود. یک طغرا تلگراف از مرکز رسیده بود سواد آنرا به جهت استحضار خواطر اعضاء محترم لفاً ارسال داشت.

شروع در مذاکرات مدلول مشروحه شد. آقای رئیس از طرف انجمن محترم به حضرات متظلمین لاری اطمینان دادند که: به موجب ورقه رسمی نایب‌الایاله، استخلاص حاج علیقلی خان تا کنون از طرف مرکز حکمی صادر نشده است. حضرات متظلمین نهایت اظهار دعاگوئی و تشکر نموده و رفتند و در مسئله یک نفر فرستاده از طرف انجمن ایالتی به معیت فرستاده نایب‌الایاله گفته شد که: ابدأ انجمن ایالتی اقدامی به چنین مسئله نخواهد کرد و قانوناً تکلیف خود نایب‌الایاله است که رفع غائله و قرار آسایش متظلمین را داده باشد و در خصوص تلگراف که لفاً فرستاده بود، قرائت شد. خلاصه آن آنکه: روده گوسفند از اول برج حمل جزء عایدات دولتی است. حکام نهایت مواظبت را نموده که حیف و میل نشده باشد. آقای رئیس از بعضی رؤساء اصناف استعلام فرمودند که: تا کنون اقدامی شده است یا خیر؟

جواب عرض کردند که: نهایت اقدامات مفیده شده و جزو عایدات دولتی رسماً شده است.

پس از آن عریضه متظلمانه رعیت فسائی قرائت شد. رجوع به نصرالدوله گردید که احقاق حق مشاره الیه را نموده باشد.

عریضه حضرات سربازها مشعر بر پرسیدن حقوق چندین ماهه آنها قرائت شد. رجوع به آقای بهاءالسلطنه گردید که احقاق حق آنها را نماید.

در این وقت مشروحه‌ای از عدلیه متضمن دو ورقه استیضاح که از انجمن شده بود. یکی بابت حاج علیقلی خان و دیگری بابت حاجی بابا و حاجی جلیل زرقانی و بعضی توضیحات لا طائل غیر قانونی، قرائت شد. در خصوص دو فقره توضیح، آراء بر این شد که در جلسه آتیه به جهت عارضین خوانده شود و در مسئله توضیحات غیر قانونی، آراء بر این شد که در جلسه آتیه جواب آن مفضلاً نوشته شود.

پس از آن صورت تلگرافی از طرف انجمن ایالتی در جواب تلگراف انجمن ولایتی کارزون، مشعر بر مراقبت و مواظبت امنیّت و انتظام عمومی را فراهم کردن آن انجمن قرائت گردید. که فرستاده مخابره شود. در این موقع انجمن محترم ایالتی ختم شد. آقایان حاج سید محمدعلی و حاج کمپانی حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه هیجدهم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم ایالتی دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح، در حین افتتاح رسمی، هشت نفر از وکلاء محترم حاضر بودند. خلاصه مذاکرات سه‌شنبه ۱۶ قرائت شد. ابتداءً صورت تلگراف وزیر داخله قرائت شد که: در خصوص سوء رفتار رئیس عدلیه شیراز، صورت تلگراف انجمن ایالتی را به وزارت عدلیه اعظم فرستاد و تلگراف مؤکدی در تغییر مسلک و حسن رفتار مشاراً الیه صادر کرده به وزارت داخله فرستادند که مستقیماً مخابره شد. البته مشاراً الیه رفتار خود را و رفع اعتراضات را خواهد نمود.

از مضمون تلگراف موجب امیدواری وکلاء محترم شد که، بعد از این رئیس عدلیه یقین است که تغییر مسلک داده و در اجراء قوانین مقررہ کمال دقت و حسن رفتار را خواهد نمود. که اوقات وکلاء صرف تظلمات از عدلیه نبوده باشد.

پس از آن صورت وکالت‌نامه ضیاء لشکر قرائت شد. خودشان هم حضور داشتند که صورت وکالت‌نامه را انجمن ایالتی امضاء نموده که حقوق دولتی مشاراً الیه در طهران وکیل مشاراً الیه صادر نموده باشد. پس از قرائت اقرار ایشان نوشته و تقدیمشان گردید.

ایضاً تلگراف وزارت داخله در جواب تلگراف انجمن قرائت شد. مشعر بر اینکه: در خصوص مرخصی شکوه نظام لاری و عدم صلاحیت در مرخصی مشاراً الیه بر طبق تظلمات تجار لاری رسید. همین قدر در طبق تلگرافات واصله جواب داده شد که: بی‌تقصیری شکوه نظام بعد از آنکه در عدلیه شیراز و علمای اعلام ثابت شده، در این صورت لا علاج حکم مرخصی او صادر خواهد شد و مقصود این بود که پس از ورود ایالت مجدداً تحقیقات لازمه به عمل آید که فی الحقیقه اگر در عدلیه و محضر علمای اعلام بی‌تقصیری او مدلل شده باشد. هیچ قانونی حکم به توقیف او نخواهد کرد. در هر حال بعد از ورود ایالت تکلیف این کار معلوم می‌شود و عجالاً نباید مرخص شود.

از مدلول تلگراف، تجار لاری و حاضرین عموماً و انجمن ایالتی خصوصاً اظهار امتنان از وزارت داخله نموده، گفتند که: البته چنانچه در عدلیه و محضر علمای اعلام بی‌تقصیری مشاراً الیه ثابت، انجمن ایالتی هم راضی نخواهد بود بر حبس و توقیف مشاراً الیه.

پس از آن دو نفر نماینده از طلاب محترم حاضر شده و مطالبه جواب لایحه‌ای را که در چند جلسه قبل به انجمن، بابت مواد خلاف‌های قانونی رئیس عدلیه که تقدیم داشته می‌بودند.

آراء بر این شد که مجدداً به عدلیه نوشته شود که: جواب لایحه طلب را نوشته، که طلاب محترم متقاعد و ساکت شده باشند.

پس از آن عریضه‌جات مفصله از هر کس رسیده بود که قرائت و به موجب مواد ذیل توضیح خواسته شد: (۱) عریضه فرج الله گارد نظامی قرائت شد که: در پشت باغ دیوانی عبور می‌کردم. دو نفر از سربازهای دولت انگلیس جلوگیری از دو نفر زنهای محترم نموده بودند. به هر قسم که بود آن بیچاره‌ها را از دست آن دو نفر سرباز بیرون نموده و آنها را خلاص کرده و دو نفر هم برای صدق عرض خود شاهد و گواه گرفته. چنانچه از طرف انجمن ایالتی جلوگیری نشود، به تکلیف شرعی خود رفتار خواهیم کرد.

از مضمون عریضه نهایت موجب ملال و تکدر خواطر اعضای محترم گردید. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: سواد عریضه را به اداره کارگزاری فرستاده و نوشته شود که: جداً اقدامات لازمه را نموده و نتیجه اقدامات خود را به انجمن ایالتی توضیح و اطلاع داده باشد.

(۲) عریضه تجار لاری قرائت شد که: شش قافله معنبر که از لار به بندر لنگه و از بندر لنگه به لارستان می آمده است. به مقدار چهل هزار تومان تنخواه دعاگویان می بوده است. صولت الملک حاکم بستک کلاً مال التجاره را برده و توقیف کرده است.

آراء بر این شد که به نایب‌الایاله نوشته شود که مُعجلاً اقدامات لازمه را نموده باشند.

(۳) عریضه آقا شیخ محمدحسین مشتمل بر مواد بسیاری که خلافهای قانونی عدلیه را عریضه و تظلم نموده بود.

(۴) عریضه حضرات زرقانی قرائت شد. شکایت زیادی از عدلیه نموده بودند که در احقاق حق دعاگویان مسامحه می نماید.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: هر دو عریضه به عدلیه فرستاده و توضیح فصل به فصل آن خواسته شود.

(۵) عریضه میرزا محمد رحیم مشعر بر شکایت از عدلیه می بود که اسناد حقیر را گرفته و ضبط (۳۲) کرده اند. با وجودی که محکمه استیناف حکم نموده که اسناد حقیر را عدلیه باید بدهد. مع ذالک مسامحه و کوتاهی نموده و نهایت اذیت و آزار را به حقیر کرده اند.

ایضاً آراء بر این شد که توضیحات از عدلیه خواسته شود.

(۶) عریضه ضعیفه ای مشعر بر شکایت و ظلم فاحش اداره نظمیه در خصوص سه دانگ خانه بیع شرطی قرائت شد.

قرار بر این شد که: توضیح از نظمیه خواسته شود.

پس از آن مرقومه انجمن محترم در جواب نایب الحکومه نیریز قرائت شد. به اندک جرح و تعدیلی به اکثریت آراء مدلول مرقومه قبول شده و قرار شده فرستاده شود.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان حاج کمپانی و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ شنبه بیستم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنجشنبه هیجدهم قرائت شد. در موقع قرائت هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. بدو مشروحه نایب‌الایاله قرائت شد. مشعر بر اینکه: در خصوص توضیحاتی که بابت مال التجاره حضرات تجار لاری خواسته بودید که تا کنون چه اقدامی شده و چه قسم اقدام می نماید. اصلاح و اقدام به این مسئله موقوف به تشریف فرمائی ایالت جلیله کبری می باشد. که قوه نظامی به قدر کافی بدان نقطه فرستاده و احقاق حق متظلمین تجار لاری شده باشد.

در این موقع آقایان و کلاء اظهار دلتنگی زیادی از نا امنی طرق و شوارع حومه شهر نموده که قوه نظامی کافی به فرستادن لارستان و نقاط بعیده نیست. در صورتی که حومه به این اندازه مغشوش است که هیزم و زغال از چهار فرسخی به شهر وارد نمی شود و تا بلده زرقان آمد و رفت موقوف شده است. به این قوه نظامی که بالفعل در شهر از سوار و سرباز موجود است، به چه جهت مراقبت در حفظ نظم و انتظام نمی نمایند. مذاکرات زیاد شد. آراء بر این شد که رسماً توضیح خواسته شود که علت و جهت نا امنی و انسداد طرق و شوارع چیست؟ و تا کنون چه اقدامی از طرف نایب‌الایاله شده است؟

پس از آن عریضه آقا شیخ سراج‌الدین قرائت شد. مشعر بر اینکه رئیس عدلیه حکم خلاف شرع به طرف مقابل حقیر داده است. با وجودی که حکم شرعی از آقای حجت الاسلام لاری بر حقانیت خود صادر کرده، به هیچ وجه اعتنائی نکرده است.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: پیش از ورود ایالت جلیله کبری رسیدگی شده و احقاق حق ایشان شده باشد.

پس از آن دو عریضه از اهالی قریه فرگ و سبعه قرائت شد. یکی مشعر بر تعدی و اجحافات آقا شیخ زکریا که لیلاً و نهراً ماها را اذیت نموده و ما یملکی به جهت اهالی فرگ و سبعه باقی نگذارد. و دیگری اظهار تشکر و امتنان که کلیه اوقات خود را حاج شیخ زکریا صرف امنیت و آسایش آن صفحه‌جات می نماید. گفته شد که: رسیدگی به این عرایضات موقوف به تشریف فرمائی ایالت جلیله کبری می باشد.

سپس عریضه اهالی فسا قرائت شد. مشعر بر اینکه: علی آقا نام داروغه فسا، نهایت شرارت و هرزگی را نموده و می نماید. تا کنون مرتکب چندین قتل نفس شده است. دیگر جان و مال و هستی به جهت اهالی فسا باقی نگذارد. محضاً لله رفع شر مشاراً الیه را انجمن ایالتی نموده باشد و قسمی شود که اسباب امنیت و انتظام آن صوبه فراهم آمده باشد.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که: به نصرالدوله نوشته شود که معجلاً رسیدگی نموده و قرار آسایش اهالی را داده باشند.

در این موقع مشروحاً انجمن ولایتی کازرون قرائت شد. تفصیل انقلابات و چگونگی اغتشاشات و رفع غائله فساد و هرج و مرج را که خواجه عبدالله کلانتر کازرون نموده بود، به جهت اطلاع خواطر اعضاء انجمن ایالتی نگاشته بودند. از اقدامات مفیده کلانتر موجب تمجید و تحسین و رضای خواطر و کلاء محترم گردید.

پس از آن تلگراف وزارت مالیه خطاب به کل انجمنهای ایالتی و ولایتی قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: در این وقت که اصلاحات و تنظیمات بودجه مملکتی را وزارتخانه مالیه اقدام و شروع نموده. مخصوصاً از انجمنهای ایالتی و ولایتی جداً خواستگار است که معاونت نموده، کلیه موظفین و اشخاصی که مستمری و حقوق مقرر دولتی را همه ساله دریافت می داشته‌اند، هر کس را باسمه و رسمه صورت احکام و فرامین را در دفتر و کتابچه مخصوص ثبت و ضبط و ترتیب داده و وقت تامه در اشخاص حاضر و غائب و متوفی را نموده. که این شاء الله تعالی بودجه مملکتی که اعظم سعادت و قدرت مملکت است. منظم و مرتب شده

باشد.

بعد از قرائت، آراء بر این شد که: پس از ورود ایالت جلیله کبری، مفاد تلگراف مطرح مذاکرات اعضاء محترم انجمن ایالتی شده و شروع به اقدامات لازمه شده باشد.

در این موقع انجمن محترم ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی و حاج کمپانی و حاج میرزا احمد و حاج میرزا محمدتقی حاضر نبودند و در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ سه‌شنبه بیست و سوم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح، خلاصه مذاکرات شنبه بیستم قرائت شد. پس از آن مشروحه اداره کارگزاری در جواب انجمن ایالتی قرائت شد. خلاصه آن آنکه: در مسئله دو نفر سربازان هندی که جلو دو نفر از نسوان را گرفته‌اند. این مطلب به قونسولگری انگلیس اخطار و خواسته شد که در صورت ارتکاب مرتکبین را تنبیه و تعزیر نماید. جوابی که نوشته‌اند محض استحضار انجمن محترم ایالتی ایفاد گردید.

صورت مراسله قونسولگری بدین مضمون قرائت شد که: به صاحب منصب سربازهای هندی دستوالعمل داده شد که رسیدگی نماید و نتیجه رسیدگی این است که: سربازها با آذوقه‌ای که خریده بودند از محله حکومتی می‌گذشته‌اند. دو نفر زن با آنها مکالمه می‌نماید و سربازها هم زبان فارسی نمی‌دانسته‌اند و مخصوصاً یکی از این سربازها وکیل باشی است که آشنای به زبان فارسی نمی‌باشد. خیلی مشکل است که در معبر عام بدون مقدمه چنین جسارتی نموده باشند.

پس از آن عریضه آقا میرزا جواد فسائی قرائت شد. خلاصه آن آنکه: معادل پانزده هزار تومان آقا کوچک نام به حقیر مدیون است. پس از زحمات زیاد که مبلغ معتدی بر او الزام و اثبات کردم. خواهشمند به رئیس عدلیه گردید که: هیئت منصفه تشکیل داده شود که رسیدگی نمایند. در غیاب حقیر رئیس عدلیه هیئت منصفه تشکیل داده. بر خلاف حکم الهی و قانون مقرر، او را سه ماهه مهلت داده‌اند. مستدعی است که مقرر شود آقای نایب‌الایاله آقا کوچک را که شب گذشته به فساد حرکت کرده، حکم به معاونت بدهند که تصفیه حساب حقیر در عدلیه شده باشد.

مذاکرات زیاد شد. آخر الامر آراء بر این شد که تفصیل عرایض ایشان به نایب‌الایاله نوشته و فقط اخطار شود که حفظ حقوق آقا میرزا جواد از جمله تکالیف و وظایف نایب‌الایاله می‌باشد.

در این وقت مشروحه عدلیه قرائت شد. جمعی هم که متظلم می‌بودند از عدلیه رسماً در انجمن حاضر شده و مطالبه جواب می‌نمودند. ابتداءً در خصوص آقا شیخ محمد حسین نوشته بودند (۳۳) که: مراغه مشاراً الیه در زمان سهام‌الدوله قطع شده اطلاع ندارم.

مجدداً آقا شیخ محمدحسین تظلم نموده و آه و فریاد زیادی نمود که: آقای رئیس عدلیه فراموش کار شده‌اند. در صورتی که اجراء حکم عدلیه را که در زمان سهام‌الدوله کرده‌اند خود رئیس عدلیه نموده و ده یک و ده نیم دریافت داشته‌اند و مبالغی ده یک از حقیر بدون حق، اضافه گرفته‌اند.

آقای حاج سید محمدعلی استیضاحات لازمه از عارض نموده. خبری که محقق شد. هنوز در عدلیه مرافعه ایشان ختم نشده است.

پس از آن توضیح در مسئله میرزا محمدرحیم که نوشته‌جات مشاراً الیه مهر آن را کشیده و توقیف نموده‌اند. قرائت شد. نوشته شده بود که: نوشته‌جات خدمت آقای آقا شیخ جعفر ضبط است. انجمن دوستانه مطالبه فرمایند. شاید مرحمت کنند.

ایضاً میرزا محمدرحیم که حاضر بود، بنای گریه و زاری نهاده که: نوشته‌جات خود را به مسعودالملک امانت سپرده و فهرست گرفتم که ملاحظه اسناد حقیر را نموده و مسترد دارد. کنون در جواب مرقومه انجمن ایالتی چنین می‌نویسد.

آقای رئیس فهرست را خواستند. یک طغرا فهرست به خط و مهر مسعودالملک رئیس محکمه جزء به نظر و کلاء محترم رسید که نوشته بود: وصیت‌نامه‌چه و مصالحه‌نامه‌چه پس از ملاحظه به میرزا محمدرحیم مسترد خواهد شد. خیلی موجب حیرت و اسباب تعجب و کلاء محترم شد. آراء عموم و کلاء بر این شد که: مسئول اسناد به موجب این فهرست خود مسعودالملک می‌باشد که حتماً باید از عهده این کار برآید. و پس از آن نوشته بودند که: خوب است انجمن بنای مسالمت را با عدلیه بگذارد که بتواند از عهده این مسئولیت عظیم برآید.

از این مسئله که نوشته بودند. موجب انزجار و تکدر خواطر اعضاء محترم و کلاء گردید. که بحال انجمن ایالتی نهایت مسالمت و ملاحظه و گذشت را در مقابل آن همه تجاوزات قانونی عدلیه به مقتضای وقت داشته و هر وقت توضیحات قانونی از ایشان خواسته می‌شود، به جهت فرار از جواب و توضیحات قانونی این گونه عبارات را می‌نویسند. مذاکرات زیاد گردید. آخر الأمر آراء بر این شد که: از طرف انجمن ایالتی جلسه پنج‌شنبه بیست و پنجم خواسته شوند که شفاهاً استیضاحات متظلمین از ایشان خواسته شود.

در این وقت جماعتی از سربازهای فوج کمره متظلم بودند که مبالغی حقوق مقرری به ماها نرسیده است. آقای بهاءالسلطنه رئیس قشون و لشکرنویس باشی حاضر بودند. توضیحات لازمه از ایشان به عمل آمد. آخر الأمر آراء بر این شد که: در منزل لشکرنویس باشی رفته و عرایضات خود را نموده، صورت عرایضات آنها را سلاطین^۱ و لشکرنویس باشی امضاء و تصدیق نموده در جلسه آتیه انجمن محترم که قرار آسایش آنها داده شود.

ایضاً مشروحه دیگر عدلیه قرائت شد که: در خصوص مطالبه شهود و استماع بینه شرعیه برای تحصیل علم بر مضمون ادعاء یا مفاد سندی که در دست مدعی است ابدأ مانعی ندارد.

مُجدداً شروع به مذاکرات مدلول مشروحه عدلیه، اعضاء محترم نمودند. آقای حاج شیخ یوسف اظهار داشتند که: این مسئله خلاف شرع مقدس نبوی است. استماع شهادت غیر از حاکم شرع من جاز له الحکم دیگر هیچکس از محاکم عدلیه و غیره حق شرعی نداشته و ندارد استماع شهود نمایند. در صورتی که قانون

۱. احتمالاً منظور «بهاءالسلطنه» است.

مقدس اساسی که خونبهای چندین نفر نفوس محترم ایرانی است، معنون و مصرح است که هیچ قانونی نباید در هیچ عصری از اعصار مخالفت با قواعد مقدسه اسلام و قوانین موضوعه حضرت خیر الانام صلی الله علیه و آله و سلم داشته باشد و همچنین مصرح است که قضاوت در امور شرعی با عدول مجتهدین جامع شرایط است. در این حال چگونه رؤساء محاکم می‌توانند استماع بینة شرعی برای تحصیل بر مضمون ادعاء یا مفاد سندی که در دست مدعی است نماید.

عموم آقایان و کلاء محترم تصدیق فرمودند و مذاکرات زیادی شد. آخر الامر آراء و کلاء محترم بر این شد که: در جلسه آتیه حاضر شود. چنانچه در مقابل این همه تجاوزات قانونی، اعضاء انجمن ایالتی را متقاعد نموده و جواب مسکت دادند که فنعن المطلوب و إلا انجمن محترم رسماً به موکلین خود آنچه را که باید و شاید اعلام و اخطار خواهد کرد که تکلیف ملت فارس معلوم و مشخص بوده باشد. در این موقع انجمن محترم ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج میرزا احمد و آقا میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه بیست و پنجم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح، در موقع افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء محترم حاضر بودند. خلاصه مذاکرات بیست و سوم قرائت شد. ابتداءً چندین عریضه از قرار ذیل، تماماً مشعر بر شکایت و تظلم از عدلیه قرائت شد.

عریضه حاج ملا محمدحسن اصطهباناتی قرائت شد که: مقداری تریاک از آقا کوچک لاری طلبکارم. به عدلیه عارض شدم. پس از یک دو جلسه محاکمه، رئیس عدلیه اذن به طرف مقابل داده و به فسا رفته است. عریضه حاج عباس خوانده شد که: مبلغ یکصد تومان از علی آقا نام گماشته مؤتمن الملک طلبکار بوده. به عدلیه عارض گشته. هشت ماه می‌باشد که به واسطه ملاحظه از مؤتمن الملک احقاق حق حقیر را نمی‌کند. عریضه میرزا محمدرضا قرائت شد که: هشت ماه است مشغول تحریر در عدلیه می‌بوده‌ام. در صورتی که به هیچ وجه خلافی نکرده‌ام. کنون بدون جهت حقیر را از شغل و کار خود خارج کرده‌اند. مستدعی است که حقوق هشت ماهه حقیر را مقرر شود که پرداخته باشند و تقصیر و خلاف حقیر را هم معین نموده باشند. عریضه مؤتمن‌الوزاره خوانده شد که: هشت ماه است سه فقره به عدلیه عارض شده‌ام. اولاً مبلغی بابت وجه ثمن نوشته‌جات طلبکار می‌بوده‌ام. ثانیاً مبلغی از بهاء السلطنه طلبکارم. ثالثاً مبالغی از جو و گندم از کدخدای خود مستحق‌الآخذ می‌باشم. به هیچ وجه من الوجوه در این مدت هشت ماه احقاق حق حقیر را نکرده‌اند.

اعضاء محترم نهایت دقت را در توضیحات و تحقیقات حضوری از عارضین فرموده. عموم وکلاء اظهار داشتند که: بالفعل اوقات و جلسات مقرر انجمن ایالتی می‌بایست صرف به عرایضات از عدلیه شده باشد. در صورتی که مطلقاً از طرف رئیس عدلیه توضیحات کافی و جواب‌های لازمه به انجمن ایالتی داده نمی‌شود. آخر الامر آراء بر این شد که: هر چهار فقره را رسماً توضیح خواسته شود که علت این همه مسامحه و تعویق

در رسیدگی به عرایض متظلمین چه بوده؟

پس از آن مشروحه رئیس عدلیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: سواد دستخط کتبی است که در جواب مخلص از وزارت عدلیه اعظم صادر شده در خصوص املاک متصرفی مرحوم حاج مهذبالدوله که باید در تصرف ورثه آن مرحوم بوده باشد.

سواد مرقومه وزارت عدلیه اعظم قرائت شد که: مطابق راپورتی که سابقاً شما داده بودید در خصوص املاکات متصرفی مرحوم حاج مهذبالدوله (۳۴) همین قسم هم باید که به تصرف ورثه آن مرحوم بوده باشد.

پس از آن نوشته بودند که: به جهت پنجشنبه ۲۵ بنده را به انجمن ایالتی احضار فرموده بودند زیارت شد. چنین مفهوم می شود که: مطالب لاینحل باقی می باشد. باری این مطلب را که لاینحل است ابداً به خاطر مخطور نمی کند که چیست و حالیه مشغول به جرح و تعدیل اعضاء عدلیه می باشیم. هر وقت خداوند مقدر فرماید به زیارت اعضاء محترم نائل خواهیم شد.

از مفاد مشروحه خیلی اسباب تعجب اعضاء محترم گردید که مطلقاً انجمن فوق العاده در خارج انجمن نبوده و توضیحات قانونی از عدلیه خواستن چه ربطی به تشکیل انجمن فوق العاده داشته و دارد. مجدداً آراء بر این شد که: به موجب قانون مقرر، انجمن ایالتی حق دارد که از تمام رؤساء ادارات مملکتی توضیحات شفاهی و کتبی بخواهد. انجمن ایالتی شما را به جهت توضیحات لازمه در جلسه آتیه خواسته و می خواهد. ایضاً میرزا محمدرحیم اظهار عجز و التماس نموده که محضاً لله نوشته جاتی که به مسعودالملک، رئیس محکمه جزاء به موجب فهرست امانت داده ام. و کلاء محترم که حافظ حقوق ملتند گرفته و به حقیر مرحمت فرمایند.

آراء بر این شد که: در همین جلسه مسعودالملک خواسته شود که در این خصوص استیضاحات لازمه را و کلاء محترم نموده باشند.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای آقا سید جعفر و آقای حاج علی آقا و حاج کمپانی در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه بیست و هفتم شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات پنجشنبه ۲۵ قرائت شد. بدو جماعتی در انجمن محترم متظلم بودند که: مراجعت از مسجد چند نفر مست شریر جلو دعاگویان را گرفته و به تمام رؤساء محترم مملکتی فحاشی می نموده و شش لولی هم انداخت که گلوله آن به زمین خورد. محضاً لله قسمی فرمائید که بتوانیم در مسجد به جهت اداء نماز حاضر شده باشیم و امنیت قسمی باشد که به آسودگی عبور و مرور نموده باشیم.

مذاکرات لازمه گردید که داخله شهر نهایت بی نظم و هرج و مرج می باشد و اطراف شهر و حومه هم در کمال اغتشاش و انقلاب است و مطلقاً از طرف نایب الایاله جلوگیری و اقدامی نشده و نمی شود. مذاکرات

لازمه شد. آخر الأمر آراء بر این گردید که نوشته شود به نایب‌الایاله: اوضاع داخله شهر به قسمی است که در کوچه و بازار اطمینان و امنیت به جهت مردم نمی‌باشد و چگونگی اطراف شهر و حومه هم به اندازه‌ایست که هیچ کس عبور و مرور نمی‌تواند نماید. انجمن ایالتی جداً اقدامات لازمه و جلوگیری از این اغتشاشات را به هر نحو که مصلحت دانید، از شما خواسته و می‌خواهد.

پس از آن متظلمین از عدلیه، جماعتی به انجمن ایالتی حاضر شده و جواب کافی از عریضه‌جات خود مطالبه می‌نمودند. گفته شد که: انجمن ایالتی به وظیفه قانونی خود رفتار نموده. توضیحات لازمه را رسماً از عدلیه خواسته. همین که به انجمن واصل شد، جواب به شما داده خواهد شد.

سپس جماعتی از سربازهای ساخولی شهری متظلم به انجمن می‌بودند که: حقوق مقرری ماها نرسیده و منتهی درجه فلاکت و بدبختی و پریشانی را دارا هستیم. پس از این مدت مستدعی چنانیم که انجمن توجهی فرموده، حقوق دعاگویان را گرفته و به ماها برسانید.

پس از جواب و سؤال‌های بسیار و نوشتن به اداره مالیه و جواب ما سبق دادن اداره مالیه که: بالفعل با این وضع، قبل از ورود ایالت جلیله، نمی‌توان حواله مالیاتی به محلّی داد.

آراء بر این شد که: تحمل و صبر نموده تا آنکه ایالت جلیله کبری به شهر آمده باشند. آن وقت قراری که موجب آسایش آنهاست داده شود.

پس از آن شروع در مسئله تشریف نیاوردن و کلاء به جلسات معینه و اوقات مقرره گردیده شد. حاج شیخ یوسف: ابدأ بعضی از وکلاء به تکالیف وکالت خود عمل نمی‌نمایند و مقید به قوانین انجمن ایالتی نیستند و حقوق موکلین خود را ضایع و پایمال از تشریف نیاوردن به انجمن می‌نمایند.

حاج مهدب‌الدوله: بعضی از وکلاء، وکالت ملت را به هیچ وجه قیدی و اعتنائی ندارند. به عقیده خودشان هر وقت که خواستند و توانستند به انجمن ایالتی حاضر می‌شوند و هر زمان که کار شخصی پیدا کردند، البته کار شخصی مقدم بر حقوق ملت و مقتضیات وکالت می‌باشد. با این قسم به هیچ وجه کاری پیشرفت به انجمن نشده و در انظار ملت هم انجمن ایالتی موهون خواهد بود و تکلیف آقای رئیس است که هر قسم صلاح دانند رفتار نموده باشند.

آقای رئیس: چندین فقره به آقایان وکلاء به زبان خوش و ملایمت فوق‌العاده مذاکره و اخطار شد که: به این ترتیب نمی‌توان حقوق ملت را حفظ کرده و کاری به پیشرفت نموده باشیم. هر کس که قبول وکالت را نموده، مقید است که حضور در انجمن را مقدم بر تمام کارهای شخصی خود دانسته باشد. افسوس که وکلاء محترم به هیچ وجه اعتنائی نکرده و نمی‌کنند.

آخر الأمر آراء بر این شد که نظامنامه را مرتب داشته و جلسه آتیه هم موضوع مذاکرات نیامدن وکلاء به انجمن بوده باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم گردید. آقایان آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی و حاج سید ابراهیم و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه سلخ شهر ربیع الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات بیست و هفتم قرائت شد. بدواً مشروحه‌ی نایب‌الایاله قرائت، مشعر بر اینکه: در مسئله متظلمین لاری که انجمن ایالتی جداً مجازاتشان را خواسته بود. قدغن اکید شد که نظمیه آنها را به دست آورده و به مجازات رسیده باشند و در خصوص عدم انتظام و امنیت، از ریاست نظمیه توضیح خواسته شد. چیزی که هست به واسطه نرسیدن حقوق پلیس و گزیمه شب اداره نظمیه، قدری دست و دل آنها در خدمات مرجوعه به خود سرد شده. کنون پانصد تومان از خود به آنها عجالاً داده شد. امید است که بعد از این نهایت مراقبت و مواظبت را داشته باشند.

پس از آن عریضه انجمن تجار قرائت شد. مشعر بر اینکه: به واسطه اشتها آمدن ضیغم‌الدوله به فارس، تعهد حفظ راه بوشهر و امنیت قشقائی را آقای سردار عشایر رسماً اظهار داشته‌اند که دیگر ابدأ ذمه‌دار نخواهیم بود. انجمن ایالتی که حافظ حقوق ملتند، هر قسم که صلاح دانند اقدام عاجل فرموده، که همگی آسوده و مرفه‌الحال بوده باشیم.

جماعتی هم از مکاریان در انجمن حاضر شده و متظلم گردیدند که: تکلیف دعاگویان بعد از این در عبور و مرور راه بوشهر و ایاب و ذهاب مسافری را به چه قسم دستورالعمل مقرر می‌فرمایند؟ مذاکرات زیاد شد. عده‌ای از وکلاء تمنای خصوصی نمودن انجمن را از آقای رئیس نموده، پس از آن حسب‌الفرموده آقای رئیس، انجمن علنی مبدل به خصوصی گردید. قریب به ظهر می‌بود که انجمن از رسمیت خارج و ختم شد. آقای حاج علی آقا و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

(۳۵) به تاریخ پنج‌شنبه ۲ شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات سه‌شنبه سلخ شهر ربیع الثانی قرائت شد. آقای حاج سید محمدعلی: خلاصه آراء و اقدام انجمن خصوصی به چه جهت در خلاصه مذاکرات نوشته نشده است؟

آقای رئیس: چون کمیسیون خصوصی و انجمن سرّی می‌بوده. بدان جهت نوشته نشده است. کنون در این جلسه خلاصه مذاکرات و اقدامات جلسه ماضیه رسماً در انجمن علنی اعلان و اخطار می‌شود که در صورت خلاصه مذاکرات همین جلسه نوشته شود و خلاصه اقدامات و آراء انجمن خصوصی بر این شد که: به موجب عریضه متظلمان تجار، انجمن خصوصی که منعقد شد. آراء عموماً بر این شد که: تلگرافی به ایالت جلیله کبری مخابره شود. و الحال جوابی هم ایالت جلیله مخابره فرموده‌اند. عیناً جواب و سؤال تلگرافی قرائت می‌شود. حسب‌الامر آقای رئیس، سواد صورت تلگراف انجمن بدین مضمون قرائت شد که: انجمن ایالتی به موجب حق قانونی که دارد، اخطار می‌نماید که: تجار فارس به انجمن ایالتی تظلم نموده‌اند که سردار عشایر به واسطه ورود ضیغم‌الدوله به خاک فارس، رسماً اعلان و اخطار کرده است که

به هیچ وجه ذمه‌دار و ملتزم نظم و امنیت راه بوشهر نمی‌باشم. لهذا هر قسم که رأی ایالت جلیله کبری است، جلوگیری و اقدام فرموده باشند.

سپس صورت تلگراف ایالت جلیله کبری قرائت شد که: از اصفهان استنباط شد، همراه بودن ضیغم‌الدوله اسباب خیال صولت‌الدوله شده است. چون مقصودی نداشتیم به ضیغم‌الدوله گفته شد که: یا در اصفهان توقف نماید و یا مستقیماً نزد برادرش رفته اصلاح کند. بعد از آنکه از اصفهان وارد خاک فارس شدیم. خبر آوردند که وارد آباد شده. نظر به اینکه تمرّد از حکم و امر کرده بود. فوراً مأمور گماشتیم او را طرد نموده. صولت‌الدوله ابداً سوء ظنی نداشته باشد و در کمال اطمینان مشغول خدمات خودشان باشند.

پس از آن آراء بر این شد که: سواد تلگراف ایالت جلیله و شرحی از طرف انجمن ایالتی به تجار، در جواب عریضه آنان نوشته و فرستاده شود که: انجمن ایالتی بر حسب وظیفه قانونی خود رفتار نموده. مخصوصاً تلگرافی به ایالت جلیله کبری نمود و جوابی که امروز مخابره فرموده‌اند که لفاً فرستاده شد. یقین آن است که پس از صدور چنین تلگرافی رفع بعضی خیالات سردار عشایر شده. کما کان مشغول خدمات مرجوعه به خود می‌باشند.

پس از آن توضیحات عدلیه در خصوص آقا میرزا جواد که سابقاً به انجمن متظلم شده بود، قرائت شد. خلاصه آن آنکه: پس از اینکه عدلیه به زحمتی آقا کوچک را از فسا به شهر حاضر نمود. هیئت منصفه که تجار محترم می‌بوده‌اند. سه ماهه او را اجازه رفتن به فسا داده‌اند. که بعد از سه ماه به عدلیه حاضر شود. توضیحاتی هم از طرف محکمه تجارت و سواد تصدیق‌نامه تجار و اسامی تجار را فرستاده بودند که: دو سه ماهه به مدعی علیه مهلت داده شده بود که به فسا رفته و جمع‌آوری مطالبات و محصولات خود را نموده، آن وقت به عدلیه حاضر شود و چنانچه آقا کوچک تخلف نمود. دعوی میرزا جواد محقق و عدلیه حکم غیابی به مدعی خواهد داد.

مذاکرات لازمه شد. آراء بر این شد که: به آقا میرزا جواد از طرف انجمن اخطار شود که آمده و توضیحات عدلیه را شنیده باشند.

ایضاً مشروحه آقای نایب‌الایاله قرائت شد که: در مسئله آقا کوچک، حسب الاخطار انجمن ایالتی، یک نفر قزاق و یک سوار به مهارلو فرستاده شد که مشاراً الیه را عودت دهند. حاج مجتهد شرحی نوشته است: آقا کوچک بر حسب حکم عدلیه سه ماهه مهلت داده شده که به اختیار خود نرفته است. لهذا از عدلیه توضیح خواسته شد. جوابی که نوشته‌اند لفاً فرستاده گردید. اگر باز هم انجمن ایالتی تکلیفی می‌فرمایند، حاضر هستیم.

صورت مشروحه عدلیه قرائت شد. توضیحات را به همان نحو که به انجمن داده بودند. به همان مضمون هم به نایب‌الایاله پیشنهاد کرده بود.

و عریضه تجار لاری قرائت شد. شکایت زیادی از میرزا جواد نموده بودند که مدتی آقا کوچک در شهر متوقف بود و آقا میرزا جواد تمام در تسویه و تصفیه حساب نمودن به مسامحه و تعلل گذرانید و حال به جهت جمع‌آوری حساب و مطالبات و محصولات خود به فسا رفته، آن هم به اذن و اجازه عدلیه. دیگر به

کدام قانون سوار رفته است که مشاراً الیه را عودت دهد. ایضاً عریضه آقا میرزا جواد قرائت شد که: قاصدی از فسا نوشته‌جاتی آورده. محض نمونه یک نوشته آن را فرستادم ملاحظه فرمائید. این است حال املاک و آن هم وضع مطالبات. انجمن ایالتی محضاً الله تکلیف ماها را معین فرمائید.

نوشته فسا قرائت شد. مشعر بر تعدی و اجحافات فوق‌العاده طایفه عرب و مهارلو در فسا می‌بود. که به منتهی درجه اذیت و تعدی به املاکات واقعه در فسا می‌نمایند. مذاکرات لازمه شد. مجدداً آراء بر این شد که: خود آقا میرزا جواد آمده. حضوراً توضیحات را شنوده و جواب و سؤال شفاهی با ایشان شده باشد.

در این موقع عریضه‌جاتی از قرار ذیل قرائت گردید:

(۱) عریضه وکیل‌التجار ضیاء‌التجار جهرمی قرائت شد. چندین ماده از خلاف‌های قانونی را که رئیس عدلیه مرتکب شده بود، پیشنهاد انجمن نموده بود. آراء بر این شد که سواد عریضه مشاراً الیه فرستاده و توضیح خواسته شود.

(۲) عریضه محمدحسین میرزا قرائت شد که: مدتی در عدلیه مستخدم بوده‌ام. ابدأً دیناری حقوق عاید نشده و بدون تقصیر و گناه، حقیر را از عدلیه خارج کرده‌اند. آراء بر این شد که سواد عریضه مشاراً الیه به رئیس عدلیه فرستاده و توضیح خواسته شود.

(۳) عریضه حضرات خبازها قرائت شد. شکایت بسیاری از رئیس و استاد خود نموده بودند و ضمناً عرضه داشتند که: در موقعی که می‌خواستیم به جهت تظلم در انجمن محترم ایالتی حاضر شویم، یک نفر از دعاگویان را که حمید نام بوده باشد، بلدیه فرستاده و حبس نموده است.

از مدلول عریضه اسباب تعجب و کلاء محترم گردید. مذاکرات لازمه شد. آراء بر این گردید که: حمید نام رسماً در انجمن خواسته شود از اداره بلدیه علت و جهت حبس حمید خباز استیضاح شود.

سپس و کلاء محترم تحقیقات لازمه را از خبازها نموده. مستدعی بودند که: به جهت رفع گفتگو، یک نفر از اشخاص متدین را وکیل معین می‌نمائیم که رتق و فتق صنفی دعاگویان را کرده باشد. کنون متمنی چنانیم انجمن محترم مقرر فرمایند که این یک نفر وکیل پذیرفته شود.

گفته شد که: انجمن ایالتی البته تصویب و امضاء می‌نماید. لیکن مذاکره و قرار این کار را قانوناً می‌بایست با اداره بلدیه معین نموده باشید.

در این وقت مشروحاً جوابیه اداره بلدیه قرائت شد که: حمید خباز اسباب جماعت خبازها همه روزه می‌شود. مکرر به خودش و برادرش قدغن شد که ترک این محل را نموده باشد. اطاعت نکرده و نشنید. این است که امروز صبح محکوم به دو ساعت حبس شده. پس از انقضاء مدت هم مرخص شده و رفته است.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقا میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه چهارم شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم سه ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء محترم حاضر بودند. ابتداءً آقا میرزا جواد به جهت استماع توضیحاتی که از عدلیه در مسئله مرافعه ایشان و (۳۶) آقا کوچک لاری نوشته شده بود. حاضر شده و قرائت گردید. رسماً اظهار نمودند که: مطلقاً تشکیل هیئت منصفه به رضایت حقیر نبوده و مجدداً عریضه متظلمانه از عدلیه پیشنهاد انجمن ایالتی نموده و خلافهای قانونی عدلیه را که در یک مرافعه مباشر و مرتکب می‌بوده است. مُفضلاً مشروحاً عرضه داشته بودند. مذاکرات لازمه شد. آراء بر این گردید که: مجدداً سواد عریضه ایشان به عدلیه فرستاده و توضیح خواسته شود.

سپس مشروحاً رئیس عدلیه قرائت شد و توضیحاتی که سابقاً بابت حاج ملا حسن اصطهباناتی و مؤتمن‌الوزاره و حاج عباس ارسنجان‌ی و میرزا محمدرضای ثبات عدلیه خواسته، فرستاده بودند. بعضی از متظلمین هم حاضر بودند. هر کس توضیحات خود را شنوده، لیکن متقاعد نشدند و عرضه داشتند که: به هیچ وجه این توضیحات مطابق با واقع نبوده و سمت قانونیت ندارد. مذاکرات زیاد شد. آخر الامر آراء بر این شد که: متظلمین تحمل و حوصله نموده تا ورود ایالت جلیله که احقاق حق آنها شده و موجبات آسایش آنان فراهم گردد.

سپس عریضه متظلمانه اهالی اصطهبانات قرائت شد. مشعر بر شرارت و هرزگی جمعی از اهالی ایج می‌بود. که ابدأ اطاعت از مالکین خود ندارند و کلیه محصولات زراعتی را تصرف نموده، دیناری حقوق مالکی را نمی‌پردازند.

آراء بر این شد که سواد عریضه متظلمین به مدبرالسلطنه، معاون پیشکار مالیه فرستاده شود. مُعجلاً جلوگیری و اقدامات لازمه را نموده و نتیجه اقدامات را به انجمن ایالتی اطلاع داده باشند.

پس از آن عریضه اهالی نیریز قرائت شد. خلاصه آن آنکه: جمعی اشرار وحشی شب هنگام، میرزا محمود خان نایب‌الحکومه را به ضرب گلوله مقتول نموده. چنانچه از طرف اولیای امور اقدامی در قلع و قمع و مجازات اشرار نشده باشد. ناچاراً خودمان تلافی خواهیم نمود.

آراء بر این شد که در جواب آنان نوشته شود که: انجمن ایالتی همه قسم مساعدت و همراهی را پس از ورود ایالت جلیله کبری در مجازات اشرار و مرتکبین خواهد نمود و البته آقایان مکلفند که ابدأ اقدامی نکرده تا آنکه از طرف اولیای امور، مُعجلاً اقدامات کافی شده باشد.

در این وقت عریضه حاج ابوالقاسم تاجر قرائت شد. از عدلیه شکایت نموده که سه روز است حقیر را حبس نموده و حکمی که از عدلیه درباره دعاگو صادر شده است، ابدأ مقرون به قانون و عدالت نبوده.

آراء بر این شد که شرحی به عدلیه نوشته شود که: دقت تامه نموده. قرار آسایش عارض را داده باشند. سپس عریضه محمدتقی بیک قرائت شد که: زوجة معز السلطان صبیة آقای امام جمعه، چندین اطاق که اثاث البیت و اسبابی که متعلق به دعاگو می‌بوده و مقفل کرده بودم. آمده و قفل را شکسته و مقداری از اثاثه و اسبابها را برده‌اند.

مذاکرات لازمه شد. آراء و کلاء محترم بر این شد که: ایشان هم صبر نموده تا ورود ایالت جلیله که احقاق حق متظلم شده باشد. در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف و حاج کمپانی در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه هفتم جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. ابتداءً عریضه متظلمین اصطهبانات قرائت شد. از تعدی و اجحافات و کیل ضابط به محل مزبور تظلم نموده بودند که: نهایت ظلم و هرزگی را نسبت به اهالی اصطهبانات می‌نماید. چندین فقره به علماء و محترمین خود ملتجی شدیم و هر قدر آنها هم خواستند جلوگیری نموده باشند، فایده نکرده. لهذا عزیمت به شیراز نمودند. در شیراز آقایان وکالت مطلقه در رفع شر و کیل و احقاق حق دعاگویان دارند. شرحی هم به مدبرالسلطنه که آن محل سپرده مشاراً الیه است. به همین مضمون نوشته آوردند که به وسیله انجمن محترم به ایشان رسیده باشد.

آراء بر این شد که: سواد عریضه آنان را لفاً به مدبرالسلطنه فرستاده و جداً از ایشان خواسته شود که احقاق حق متظلمین را نموده باشند.

پس از آن عریضه حاج محمد آقای جهرمی که تظلم از بد رفتاری رئیس عدلیه نموده بود قرائت گردید. آراء بر این شد که: سواد عریضه عارض را فرستاده و توضیح از ایشان خواسته شود. سپس عریضه معزالأشراف جهرمی قرائت شد. آراء بر این شد که: پس از ورود ایالت جلیله رسیدگی به مدلول عریضه مشاراً الیه شده باشد.

ایضاً جماعتی در این موقع از متظلمین عدلیه حاضر شده و مطالبه جواب از انجمن می‌نمودند و آقای رئیس دو نفر فرستادند به جهت توضیحاتی که رئیس عدلیه می‌بایست در جواب انجمن بابت متظلمین داده باشد که مطالبه نمایند. تمام را به دفع الوقت گذرانیده. قرار بر این شد که در جلسه آتیه جواب متظلمین داده شود.

سپس دو عریضه از اهالی سروستان قرائت گردید. مشعر بر اینکه: از قرار اخباری که رسیده، حاج علیقلی خان و شکوه نظام از محبس مرخص شده‌اند. نهایت موجب تزلزل و پریشانی خواطر اهالی لارستان گردیده. محضاً لله قسمی در جلوگیری آنها کوشش فرمائید که باعث آوارگی این دعاگویان نشده باشد. وکلاء رسماً این مسئله را تکذیب فرمودند.

در این موقع مشروحه سردار عشایر قرائت شد. مشعر بر ایجاد وداد با اعضاء انجمن محترم که: همیشه منتظر صدور اوامر و فرمایشات مطاعه انجمن ایالتی می‌باشم و هر قسم خدمتی که رجوع فرمایند با کمال تشکر و امتنان در اجرای آن حاضرم.

عموم وکلاء محترم اظهار رضایت خواطر خود را نموده. آراء بر این شد که: در جلسه آتیه جواب مشروحه

ایشان نوشته شود.

چندین عریضه از هر کس قرائت گردید. و کلاء عرایض را رد فرموده و گفتند که: انجمن نمی‌تواند در عرایض آنها اقدامی نماید.

مشروحه مفصله‌ای از اداره نظمیّه در خصوص توضیحاتی که بابت تظلم میرزا باقر نقاش رسماً خواسته بود. قرائت شد که: اداره نظمیّه به هیچ وجه با کسی غرض ندارد و اگر اقدامی می‌نماید، رسیدگی در تظلمات مردم بوده و میرزا حبیب را که عارض در انجمن از ایشان تظلم نموده، به انجمن فرستاده شد که و کلاء محترم تحقیقات و استنطاقات لازمه را نموده، هر قسم که مطلب محقق گردید. هر یک از آنها به تنبیه و به مجازات رسیده باشند.

مذاکرات زیادی در مفاد مشروحه نظمیّه گردید. آخر الامر آراء بر این شد که در جواب آنها نوشته شود که: مطلقاً حق محاکمه و رسیدگی به عرایض عارض و معروض را اداره نظمیّه نداشته و ندارد و فقط محاکمات و مرجع تظلمات به عدلیّه رسمی مملکتی است و لا غیر.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان حاج سید محمدعلی و حاج کمپانی حاضر نبودند.

(۳۷) به تاریخ پنج‌شنبه نهم شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ و در حین افتتاح رسمی هشت نفر از و کلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات سه‌شنبه هفتم قرائت شد. پس از قرائت، جماعتی از خیابانها حاضر شده، به وسیله یک طنرا رضایت نامه از آقا مصطفی رئیس صنف خیابان اظهار امتنان نموده که تا کنون به هیچ وجه تعدی و ادیتی به دعاگویان نکرده و نهایت مساعدت و تقویت را به دعاگویان نموده است.

حاج شیخ یوسف: مطلقاً انجمن ایالتی تصویب و تصدیقی در این مسئله نخواهد کرد. اداره بلدیّه مکلف است که در این مطالب رسیدگی نموده. هر قسم که مقرون به قانون می‌باشد معمول و مجری دارد. آقا مصطفی رئیس خیابانها: حضور در انجمن محترم فقط استحضار نمودن خواطر اعضاء انجمن ایالتی است. که بر حسب اقرار خودشان حقیر تعدی و اجحافات به آنها نکرده و همه قسم هم مساعدت به آنها نموده‌ام.

سپس مشروحه رئیس عدلیّه قرائت شد که: در خصوص توضیحاتی که انجمن محترم بابت متظلمین از عدلیّه خواسته است: اولاً در مسئله تظلم آقا میرزا جواد. به موجب مشروحه محکمه تجارت حاضر هستند که به موجب دوسیه و صورت استنطاقاتی که در محکمه تجارت ضبط است، به انجمن عرضه دارند. آراء بر این شد که: در همین جلسه به صورت اسناد و استنطاقات خواسته که رسیدگی شود.

سپس در مسئله محمدحسین میرزا نوشته شده بود که: آن قسم اشخاص را حقیر به عدلیّه نیاورده. سهام‌الدوله حاکم سابق آنها را به عدلیّه فرستاد و الحال چون اجزاء عدلیّه جرح و تعدیل شده‌اند. لهذا عدلیّه دیگر آنها را محتاج نیست و از قبول ایشان معذرت می‌خواهد.

محمدحسین میرزا حاضر بود. بنای فریاد و تظلم را نهاده که: به موجب شرحی که رئیس عدلیّه به حقیر

داده و سند سپرده است. بدون خلاف و تقصیری مدت شش ماه مجاناً در عدلیه خدمت کرده. که پس از آن مدت حقوقی به حقیر رسیده باشد. سندی که بود در این خصوص به نظر و کلاء محترم رسانید. مجدداً آراء بر این شد که سواد سند را لفاً فرستاده و نوشته شود که: با وجود چنین سندی که در دست عارض است. به چه قانون عارض را که شش ماه خدمت نموده، می‌بایست از شغل خود خارج شده باشد.

پس از آن در مسئله حاج محمد آقا شرحی نوشته شده بود که: به موجب صورت و توضیحاتی که محکمه تجارت ارسال داشته و لفاً فرستاده شده. تفصیل وقایعات حاج محمد آقا از همان قرار است که نوشته و به نظر و کلاء محترم می‌رسد. آن صورت محکمه تجارت قرائت شد که: به موجب تصدیقی که آقایان حاج میرزا احمد و حاج سید ابراهیم و کلاء انجمن ایالتی که دقت و رسیدگی نموده‌اند و عدلیه هم استنتاج و محاکمه نموده. حاج محمد آقا محکوم علیه واقع گردیده است و می‌بایست از عهده ادعای مدعی خود برآید. وکیل حاج محمد آقا حاضر بود. عریضه بابت همین مسئله پیشنهاد انجمن نموده. قرائت شد که: حقیر به جهت موکل خودم استدعاء استیناف نموده نپذیرفته‌اند و ابداً خلاف‌های قانونی را که مرتکب شده‌اند. به موجب مواد معین که پیشنهاد انجمن نموده‌ام. جوابی ننوشته، با وجودی که انجمن ایالتی جداً توضیح مواد معروضه را از رئیس عدلیه خواستگار گردید.

مذاکرات زیادی شد. آخر الامر آراء بر این شد که: مجدداً به عدلیه رفته و استیناف نموده باشد. سپس عریضه میرزا آقای زارع قرائت شد که: مبلغی حقوق عدلیه از دعاگو گرفته است و مطابق آن طلب ثابتاً دعاگو را دریافت نکرده.

آراء بر این شد که: از عدلیه توضیح خواسته شود.

پس از آن صورت تلگراف وزیر مالیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: صورت متوفیات ارباب حقوق، چه قدیماً و چه جدیداً، برای تصحیح و تصفیة کتابچه دستورالعمل لازم است که ترتیب داده شود. مخصوصاً از انجمن ایالتی تمناً می‌نماید که به هر قسمی که امکان دارند. صورت صحیحی معین کرده به وزارت مالیه ارسال دارند که تا دستورالعمل دیوانی تمام نشده، برای تصحیح کتابچه ملاحظاتی تامه شده باشد.

مذاکرات زیاد شد که: انجمن ایالتی تمام اوقات خود را مستغرق عدلیه نموده و متظلمین عدلیه قسمی همه جلسه فشار می‌دهند که انجمن ایالتی از وظایف قانونی خود که نهایت اهمیت را دارد بازمانده. مجدداً آقای رئیس هم شکایت فرمودند که: هر قدر به ملایمت گفته می‌شود. بعضی از وکلاء محترم به تکالیف خود رفتار نمی‌فرمایند و به اوقات معین به انجمن ایالتی حاضر نمی‌شوند. آخر الامر آراء بر این شد که: موضوع مذاکرات جلسه آتیه مدلول تلگراف وزارت مالیه بوده که تکلیف این کار معلوم شده باشد. در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای آقا سید جعفر در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه یازدهم شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن محترم سه ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه نهم قرائت شد. در حین قرائت هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. ابتداءً در خصوص تلگراف وزارت مالیه مذاکرات لازمه

شد. آراء بر این شد که: نوشته شود به عظیم السلطنه مستوفی که صورت مستوفیانی که بروات صاحبان حقوق دولتی را که در دفترخانه می نویسند، به جهت استحضار خواطر انجمن ایالتی باسمه و رسمه نوشته و ارسال دارند.

پس از آن مشروحه انجمن ولایتی بوشهر قرائت گردید. خلاصه آن آنکه: اعضاء انجمن ولایتی بوشهر تمنا و خواهشمند از اعضاء انجمن ایالتی فارس چنانند که در مواقع مهمه و مطالب لازمه و وقایعات آن خطه، همواره انجمن ولایتی بوشهر را بی اطلاع نگذارده و هر گونه خدمتی که بوده باشد. رسماً ابلاغ داشته که در کمال مسرت و افتخار در انجام آن حاضرند.

در این موقع از قرار عرایض متظلمین و نوشته جات انجمن محلی بندرعباس، چندین قافله از بندرعباس به لارستان و از لارستان به بندرعباس، کلاتر بستک کلیه این مال التجاره را ضبط و تصرف کرده است. مخصوصاً انجمن ولایتی بوشهر استدعاء و تمنا دارند که به هر قسم که انجمن ایالتی صلاح داند اقدامات کافیه را مبذول داشته، بلکه ان شاء الله تعالی استرداد اموال مردمان بیچاره شده باشد.

مذاکرات لازمه شد. آراء عموماً بر این شد که در جواب انجمن ولایتی نوشته شود که: انجمن ایالتی همه قسم مساعدت و اتحاد و یگانگی را با انجمن ولایتی داشته و دارد و در مسئله مال التجاره اهالی لار و بندرعباس ان شاء الله تعالی به ورود ایالت جلیله کبری، انجمن ایالتی همه قسم مساعدت و اقدامات لازمه را خواهد نمود.

سپس دو عریضه، یکی از خورشید کمارجی و دیگری از رعایای داغوبی و بستکی و کمارج مشعر بر اینکه: داغون را از مالک آن اجاره شرعیه نمودیم. مبالغ کلی مخارج زراعتی نمودیم. جماعتی از طایفه خشت آمدند. قریب پنجاه یوم اطراف قلعه بیکی را محاصره نمودند. سپس ریختند در قلعه هیجده نفر را سر بریدند و مبالغ کلی از مال و اموال و حیوانات ماها را به غارت بردند. قرائت گردید و استدعاء مساعدت و تقویت را از انجمن ایالتی نموده بودند که احقاق حق آنها شده باشد.

پس از قرائت مدلول عریضه، آراء بر این شد که در جواب آنان نوشته شود که: در این وقعه ناگوار و رفتار وحشیانه اهالی خشت، اعضاء انجمن ایالتی نهایت تأسف را دارد و پس از ورود ایالت جلیله، انجمن ایالتی همه قسم اقدامات لازمه را خواهد نمود.

سپس عریضه انجمن ولایتی کازرون قرائت شد. مشعر بر اینکه: پس از قتل و غارت و خسارتی که از طرف اشراک نسبت به بلده کازرون وارد آمده و اقداماتی که از طرف خواجه عبدالله، پس از کشته شدن جمعی از اهالی و بستگان خواجه به وقت قلع و قمع آنها به عمل آمد. بعضی از آنها به شیراز فرار کرده و برخی به طرف جره رفته اند. کنون مستدعی چنانیم که مقرر شود نایب الایاله اشخاصی که در شهر هستند دستگیر و مجازات شوند و جماعتی که در نواحی جره رفته اند. حکمی به رئیس سواران و کدخدایان آن صفحات نوشته شود که آنها را گرفته و به شهر آورده باشند.

در این موقع شروع به مذاکرات گردید. گفته شد که: آنچه را فهمیده شده، محمدرضا نام که منشاء آن همه فساد و خونریزی گردیده. به وسیله شخصی خدمت نایب الایاله رسیده و ایشان هم از تمام تقصیرات

مشاراً الیه عفو و اغماض و صرف نظر کرده‌اند.

جمعی دیگر از آقایان و کلاء محترم شروع به نطق‌های مؤثر نمودند که: به هیچ وجه به اقتضاء و وظیفه (۳۸) و کالت خود رفتار ننموده. در صورتی که از تمام اعمال و افعال نایب‌الحکومه همگی مسبوق و مُستحضر هستیم. تا کنون به هیچ وجه از طرف انجمن ایالتی به جهت جلوگیری از حرکات ناهنجار مشاراً الیه [اقدامی] نشده است.

عده‌ای از و کلاء محترم دیگر شروع به ذکر اعمال و افعال ایشان نموده که: هیئت ملاک آن همه استقامتی را که به خرج دادند در عدم اداء مالیات مقرّره دیوانی، به تحریک ایشان می‌بود و آن همه اقدامات مضرّه از سردار عشایر که به منصفه ظهور و بروز رسیده، تمام از تحریکات و اشارات و تعلیمات ایشان می‌بود. رفتن هیئت ملاک و خودشان که سمت نایب‌الحکومه را دارا هستند به احشام سردار عشایر که علناً مخالفت به اساس پلتیکی دولت و اصلاحات است را از آنها به ظهور رسیده تماماً به وسیله ایشان می‌بوده. این انقلابات و اغتشاشات داخله شهر که هر شب و روز یک گونه اتفاق ناگوار و یک قسم وقعه دلخراش به عرصه بروز می‌رسد. تمام یا از عدم مواظبت و یا از سکوت فوق‌العاده ایشان می‌بوده.

دقیقه به دقیقه حرارت طبیعی و غضب فوق‌العاده و کلاء از بیان حرکات ناشایسته نایب‌الحکومه افزوده می‌شد. تا آنکه حسب الامر آقای رئیس، شروع به اخذ رأی گردید. بعضی را عقیده بر این بود که تمام اعمال و افعال ایشان را به مرکز اطلاع داده و مجلس مقدّس شورا ملی و وزیر داخله و ایالت جلیله را تلگرافاً مسبوق نموده و جداً از ایشان شکایت کرده باشند. عده‌ای از آراء بر این بود که اقلّاً به خودش اطلاع داده شود. چنانچه توضیحات کافی و جواب مسکت قانونی به انجمن عرضه نداشته باشند آن وقت به مبادی عالیّه اطلاع داده شود. آخر الامر به اکثریت آراء قرار بر این گردید که: شرحی از اعمال و حرکات ایشان به خودشان نوشته شود. تا بعد تکلیف معلوم شود.

سپس عریضه حاج علیقلی خان به وسیله جماعتی از تجار جراث قرائت گردید. مُتظلم شده بود که: حقیر و برادرم شکوه نظام چه تقصیری کرده که می‌بایست در محبس توقیف شده باشیم. با وجودی که آن همه ظلم و قتل و غارت از اهالی لار نسبت به ماها دعاگویان وارد آمده. مستدعی چنانم که دعاگویان را از حبس رها نموده. که مرفّه‌الحال مشغول به اظهار تظلمات خودمان شده باشیم.

پس از مذاکرات زیاد، آراء بر این شد که: رسیدگی به این عریضه موقوف به تشریف فرمایی ایالت جلیله کبری می‌باشد. پس از ورود به تظلمات هر کس رسیدگی فرموده باشند.

در این وقت آقای منشی‌زاده، که بر حسب تصویب وزارت جلیله داخله به ریاست نظمیّه فارس منتخب و منصوب شده. در این چند روزه به شیراز وارد شده بودند. رسماً در انجمن ایالتی حاضر شدند. عموم اعضاء انجمن ایالتی از این حُسن انتخاب آقای وزیر داخله و مأموریت ایشان، تبریک و تهنیت گفتند.

در این موقع انجمن محترم ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج میرزا احمد حاضر نبوده و در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ سه‌شنبه چهاردهم شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی ده نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات شنبه یازدهم قرائت شد. ابتداءً عریضه عظیم السلطنه در جواب مرقومه انجمن ایالتی قرائت شد که: حسب الآراء اعضاء محترم انجمن ایالتی، مستوفیانی که مصدر ترقیم برات نویسی حقوق دیوانی خرج آمده را که در دستورالعمل می‌بوده‌اند. اسامی هر یک را که سنوات ماضیه این خدمت به عهده آنها بوده، در ورقه علیحده معروض و لفاً تقدیم داشت. صورت اسامی مستوفیان در ورقه علیحده قرائت شد. آراء بر این شد که از طرف انجمن ایالتی شرحی به فرداً فرد مستوفیان نوشته که: مُعْجَلًا صورت حقوق دیوانی اشخاصی که در حیانتند علیحده و آنهایی که متوفی شده و وارث دارند علیحده و مردمانی که وارث ندارند و در حیات هم نیستند جداگانه مرتب و تفکیک نموده. کاملاً توضیح به انجمن ایالتی داده باشند.

پس از آن مشروحه آقای صدرالعلماء طهرانی، که در سفارش و توصیه چهار نفر از مجاهدین تبریزی نگاشته بودند، قرائت شد. آراء بر این شد که شرحی از طرف انجمن ایالتی بدیشان نوشته شود که: انجمن ایالتی همه قسم در مقاصد حقّه و مطالبه قانونی آقایان مجاهدین در همه وقت مساعدت و تقویت را خواهد نمود.

سپس عریضه عموم رعایای قنقری و بوانات قرائت شد. مشعر بر تعدی و ظلم‌های فوق‌العاده و شرارت و هرزگی بی‌اندازه مهدی قلی خان ضابط سابق، که مستدعی و ملتمس چنانیم که ورود ایالت جلیله کبری تقویت و همراهی انجمن ایالتی فرموده که احقاق حق دعاگویان شده باشد و همچنین اظهار امتنان از ضابط حالیّه خود نموده که با کمال عدالت و مهربانی رفتار می‌نماید.

گفته شد که: رسیدگی به این عرایض موقوف به ورود ایالت جلیله کبری می‌باشد.

پس از آن عریضه آقا شیخ محمد عرب ابومحمدی قرائت شد. مشعر بر اینکه: مزرعه‌ایست موسومه به جعفرآباد. واقعه در توابع هرات. دیوانیان مزرعه مزبوره را به قهر و غلبه از تصرف این بیچارگان بغیر الحق گرفته و به تصرف غیر داده‌اند. مستدعی است که دو کلمه به سید مرتضی مرقوم شود که رسیدگی نموده احقاق حق دعاگویان را، به واسطه آنکه حکومت شرعیه را در آن حدود رسماً داراست، نموده باشد.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که نوشته شود به سید مرتضی که: رسیدگی نموده آنچه را که به ایشان محقق گردید نوشته و امضا نموده باشند.

در این موقع مجدداً آقای آقا میرزا جواد متظلم شده که: بعد از اینکه رئیس عدلیه رسماً در جواب انجمن محترم معروض داشتند که: هیئت منصفه به تراضی طرفین می‌بوده و رسیدگی تامه کرده شد. که ابداً به رضایت حقیر نبوده است. کنون مستدعی چنانم که انجمن محترم همین مطلب را نوشته باشد. تا به موقع خود به تکالیف شخصی رفتار نموده باشم.

آراء بر این شد که نوشته شود به عدلیه که: این آخرین مکتوبی است که اخطاراً در مسئله آقا میرزا جواد نوشته می‌شود که یا اینکه سند و نوشته‌ای را که مشعر به رضایت طرفین بوده به انجمن ایالتی ارسال و توضیح نموده باشید و یا اینکه این مسئله را هم به ضمیمه خلاف قوانین موضوعه‌ای که از شما صادر شده،

به مرکز اخطار خواهد کرد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. حاج سید محمدعلی و حاج کمپانی و میرزا عبدالله خان در این جلسه تشریف نداشتند و حاضر بودند.

(۳۹) به تاریخ پنجشنبه شانزدهم شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات جلسه سه‌شنبه چهاردهم قرائت گردید. ابتداءً عریضه حاج عبدالرسول قرائت شد. متظلم از عدلیه می‌بود که: بدون جهت مبلغی علاوه از قانون مقررّه عدلیه مطالبه می‌نماید. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این گردید که: سواد عریضه متظلم به عدلیه ارسال و از طرف انجمن ایالتی توضیح خواسته شود.

سپس سه عریضه از اشخاص متفرقه قرائت شد. پس از غور و امعان نظر در مدلول عرایض، رسماً رد فرمودند که به هیچ وجه انجمن ایالتی در این گونه مطالب نمی‌تواند در مذاکرات و رسیدگی به آنها اقدامی نماید.

در این وقت عریضه رؤساء طایفه جباره عرب قرائت شد. شکایت بسیاری از اولادهای مرحوم قوام‌الملک نوشته و عرضه داشته بودند که: به هیچ وجه تمکین از آنها نخواهیم نمود و ممکن نیست اطاعت از آنها نموده و زیر بار آنها رفته باشیم. اگر غرض و مقصود انجمن ایالتی و ایالت جلیله نظم و مالیات است. با کمال اطاعت حاضریم و اگر هم غرض بر هم خوردگی ایل و مساعدت به اولاد مرحوم قوام‌الملک است. آنها صریحاً نوشته که تکلیف معلوم گردد.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که شرحی نوشته شود: انجمن ایالتی در صورتی می‌تواند اقدام در عرایض حقه شما نموده باشد که یک دو نفر وکیل ثابت‌الاختیار و نماینده معتبر به انجمن ایالتی گسیل داشته که اقدامات لازمه و مساعدت کافیه در عرایض حقه شما کرده باشد.

پس از آن عریضه حاج سید محمد قرائت شد که: عدلیه خلاف قانون مقررّه نسبت به دعاگو رفتار می‌نماید و به هیچ وجه عدالت و مراعات قانون موضوعه را نسبت به محاکمه دعاگو نکرده است.

پس از گفتگوی لازمه، آراء بر این شد که: صورت عریضه متظلم را به عدلیه ارسال و کتباً چگونگی محاکمات و استنطاقات متظلم را توضیح خواسته شود.

در این موقع بر حسب تمنای عده‌ای از وکلاء محترم به جناب آقای رئیس، انجمن علنی به جهت بعضی مذاکرات مهمه، مبدل به خصوصی گردید. عموم عارضین و تماشاچیان خارج شدند. پس از یک ساعت وقت منقضی شدن. انجمن خصوصی علنی و سری رسمی گردید و چندین عریضه قرائت شد. پس از غور و دقت در مفاد عرایض. اعضاء محترم رسماً اظهار داشتند که: به هیچ وجه من الوجوه انجمن ایالتی نمی‌تواند به مدلول این عرایض رسیدگی نموده باشد. به جهت آنکه تمام این عرایض از وظیفه قانونی انجمن ایالتی خارج می‌باشد.

در این موقع انجمن محترم حسب الأمر آقای رئیس ختم شد. آقایان آقای آقا سید جعفر و آقا میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ شنبه هیجدهم شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء محترم حاضر بودند. خلاصه مذاکرات جلسه شانزدهم قرائت شد. ابتداءً عریضه محمدمهدی مشعر بر اینکه: سید رمضان نام طلبه بدون تقصیر دعاگو را اذیت و مجروح نموده. قرائت شد. بعد از تحقیقات لازمه و استنطاقات حضوری، آراء بر این شد که نوشته شود به نظمیه که: انجمن ایالتی خواستگار است که مرتکب را به دست آورده. پس از تحقیقات لازمه، در صورت صدق، مرتکب را تنبیه کامل نموده باشند.

پس از آن عریضه جماعتی از اعضاء منفصله عدلیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: پس از زحمات زیاد که در مدت نه ماه در عدلیه متحمل شدیم. آقایان شیخ‌الملک و ضیاء‌لشکر و اعتصام‌الممالک که در این مدت به ریاست عدلیه منصوب می‌بوده‌اند. بعد از انتخابات و تعرفه که به همگی دعاگویان داده‌اند. کنون به واسطه سوء سلوک رئیس عدلیه حالیه اعتصام‌الممالک نسبت به دعاگویان، بدون تقصیر و ایراد قانونی، عده‌ای را خارج و بلا تکلیف نموده. چون انجمن ایالتی نظارت بر ادارات قانونی دارد. ملتمس و مستدعی چنانیم که اعتصام‌الممالک را رسماً حاضر نموده. با حضور دعاگویان رسیدگی نموده باشند.

قریب یک ساعت و نیم آقایان وکلاء محترم حضوراً تحقیقات لازمه را نموده. مذاکرات بسیاری نمودند و در ضمن مذاکرات و توضیحات مدعی بودند که: رئیس عدلیه ابداً فرمان دولتی که مشعر و تصریح به ریاست کل ادارات عدلیه باشد در دست ندارد و بدون جهت قانونی بدین سمت ریاست معرفی و پذیرفته شده است. آخر الأمر آراء بر این شد که در جلسه ماضیه قرار آسایش آنها به طریق قانونی داده شود.

در این موقع به واسطه اغتشاشات و انقلابات داخله و خارجه شیراز و عدم مواظبت و مساعدت کلیه رؤساء ادارات و هرج و مرج بودن تمام مملکت فارس و طول زمان و مدت ورود ایالت جلیله. قریب یک ساعت و نیم مذاکرات شد. هر یک از وکلاء به یک قسم ملالت انگیزی بیان بدیختی و شرح انقلابات و وحشیگری اشعار فارس را می‌فرمودند. آخر الأمر آراء بر این شد که به ملاقات ایالت جلیله کبری فریضه ذمه و کلاء است که به طور وضوح و تصریح تمام مواد و منشاء فساد و چگونگی اغتشاشات و انقلابات را حضوراً بدون ملاحظه از احدی به ایشان عرضه داشته شود که بلکه آسودگی و امنیت پس از این مدت فراهم گردیده باشد.

پس از آن عریضه متظلمانه حاج محمد نام قرائت شد. شکایت بسیاری از عدلیه نموده بود که: بدون جهت قانونی حقیر را حبس کرده‌اند. حضوراً آقایان آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف هم توضیحات مفصله‌ای در این مسئله اظهار داشتند.

۱. نسخه همین گونه است. باید «آتیه» باشد.

پس از مذاکرات لازمه، آخر الأمر آراء بر این شد که: خود آقای آقا سید جعفر مُعْجَلًا اقدامات لازمه را نموده و قرار آسایش عارض را داده باشند. در این موقع انجمن محترم ایالتی ختم شد. در این جلسه عموم آقایان و کلاء محترم حاضر بوده و تشریف داشتند.

(۴۰) به تاریخ سه‌شنبه بیست و یکم شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی ده نفر از آقایان و کلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات شنبه هیجدهم قرائت شد. مشروحه جوابیه انجمن ولایتی بوشهر که سابقاً سربازان فوج چهارم عالی بابت نرسیدن حقوق مقرری خود از میرزا احمدخان امیر پنجه که متوقف در بوشهر است. متظلم شده بودند و انجمن ایالتی کتباً به انجمن ولایتی بوشهر ارجاع نموده که رسیدگی نماید. بدین مضمون قرائت گردید که: از قرار تقریر خود امیر پنجه به هیچ وجه حقوق سربازان عاید نگردیده است که به آنها کارسازی شود. البته هر وقت وجهی از محل مقرری رسید. حقوق سربازها داده خواهد شد. عدّه کثیری از سربازان هم حاضر بودند. مدّعی بودند که: تمام و کمال حقوق ماها به امیر پنجه رسیده است و این مسئله را که به انجمن ولایتی بوشهر تقریر نموده، کذب محض است.

مذاکرات لازمه شد. آخر الأمر آراء بر این شد که مُجَدِّداً عریضه‌ای متضمّن مطالب واقعی و جواب‌های قانونی امیر پنجه نوشته و به انجمن پیشنهاد نموده، تا آنکه اعضاء محترم رسیدگی کرده، قرار آسایش آنها را داده باشند.

سپس عریضه متظلمانه آقا میرزا جواد قرائت شد که: چنانچه از اطلاعات خارجی و مکاتبات عدیده‌ای که با رئیس عدلیه انجمن محترم در مبحث محاکمه حقیر و آقا کوچک لاری نمود. مستدعی است که اگر محقق و ثابت گردیده به اعضاء محترم که رئیس عدلیه اظهار غرض و بی‌قانونی درباره حقیر نموده. دو کلمه انجمن ایالتی اطلاعات خود را در این مسئله مرقوم و مزین فرموده باشند.

مذاکرات لازمه در خصوص محاکمه ایشان و آقا کوچک لاری و مکاتباتی که انجمن با عدلیه نموده بود. اعضاء محترم نمودند. آخر الأمر آراء بر این شد که شرحی در جواب ایشان نوشته شود بدین مضمون که: آنچه را انجمن ایالتی علم و اطلاع دارد. محاکمه آقا میرزا جواد با آقا کوچک لاری از قرار اظهار عدلیه به تراضی طرفین به اختیار هیئت منصفه می‌بوده. پس از آنکه رسماً انجمن ایالتی رسماً رسیدگی به دوسیه و صورت نوشتجات نمود. محقق و معلوم گردید که به رضایت آقا میرزا جواد نمی‌بوده. انجمن ایالتی عدم رضایت آقا میرزا جواد را از عدلیه استیضاح نمود. کتباً جواب عرضه داشت که: محاکمه ایشان بنا به تصدیق و حکومت هیئت تجار منتخبه محکمه تجارت بوده است. ایضاً مُجَدِّداً توضیح خواسته شد که هیئت تجار منتخبه محکمه تجارت را مُفْضَلاً مشروحاً به انجمن ایالتی معرفی نموده که این مسئله را انجمن ثابت و محقق نموده باشد و تا کنون جوابی نرسیده است.

در این وقت بر حسب تعیین شاهزاده ظفرالسلطنه فرمانفرمای فارس، عموم و کلاء محترم به جهت

شرفیابی به حضور ایشان تشریف بردند و پس از یک ساعت و نیم که شرفیابی حاصل نموده، مراجعت فرمودند و انجمن رسمی گردید و دو عریضه قرائت گردید که: کاروانسراهای متعلق به دعاگویان را جماعتی از سربازها متوقف شده‌اند و نهایت اذیت را به مستأجرین می‌نمایند.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که شرحی به رئیس قشون نوشته که: اقدامات لازمه را نموده و قرار آسایش متظلمین را داده باشند.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. عموم آقایان اعضاء محترم در این جلسه حاضر بودند.

به تاریخ پنج‌شنبه ۲۳ شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ و در حین افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات سه‌شنبه ۲۱ قرائت شد. بدو عریضه هیئت مُنصله عدلیه مُجدداً قرائت و مطرح مذاکره گردید.

پس از غور و مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که شرحی در جواب آنان نوشته شود که: انجمن ایالتی مدتی است که از مفاد تظلمات شماها مسبوق و مستحضر می‌باشد. کنون که بحمد الله تعالی ایالت جلیله کبری تشریف فرمای شیراز شده‌اند. به همان مقام تظلمات خود را عرض و اظهار نموده. البته احقاق حق خواهند فرمود.

در این وقت میرزا موسی خان رئیس امنیه، که چندی است بر حسب انتخاب وزارت داخله به جهت تنظیمات طرق و شوارع مأمور به فارس شده‌اند. رسماً در انجمن ایالتی حاضر شده و به وکلاء محترم معرفی شدند. وکلاء محترم از این حسن انتخاب و ورود مقدم ایشان را به فارس تبریک فرمودند. ایشان هم شرحی از نیات حسنه خود و جداً حاضر شدن به جهت خدمتگذاری به دولت و ملت را اظهار داشتند.

در جواب ایشان حاج شیخ یوسف نطق مفصلی فرموده که خلاصه آن آنکه: آسایش اهالی مملکت و توسعه و ترشید تجارت و ترویج و تکثیر زراعت و آبادانی مملکت بسته به وجود امنیت است و انجمن ایالتی توفیقات شما را از خداوند مسئلت می‌نماید.

پس از آن آقا شیخ جمال‌الدین که سابقاً حضرت آیت الله فی الانام آقای حجت الاسلام خراسانی، تلگرافی در توصیه و سفارش ایشان به انجمن ایالتی مخابره فرموده بودند و چندی است که وارد شیراز شده، به جهت ملاقات هیئت وکلاء محترم در انجمن حاضر شدند. از طرف آقای رئیس و سایر وکلاء اظهار مرحمت و ملاحظت نسبت به ایشان شده.

پس از آن عریضه جماعتی از رعایای ارسنجانی مشعر بر تعدیات فوق‌العاده و ظلم و اذیت‌های بی‌اندازه عبدالحسین خان ضابط قرائت گردید. متظلمین هم حاضر بودند و حضوراً هم گریه و زاری بسیاری از تعدیات مشاراً الیه نمودند.

در جواب آنها گفته شد که: انجمن ایالتی همه قسم مساعدت و تقویت را در احقاق حق شماها خواهد نمود.

سپس عریضه‌ای از طرف نمایندگان اصناف قرائت گردید. مشعر بر این که: هر وقت ملت فارس عرایضات خود را به انجمن ایالتی پیشنهاد می‌نمودند. در جواب آنها می‌فرمودید: موقوف به قوه مجریه می‌باشد. کنون که ایالت جلیله کبری نزول اجلال به شیراز فرموده‌اند. ملتسم و مستدعی چنانیم که: در احقاق حق ملت جد و جهد را مبذول و مرعی داشته باشید. جماعتی هم در انجمن حاضر می‌بودند. از طرف آقای رئیس بدانها فرمودند که: پیوسته حفظ حقوق ملت و انتظام و آسایش اهالی مملکت، اولین فریضه انجمن ایالتی می‌بوده. حال هم که بحمد الله تعالی ایالت جلیله کبری با استعداد و قوای نظامی کافی وارد شیراز شده‌اند. بیداست که این شاء الله دیگر منقصتی در کار نبوده و همگی ادارات متحداً با نهایت فعالیت مشغول به اصلاحات و ترمیمات مملکتی بوده باشند. که از هر حیث آسایش و آسودگی فراهم گردد. چندین عریضه قرائت شد. و کلاء محترم رد فرمودند که: ابدأً به انجمن ایالتی این قسم عرایضات رجوعی نداشته و ندارد و به محل ادارات رسمی می‌بایست قانوناً رجوع کرده باشید.

پس از آن عریضه جلال لشکر قرائت شد که: دو سال حقوق سرکاری حقیر را اداره مالیه نپرداخته است و (۴۱) پس از مذاکرات و توضیحات حضوری که و کلاء محترم نمودند. آراء بر این شد که شرحی به مدبرالسلطنه نوشته و علت عدم پرداخت حقوق مقرری ایشان را رسماً استیضاح شود.

در این موقع عریضه‌ای قرائت گردید که: مؤتمن الملک بدون اینکه عارض به محکمه عرض حال رسماً عریضه داده باشد یا اینکه در محکمه رجوع و معروض را احضار کرده باشند. شخصاً بیچاره را حاضر نموده و بدون اثبات شرعی و حق قانونی، یک قبضه تفنگ گرفته و معروض بیچاره را هم در محبس توقیف نموده. از مدلول عریضه نهایت حیرت و اسباب تعجب و کلاء واقع گردید. آقای آقا سید جعفر هم معلوماتی بر مظلومیت و بی‌تقصیری متظلم اظهار نمودند. آخر الأمر آراء بر این شد که: عجالاً از طرف انجمن این مسئله به رئیس عدلیه اعلان و اخطار شود و در جلسه آتیه موضوع مذاکرات بوده که تحقیقات لازمه و رسیدگی تامه به این مطلب شده که این مسئله معلوم و مبرهن گردد.

در این وقت مشروحه جوابیه رئیس عدلیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: معرفی و چگونگی هیئت منتخبه خواسته بودید از قرار نیست که ذیلاً عرض و اطلاعاً اظهار می‌دارد. چگونگی محاکمه و اسامی هیئت منتخبه محکمه تجارت را مفصلاً مشروحاً به جهت استحضار خواطر محترم اعضاء انجمن ایالتی نگاشته بودند. در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. عموم و کلاء محترم حاضر بودند و در این جلسه همگی تشریف داشتند.

به تاریخ شنبه بیست و پنجم شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هفت نفر از و کلاء محترم حاضر بودند. ابتداءً عریضه عمومی سارویه قرائت گردید. مشعر بر ظلم و تعدیات حاج علیقلی خان و شکوه نظام می‌بود و احقاق حق خود را از انجمن ایالتی استدعاء و مسئلت نموده بودند. آراء بر این شد که فهرست عریضه آنان به حضور ایالت کبری ارسال و احقاق حق آنها خواسته شود.

پس از آن دو عریضه از انجمن ایالتی لار قرائت شد. مشعر بر اینکه: حاج رستم خان و محمدجعفر خان جراحی و علیقلی خان و شکوه نظام چندین قریه از لارستان را غارت و چپاول نموده. مستدعی چنانیم که مُعجلاً حاکم مقتدری با استعداد کافی ارسال شود. ایضاً آراء بر این شد: فهرست دو عریضه را به حضور ایالت جلیله ارسال و اقدامات لازمه را از آن مقام خواسته شود.

سپس جماعت متظلمین لاری حاضر شده و احقاق حق خودشان را از حاج علیقلی خان و شکوه نظام مستدعی و ملتسم بودند. گفته شد که: بالفعل ایالت جلیله به جهت استغاثه ملهوفین و احقاق حق مظلومین به شیراز وارد شده‌اند. بدان مقام رجوع نموده. چنانچه مسامحه و تعللی کرده شد. آن وقت انجمن ایالتی اقدامات لازمه را خواهد نمود.

در این موقع حاج شیخ یوسف در خصوص لزوم کمیسیون عریض به جهت تنقیح و فهرست کردن عریضاتی که به انجمن می‌رسد و وجوب یک اطاق دارالانشاء مخصوص به جهت انجمن ایالتی، اظهار داشتند. عموم اعضاء محترم تصویب و تصدیق فرمودند. آراء بر این شد که: در جلسات آتیه مذاکرات لازمه شده و ترتیب این کار را به وجه احسن داده باشند.

در این وقت در مسئله سربازهایی که از طهران مأمور به فارس شده و در این چند روزهای که به شهر وارد شده‌اند. بدون اذن و اجازه مالکین شهری در کاروانسراها بدون اجازه مالکین مسکن نموده‌اند. مذاکرات لازمه شد. متظلمین هم حاضر بودند و مطالبه جواب عریض خود را می‌نمودند. جواب به آنها داده شد که: انجمن ایالتی به تکلیف قانونی خود رفتار نموده و این مسئله را رسماً به رئیس قشون اعلان و اخطار کرده است که قرار آسایش متظلمین را داده باشد.

پس از آن دو سه عریضه قرائت شد. و کلاء پس از غور و امعان نظری که در مدلول عریضات نموده. رسماً رد فرمودند که: قانوناً می‌بایست به محل اداره‌های رسمی مملکتی رجوع نموده و بدو تظلم کرده باشند. چنانچه مسامحه و تعللی در احقاق حق مظلومین نمودند. آن وقت انجمن ایالتی مکلف است که اقدامات لازمه نموده باشد.

در این موقع رئیس قشون در مسئله تظلم مالکین کاروانسراها اخطاراً عدم دخالت خود و مستغفی شدن خود را در امر قشونی عرضه داشته بودند که: انجمن محترم به نقطه رسمی دیگر رجوع فرموده باشند. در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان آقا سید محمدجعفر و حاج کمپانی در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه بیست و هشتم شهر جمادی الاولی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از و کلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات جلسه ۲۵ قرائت شد. ابتداءً تلگرافاتی که از کازرون به توسط انجمن به ایالت جلیله مخابره کرده بودند. قرائت شد. تلگرافی به اسم کمپانی به امضاء عموم تجار کازرونی استدعاء برگرداندن

راه بوشهر و مقرر داشتن طریق معمولی کازرون را نموده بودند و دو تلگراف دیگر شکایت و تظلم از محمدرضای شیریز که مرتکب قتل دو نفر معین و باعث اغتشاش و انقلابات کازرون گردیده بود. احقاق حق خود را مسئلت نموده بودند.

آراء بر این شد که: تلگرافات را لفاً به حضور ایالت جلیله ارسال و اقدامات لازمه را از آن مقام خواستگار شود.

پس از آن تلگراف آقای جعفر قلی خان سردار بهادر رئیس قشون آذربایجان و سردار بزرگ اردوی دولتی که از مرکز چندی است به جهت تنبیه و تأدیب طایفه شاهسون و بعضی ایلات دیگر حرکت کرده بودند از اردبیل قرائت شد. مشعر بر اینکه: بحمد الله تعالی اردوی دولتی نهایت فعالیت و اقتدار خود را به عرصه حضور رسانیده به قسمی که بالفعل یک نفر متمرّد باقی نمانده و یکصد نفر از رؤساء ایلات شاهسون و مشکین و خلخال و بیگزادگان دستگیر و محبوس هستند که پس از احقاق حق مظلومین و استرداد اموال منهویین و اخذ اسلحه از ایلات و متمرّدین آن وقت اردوی [...] تا آخر نقطه استقلال مملکت و موفقیات ملت و اجراء قوانین دولتی حاضر و مهیا خواهد بود.

از این تلگراف بشارت امیر که فتح و فیروزی و موفقیات ملت و اجراء احکام دولت را اشعار و حاکی می‌بود. اعضاء محترم نهایت انبساط و ابتهاج را حاصل نموده ادعیات خالصه و تشکرات قلبیه خود را از وجود محترم فرزند رشید (۴۲) ایران آقای سردار بهادر زاده پاک و گوهر تابناک آقای سردار اسعد وزیر جنگ اظهار فرمودند.

سپس آراء بر این شد که صورت تلگراف را کتیبه کرده و به جهت استحضار خواطر عموم ملت توزیع و منتشر گردد.

پس از آن آقای رئیس نظمیہ رسماً در انجمن حاضر و از طرف ایالت جلیله اظهار فرمودند که: حضرت اقدس ایالت کبری به جهت ملاقات و کلاء رسماً به انجمن ایالتی تشریف می‌آورند. کنون هر وقت را که و کلاء محترم تعیین نمایند. تشریف فرما خواهند شد.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که: در جلسه پنج‌شنبه دو ساعت و نیم از دسته گذشته، به جهت پذیرائی مقدم ایالت جلیله، همگی حاضر بوده باشند.

سپس آقای رئیس نظمیہ تشکی از ضیق مکان اداره نظمیہ نمودند که: با آن کثرت شعب مختلفه که اداره نظمیہ از هر قبیل در نظر خود نهایت سختی و صعوبت را از ضیق مکان اعضاء نظمیہ داشته و دارند. مذاکرات زیاد شد. آخر الامر آراء بر این شد که عمارت ظهیرالدوله را که رئیس عدلیه شخصاً در آنجا مسکن نموده. از طرف انجمن نوشته شود که تخلیه نموده و به تصرف اداره نظمیہ داده باشد.

در این وقت مشروحه ایالت جلیله قرائت شد. مشعر بر اینکه: در فقره لارستان احکامی که لازم بود داده شد و رشته انتظام و امنیت تامه آن صفحات منوط به رفتن حکومت صحیحی است. که آن هم همین چند روزه تعیین و فرستاده خواهد شد و در مسئله حاج علیقلی خان و تظلم اهالی لار و بنا رویه، پس از تحقیق، حکمی که لازم است. فرستاده خواهد شد.

پس از آن عریضه طلب و سادات و تجار اصطهبانات قرائت شد. مشعر بر اینکه: کراراً از اوضاع و انقلابات و اغتشاشات قصبه اصطهبانات، خواطر محترم اعضاء محترم انجمن ایالتی را مسبوق و مستحضر نموده. کنون مستدعی و ملتمس چنانیم که و کلاء محترم بذل جهد فرموده، عرایض دعاگویان را به ایالت جلیله رسانیده، که اهالی آن حدود قرین راحت و آسایش بوده باشند.

گفته شد که: بنا به عادات کلیه اهالی قراء و قصبه جات و بلوکات فارس، که همگی دو طایفه و بر ضد یکدیگر استقامت نموده‌اند. از اهالی اصطهبانات هم عرایض بر ضد یکدیگر به انجمن ایالتی رسیده. لهذا انجمن ایالتی مکلف است که عرایض طرفین را به ایالت جلیله ارسال و انتظام آن محل و آسایش اهالی را از آن مقام خواسته باشد. آخر الأمر آراء بر این شد که: عرایض طرفین فرستاده شود.

چندین عریضه قرائت شد. تماماً را و کلاء محترم رد فرمودند که می‌بایست بدو به ادارات دولتی رجوع نمایند. ابتدا این نوع قسم عرایض ربطی و رجوعی به انجمن ایالتی ندارد.

سپس بر حسب امر آقای رئیس به جهت مطلب مهمی، انجمن رسمی مبدل به خصوصی گردید. تقریباً یک ساعت بعد از ظهر انجمن خصوصی به طول انجامید و پس از آن از رسمیت خارج و ختم گردید. عموم و کلاء محترم در این جلسه حاضر بودند و همگی تشریف داشتند.

به تاریخ غره شهر جمادی الثانی سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی ده نفر از و کلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات سه‌شنبه ۲۸ شهر جمادی الاولی قرائت گردید. ابتداءً عریضه آقایان اجلال‌الملک و جلال لشکر و دبیر لشکر و قوام لشکر قرائت شد. مشعر بر اینکه: مدتهاً به خدمت قشون به طور صداقت و راستی خدمتگذاری نموده. کنون بدون تقصیر و ثبوت خلافتی، مصادر امور این دعاگویان را خلع و خدمات راجعه به چاکران را به دیگران واگذار فرموده‌اند. مستدعی است که علت خلع دعاگویان را استیضاح و پس از محقق بودن خدمتگذاری این دعاگویان، رجوع خدمات سابقه را اعلام و اخطار فرمائید. مذاکرات لازمه در مفاد عریضه گردید. آخر الأمر آراء بر این شد که: در جلسه آتیه مجدداً موضوع مذاکرات شده که چگونگی معلوم و مطلب واضح شود.

در این موقع بر حسب تعیین جلسه ماضیه، ایالت جلیله تشریف فرمای انجمن ایالتی شد. پس از اظهار تعارفات، مسلک خود را بدین مضمون پیشنهاد انجمن ایالتی فرمودند که: پس از آنکه به تصویب مجلس مقدس شورا ملی و انتخاب هیئت وزراء عظام، عازم فارس گردیده، همواره هم خود و کلیه اوقات و خیالات شخصی خود را مصروف به استقرار و استقلال امنیت و اعاده نظم و انتظام مملکت و آسایش عموم ملت داشته‌ام و بحمد الله از اوضاع آتیه مملکت نهایت اطمینان و امیدواری حاصل است. عنقریب رشته نظم و انتظام به قسمی در تمام مملکت امتداد یافته که جمهور عباد در کمال راحت و آسایش مشغول وظایف یومیه و تکالیف معینه خود باشند و امیدوارم به قسمی که منظور است ترتیبات مستحسنه در مملکت جریان

پیدا نماید که نظم و انتظام مملکت فارس سر مشق سایر ممالک و بلدان ایران بوده باشد و این هیئت رؤساء ادارات را که شخصاً بعد از امتحانات عدیده به تصویب وزراء کرام انتخاب نموده‌ام. در نهایت بی‌غرضی هر یک مسئول صحت عمل خویش می‌بوده و امیدوارم که خود را به نهایت کفایت و متانت و امانت به انجمن ایالتی معرفی نمایند.

و کلاء محترم از این حسن مسلک اظهار امتنان و تشکر را نموده. سپس بر حسب تصویب و امر آقای رئیس، لایحه‌ای را که انجمن ایالتی ترتیب داده، مسلک و پروگرام خود را در آن رسماً اظهار داشته بودند، قرائت شد. مفاد آن نهایت موجب رضایت خواطر و مقبولیت طبع ایالت جلیله کبری گردید و نهایت ملاحظت و مرحمت و خوشوقتی را از این حسن مسلک را به و کلاء محترم اظهار فرمودند.

سپس آقای بشارت‌السلطان رئیس اداره تلگرافخانه فارس را که چندینست به تصویب وزارت پست به مأموریت فارس منتخب و به اتفاق ایالت جلیله کبری به انجمن ایالتی تشریف آورده بودند، معرفی به و کلاء فرمودند و شرحی از امانت و درستکاری ایشان اظهار فرمودند.

پس از آن و کلاء محترم هم نسبت به ایشان ملاحظت و مهربانی را فرموده. در این وقت ایالت جلیله تشریف برده و پس از لحظه‌ای انجمن ختم شد. عموم و کلاء محترم در این جلسه حاضر بوده و تشریف داشتند.

(۴۳) به تاریخ شنبه سوم شهر جمادی‌الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از و کلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات پنج‌شنبه غره قرائت شد. بدو عریضه حاج شیخ زکریا مشعر بر شکایت از آقایان قوام‌الملک و نصرالدوله و شرارت و هرزگی طایفه عرب و بهارلو می‌بود. قرائت گردید و عریضه‌ای هم لفاً به جهت ایالت جلیله عرض و به توسط انجمن ایالتی ارسال و استدعاء نموده بود که: تمام تظلمات دعاگو را به حضور مبارک ایالت جلیله رسانیده که قرار و ترتیب رفاهیت و آسایش اهالی آن صفحات را داده باشند. آقای رئیس فرمودند که: عریضه مشار الیه به ایالت جلیله ارسال شده، یقین است که البته به وظایف فرمانفرمائی خود رفتار خواهند فرمود.

در این وقت اداریس میرزا از طرف ایالت جلیله کبری به مضمون ذیل، چنین اظهار نمودند که: چون ادارات رسمی دولتی هر کدام می‌بایست به قدر لزوم و حواجیح خود عمارات دیوانی را تصرف کرده و بوجه صحیح اداره خود را ترتیب داده باشند. کنون از قرار معلوم عمارات دیوانی فیما بین رؤساء ادارات تعدیل و تقسیم عادلانه نشده است. لهذا از انجمن ایالتی که نظارت تامه را نسبت به عمارت و ابنیه دولتی دارند. متوقع و خواستگار است که نمایندگانی انتخاب نموده که به اتفاق نمایندگان ایالتی، ابنیه دولتی را جرح و تعدیل و فیما بین تمام رؤساء ادارات به طور عادلانه تقسیم نموده باشند.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: کمیسیونی انتخاب شده که یوم دوشنبه دو ساعت به غروب مانده، به مصاحبت نمایندگان ایالت جلیله، به ملاحظه عمارات و ابنیه دولتی رفته، که در جلسه آتیه

توضیحات خود را به انجمن ایالتی پیشنهاد نموده باشند. سپس به اکثریت آراء آقایان حاج شیخ یوسف و اجلال الملک و آقا میرزا عبدالله خان منتخب و قبول این کار را نموده که ترتیب داده باشند. پس از آن چندین عریضه قرائت شد. و کلاء محترم پس از غور و امعان نظر در آنها رد فرمودند. سپس عریضه میرزا محمدرحیم قرائت شد که: نوشته جات خود را به مسعودالملک به موجب مهرش امانت داده و ایشان امتناع از رد کردن اسناد دارد. پس از تظلم به محکمه استیناف و صدور حکم که نوشته جات می بایست به صاحبش رد شود. کنون اداره اجراء مدتی است که مدلول حکم محکمه را به موقع اجراء نیاورده. پس از مذاکرات، آراء بر این شد که نوشته شود به عدلیه و رسماً توضیح خواسته شود. پس از آن عریضه حاج میرزا محمود بابت توقف سربازها در کاروانسرای مشار الیه قرائت شد. آراء بر این شد که: به رئیس قشون اخطار نموده که قرار آسایش متظلم را داده باشند. سپس عریضه جماعتی از نسوان قرائت شد که: دو نفر قزاق مبلغ ده تومان بدون حق، بابت حق الماموریت خودشان از ماها مطالبه می نمایند. آراء بر این شد که از طرف انجمن فرستاده شود که رئیس قزاقان ملاحظه عریضه را نموده و عارض را از این رهگذر آسوده و مرفه الحال دارند. در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف و حاج کمپانی و حاج میرزا احمد حاضر نبودند.

به تاریخ سه شنبه ششم شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات شنبه سوم قرائت شد. در حین قرائت ده نفر از وکلاء حاضر بودند. ابتداء دو پاکت از ایالت جلیله کبری رسیده بود. قرائت شد. یکی در مبحث اهالی لارستان که عنقریب حکومت لار معین و فرستاده خواهد شد و بعد در مسئله حاج علیقلی خان و شکوه نظام هم دقت تامه خواهد شد و مرخص عجالاً نخواهند شد. پاکت دیگر در مسئله عریضه اهالی چهارم می بود که به زودی حاکم صحیحی برای آن محل منتخب و روانه می شود. جماعتی از اهالی لارستان هم حاضر بودند. مجدداً متظلم از عدم مجازات حاج علیقلی خان و شکوه نظام می بودند. پس از مذاکرات لازمه، آخر الامر به آنها گفته شد که: پس از تحقیق و رسیدگی به مجازات خواهند رسید.

در این موقع آقا میرزا حبیب الله خان پیشکار مالیه که به تصویب وزارت مالیه به مأموریت فارس منتخب و چندی است که به شیراز وارد شده اند. رسماً در انجمن ایالتی حاضر شده و به وکلاء محترم رسماً معرفی شدند. ابتداءً نطق مفصلی مشعر بر عدم ترتیبات و تظلمات دفترخانه نموده و معاون خود را شاهزاده سردار را به انجمن ایالتی معرفی فرمودند. پس از آن اظهار داشتند که: امیدوارم اعضاء محترم انجمن ایالتی به اداره

مالیه‌ای که اعظم سعادت مملکت است، همه قسم مساعدت و بذل توجه را فرموده که به معاونت انجمن محترم اداره مالیة فارس مرتب و امورات دفترخانه منظم گردد.

و کلاء محترم از این حسن اراده و نیکویی خیال آقای پیشکار مالیه نهایت اظهار تقویت و مساعدت را فرمودند و موفقیات تامه و فعالیت مؤثره ایشان را از خداوند تبارک و تعالی مسئلت نمودند. پس از ساعتی اجازه مرخصی خواسته و تشریف بردند.

پس از آن شاهزاده عبدالجواد میرزا که از طرف وزارت مالیه به ریاست دوایر ثلاثه تحدید و قیام و رسومات برقرار و به شیراز وارد شده، لایحه مفضلہ‌ای به انجمن ایالتی پیشنهاد نموده. بر حسب امر آقای رئیس قرائت شد که: به موجب فرمان وزارت مالیه به ریاست دوایر ثلاثه تحدید و قیام و رسومات منتخب و پس از مبالغی مخارج به شیراز وارد شده. کنون بر حسب مراسله رسمی ایالت جلیله مرقوم داشته‌اند که: امروز تأسیس هیچ یک از دوایر را تصویب و امضاء نمی‌کنم. در صورتی که تأسیس دوایر مزبوره را مجلس مقدس شورا ملی و وزارت جلیله مالیه، برای تمام مملکت ایران تصویب فرموده. چگونه می‌توان فارس را مستثنی قرار داد و چون انجمن ایالتی نماینده مجلس دارالشوراء ملی است و حق نظارت تامه در اعمال و افعال حکام و مأمورین دولتی دارد. سواد فرمان وزارت جلیله مالیه در باب مأموریت و مراسله ایالت جلیله را به انجمن ایالتی پیشنهاد نموده. مستدعی است که مذاکرات لازمه را به ایالت جلیله در باب تأسیس دوایر مزبوره، اعضاء محترم فرموده باشند.

سواد فرمان وزارت مالیه مشعر به ریاست ایشان در دوایر ثلاثه می‌بود. قرائت شد. ایضاً مشروح‌های را به ایالت جلیله در خصوص تأسیس ادارات عرض نموده بود و جوابی که ایالت مرقوم فرموده بودند که: به هیچ وجه امروزه را صلاح در تأسیس این ادارات نمی‌دانم. قرائت شد.

و کلاء محترم شور و دقت تامه در مفاد کلیه نوشته‌جات فرموده. پس از مذاکرات زیاد، آخر الامر حسب الامر آقای رئیس، اخذ رأی گردید. عموم و کلاء محترم را آراء بر این شد که: همین قسمی که ایالت جلیله (۴۴) مرقوم داشته‌اند صحیح و می‌بایست مجری شود و لیکن امروزه افتتاح اداره تحدید مناسب است. بهر حال نحو ایالت جلیله رجوع کرده باشند و آراء هم بر این شد که به همین مضمون از طرف انجمن درخواست مراسله ایشان نوشته شود.

پس از آن آقای حاج شیخ یوسف نطق مفصلی فرموده، تقریباً بدین مضمون که: پس از آنکه انجمن ایالتی همه قسم فداکاری در تحصیل امنیت و آسایش عمومی نمود و تمام اوقات گرانهای خود را صرف استقلال وطن عزیز می‌نماید و پیوسته هم خود را در قلع و قمع مفسدین و قطع ریشه فساد، افسوس که اقدامات اعضاء انجمن ایالتی در مقابل حرکات استبدادیه مفسدین ابداً نفعی نداشته و نتیجه‌ای حاصل و میسر نمی‌شود و ذره‌ای از اعمال و اغراض خود فروگذار و مسامحه نمی‌نمایند و تمام هم خود را بر این گماشته‌اند که این آب و خاک و مملکت را به دست اجانب داده و قشون خارجه را به مملکت وارد سازند و بدبختانه آنچه را که مشاهده می‌شود در عوض اینگونه خیانت به وطن و اذیت به ملت و شرارت در مملکت، متأسفانه مشاهده می‌شود که محل شور و مرجع امورات دولتی شده‌اند و به واسطه این امر قسمی نایره

فساد را مشتعل ساخته که سلاسل نظم و امنیت به کلی از هم گسیخته و عنقریب است که یک ثلمه عظیم و یک لکه تاریخی بر این مملکت وارد آورند. لهذا این حقیر شخصاً از تاریخ امروز با کمال عجز و انکسار و خستگی فوق العاده، از پیشگاه انجمن ایالتی استعفاء خواسته و می خواهم و چنانچه توانستم از طریق دیگر به وطن عزیز و ملت خویش خدمت خواهم کرد.

در این موقع و کلاء محترم شروع در مذاکرات نموده و از آقای حاج شیخ یوسف استیضاح نمودند که مفسدین را معرفی کرده و اسامی آنها را گفته که انجمن هم به تکلیف خود رفتار نماید. آقای حاج سید محمد علی اظهار فرمودند: در صورتی که چندی قبل شخص نصیرالملک را معرفی کردیم و به خودش هم اعلان و اخطار کردیم. چه نتیجه بخشود و چه فایده کرد. در صورتی که تمام این وقایع ناگوار و امورات ناهنجاری را که مشاهده می شود. همه روزه مصدر و منشاء ایشان می باشند. اغلب و کلاء محترم تصدیق فرموده و تکلیف را خواستگار شدند. آخر الامر آراء بر این شد که: فردا صبح چهارشنبه انجمن فوق العاده منعقد و در این خصوص مذاکرات لازمه را نموده و نتیجه مطلوبه را به دست آورده باشند. بنا به فرموده آقای رئیس، به عموم و کلاء محترم رسماً اعلان و اخطار گردید. در این وقت انجمن ایالتی ختم شد. آقای آقا سید جعفر در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ پنجشنبه هشتم شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح و در موقع افتتاح رسمی هشت نفر از و کلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات سه شنبه ششم قرائت شد. ابتداءً مشروحه آقای حاج شیخ یوسف که مشعر بر استعفاء رسمی ایشان می بود، قرائت شد. و کلاء محترم استعفاء نامه را رد فرموده و نپذیرفتند. آراء بر این شد که: شرحی هم رسماً از طرف انجمن ایالتی به ایشان نوشته شود که: ابدأً استعفاء نامه شما را در این موقع انجمن ایالتی نپذیرفته و ابدأً نخواهد پذیرفت.

سپس شاهزاده یدالله میرزا که چندی است از جانب وزارت جلیله جنگ به ریاست قشون فارس منصوب و به شیراز وارد شده اند. به اتفاق هشت نفر از صاحب منصبان نظامی با لباس رسمی به انجمن محترم حاضر شده و رسماً به و کلاء محترم معرفی شدند. ابتداءً نطق مفصلی مشعر بر بی ترتیبی و عدم انتظام و خرابی فوق العاده اداره قشونی فرموده. سپس ورقه ای که رسماً مسلک و پروگرام خود را نوشته بودند به انضمام فرمان دولتی خود را پیشنهاد انجمن محترم نموده. حسب الامر آقای رئیس قرائت شد. مفاد مسلک و مدلول پروگرام ایشان نهایت موجب مسرت و رضایت خواطر و قبول طبع اعضاء گردید. ورود به شیراز و حسن انتخاب و نیکوئی مسلک ایشان را و کلاء محترم تبریک و تهنیت اظهار فرمودند.

پس از آن مشروحه انجمن ولایتی لار قرائت شد. مشعر بر قتل و غارت بعضی از دهات و قراء لارستان می بود: چنانچه جلوگیری و اقدامات لازمه از طرف اولیاء امور در قلع و قمع اشرار عاجلاً نشود. عنقریب به شهر لارستان هم مجدداً تعدی خواهند نمود. مستدعی چنانیم که عجلتاً حکمی از طرف ایالت جلیله به محمد حسین خان رسولخانی صادر شود که جداً نظم و انتظام آن صفحه جات را قبل از ورود حاکم لار از

مشاراً الیه خواسته شود.

پس از شور و دقت تامه در مفاد مشروحه، آراء بر این شد که: سواد عریضه به حضور ایالت جلیله ارسال و علاج فوری از آن مقام خواستگار گردد.

پس از آن چندین عریضه قرائت شد. پس از غور در آن، رسماً رد گردیده شد که به هیچ وجه انجمن ایالتی اقدامی نمی‌تواند نمود و اقدام به رسیدگی این عرایض قانوناً از وظیفه و کلاء خارج است. پس از آن عریضه حاج احمد قرائت شد. تظلم از عدلیه نموده بود که در محاکمه دعاگو ابداً مطابق قانون رفتار نکرده‌اند. مستدعی است که مقرر شود هیئت منصفه تشکیل داده شود. پس از رسیدگی آنچه را که مقرر داشتند اطاعت دارم.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که به عدلیه توضیح خواسته شود که در این وقت خود رئیس عدلیه به انجمن حاضر شدند. سپس بر حسب تصویب و کلاء مجدداً در حضور رئیس عدلیه عریضه قرائت و استیضاحات لازمه را ایشان فرمودند.

پس از مذاکرات زیاد و ارائه راپورت محکمه استیناف که مشعر بر محکوم بودن حاج احمد می‌بود. آخر الامر آراء بر این شد که: پس حاج احمد ضامن شود که چنانچه پس از تشکیل هیئت منصفه محکوم بودن حاج احمد مطابق قانون مقرر می‌بوده است. مطابق همان راپورت محکمه استیناف در عهده محکوم به می‌بایست برآید و یا آنکه فوراً محکوم علیه عدلیه را تسلیم نموده باشد.

پس از آن مشروحه رئیس عدلیه در خصوص تظلم میرزا محمد رحیم قرائت شد که: این اسناد را آقای آقا شیخ جعفر محلاتی ضبط و توقیف نموده‌اند و بر حسب مرقومه انجمن ایالتی مطالبه اسناد از ایشان شد. سواد مشروحه‌ای که در جواب عدلیه نوشته‌اند لفاً فرستاد. پس از ملاحظه این مسئله محقق خواهد شد. مشروحه آقا شیخ جعفر قرائت شد. مشعر بر اینکه: این اسناد به حکم آقای سهام‌الدوله گرفته شده و پس از تحقیقات عدلیه در ظهور بطلان آنها، مهر اسناد کشیده و در دفتر ایالتی ضبط شد. ابداً در این مسئله اداره عدلیه مسئول اسناد نبوده و نمی‌باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد و آقایان آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف در این جلسه حاضر نبوده و تشریف نداشتند.

(۴۵) به تاریخ شنبه دهم جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. پس از آن مشروحه پیشکار مالیه در مبحث خرابی و غارت املاکات آقا میرزا محمد حسین کشمیری قرائت شد که تمناً و خواهشمند است که انجمن ایالتی در این خصوص تحقیقات لازمه را نموده و معلومات خود را رسماً مرقوم فرمایند. که بر حسب مرقومه وزارت جلیله مالیه، تفصیل را بدان مرکز اطلاع و راپورت داده باشد.

مذاکرات لازمه شد. آخر الامر آراء بر این شد که: در جلسه آتیه مفاد مشروحه مطرح مذاکرات شده که

چگونگی محقق و معلوم شود.

پس از آن مرقومه ایالت جلیله قرائت شد که: در مبحث عرایض انجمن ولایتی لار و تظلمات از خراشی‌ها و خواهش ابقاء محمد حسین خان در لار. عطاءالدوله را به جهت حکومت لارستان منتخب و همین چند روزه حرکت می‌نمایند. البته تکالیف حکومتی خود را در نظم و آسایش اهالی آن صفحات را به عمل خواهد آورد.

پس از آن دو عریضه، یکی از خورشید کمارجی و دیگری از رعایای راغویی و بنگی مشعر بر ظلم و تعدیات و شرارت‌های فوق‌العاده اهالی خشت قرائت گردید. آراء بر این شد که: خلاصه عرایض آنان به حضور ایالت جلیله ارسال، دفع اشرار و آسایش اهالی را از آن مقام خواستگار شود.

سپس عریضه اهالی کازرون قرائت شد. گرفتاری و مجازات محمد حسین و محمد رضای شیر و اعاده راه بوشهر را به طریق معمولی کازرون استدعاء نموده بودند. ایضاً آراء بر این شد که: به حضور ایالت ارسال و جواب تظلمات آنان خواستگار شود.

سپس مشروحه آقای بشارت السلطان رئیس تلگرافخانه فارس قرائت شد که: از طرف وزارت تلگراف اجازه یکصد تومان به رسم علی الحساب به جهت تعمیرات لازمه تلگرافخانه داده بودند. مبلغی به مصرف رسیده. کنون از مرکز اخطار کرده‌اند که این مخارج باید به تصویب انجمن ایالتی فارس بوده باشد. مستدعی است که معماری از طرف انجمن فرستاده شود. تعمیراتی که شده ملاحظه کرده و بقیه وجه را هم به اطلاع انجمن به مصرف مخارج رسیده باشد.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: آقای رئیس دو نفر معمار امین را منتخب فرستاده باشند. پس از آن عریضه شخص قلاتی قرائت شد. مشعر بر اینکه: بدون تقصیر و گناهی، اداره عدلیه حقیر را در حبس چندین یوم توقیف نموده. به عنوان اینکه تفنگی را که به عنوان دلالتی تو مبیاعه شده است، دزدی بوده و مبلغی هم جریمه و مجازات نقدی به این دعاگو کرده‌اند.

آراء بر این شد که: سواد عریضه متظلم به عدلیه ارسال و رسماً توضیح این مسئله را خواسته باشند. پس از آن میرزا محمد رحیم مجدداً در خصوص اسنادی که به مسعودالملک امانت داده بود اظهار تظلم و عجز و زاری را نموده. آقای آقا سید جعفر خیلی اظهار تأسف را در فقره اداره عدلیه و تجاوزات غیر قانونی اعضاء عدلیه را نموده که ابداً ادارات و شعب آن منظم و مرتب نیست. مسئله تفنگ مدتی است عارض بیچاره متظلم می‌بوده. با آنکه از اطراف اخطار مظلوم بودن قلاتی شنیده شد. انجمن این مسئله را رسماً اخطار و اعلان به عدلیه نمود. به هیچ وجه فایده نبخشید. همچنین مسئله نوشته‌جات عارض که تودیع به مسعودالملک نموده و فهرست گرفته. حال در موقع مطالبه متشبت به چه عذرهای غیر قانونی که می‌شود و هكذا سایر ادارات که معلوم نیست به چه قانونی با مردم سلوک می‌نمایند و نیز اغتشاش و ناامنی طرق به قسمی است که نمی‌توان توضیح و تشریح نمود. با این حال اقدامات انجمن ایالتی در مقابل این همه امورات ناگوار ابداً منتج نتیجه نبوده است و عاقبت این مملکت به کجا منتهی می‌شود؟ آن هم معلوم نیست. مذاکرات زیاد شد. بعضی از آقایان و کلاء را عقیده این بود که: انجمن ایالتی قطع مکاتبه را به کلی با

عدلیه نموده و سلب اطمینان خود را از عدلیه به عموم ملت اعلان و اخطار نماید. بعضی دیگر از آقایان عقیده این بود که: اگر چنانچه عموم و کلاء در جلسات معینه حاضر می‌شدند و به تکالیف قانونی و به وظایف مقرری خود رفتار می‌نمودند. با این ترتیبات حالیه و کلاء تحقیقاً تفاوت کلی داشت. هر یک از و کلاء محذورات انجمن را عنوان می‌نمودند تا آنکه آخر الامر آراء بر این شد که: در جلسات آتیه همگی و کلاء محترم در اوقات معینه حاضر شده و در کلیه امورات مذاکرات لازمه شده که نتیجه مطلوبه معلوم و تکلیف مشخص شده باشد.

در این وقت انجمن محترم ختم شد. آقایان محترم آقای حاج شیخ یوسف و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم دهدشتی در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ سه‌شنبه سیزدهم شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت و نیم از آفتاب رسمی گذشته رسماً مفتوح، در موقع افتتاح هشت نفر از و کلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً جماعتی از وجوه ملت در انجمن حاضر شده و علت استعفاء آقای حاج شیخ یوسف را از انجمن ایالتی توضیح می‌خواستند و بنا به خواهش و تمنیات عدّه کثیری از ملت و نپذیرفتن استعفاء ایشان را اعضاء انجمن ایالتی خود آقای حاج شیخ یوسف هم تشریف داشتند. پس از اجازه از آقای رئیس، تقریباً یک ساعت متجاوز نطق مفصلی نموده و علت استعفاء خود را: اولاً خستگی فوق‌العاده و ثانیاً عدم پیشرفت امورات انجمن ایالتی به واسطه جهالت و معلمی موکلین خود اظهار نمودند.

سپس از طرف ملت لایحه‌ای به انجمن ایالتی پیشنهاد و بر حسب تصویب آقای رئیس قرائت شد. لایحه مزبوره اظهار اغتشاشات و انقلابات و سد طرق و شوارع فارس را نموده بودند و بیان اینکه: مفسدین و مرتکبین این همه اغتشاشات تا کنون چرا به مجازات نرسیده باشند و عاجلاً نظم و انتظام مملکت و مجازات اشرار و قلع و قمع مفسدین را به توسط انجمن ایالتی از ایالت جلیله خواستگار شده بودند.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که سواد لایحه را از طرف انجمن ایالتی به ایالت جلیله ارسال و رفع اغتشاش و دفع اشرار را از آن مقام خواستگار شده باشند.

پس از آن آقای رئیس استعفاء آقای حاج علی آقا را اظهار فرمودند. اعضاء انجمن ورقه (۴۶) استعفاء نامه ایشان را رسماً رد فرمودند و استعفاء معزی الیه پذیرفته نگردید. آراء بر این شد که از طرف انجمن به ایشان اخطار شده باشد. بعد از آن آقای حاج سید محمدعلی اظهار فرمودند که: پس از آنکه انجمن ایالتی رسماً به وسیله رئیس تلگرافخانه پیغامات مفصله در خصوص نصیرالملک اظهار داشت و ایالت جلیله در جواب انجمن ایالتی پیغام فرموده بودند که: این مطالب را اعضاء محترم رسماً مرقوم و نگاشته باشند تا آنکه به تکلیف خود رفتار کرده باشم. کنون انجمن ایالتی در مقابل این مسئله مهمه چه اقدامی می‌نمایند و حقیر آراء اعضاء محترم را خواستگارم.

در این موقع شروع به مذاکرات گردید. جمعی از و کلاء محترم را آراء بر این بود که: انجمن ایالتی

می‌بایست علت فساد و موجب این همه اغتشاشات را صریحاً به ایالت نوشته باشد. برخی دیگر را عقیده بر این بود که: رفع کلیه مفاسد و مفسدین را از ایالت جلیله خواسته شود. سپس بر حسب امر آقای رئیس امر به اخذ رأی گردید. آخر الأمر به اکثریت آراء قرار بر این شد که: عجالاً دفع همان یک نفر را انجمن ایالتی نوشته باشد.

در این وقت در مبحث متظلمین عدلیه و کلیه شعب آن مذاکره شد. پس از قدری مذاکرات، موکول به جلسه آتیه کردند که تکلیف معلوم شده باشد.

در این وقت بر حسب استدعاء نماینده ایالت جلیله، انجمن علنی مبدل به خصوصی گردید. پس از یک ساعت و نیم که انجمن ایالتی خصوصی به طول انجامید. نتیجه مجلس چنین می‌بود که: بر حسب تلگراف وزارت جلیله داخله، می‌بایست انجمن نظار تشکیل و ایالت تعیین اعضاء انجمن نظار را از انجمن ایالتی خواستگار شده بودند.

به اکثریت آراء، آقایان محترم حاج کمپانی و حاج میرزا محمدتقی و حاج سید ابراهیم از طرف انجمن ایالتی به جهت عضویت انجمن نظار منتخب و هشت نفر از آقایان معاریف شیراز را انجمن انتخاب نموده و پیشنهاد ایالت جلیله نمود که در میانه این هشت نفر، چهار نفر را به جهت نقصان انجمن نظار منتخب و تعیین فرمایند که به تکالیف قانونی خود رفتار نموده باشند.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای حاج علی آقا و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ پنجشنبه پانزدهم شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. بدو جماعتی از ملاک و اعیان فارس در انجمن ایالتی حاضر شده و تبریک این سعید را که بهترین اعیاد ملی است به واسطه صدور دستخط مبارک اعلیحضرت خاقان سعید مغفور مظفرالدین شاه قاجار نور الله مضجعه که در تاریخ چهاردهم شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۴ در خصوص مشروطیت مملکت ایران می‌بوده اظهار نموده و نهایت تشکر و امتنان را از زحمات و کلاء خود اظهار داشتند.

سپس در خصوص خرابی و چپاول املاکات خود و عدم امنیت و انتظام در قراء و بلوکات نظلم نموده و شرح مفصلی در باب هرج و مرج و انسداد طرق و شوارع و خرابی زراعات اظهار داشتند و جداً مستدعی بودند که انجمن دقت و رسیدگی نموده، قرار آسایش ملت را به هر قسم که صلاح دانند داده باشند.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: مطالب خود را به پیشنهاد انجمن کتباً نموده که وکلاء به تکلیف خود رفتار کرده باشند.

پس از آن عریضه مؤتمن الملک قرائت شد. شرحی از خرابی و مسلوب المنفعتی دو پارچه زراعت خود نوشته و تمنای یک نفر مفتش را نموده بود که رفته آنچه را ملاحظه نمود راپورت به انجمن و اداره مالیه داده که قراری در مالیات آن دو محل داده شود.

گفته شد که: پس از وصول مراسله رسمی آقایان مَلاک اقداماتی را که انجمن ایالتی به عمل خواهد آورد، البته در این مسئله هم رسیدگی خواهد نمود.

پس از آن جماعتی از اصناف و کسبه شیراز مرقومه‌ای از آقای حاج سید عبدالحسین لاری به انجمن تقدیم داشته قرائت شد. مشعر بر اینکه: بعد از آنکه آن همه قتل و غارت و نهب اموال به واسطه حاج علیقلی خان نسبت به اهالی لار وارد آمد. متأسفانه تا کنون در مجازات اعمال مشارک الیه و احقاق حق اهالی لار در این مدت به عمل نیامده یا آنکه معجلاً انجمن ایالتی اقدامات مفیده و قرار آسایش متظلمین را داده و یا آنکه اجازه داده که خود اهالی لار استیفاء حق خود را نموده باشند.

مذاکرات لازمه شد. آراء بر این گردید که: انجمن ایالتی جداً شروع در این کار نموده و معجلاً احقاق حق مظلومین لار را نموده باشند.

پس از آن مشروحه رئیس مالیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: در سنه ماضیه به واسطه خرابی املاکات مؤیدالملک، مشارک الیه تظلم به وزارت مالیه نموده و از طرف وزارت مالیه رجوع شده است که تحقیقات لازمه را نموده و بدان مقام راپورت داده باشم و کنون فعلاً برای پیشکار مالیه وسیله نیست که تحقیقات لازمه را نموده باشد. لهذا تمنا می‌نماید که به هر نحو می‌باشد از موضوع اظهارات مؤیدالملک کسب اطلاع نموده و اداره مالیه را از معلومات خود مطلع و مستحضر فرموده باشید.

پس از مذاکرات گفته شد که: به موقع خود تحقیقات لازمه شده و به اداره مالیه داده خواهد شد. بعد از آن در مسئله تفنگ شخص قلاتی که سابقاً در انجمن ایالتی متظلم شده بود، حضوراً از مؤتمن الملک رئیس محکمه اجراء عدلیه تحقیقات لازمه و کلاء محترم نمودند. حضوراً ملتزم و متقبل شد که شخص قلاتی و تفنگ را به حضور آقای رئیس آورده که متظلم را آسوده فرموده باشند.

پس از آن عریضه شیخ حبیب الله بزاز قرائت گردید. مشعر بر اینکه: مبلغی مدیون به هر کس می‌باشم، همگی قرار داده‌اند که مطالبات خود را در عوض خانه شخصی خود که فروش رفت داده باشم. مبلغی هم با تجارتخانه زیگلر مدیون هستم. به هیچ وجه مهلتی به دعاگو نمی‌دهد که خانه‌ام فروش رفته طلب خود را گرفته باشد. کنون مستدعی است که انجمن ایالتی مقرر فرمایند که قرار آسایش دعاگو را اولیاء امور داده باشند.

آراء بر این شد که نوشته شود به اداره کارگزاری که تحقیقات لازمه را نموده قرار قطعی و آسایش متظلم را فراهم نموده باشد.

در این موقع بر حسب استدعاء نماینده ایالت، انجمن علنی مبدل به خصوصی گردید و پس از آن که مذاکرات لازمه گردید. انجمن ختم شد. آقایان حاج علی آقا و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند.

(۴۷) به تاریخ شنبه هفدهم شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت و نیم از آفتاب گذشته رسماً مفتوح و در موقع افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. عریضه جات مفصله و بسیاری از نقاط متعدده به موجب ذیل رسیده بود. قرائت شد:

(۱) عریضه اهالی اصطهبانات مشعر بر ظلم و تعدیات فوق العاده و کیل که چنانچه در هذه السنه مصدر عاملی دیوان بوده باشد. دیگر اقامت در آن محل نمی توانیم نمود. احقاق حق دعاگویان و دفع وکیل بر وجه همت و کلاء محترم است. همچنین شرحی هم محقق العلماء مشعر بر شرارت وکیل و اظهار اینکه چنانچه امساله این شخص عاملی و ضابطی محل اصطهبانات را داشته باشد. حقیر هم با اهل و عیال و بستگانم خود فرار خواهیم نمود. قرائت شد.

پس از مذاکرات لازمه و شور در مفاد عرایض متظلمین، آراء بر این شد که به توسط نماینده ایالت جلیله تفصیل را به حضور ایالت عرض نموده و از طریق انجمن رسماً اخطار شود که بر حسب آراء وکلاء امساله ابدأ سزاوار نیست که دخالتی در امر مالیات آن محل وکیل داشته باشد.

ایضاً عریضه اهالی اصطهبانات متوقفین شیراز قرائت شد که: از قرار معلوم مبلغی فوق العاده بر مالیات مقرری اصطهبانات در این هذه السنه افزوده اند. در صورتی که مالیات سنوات سابقه به زحمت فوق الطاقه وصول می شده. چنانچه این تحمیل جدید مقرر شود. ناچاراً اهالی بیچاره متفرق خواهند شد.

مذاکرات مفصله بعد از غور و شور در عریضه شد. آراء بر این شد که: عریضه را رسماً رد فرمایند و جواب داده شد که: بدو این مطالب را به اداره مالیه قانوناً می بایست پیشنهاد شده باشد. چنانچه کوتاهی نمودند آن وقت به انجمن می توانید اخطار نموده که به وظایف قانونی خود رفتار نموده باشند.

سپس عریضه حشمت الممالک مشعر بر تظلم از عدلیه قرائت شد. پس از غور و دقت، عریضه ایشان که مفصل به خوبی شکافته و محقق شد. آراء بر این شد که: سواد عریضه ایشان به عدلیه ارسال و رسماً صورت استنطاقات و دوسیه و توضیحات لازمه از عدلیه خواستگار، که در جلسه آتیه رسیدگی شده باشد.

در این وقت جماعتی از نمایندگان اصناف و عده ای از ملت فارس لایحه ای را که در جلسه قبل پیشنهاد انجمن نموده و مرقومه ای را که حاج سید عبدالحسین در احقاق حق اهالی لار نوشته بودند، مطالبه جواب و استیضاحات در مسئله اقدامات انجمن در این خصوص خواستگار بودند.

آقای رئیس اظهار فرمودند که: انجمن ایالتی به وظیفه قانونی خود رفتار نموده و از مقام ایالت جلیله کبری اقدامات سریعه را جداً خواستگار شده است و به اندازه ای هم اطمینان حاصل نموده که عنقریب اصلاحات لازمه به عمل آمده و کلیه کارها به مجرای قانونی خود خواهد آمد.

پس از آن عریضه انجمن ولایتی لارستان قرائت شد. مشعر بر هرج و مرج بودن کلیه صفحات گرمسیر و شرارت و هرزگی خوانین گراش می بود که به تحریک حاج علی قلیخان چندین قریه را غارت کرده و آتش زدند و تعجیل در فرستادن یک نفر حاکم مقتدر با قوه نظامی استدعاء نموده بودند.

آراء بر این شد که: سواد عریضه آنان به حضور ایالت جلیله ارسال و اقدامات سریعه از آن مقام جداً

خواستگار شده باشد.

پس از آن عریضه‌ای از اهالی جهرم قرائت شد. مشعر بر شرارت و هرزگی میرزا [...] معروف به وکیل و برادرش می‌بود.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: از نمایندهٔ ایالت خواسته شود که تفصیل را به ایالت عرض نموده که اقدامات مفیده را به عمل آورده باشند.

پس از آن عریضه‌جات مفصلی مشعر بر سرقت مال و خرابی املاک و اغتشاش طرق و شوارع و غیره و غیره قرائت شد. پس از غور و دقت در مفاد آنان، تمام عرایض ردّ نموده شد که بدواً به ادارات رسمی می‌بایست مردم رجوع نموده باشند. البته احقاق حق خواهند نمود و پس از این انجمن ایالتی به هیچ وجه بدین گونه عرایض اقدامی بدواً نخواهد نمود.

در این وقت انجمن محترم ختم شد. آقای آقا سید جعفر و حاج علی آقا و حاج کمپانی در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه هشتم شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسهٔ قبل قرائت شد. تلگرافی از مغیث‌الدوله حاکم کازرون و مشروح‌های از معزالممالک قرائت شد. حاکی بر این که آیا در کازرون حق انعقاد انجمن ولایتی اهالی دارند یا آنکه حق یک نفر فرستادن وکیل به انجمن ایالتی دارند. آنچه را که انجمن ایالتی مقرر و تعیین می‌فرماید. یا آنکه تلگرافاً مخابره نموده که معمول و مجری شود.

آراء بر این شد که جواباً نوشته شود که: به موجب قانون انجمن‌های ایالتی و ولایتی، حق انعقاد انجمن ولایتی را مطابق نظامنامهٔ انتخابات دارند. و به علاوه یک نفر نمایندهٔ دائمی هم به جهت عضویت انجمن ایالتی می‌بایست گسیل دارند و همچنین دو نفر وکیل به جهت حوزهٔ انتخابیه مجلس مقدّس شورا ملی می‌بایست بفرستند که به اکثریت آراء نمایندگان مجلس مقدّس انتخاب شده باشند. البته در اسرع وقت می‌بایست بدین قوانین رفتار و معمول داشته باشند.

سپس مشروحاً انجمن ولایتی کازرون قرائت شد. مشعر بر اینکه: از قرار مخابرات تلگرافی، حکمرانی نواحی کازرون را به مغیث‌الدوله برگزار شده است. مستدعی چنانیم که مقرر شود نهایت اقدامات لازمه را در نظم و انتظام و اجراء قوانین مشروطیت و مجازات اشرار و مفسدین را نموده باشند و با آن خدمات و زحماتی که خواجه عبدالله کلانتر در غیبت حکومت متحمّل گردیده و از هر جهت اسباب رفاهیت و آسودگی عموم را فراهم آورده است. کنون سزاوار و مقتضی است که مورد توجه و مراحم ایالت کبری بوده باشد. و یک جلد نظامنامهٔ انتخابات را استدعاء نموده بودند.

آراء بر این شد که در جواب آنها نوشته شود: البته در مواقع لازمه همه گونه سفارشات اکیده در خصوص نظم و انتظام آن صفحات و اجراء قوانین مشروطیت، انجمن ایالتی کتباً و تلگرافاً به اولیای امور خواهد نمود.

بعد از آن مشروح‌های به امضاء جمع کثیری از ملاک و اعیان و اشراف اهالی فارس قرائت شد. (۴۸) مشعر بر اینکه: عرایض دعاگویان کُلّیتاً مبتنی بر سه فصل است که پیشنهاد انجمن ایالتی فارس نموده. مستدعی چنانیم که مُعْجَلًا بدانچه آراء و کلاء محترم قرار گرفت اقدام فرموده باشید که آسوده شده باشیم. (۱) برخی از ملاک املاکات و زراعات به قسمی خراب و مسلوب المنفعه شده است که دیناری عاید نمی‌شود سهل است، مبالغی هم می‌بایست که مخارج نموده شاید بتوان زراعتی به عمل آورده باشیم. (۲) بعضی از املاکات دیگر که قدری صورت آبادی داشته و دارد که تماماً به تصرف اتراک و ایلات است که دیناری عاید نخواهد شد از برای ملاک.

(۳) پاره‌ای از املاکات دیگر که قدری زراعت به عمل آمده و حاصلی موجود شده است. به واسطه اغتشاش و عدم امنیت نمی‌توان جنسش را به شیراز آورده که به مصرف فروش رسیده باشد. با این حالات یک قسط مالیات معمولی هذه السنه را هم نقداً پرداخته‌ایم و حال منتظر اقدامات مفیده انجمن ایالتی و جواب اقناعی می‌باشیم.

مذاکرات مفصله در تمام مواد عرایض آنان نموده. پس از غور و شور در مواد ثلاثه، آراء بر این شد که مجلسی فوق‌العاده تشکیل گردد. به رئیس مالیه هم اخطار شود که در آن جلسه حاضر شده، آقایان ملاک هم یک عده انتخاب و به سمت نمایندگی در آن مجلس گسیل دارند که مذاکرات لازم شده، نتیجه مطلوبه معین شود.

در این وقت مشروحاً جوابیه کارگزاری در مسئله شیخ حبیب‌الله بزّار قرائت شد. شرح مفصلی در خصوص این که چندین فقره عارض به واسطه برانگیختن وسائط و وسائل در اداره [...] خود را با مدیر کمپانی زیگلر داده و نکول از قرارداد خود نموده است. کنون از عهده کارگزاری خارج می‌باشد که بتوان قونسول و مدیر کمپانی را اقناع و ساکت نماید. مگر آنکه وجه طلب کمپانی را نقداً پرداخته باشد.

مجدداً شیخ حبیب‌الله متظلم گردید که پس از آنکه خانه خود را حاضرم که فروخته و به دُیان خویش داده باشم. به چه قانون مهلت نمی‌دهند که خانه‌ام فروش رفته، وجه طلب خود را آن وقت گرفته باشند.

به علاوه مشروح‌های آقایان تجّار در این خصوص به انجمن ایالتی عرضه داشته بودند. مشعر بر بی‌تقصیری متظلم و سخت‌گیری اداره زیگلر می‌بود و استدعاء از انجمن ایالتی نموده بودند که معجلاً اقدام لازمه در این موضوع نموده باشد.

پس از دقت تامه در مفاد کارگزاری و نوشته تجّار محترم، آراء بر این شد که: مجدداً از طرف انجمن ایالتی نوشته شود به اداره کارگزاری که: اقدامات مجدّانه را [انجام دهد] تا اینکه عارض مرفه‌الحال و آسوده باشد.

بعد از آن عریضه حاج احمد که از محبس نوشته بود خوانده شد. دایر بر اینکه: بعد از اینکه انجمن ایالتی مقرر داشتند که هیئت منصفه تشکیل شده و قراری داده باشند. مجدداً دعاگو را در محبس توقیف نموده. مذاکرات بسیاری در این خصوص شد. آراء بر این شد که: یک نفر از طرف انجمن رفته، پس از تحقیقات لازمه در مبحث هیئت منصفه فقط خلاف قانونی را که در این مسئله مرتکب شده‌اند، به رئیس عدلیه اخطار

نموده و مراجعت کرده باشد. بعد از مراجعت فرستاده انجمن ایالتی به واسطهٔ عنوانات و توضیحات ناشایسته که رسماً اظهار داشته بود هیجان و حرارت فوق‌العاده در طبیعت و خواطر و کلاء محترم ظاهر شده. تحمل و طاقت بی‌قانونی‌هایی که در این مدت مباشر و مرتکب شده دیگر نیاورند. پس از مذاکرات لازمه، به اکثریت آراء سلب اطمینان خود را از رئیس عدلیه اظهار فرمودند و قرار بر این شد که: دیگر به هیچ وجه عرایضی که مشعر بر تظلم از عدلیه است، مطلقاً قرائت نشده و به صاحبانش رد شود. همچنین به ایالت کبری و به مرکز هم بابت سلب اطمینان انجمن نسبت به ریاست عدلیه اطلاع داده باشند. در این موقع انجمن ختم شد. آقای آقا سید جعفر و حاج مهدب‌الدوله حاضر بودند.

به تاریخ پنج‌شنبه ۲۲ جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح ده نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسهٔ قبل قرائت شد. بدو جماعت کثیری از ملت و طبقات اصناف حاضر شده به وسیلهٔ لایحهٔ مخصوص که پس از تصویب آقای رئیس قرائت شد. تظلم زیادی از چگونگی عدلیه و رئیس عدلیه نموده و جداً عزل و انفصال و تغییر مشارئ الیه و اصلاحات لازمهٔ ادارهٔ عدلیه را مستدعی و خواستگار بودند. پس از آن عریضهٔ مفصلی قرائت شد. شکایت زیادی از جماعت و کلاء عدلیه نموده بودند که به هیچ وجه لیاقت وکالت را ندارند و اسامی هر یک را هم معروض داشته بودند.

مذاکرات لازمه شد. جماعتی هم شخصاً از بابت عرایضات و محاکمات و تظلماتی که در عدلیه داشتند حاضر شده و متظلم بودند و هر دقیقه هیجان حاضرین و حرارت طبیعی و قال و مقال متظلمین در اطاق انجمن ایالتی یک منظرهٔ موحش و احساسات ناگواری را وکلاء تحمل نمودند و متظلمین اظهار می‌داشتند که چندین دفعه به توسط لوایح مقاصد خویش را پیشنهاد نموده، لیکن اثری به ظهور نرسیده. کنون مادامی که عرایض حقهٔ ماها به منصفهٔ بروز و ظهور نرسد و فایده نبخشد. از انجمن ایالتی خارج نخواهیم شد. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: (۴۹) با نهایت امیدواری متظلمین از انجمن خارج شده تا آنکه در اسرع اوقات اقدامات لازمه را در عرایضات حقهٔ ملت انجمن ایالتی نموده و به تکالیف قانونی خود رفتار [کرده] باشد. عموم حاضرین بر حسب آراء وکلاء از انجمن خارج شده و با کمال امیدواری رفتند.

بعد از آن بر حسب تصویب آقای رئیس، انجمن علنی مبدل به خصوصی و سرّی گردید که با حواس جمع و آسودگی خواطر مشغول به مذاکرات لازمه شده باشند. پس از مذاکرات بسیاری، آراء بر این شد که: عین دو لایحه را به توسط نمایندهٔ ایالت به حضور ایالت جلیلهٔ کبری ارسال شده و کلیهٔ وقایع این جلسه و چگونگی تظلمات ملت را به عنوان راپورت مفروض داشته که ایالت جلیلهٔ کبری عاجلاً اقدامات کافیه را در مستدعیات اهالی شیراز فرموده باشند.

پس از آن عریضهٔ حاج میرزا محمدعلی تاجر خوانده شد که بدون حق قانونی ادارهٔ عدلیه دعاگو را در محبس توقیف نموده. مستدعی از اعضاء محترم چنان است که مقرر فرمائید هیئت منصفه تشکیل شود. چنانکه محکومیت حقیر مطابق با حقیر است همه گونه اطاعت دارم.

بعد از مذاکرات زیاد، رجوع به ایالت کبری شد که مقرر نماید هیئت منصفه تشکیل شود. پس از آن دو مشروح قرائت شد. از اداره مالیه که در مسئله انعقاد انجمن فوق العاده به جهت رسیدگی و تحقیق به عرایضات ملاک هر ایامی که مقرر شود حاضر خواهیم بود و در مسئله املاک میرزا محمدحسین کشمیری و صورت اثاثه اداره ایالتی و موضوع املاکات مؤیدالملک از انجمن توضیح خواسته شد تا کنون جوابی نرسیده. تمناً دارد که مقرر شود توضیحات مزبوره به اداره مالیه ارسال شود. مذاکرات لازمه در خصوص تشکیل جلسه فوق العاده شد. آراء بر این شد که صبح یکشنبه یک ساعت از آفتاب گذشته، به جهت مذاکرات حاضر شوند. همین قسم هم شرحی به آقایان ملاک و اداره مالیه اخطار گردید و در مسئله توضیحات به اداره مالیه، به اکثریت آراء قرار شد که در همان جلسه فوق العاده حضوراً گفتگو شده باشد و توضیحات کافی داده شود. بعد از آن جماعتی از بستگان حاج احمد احقاقی حق خود و خلاصی حاج مزبور را از مجلس عدلیه استدعاء و مسئلت نمودند. ایضاً آراء بر این شد که تفصیل را نماینده ایالت جلیله به حضور ایالت کبری عرضه داشته که قرار آسایش حاج مزبوره را مقرر داشته باشد. در این وقت انجمن ایالتی ختم. عموم و کلاء محترم در این جلسه حاضر بودند.

به تاریخ شنبه ۲۴ شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت از آفتاب گذشته، در حضور هشت نفر از اعضاء رسماً مفتوح، صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداء جماعتی از نمایندگان ملت که در جلسه ماضیه در مسئله رئیس عدلیه لایحه مفصله‌ای به انجمن ایالتی پیشنهاد کرده بودند. حاضر شده و مطالبه جواب اقناعی می نمودند. آقای رئیس حضوراً از نماینده ایالت استیضاح فرمودند که در مطالب معروضه اهالی چه اقدامی شده و کنون جواب کافی برای انجمن ایالتی به چه نحو می باشد.

نماینده ایالت گفتند: صورت لایحه معروضه را از طرف انجمن ایالتی به حضور مبارک ایالت کبری تقدیم نموده و وقایع جلسه ماضیه را به عنوان راپورت عرض نمود. جواباً فرمودند که: چنانچه انجمن ایالتی مطالب لایحه را تصدیق دارند. در حاشیه آن تصدیقات خود را نگاشته، تا اینکه مجمعی در این خصوص تشکیل و پس از تحقیقات لازمه، آن وقت ریاست عدلیه محکوم به انفصال خواهد شد.

به اکثریت آراء گفته شد که: وظیفه انجمن تظلمات اهالی را به ایالت رسانیدن بود که عمل آورده و خلاف‌های قانونی رئیس عدلیه را کتباً و تلگرافاً به مرکز اعلان و اخطار نمود و در دو جلسه قبل هم سلب اطمینان خود را از عدلیه حالیه اظهار نمود. دیگر ابدأ انجمن ایالتی ذمه‌دار امری نبوده و مداخله هم نخواهد کرد و به همین نحو هم به عموم نمایندگان اهالی که مطالبه جواب می نمودند، گفته شد که به تکالیف خود رفتار نموده باشند.

پس از آن آقای حاج سید محمدعلی بابت اغتشاش و ناامنی طرق و شوارع، خصوصاً طایفه عرب و مهارلو و قشقای که در امر غارت کردن و مال و اموال مردم را بردن فروگذار نمی نمایند، مطرح مذاکره

قرار دادند. عموم و کلاء محترم تصدیق نموده و مذاکرات زیادی نمودند. آراء بر این شد که به توسط نماینده ایالت جلیله، اخطاراً به حضور ایالت کبری عرض نموده که: به تکلیف فرمانفرمایی خود رفتار فرموده باشند. سپس آقای حاج مهذب الدوله در خصوص عدم انتظام پست‌خانه مذاکره فرمودند که پاکاتی ملاحظه می‌شود، در صورتی که مهر و استامپ سفارشی دولتی زده شده، لیکن متحیرانه ملاحظه می‌شود که به هیچ وجه تمبر دولتی چسبانیده نشده، خوب است علت و جهت را از ریاست پستخانه استیضاح شود.

آراء بر این شد که تفصیل را نوشته و این مسئله استیضاح شود.

پس از آن مشروحه لشکر نویس باشی قرائت شد. مشعر بر اینکه: حکم تلگرافی وزارت جلیله جنگ در خصوص صورت بروات اسناد خرج قشونی سه سالة قوی ئیل و بیچی ئیل و تخاقوی ئیل که به توسط انجمن صادر شده البته تا کنون آن صورت (۵۰) را رئیس قشون سابق نوشته و حاضر کرده، مستدعی است مقرر شود که از طرف انجمن مطالبه شود. چونکه وزارت جنگ صورت‌ها را خواسته است.

پس از مذاکرات لازمه، آخر الامر آراء بر این شد که: صورت اسناد خرج را از بهاء السلطنه، رئیس قشون سابق خواسته شود که به لشکر نویس باشی داده تا آنکه به مرکز ارسال نماید.

سپس مشروحه عبدالجواد میرزا قرائت شد. مشعر بر اینکه: اداره مالیه کمال تشکر و امتنان را به واسطه مساعدت انجمن ایالتی دارد و یک نسخه اعلان دایره تحدید تریاک و سوخته را به جهت اطلاع و کلاء ارسال نموده و دایره تحدید تریاک رسماً دایر گردید. صورت اعلان دایره تریاک و سوخته قرائت شد و میرزا حسینخان مدیر اداره هم حاضر شده و به و کلاء معرفی شدند.

بعد از آن مشروحه جوابیه رئیس پستخانه قرائت شد که: در مسئله پاکات بی تمبر توضیح خواسته شده بود. سه نقطه که عبارت از چهارم و فسا و نیریز بوده باشد. چون تمبرشان تمام شده و مدتی است که از طهران خواسته شده. به واسطه عدم نظم و اغتشاش در طرق و شوارع در عرض راه معطل مانده و مطابق پاکات تمبر در صفحه کاغذ علیحده چسبانیده و باطله نموده به مرکز فرستاده خواهد شد. و در این چند روزه تمبر وارد شده و به نقاط مزبوره فرستاده خواهد شد. غفلت و مسامحه از پستخانه نبوده، علت اغتشاش طرق و شوارع بوده است.

در آن وقت مشروحه اداره کارگزاری قرائت شد. مشعر بر اینکه: در مسئله مرافعه شیخ حبیب‌الله مرقوم شده بود قرار داده شود. مقرر فرمائید که در کارگزاری حاضر شده و قطع ادعاء تجارخانه زیگلر شده باشد. خود شیخ حبیب‌الله هم حاضر بود. آراء بر این گردید که نوشته شود: خود عارض را فرستاده شد که اقدامات لازمه و قرار آسایش عارض را داده باشند.

در این وقت انجمن ایالتی ختم شد. آقای آقا سید جعفر و حاج کمپانی حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه ۲۷ جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل در حضور ده نفر از و کلاء قرائت شد. بدواً دو عریضه از بعضی اهالی اصطهبانات قرائت شد. مشعر بر حسن اعمال و رضایت

از وکیل می‌بود و مستدعی شده بودند که: چون ایالت امر توقیف مشاراً الیه نموده. انجمن مقرر دارد که او را مستخلص نماید.

آراء بر این شد که جواباً آقای رئیس به آنها بفرمایند که: نظر به تظلماتی که از آن محل در خصوص وکیل و ناصر دیوان اتصالاً می‌رسند و تحقیقات کامله را که انجمن ایالتی در این مسئله نمود. محض رفاه و آسایش عمومی، رأی به عدم مداخله این دو نفر در قصبه مزبوره داده شد و می‌باید احقاق حقوق مظلومین هم از آنها شده باشد. کنون غیر از این انجمن ایالتی مداخله نخواهد کرد. متظلمین هم رجوع به ایالت کرده البته احقاق حق می‌فرمایند.

ایضاً عریضه جمعی دیگر از اهالی اصطهبانات قرائت شد. مشعر بر اینکه: مبلغی در هذه السنه بر اصل و فرع مالیات اصطهبانات افزوده‌اند. در صورتی که به موجب صورت اصل و فرع مالیاتی که از دفترخانه در دست داریم. مطلقاً این مبلغ معمول نبوده و همه ساله هم با این اغتشاش و انقلابات تمام و کمال مالیات خود را پرداخته‌ایم. مستدعی چنانیم که انجمن ایالتی توجهی فرموده. قرار قطعی داده باشد. صورت اصل و فرع مالیاتی را هم لفاً فرستاده بودند که همه ساله بدین قرار معامله و دریافت می‌شده است. مذاکرات لازمه شد. آراء بر این گردید که: از طرف انجمن ایالتی رسماً از اداره مالیه علت و جهت اضافه نمودن مالیات را در هذه السنه استیضاح شده باشد.

پس از آن مشروحاً عیال مرحوم معتمد دیوان قرائت شد. مشعر بر اینکه: صورت وکالت‌نامه‌ایست که تلگرافاً به طهران باید مخابره نمایم. به جهت استحکام و رسمی بودن آن مستدعی است که انجمن ایالتی اقرار مهجوره [را] امضا نموده باشد.

پس از مذاکرات لازمه، گفته شد که: چون وکالت‌نامه‌ایست که می‌بایست سمت شرعیّت داشته باشد. باید یکی از امنای شرعی امضاء نموده باشد و این مسئله از وظایف انجمن ایالتی خارج است.

بعد از آن مشروحاً رئیس قشون قرائت شد. مشعر بر اینکه: از قرار معلوم یوم گذشته بهاءالسلطنه اظهار نموده که فوج در جزین دویست نفر بوده و پانصد نفر سان داده‌اند. مستدعی است که مقرر شود حاضر شده. این مسئله را توضیح دهد که معلوم شود حقیر خدمت کرده یا خیانت نموده‌ام. گفته شد که: چنین مسئله‌ای نبوده و فرضاً هم چنین مطلبی که گفته شده غیر رسمی بوده نباید اعتنایی نمود.

سپس عریضه جمعی از اهالی قرائت شد. مشعر بر اینکه: از انجمن ایالتی استدعاء داریم که صورت خلاف‌های قانونی را که اعتصام‌الممالک در عدلیه مرتکب شده به اهالی شیراز داده شود که طبع و نشر شود.

گفته شد که: انجمن به وظایف خود رفتار نموده و چگونگی را به مرکز و ایالت پیشنهاد نموده و دیگر محتاج به چنین اقدامی نمی‌باشد.

در این موقع انجمن ختم. آقای آقا سید جعفر در این جلسه حاضر نبودند.

(۵۱) به تاریخ پنج‌شنبه ۲۹ شهر جمادی الثانیه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی نه نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. بعد از آن مشروحه پیشکار مالیه در مسئله تظلم اهالی اصطهبانات قرائت شد که: صورت معاملات بیچی نیل و تمسکات هذه السنه ایت نیل را لفاً فرستاد و توضیح می‌نماید که در سنه بیچی نیل چهارده هزار و پانصد تومان به علاوه چهل و هشت تومان معامله کرده‌اند و در هذه السنه سیزده هزار و پانصد تومان معامله کرده شده و در این سنه از سنوات سابقه یک هزار و بیست و هشت تومان کمتر معامله در غایت شده. صورت معاملات به جزو را هم فرستاده. قرائت شد. پس از دقت و رسیدگی تامه به صورت‌های جزو. آراء بر این شد که: به همین تفصیل در جواب اهالی اصطهبانات نوشته شود.

پس از آن عریضه میرزا محمد خان رئیس توپخانه قرائت شد که: چون وزارت جنگ صورت تعمیرات و مخارج بنائی ابنیه توپخانه و قورخانه و ذخیره را خواسته‌اند. مستدعی است که یک دو نفر معمار از طرف انجمن ایالتی آمده و ملاحظه مخارج تعمیرات را نموده. که پس از امضاء انجمن به طهران فرستاده شود. صورت تلگراف هم مشعر بر مدلول مکتوب مزبور بوده. آراء بر این شد که در جوابشان نوشته شود که: چون سابقاً رئیس قشون هم همین مسئله را خواستگار شد و صورتی هم انجمن پس از فرستادن معمارها و ملاحظه نمودن امضاء نموده و به اداره قشونی فرستاد. حال هم به همان مقام رجوع نموده، صورت گرفته و به مرکز ارسال دارند.

در این وقت مشروحه‌ای که به ایالت کبری در باب عدم انتظام و صحت اساس عدلیه و سلب اطمینان اعضاء انجمن ایالتی از ریاست عدلیه نوشته شده بود قرائت و بعد از اندکی جرح و تعدیل در مواد آن، آراء بر این شد که فرستاده به حضور ایالت شده باشد.

در این وقت جماعت کثیری از محترمین ملاک به عنوان تظلم حاضر شده، مشروحه مفصله‌ای را پیشنهاد انجمن محترم نموده، قرائت گردید. مشعر بر اینکه: سه روز قبل مجتمعاً در انجمن ایالتی حاضر شده و مطالب خود را عرض کردیم. گفته شد که: پس از سه روز جواب کافی داده خواهد شد. حال هم به جهت تذکار عرضه می‌داریم: شرارت ایلات یوماً فیوماً در تضاید، مطالبه مالیات به طور سختی می‌نماید. نه حاصل موجوده باقی مانده و نه طاقت مصائب شدیدة فوق العاده را داشته و داریم. اقدامات مفیده انجمن ایالتی را خواستگاریم.

مجدداً شروع به مذاکرات شد. آقایان وکلاء هم معروضه آنان را تصدیق نموده. آراء بر این شد که تفصیلات عرایض ملاک به حضور ایالت کبری ارسال و معجلاً تنبیه و تأدیب اشرار و ایلات و آسایش متظلمین را از آن مقام خواستگار شده باشند.

بعد از آن چندین عریضه قرائت شد. پس از شور در مفاد عرایض آنان و دقت تامه در عرایض رسماً رد فرمودند که ابتداءً می‌بایست به ادارات رسمی رجوع شده باشد.

بعد از آن عریضه رعایای سروسناتی قرائت گردید. مشعر بر اینکه: به مقدار دو هزار تومان از مال التجاره

و ده رأس الاغ را حضرات سارقین به سرقت بردند. در شیراز به اداره امنیه عارض شده. پس از زحمات بسیار یک نفر از سارقین را شناخته و در محبس می‌باشد. دیگر ابدأ در احقاق حق دعاگویان اقدامی نکرده‌اند و تمام اوقات را به طفره و مسامحه می‌گذرانند.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: شرحی از طرف انجمن ایالتی به اداره امنیه در احقاق حقوق آنها نوشته شود که مسامحه نکرده باشند.

بعد از آن مشروحه آقای حاج میرزا احمد مشعر بر استعفاء خودشان از عضویت انجمن ایالتی قرائت شد. پس از گفتگوی لازمه استعفاء ایشان پذیرفته نگردید و آراء بر این شد که عدم پذیرفتن استعفاء ایشان را انجمن به ایشان اخطار نموده باشد.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقای آقا سید جعفر و حاج میرزا احمد و حاج علی در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه دوم رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. بدواً مرقومه ایالت جلیله کبری در باب سد معروف به کریمخان و کیلی قرائت شد که: از قراری که شنیده می‌شود. سدی که مرحوم کریمخان در رودخانه متصل به شهر شیراز ساخته، خراب و منهدم گردیده، و در موقع زمستان آب‌های سیل اطراف شهر را گرفته و محتمل است که اهالی شهر در موقع زمستان و سیل دچار صدمات فوق‌العاده بشوند و به عهده انجمن ایالتی است که اشخاص بصیر امین را معین نماید که بروند بازدید سد و خرابی و تعمیرات آن را نموده تا آنکه صورتی نوشته و اشخاصی که در این رود باید شریک و سهیم بوده باشند تعیین شده که خود هم به قدر امکان موفق به این خیر شده باشیم.

مذاکرات لازمه در این بابت شد. آخر الامر آراء بر این شد که در جلسات عدیده این مسئله مطرح مذاکره شده که به اکثریت آراء نتیجه مطلوبه عاید شده باشد.

پس از آن عریضه آقایان ارباب حقوق بدین مضمون قرائت شد که: مبلغی می‌بایست مالیات املاکات خراب غارت شده را پرداخته باشیم. در سنوات سابقه هر کسی که حقوق مقرری دولتی را به موجب دستورالعمل مرکزی داشته، در مقابل مالیات ملزومی خود کسر و محسوب می‌داشته. کنون در هذه السنه اداره مالیه فارس (۵۲) به هیچ وجه وجه این مسئله را قبول نکرده و جداً رد نموده است. حال مستدعی چنانیم که انجمن ایالتی مذاکرات لازمه را در این خصوص به اداره مالیه فرموده که این مطلب کما فی السابق معمول و مجری شود.

مذاکرات لازمه در مفاد عریضه آنان گردید. پس از شور و غور تامه و تحقیقات لازمه، آراء بر این شد که سواد عریضه آنان به اداره مالیه ارسال و رسماً توضیح خواسته شود.

سپس عریضه آقایان ملاک فارس قرائت شد که: هیئت ملاک مجتمعاً قرار داده بودند که رسماً در

انجمن ایالتی حاضر شده. اقدامات اعضاء را توضیح خواسته باشند. به واسطه اینکه ایالت کبری امروز عصر عده‌ای منتخبه از ملاک را احضار فرموده که در این باب مذاکره شده باشد. بدین جهت امروزه را تعطیل نموده. چنانچه نتیجه‌ای از مذاکرات حاصل نگردید، ناچاراً به هیئت اجتماعی در انجمن حاضر شده و پیوسته منتظر اقدامات مجدانه انجمن می‌باشیم.

پس از مذاکرات لازمه، مشروحاً جوابیه ایالت جلیله قرائت شد که: در خصوص مراسله آن انجمن راجع به دو مسئله، یکی در باب اداره عدلیه و دیگری در منتخب عرایضات ملاک. برای ترتیب این مسائل مجلسی خواهد بود که رسیدگی و اقدامات لازمه شده باشد.

بعد از آن نماینده ایالت اظهار نمودند که: حسب الفرموده ایالت کبری می‌بایست آقای رئیس یک عده‌ای را انتخاب و در مجلس امروزه به سمت نمایندگی انجمن تشریف داشته باشند. آخر الامر آراء بر این شد که در جواب عریضه ملاک همین مسائل نوشته و از اقدامات انجمن آنان را دلگرم و امیدوار نمود و آقای رئیس هم با یک عده از وکلاء تشریف برده باشند.

سپس عریضه تظلمانه سید حسام قرائت شد که: بدون جهت قانونی دعاگو را اداره نظمی در محبس توقیف نموده است.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که: سواد عریضه را به اداره نظمی ارسال و توضیح خواسته شود. بعد از آن عریضه حاج رضا قلی نام قرائت شد که معدن زبرجد و زمردی است واقعه در گچی بلوک کرمان. مستدعی است که کتباً امتیاز آن را علی‌العجاله به دعاگو داده باشید که به امیدواری مشغول شده که پس از اطمینان کتبرات نامه قانونی از اولیاء امور کرده باشم. آراء بر این شد که در جواب عریضه نوشته شود که: این مسئله راجع به اداره وزارت فوائد عامه می‌باشد. می‌بایست بدان مقام رجوع و کسب تکلیف نموده باشید.

سپس چندین عریضه قرائت، پس از شور در آن، تماماً رد کرده شد که می‌بایست به ادارات قانونی رجوع شده باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی و حاج شیخ یوسف و حاج کمپانی و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه پنجم شهر رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. خلاصه مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً مشروحاً اداره مالیه خوانده شد که: در مسئله ملاک و ارباب حقوق انجمن توضیح خواسته بودند. اولاً گمان نمی‌کنم این زحماتی را که ملت در این چهار سال متحمل شده برای آن بوده که کسی بتواند به دماغ خودش کاری بکند و این بنده هم از آن جمله اشخاصی است که نمی‌تواند شخصاً بغیر از وظیفه خود اقدامی نموده باشم. یک نسخه از دستورالعمل پیشکاران مالیه در انجمن موجود است. پس از مراجعه جواب صاحبان مشروحه را خواهید فرمود.

مذاکرات لازمه شد. آراء بر این شد که مواد موضوعه‌ای که در این باب مصرح است در جواب عریضه ارباب حقوق رسماً نوشته شود.

پس از آن عریضه اهالی اصطهبانات قرائت شد. مشعر بر اینکه: آقای پیشکار مالیه بر طبق صورتی که به انجمن ایالتی ارسال داشته، یک هزار تومان از سنه ماضیه اضافه تمسک گرفته‌اند و بر حسب صورتی که مُجَلَّل الممالک به حضور مبارک آقای رئیس انجمن تقدیم نموده، یک هزار و هفتصد و هفتاد تومان اضافه است. با کمال رجاء واثق احقاق حق خود را استدعاء می‌نمائیم.

نهایت دقت و شور در مفاد عرایض متظلمین شد. آراء عموماً بر این گردید که شرحی به اهالی نوشته شود که در نهایت اطمینان قلبی به اداره مالیه رفته و عرایضات خود را حضوراً به پیشکار مالیه عرض نموده. البته رسیدگی و آسایش اهالی را کاملاً فراهم خواهند نمود و شرحی هم به اکثریت آراء به پیشکار مالیه نوشته شد که: نظر به تظلمات اهالی اصطهبانات در مبحث اختلاف آن محل، متظلمین را به اداره مالیه گیسل نمود که معجلاً اقدامات لازمه را در رفع اختلافات مالیاتی و آسایش حال اهالی به عمل آورده و نتیجه را به جهت استحضار و کلاء توضیح داده باشید.

پس از آن مشروحه جوابیه اداره نظمی در خصوص تظلم سید حسام قرائت گردید که: شخص عارض در مورد اتهام دزدی مخصوصی واقع گردیده. پس از رسیدگی و استنطاقات لازمه عارض تمسک داده که شصت تومان بابت مال سرقت شده به صاحب مال پرداخته باشد. الحال به موجب سندی که سپرده‌اند می‌بایست وجه را داده و از عهده برآمده باشد. امید است که در این موارد انجمن مقدس همراهی خود را به اداره نظمی کوتاهی نفرماید.

پس از توضیحات حضوری که از بستگان عارض به عمل آمد که در اینگونه موارد ابداً انجمن ایالتی نمی‌تواند اقدامی نموده باشد.

پس از آن عریضه اهالی ارسنجان قرائت شد. مشعر بر ظلم و تعدی مؤتمن الملک می‌بود و استدعای آنکه دیگر آن محل به مشاراً الیه سپرده نشود.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که: صورت عریضه متظلمین به حضور ایالت ارسال و احقاق حق متظلمین و آسایش حال آنها جداً خواستگار شده باشد.

(۵۳) پس از آن عریضه مؤیدالملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: سابقاً عریضه‌ای در مسئله خرابی علاقه‌جات خود عرض نمود. تا کنون جوابی مرحمت نشده. کنون مراجعه به عریضه سابقه و صدور جواب و تعیین ممیز و ارسال مفتش از طرف انجمن و اداره مالیه استدعاء می‌نمایم.

پس از گفتگوی لازمه آراء بر این شد که در جواب ایشان نوشته شود که: ایالت و انجمن مشغول به ترتیبات کلیه املاکات فارس و رسیدگی به عرایض ملاک می‌باشد. البته پس از اقدام بدین امورات، کلیه اینگونه عرایض مرتفع و قرار کلی داده خواهد شد.

سپس حاج میرزا احمد در مبحث استعفاء خود شرح مفصلی اظهار نمودند که: زحمات انجمن به واسطه اقدامات مفسدین و عدم جلوگیری از آنان ابداً مفید به فایده نبوده و نیست و اغتشاش و انقلاب مملکت یوماً

فیوماً بیشتر و روزافزون است. لهذا این حقیر به واسطه عدم پیشرفت کار از این مسئولیت وکالت استعفاء می‌نمایم.

پس از مذاکرات استعفاء ایشان قبول نشده و قرار شد که در جلسات آتیه آمده باشند. در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج مهذب‌الدوله و حاج میرزا علی اصغر در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ پنج‌شنبه هفتم شهر رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً جمعی در خصوص رئیس عدلیه حاضر شده و اظهار نمودند: میرزا عبدالرحیم خان را رئیس عدلیه چون مخل با حالات مشاراً الیه بوده، بدون سبب و جهت قانونی از عدلیه خارج نموده، با وجودی که از مرکز به جهت معاونی عدلیه فارس رسماً انتخاب و فرستاده شده است. اکثر وکلاء بر درست‌کاری و کفایت میرزا عبدالرحیم خان تصدیق نمودند. پس از آن متظلمین عموماً با یک حرارت و هیجان فوق‌العاده، اعمال و افعال اعتصام‌الممالک که در مدت ریاست عدلیه چه امورات ناگوار و چه خلاف‌های نابهنجار را شخصاً مرتکب شده است، اظهار نمودند و تظلم از اینکه تا کنون وکلاء آن قسمی که ملت فارس اقدامات مؤثرانه مفیده را متوقع بوده به عرصه بروز و ظهور بیرون نیآورده. پس از مذاکرات بسیار گفته شد که: انجمن ایالتی همه قسم مساعدت و اقدامات لازمه را نموده و خلاف‌های قانونی اعتصام‌الممالک را کتباً و تلگرافاً به مرکز و ایالت جلیله اطلاع داده و در چندین جلسه هم عموم وکلاء سلب اطمینان خود را نسبت بدین شخص اظهار نموده‌اند و رأی انجمن ایالتی بر این بوده و هست که مادامی که سمت ریاست در عدلیه اعتصام‌الممالک داشته باشد، ابداً اعمال و افعال عدلیه رسمیت نداشته و ندارد و البته در هیچ موقعی انجمن ایالتی وظیفه قانونی خود را از دست نداده و به تکلیف خود رفتار خواهد نمود.

سپس آقای رئیس نظمیه شخصاً حاضر شده، ورقه پیشنهادی را تقدیم انجمن نموده قرائت شد. مشعر بر اینکه: بر حسب تصویب و اجازه مرکز و حکم وزارت داخله، بودجه مقرر سالیانه اداره نظمیه مرتباً حاضر نموده و می‌بایست به آن وزارتخانه ارسال نمایم. چون لازم دانست که انجمن هم مسبوق شده. متمنی است که ملاحظه بودجه را نموده. تصدیقات یا ایرادات قانونی که داشته مرقوم و امضاء نمایند که به طهران فرستاده شود.

صورت بودجه را هم به اتفاق خود آورده بودند. پس از گفتگوی لازمه، آراء بر این شد که کمیسیون تشکیل داده شود که از روی دقت ملاحظات خود را نموده، بعد از آن به انجمن توضیحات داده باشند. بر حسب تصویب آقای رئیس، آقایان حاج مهذب‌الدوله و حاج شیخ یوسف و حاج کمپانی و اجلال‌الملک و حاج میرزا محمدتقی و حاج میرزا علی اصغر به جهت دو ساعت به غروب مانده که در کمیسیون حاضر شده و رسیدگی نمایند، انتخاب شدند.

بعد از آن عریضه‌جاتی از قرار ذیل خوانده شد:

(۱) عریضهٔ عموم اهالی فیروزآباد مبنی بر اینکه به جهت رفاه و آسودگی اهالی مستدعی چنانیم که مقرر شود سردار عشایر نظم و امنیت را فراهم آورده باشد.

(۲) عریضهٔ اهالی ایچ مشعر بر اینکه: جمعی از اشرار نهایت ظلم و اذیت را به دعاگویان می‌نمایند. قلع و قمع آنان را استدعاء می‌نمایم.

(۳) عریضهٔ میرزا ابوالقاسم خان مبنی بر اینکه: مبالغی بابت خریدن اشیاء و اثاثهٔ عدلیه از اعتصام‌الممالک طلبکار می‌بوده‌ام. به واسطهٔ اظهار و مطالبه نمودن، دعاگو را از عدلیه خارج نموده است.

(۴) عریضهٔ حاج عبدالرحیم مشعر بر اینکه: بعضی مطالبات حقهٔ شرعی دارد. ادارهٔ عدلیه در احقاق حق دعاگو مسامحه و ملاحظه می‌نماید.

پس از مذاقهٔ تامه و مذاکرات لازمه در کلیهٔ عرایض، حضوراً از نمایندهٔ ایالت جلیلهٔ کبری رسماً درخواست گردید که مطالب را کلاً به حضور ایالت جلیلهٔ کبری عرض کرده و جواب اقناعی و اقدامات لازمهٔ مفیده را در آسایش متظلمین جدّاً فرموده باشند.

پس از آن چندین عریضه قرائت شد. جواباً گفته شد که: بدو می‌بایست به ادارات قانونی رجوع شده باشد. در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند.

(۵۴) به تاریخ شنبه نهم شهر رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهارساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسهٔ قبل قرائت شد. پس از آن جماعتی از ملت صورت تلگرافی در خصوص تظلم از عدلیه به امضاء عموم ملت فارس نوشته که به مرکز مخابره نمایند و مستدعی بودند که انجمن ایالتی تصدیقی در اعتبار و صحت عرایض آنان نوشته باشد.

پس از مذاکرات بسیار جواب داده شد که: انجمن ایالتی ابدأ در این گونه موارد تصدیق رسمی به ملاحظهٔ قانون مقرر نمی‌تواند نمود و همواره به وظایف قانونی خود رفتار نموده و خواهد نمود.

پس از آن بر حسب تصویب آقای رئیس، صورت مواد خلاف‌های قانونی رئیس عدلیه را به جهت استحضار حاضرین قرائت گردید. سپس صورت تلگرافی هم بدین مضمون قرائت شد که به مجلس مقدس و وزارت جلیلهٔ داخله مخابره شود که: انجمن ایالتی آخرین وظیفه‌اش در امورات قانونی اخطار به مرکز است. یک مرتبه از خلاف‌های قانونی اعتصام‌الممالک را تلگرافاً به مرکز عرض نموده. خلاف‌هایش را کتباً مفصلاً وزارت داخله خواستند. کتابچه کرده به توسط وکلاء فارس ارسال نموده. ابدأ اثری نداد و بر فساد عدلیه افزود. اکنون به آخرین وظیفهٔ قانونی رفتار می‌شود که انجمن ایالتی سلب اطمینان خود را از عدلیه که اعتصام‌الممالک رئیسش می‌باشد نموده به حکومت وقت هم شفاهاً و کتباً اخطار کرده و نهایت تأسف است، عدلیه که مرجع تظلمات عمومی است این جور اشخاص بی سواد مفسد اخلاق عامه را بفرستند که

مشروطه خواهان را یأس و تنفر حاصل شود. عموم حاضرین اظهار تشکر و امتنان نموده و رفتند. پس از آن صورت تلگراف رسمی مجلس شورای ملی قرائت شد. دایر بر اینکه: از قرار اظهار وزارت مالیه و راپورتی که پیشکار مالیه فارس داده. مالیات نقدی و جنسی که در بودجه دولت به مصارف مهمه مملکتی منظور شده و اهم وظایف اعضاء انجمن ایالتی مساعدت تامه است که باید در وصول مالیات نموده باشند. معیناً خودشان در اداء مالیات ملزومی خود مسامحه دارند. البته تکلیف اعضاء انجمن ایالتی است که مالیات مقرری خود را پرداخته و مساعدت تامه را به اداره مالیه نموده که مالیات دولت وصول که به مصارف مهمه مملکتی رسیده باشد. نهایت موجب تأثر و تأسف خواطر و کلاء گردید.

آقای رئیس مفصل فرمودند که: اولاً اغلب از وکلاء ابداء علاقه ملکی که نداشته‌اند و مالیات ابداء بر ذمه آنها نیست که مسامحه در اداء مالیات نموده باشند و سایر وکلاء هم در چه وقت بوده که در اداء مالیات ملزومی خود کوتاهی نموده‌اند و اداره مالیه فارس چنین راپورتی را از چه مأخذ و طریق قانونی به مرکز اطلاع داده است؟

پس از شور و غور و دقت تامه که در مفاد مدلول تلگراف کرده شد. آراء و کلاء عموماً بر این شد که سواد تلگراف را به اداره مالیه ارسال و رسماً صورت مالیات ملزومی اعضاء انجمن ایالتی خواستگار گردد که پس از ارسال صورت مالیاتی تکلیف چنین راپورت غیر واقع را معین کرده باشند.

پس از آن دو مشروح قرائت که: در صورتی که اعضاء انجمن سلب اطمینان خود را رسماً از اداره عدلیه اظهار نموده. کنون در چنین عدلیه حاضر شدن و اطاعت نمودن از اوامر و نواهی عدلیه، ملت مکلف است یا خیر؟

به اکثریت آراء جواب داده شد: به هیچ وجه ملت قانوناً نمی‌تواند تخلفی از احکامات عدلیه نموده باشد. سپس آقای رئیس در خصوص عریضه و تظلماتی که در جلسه گذشته به نماینده ایالت داده شده بود توضیح خواستند که چه اقدامی در آسایش متظلمین از طرف ایالت کبری شده؟

اظهار داشتند که: در خصوص ایچی‌ها مقرر داشتند که حکمی نوشته شود مجلل الممالک حاکم اصطهبانات رسیده باشد. و در مسئله میرزا ابوالقاسم خان و حاج عبدالرحیم مقرر شد که فریدالدوله رسیدگی نموده باشد. و در مسئله عریضه اهالی فیروزآباد هم فرمودند: محتاج به تحقیق و رسیدگی است. البته پس از تحقیق احکامات لازمه در این خصوص صادر خواهد گردید.

پس از آن دو سه عریضه قرائت شد. پس از مذاکرات لازمه رجوع به نماینده ایالت گردید که به نظر ایالت رسانیده، موجبات آسایش آنان را فراهم آرند.

در آن وقت انجمن ختم. آقایان محترم آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی و حاج شیخ یوسف و حاج کمپانی و اجلال‌الملک در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه چهاردهم شهر رجب المرجب [سنه ۱۳۲۸]

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته در حضور هفت نفر از وکلاء که حاضر بودند مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. بدو مشروحه رئیس مالیه قرائت که مالیات طایفه کرای را اداره مالیه از نصرالدوله مطالبه نموده. متمسک می‌شوند که هیچ وقت مالیات معمولی نداشته. لهذا اداره مالیه رسماً این مسئله را به انجمن ایالتی اخطار نموده. آراء وکلاء را در این مسئله خواهان است. پس از مذاکرات لازمه و دقت تامه. آراء بر این شد که: سواد مشروحه اداره مالیه را به نصرالدوله ارسال و رسماً استیضاح اقناعی خواسته شود.

ایضاً مشروحه اداره مالیه در خصوص استیضاح انجمن بابت مالیات نقدی و جنسی وکلاء قرائت شد. مشعر بر اینکه: مطلقاً در راپورتی که به وزارت متبوعه خود ارسال شده چیزی نوشته نشده و ادراه مالیه امعان نظر وکلاء محترم را در تلگراف مجلس مقدس تمنا می‌نماید که غرض دارالشوراء کبری بر این است که هیئت انجمن ایالتی می‌باید مساعدت به اداره مالیه در وصول مالیات فرموده باشند که موجب اختلال امور اداره مالیه نبوده باشد.

پس از آن صورت تلگرافی که در جواب مجلس مقدس می‌بایست مخابره شود. قرائت گردید. مشعر بر اینکه: از قرار مراسله رسمی اداره مالیه، مسئله مدیون بودن مالیات و راپورت به مرکز را به کلی انکار نموده و اغلب اعضاء ابدأ (۵۵) مدیون مالیاتی نبوده و اسمی از آنها در اداره مالیه نمی‌باشد و بعضی دیگر بدیهی است مالیات مقرری خود را مقدم بر سایرین پرداخته و خواهند پرداخت. فقط مالک بیچاره فارس که تمام املاکات آنها خراب و غارت شده و مسلوب المنفعه می‌باشد. با این حال مترصد امنیت و آسایش می‌بودند که در این هذمه السنه هم می‌توان گفت مظلوم‌تر و خراب‌تر واقع شده‌اند و نائره اغتشاش و انقلاب و شرارت ایلات افزون‌تر گردیده. با این حال هم اگر امنیت باشد و آسایشی پیدا نمایند، مطلقاً از اداء مالیات خود تقاعدی نخواهند داشت.

پس از شور و غور و اندک جرح و تعدیلی، آراء بر این شد که به مرکز مخابره شود. پس از آن، تلگراف مجلس مقدس شوراء ملی قرائت شد. دایر بر اینکه: لیلۀ نهم دو سه نفر خدا شناس به منزل آقای آقا سید عبدالله مجتهد بهبهانی رفته و به ضرب گلوله آن حضرت را که اولین پشت و پناه ملت بود شهید ساخته‌اند. امروز مجلس شوراء ملی به واسطه این مصیبت عظمی رسم عزاداری به عمل آورده، تعطیل نموده. مشغول اقدامات تعاقب و قصاص قاتلین می‌باشد. البته ساکنین آن ایالت هم به طوری که شایسته است لوازم سوگواری و مراسم ترحیم را به عمل خواهند آورد.

آقای رئیس فرمودند که: به واسطه وقوع این مصیبت عظمی، انجمن ایالتی جلسه سه‌شنبه دوازدهم را تعطیل نموده. اقتداء به مجلس مقدس نمود. و در مراسم تعزیه‌داری و لوازم ترحیم از طرف اهالی شهر مسامحه و کوتاهی نشد و انجمن ایالتی از این وقعه کبری و حدوث مصیبت عظمی، نهایت حسرت و اندوه را داشته و دارد.

در این موقع آقای نصرالدوله که از طرف وزارت جلیله جنگ به ریاست قشون فارس مأمور و منتخب

گشته. رسماً به اتفاق جماعتی از رؤساء و صاحب‌منصبان نظام به انجمن ایالتی حاضر شده. و کلاً تبریک این حسن انتخاب و مأموریت ایشان را اظهار داشتند و مذاکراتی در مسئله وضع معیشت و چگونگی حالات آحاد و افراد قشون فارس شده. از طرف انجمن تأکیدات بلیغه و سفارشات اکیده در خصوص تأدیة حقوق مقرری و توجه و نگهداری آنان بدیشان شد.

اظهار نمودند که: امیدوارم این شاء الله دو ماه دیگر بهترین ترتیبات و نمایشات قشونی را در فارس، و کلاً ملاحظه نمایند.

پس از آن در مسئله ائانه ادارات دولتی مذاکره شد که صورتی به جزء نوشته به اداره مالیه فرستاده گردید و معلوم نشد تا کنون چه اقدامی کرده‌اند. آراء بر این شد که رسماً از مالیه استیضاح شده که چگونگی معلوم گردد.

پس از آن مشروحه اداره نظمیہ قرائت شد که در خصوص سید حسام‌الدین سارق، صورت نوشته‌جات راجع به این مسئله را به توسط حاج میرزا باقر خان داروغه و آقا محمد کاظم کدخدا و طرف مقابل را به انجمن فرستاد که استیضاح و تحقیقات شده باشد. آنچه را که مقرر فرمودید رفتار خواهد شد.

شروع به مذاکرات و تحقیقات لازمه شد. آخر الامر آراء بر این شد که: جواباً نوشته شود که طرفین را به محضر شرع مطاع فرستاده، بدانچه حکم صادر شود به موقع اجرا گذارده شود.

پس از آن در خصوص تعمیرات پستخانه حاج شیخ یوسف اظهار داشتند که: صورت تعمیرات عمارات پستخانه را انجمن ایالتی رسیدگی نمود و مهوراً به مرکز فرستادند. مبلغ دو بیست تومان وجه از طرف وزارت مالیه مقرر شد که تعمیر نمایند. حال شروع به تعمیر نموده‌اند. قانوناً می‌بایست انجمن ایالتی نظارت کرده، مسبوق شود که این وجه خرج شده باشد. همگی و کلاً تصدیق نمودند. آراء بر این شد که توضیح خواسته باشند.

سپس در خصوص ادارات و چگونگی اغتشاشات و عدم امنیت فارس شرح مفصلی حاج شیخ یوسف اظهار داشتند که: ابدأ به وظایف قانونی خود کلیه ادارات عمل نمی‌نمایند و انجمن ایالتی آنچه را که توانسته، اقدامات لازمه نموده، پس از این تکلیف انجمن ایالتی است که کتباً و تلگرافاً چگونگی را به مرکز اخطار و اعلام کرده باشد. عموم و کلاً تصدیق نمودند.

در این وقت رئیس پستخانه توضیحاً اظهار داشته بود که در مسئله تعمیرات البته پس از فراغت و اتمام بنائی مطابق صورتی که در انجمن ایالتی ضبط است. انجمن ایالتی رسیدگی فرموده و ملاحظات خود را کرده باشند. و در موقع شروع به تعمیر از اداره مالیه نماینده حاضر شده و رسیدگی می‌نماید. آراء بر این شد اقدامات اداره مالیه را انجمن توضیح خواسته باشد.

در این وقت انجمن محترم ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج علی آقا در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه شانزدهم شهر رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته، رسماً در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. پس از آن در مبحث شهر و لزوم بعضی توضیحات، به اکثریت آراء آقایان رئیس بلدیة و رئیس نظمیة احضار گردیدند. سپس جماعتی از رؤساء محاکم و اعضاء و اجزاء عدلیه به جهت تظلمات از اعتصام الممالک حاضر شدند. پس از مذاکرات بسیار بر حسب آراء و کلاء محترم، مقرر گردید که اعضاء عدلیه عرایض حقّه خود را رسماً نوشته و امضاء نموده تا آنکه انجمن ایالتی به وظایف قانونی خود رفتار نموده باشد.

در این موقع تلگراف آقای شیخ الملک به توسط انجمن ایالتی قرائت شد که: میرزا عبدالرحیم خان معاون عدلیه، حسب الامر از مرکز به شما اظهار می کنم که با آقای فرصت الدوله مدیر محکمه حقوق و آقای میرزا محمود خان مدیر محکمه تجارت و معز الممالک مدیر دفتر، مشغول نظم و انتظام عدلیه بوده باشید. هفته آتی به عزیمت خواهیم کرد.

و گفته شد که: بر حسب اقدامات لازمه انجمن ایالتی از قرار معلوم تلگراف رسمی هم از مرکز در مسئله انفصال از ریاست عدلیه به خود اعتصام الممالک مخابره شده است و به موجب تلگراف شخص شیخ الملک ریاست عدلیه به ایشان محول و برگزار شده. کنون تکلیف آقایان میرزا عبدالرحیم خان و فرصت الدوله و میرزا محمود خان چنین است که در غیبت رئیس، عدلیه را اداره نموده تا آنکه رئیس وارد شده باشد. پس از آن حاج شیخ یوسف بر حسب اجازه (۵۶) از آقای رئیس، شروع به استیضاحات از رئیس نظمیة نموده که در خصوص خانه یکقرانی که انجمن بلدیة رأی دادند که دریافت شده و به مصرف تنظیفات شهری رسیده باشد. تا کنون چه مبلغ وصول شده و تعویق در این مسئله علت و جهت چه بوده و تا به حال نظافت و رفع کثافت به چه جهت و سبب در شهر به عمل نیامده است که بدین واسطه اغلب اهالی شهر به واسطه عدم اقدامات بلدیة و نظمیة منجر و متنفر شده باشند. کنون انجمن ایالتی جهت و علت این امورات را مفصلاً توضیح می خواهد.

(رئیس نظمیة): تا کنون مبلغ دویست تومان تقریباً دریافت شده و به اداره مالیه تسلیم نموده ام و علت تأخیر بقیه وجه که وصول نشده است. این بوده که اداره بلدیة مساعدت نکرده که وصول شود. و در خصوص عدم نظافت شهر هم تکلیف رئیس بلدیة است که به وظیفه خود عمل نموده باشد. و در مبحث انزجار و تنفر طبایع اهالی شهر، علت به واسطه عدم فعالیت و بروز کفایت اداره بلدیة است که نتوانسته به وظیفه خود رفتار نماید. کنون اداره نظمیة حاضر است که این امر به خودش برگزار شده. سه روزه وجه را وصول و سه روزه کلیه شهر را تنظیف نموده و رفع کثافت کوچه ها را نموده باشد.

پس از آن مجدداً آقای حاج شیخ یوسف سبب و جهت را از رئیس بلدیة توضیح خواستند.

(رئیس بلدیة): اولاً چندین یوم است که شروع به نظافت شده است و بالفعل هم مشغول می باشند. تأخیر نظافت به واسطه عدم وصول نمودن خانه یکقران می باشد که چنانچه این وجه را وصول نموده بود. حال از تنظیف شهر اداره بلدیة به کلی فراغت حاصل نموده بود. کنون اداره بلدیة متعهد می شود در صورتی که

اداره نظمیة مساعدت نماید که این وجه عاید شود. چند روزه شهر را تنظیف نموده باشد. بالاخره پس از جواب و سؤال بسیار و تعرضات شدید که از طرف انجمن ایالتی بدیشان شد. آخر الامر قرار بر این شد که طرفین به مساعدت یکدیگر جداً شروع به تنظیف نموده باشند. سپس در خصوص هیزم و ذغال مذاکره گردید. طرفین اظهار داشتند که به واسطه جلوگیری حضرات سرباز این مسئله مشکل شده و عرصه به اهالی تنگ گردیده و علاج این مسئله اولاً آزاد نمودن هیزم و ذغال است که به شهر وارد شده و اهالی به سهولت خرید و فروش نموده باشند و ثانیاً جلوگیری شدید نمودن از اهالی نظام است.

آراء بر این شد که رسماً شرحی به رئیس قشون نوشته شود که جداً ممانعت نموده که هیچکس از حضرات نظام دخالت و جلوگیری از هیزم و ذغال نکرده باشد.

در این موقع عریضه مفصلهٔ اعضاء و اجزاء ادارهٔ عدلیه بدین مضمون خوانده گردید که: از قرار تلگراف رسمی مرکزی اعتصام الممالک از ریاست عدلیهٔ فارس منفصل و به موجب تلگراف شیخ الملک عدلیه بدیشان برگزار شده. با وجود این مسئله، اعتصام الممالک ایداً و قعی به تلگرافات نگذارده و دخالت در امر عدلیه می نماید. لهذا اعضاء عدلیه اخطاراً به انجمن ایالتی عرضه می دارند که: اولاً مادامی که این شخص دخالت بی قانونی در امر عدلیه نماید، دیگر در عدلیه حاضر نخواهیم گردید و خود را هم مستعفی نخواهیم دانست و عاجلاً دفع او را از اقدامات لازمهٔ انجمن ایالتی خواهیم و ثانیاً رسیدگی به جمع و خرج ادارهٔ عدلیه فرمائید که مشخص شود در این چند ماههٔ ریاست ایشان چه مبلغی عاید شده و به چه مصرفی خرج شده است؟

پس از شور و غور در مدلول مشروحه و مذاکرات لازمه، آراء و کلاء بر این شد که: سواد تلگراف شیخ الملک و سواد مشروحهٔ اعضاء عدلیه را رسماً از طرف انجمن ایالتی به حضور ایالت جلیله ارسال و چگونگی را نوشته که اقدامات لازمه در آسایش اعضاء عدلیه فرموده، که تکلیف قانونی اعضاء معین و مشخص شده باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان حاج علی آقا و حاج سید محمدعلی و آقا سید جعفر و حاج کمپانی و حاج میرزا احمد حاضر نبودند و در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ سه شنبه نوزدهم رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح گردید. خلاصهٔ مذاکرات جلسهٔ گذشته قرائت شد. ابتداء عموم اعضاء و رؤساء محاکم عدلیه حاضر شده. لایحه‌ای پیشنهاد انجمن ایالتی بدین مضمون نموده که: در جلسهٔ گذشته شرحی معروض داشته تا کنون تکلیفی معین نفرموده‌اید. حال تصفیة چند مسئله را از انجمن ایالتی خواهیم:

اول: در خصوص قبوضاتی که اعتصام الممالک از اعضاء گرفته و برات در مقابل داده. در صورتی که وجه گرفته نشده. قبوضات نزد محاسب عدلیه مقرر فرمائید ضبط باشد.

ثانیاً: در مبحث جمع و خرج عدلیه مقرر فرمائید که نوشته باشند.
ثالثاً: در این مسئله ائانه عدلیه که به منزل شخصی خود برده اعتصام الممالک، مقرر فرمائید عاجلاً جمع نموده باشند.

رابعاً: معرفی رئیس عدلیه که تکلیف اعضاء عدلیه معین و مشخص شده باشد.
آقای رئیس از نماینده ایالت استیضاح فرمودند که: در مبحث اعضاء عدلیه و صورت تلگراف شیخ الملک که در جلسه گذشته انجمن ایالتی اقدامات لازمه و جواب اقناعی از ایالت جلیله خواستگار گردید. تا کنون چه اقدامی شده است؟

نماینده ایالت اظهار داشتند که: در خصوص اعتصام الممالک ایالت جلیله فرمودند که: بر حسب تلگرافات مرکزی محکوم به انفصال از ریاست است و موقتاً فرصت الدوله را به عنوان ریاست و میرزا عبدالرحیم خان را هم به سمت معاونی رسمی مقرر فرمودند که عدلیه را اداره نموده تا آنکه رئیس رسمی عدلیه معرفی شده باشد.

آقای حاج شیخ یوسف اظهار نمودند: در حالی که از مرکز معاون رسمی مقرر فرموده‌اند که عدلیه را اداره نماید. تکلیف معاون رئیس عدلیه است که به وظیفه خود عمل نماید و مسئولیت را هم به عهده خود قرار دهد. قانوناً فرصت الدوله نمی‌تواند به ریاست موقتی انتخاب شود. عموم و کلاء محترم تصدیق فرمودند. پس از مذاکرات بسیار، آراء بر این شد که این مسئله را رسماً به ایالت جلیله اخطار نموده که تکلیف اعضاء عدلیه را معین فرموده باشند.

پس از آن در خصوص جمع و خرج عدلیه آراء بر این شد که: از معاون ریاست عدلیه معجلاً خواسته شود. و در مسئله ائانه، پس از مذاکرات لازمه آراء بر این شد: به پیشکار مالیه نوشته شود که اقدامات لازمه در جمع‌آوری ائانه نموده باشند. سپس در باب قبوضات که از اعضاء عدلیه گرفته شده بود. حضوراً از محاسب عدلیه خواسته شد که توقیف باشد تا آنکه پس از رسیدگی به جمع و خرج عدلیه تکلیف معلوم و مشخص شود.

در آن وقت چندین مشروحه از اداره مالیه قرائت شد. یکی در خصوص تعمیرات پستخانه که حسب الفرموده اعضاء تجدید نظر نموده شد و سه نفر از معماران را حاضر ساخته که رفته رسیدگی نموده باشند و مبلغ دویست و ده تومان بر حسب اجازه وزارت مالیه پرداخته شد که تعمیر نموده باشند.

دیگری در خصوص ائانه ادارات دولتی نظر به اینکه برای این شغل یک نفر رئیس لازم است که رسیدگی نموده از حیث و میل محفوظ ماند. راپورتی به حضور ایالت داده شده. چنانچه تصویب فرمایند. (۵۷) ناظم دیوان که سابقاً هم رئیس می‌بوده به ریاست ملزومات برقرار که حفظ ائانه ادارات شده باشد. تا کنون جوابی نرسیده که تکلیف معلوم شود.

دیگری در مسئله مؤدبان موضوعه و اشخاصی که تمسک مالیاتی به اداره سپرده‌اند. از قرار معلوم افواهاً مشتهر است که اداره مالیه اجحاف و تعدی نموده و بر خلاف قانون و دستورالعمل مرکزی رفتار و معامله نموده. متمنی است مقرر شود اشخاصی که در این گفتگو شرکت دارند، حاضر شده. حقیر هم در محضر

وکلاء حاضر می‌شوم تا آنکه حقیقت منکشف شده باشد.

پس از شور و دقت در مفاد نوشته‌جات، آراء بر این شد که: در خصوص تعیین رئیس ملزومات از طرف انجمن هم شرحی در این باب به ایالت جلیله نوشته شود که بیش از این غفلت و مسامحه نشده باشد. و در مبحث مؤدیان موضوعه آراء بر این شد که شرحی به عموم ملاک نوشته شود که در جلسه پنج‌شنبه به جهت تحقیق و رسیدگی به این مطلب حاضر شده باشند و همچنین رسماً به آقای پیشکار مالیه هم اخطار شود که در جلسه آتیه تشریف آورده باشند.

در این وقت نماینده ایالت در جواب اخطار انجمن ایالتی اظهار داشتند که: ایالت جلیله می‌فرماید که اخطار انجمن محترم مطابق قانون است و می‌باید که اعضاء عدلیه در همین امروزه رسماً در عدلیه رفته مشغول امورات راجعه به خود باشند و فرصت‌الدوله هم به عنوان نمایندگی ایالت است که در عدلیه می‌باید حضور داشته باشد و مسئول صحت کارهای عدلیه فقط میرزا عبدالرحیم خان معاون است.

عموم و کلاء تصدیق نموده و همگی اعضاء و رؤساء محاکم و اجزاء عدلیه نهایت اظهار تشکر و امتنان را از اقدامات اعضاء انجمن نموده. پس از اجازه مرخصی به مرکز اداره عدلیه شتافتند.

سپس عریضه حضرات قصاب‌ها قرائت شد. مشعر بر اینکه: در خصوص روده که از عایدات دولتی است. مستدعی چنانیم که مقرر شود عین روده گوسفند دریافت شده باشد که دیگر مبلغ یک قران نداده باشیم. پس از آن صورت اعلانی که از طرف دولت به جهت استحضار عموم اهالی مملکت طبع و نشر شده بود قرائت گردید. مشعر بر اینکه: قیمت روده را از قرار عددی یک قران می‌بایست طایفه قصاب پرداخته باشند. پس از مذاکرات لازمه و شور و غور در مفاد و مدلول اعلان و عریضه گفته شد که: ابدأ این مسئله رجوعی به انجمن ایالتی نداشته و ندارد. مجلس مقدس شورا علی شید الله ارکانه مکلف است که وضع قانون مملکتی نموده باشد و حکام ایالات و ولایات موظفند که اجرا نموده باشند. به حضور ایالت جلیله باید رجوع نموده و کسب تکلیف نمائید.

پس از آن عریضه آقا شیخ جعفر کرمانی مشعر بر شرارت و هرزگی طایفه عرب که املاکات ایشان را در کرمان آمده و غارت نموده بودند. قرائت گردید. رجوع به ایالت جلیله شد که رسیدگی نموده و احقاق حق ایشان را فرموده باشند.

سپس دو عریضه قرائت. پس از شور و غور در آن دو عریضه، به صاحبانش رد گردید که اینگونه عریضه مطلقاً رجوعی به انجمن ایالتی نداشته و ندارد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم حاج سید محمدعلی و آقا سید جعفر و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه بیست و یکم رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً در حضور هشت نفر از اعضاء مفتوح شد. صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت گردید. ابتداءً جماعتی از حضرات ملاک به جهت رفع گفتگوی خود با پیشکار

مالیه حاضر شده بودند. سپس مشروحاً پیشکار مالیه قرائت شد که: بر حسب احضار انجمن عازم بود که حاضر شود به موجب مشروحاً نماینده ایالت جلیله امروزه را ایالت به ملاحظاتی صلاح در این گونه مذاکرات با آقایان ملاًک ندیده‌اند. با این حال اگر انجمن ایالتی مصلحت داند. مستدعی است بفرمایند تا حاضر شوم. مشروحاً نماینده ایالت جلیله را هم که لفاً ارسال داشته بودند قرائت شد. مشعر بر همین بود که: حسب الامر ایالت جلیله که قرار بود در انجمن ایالتی با حضور ملاًک منعقد شده باشد. عجالاً موقوف باشد تا بعد اطلاع ثانوی داده شود.

حضوراً هم آقای رئیس از نماینده ایالت استیضاح فرمودند که علت چه بوده؟ در جواب اظهار داشتند که: فقط ایالت جلیله به ملاحظاتی فرمودند که به حضرات ملاًک و پیشکار مالیه اخطار شود که در این جلسه مسئله اظهاریه آقای پیشکار مالیه مسکوت عنه بوده باشد. عموم و کلاً محترم هم این مسئله را تصویب فرمودند. آراء بر این گردید که مجدداً عدم لزوم حضور پیشکار مالیه را انجمن ایالتی اعلان بدیشان کرده باشد.

پس از آن در مسئله وقت خواستن و کلاً از ایالت جلیله که هیئت انجمن محترم تشریف برده باشند و از چگونگی انقلابات و سوء انقلابات و اتفاقات، کاملاً ایالت را مسبوق و مستحضر نموده باشند. مذاکره گردید. نماینده ایالت جلیله اظهار داشت که: دو ساعت به غروب مانده وقت را معین فرموده و منتظر ورود اعضاء انجمن ایالتی می‌باشند. آراء عموماً بر این شد که در موقع معین تشریف برده باشند.

پس از آن آقای حاج شیخ یوسف نطق مفصلی فرموده مشعر بر اینکه: اغتشاشات و انقلابات به حدی است که چنانچه چندی بدین منوال بوده باشد. اهالی فارس به کلی از جان و مال و هستی ساقط خواهند شد. و بدبختانه با این قوای موجودی نظامی، قوه مجریه ابداً به وظیفه خود رفتار نکرده و به علاوه ادارات هم به منتهی درجه خراب و بی‌ترتیب و ابداً به وظایف خود رفتار نمی‌نمایند. همچنین به واسطه این وقایع ناگوار عموم مردم به کلی از اساس مشروطیت متنفر و منزجر گشته و دچار صدمات فوق‌العاده می‌باشند.

عموم و کلاً تصدیق فرمودند. آراء بر این شد که در موقع شرفیابی حضور ایالت، تمام تفصیلات بی‌پرده و بدون ملاحظه گفته و جداً اصلاح آنان را خواسته باشند.

پس از آن دو عریضه قرائت شد. یکی از مؤتمن‌الوزاره، شکایت از بهجت‌الملک که یکی از اعضاء ایالت است نموده که بدون جهت قانونی حقیر را محکوم نموده است.

و دیگری از حضرات پيلهورها که مبالغ کلی مال و تنخواه دعاگویان را قریب آب باریک به سرقت برده‌اند.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که به توسط نماینده ایالت رجوع به ایالت جلیله شده که احقاق حق متظلمین بیچاره شده باشد. پس از آن مشروحاً آقای رئیس قشون قرائت شد. مشعر بر اینکه: صورت یک دست لباس (۵۸) حضرات سربازها را لفاً تقدیم داشت. پس از ملاحظه، هرگاه حک و اصلاحی دارد بفرمائید و چنانچه همان صورت تصویب و امضاء فرمایند که مباشرین مشغول تهیه گردند.

پس از شور و غور در مفاد مشروحه و مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که در جلسات آتیه دقت کامله و

تحقیقات لازمه نموده، پس از تعیین و تشخیص صحیح صورت را امضاء نموده و فرستاده باشند. مجدداً عریضه مؤیدالملک قرائت شد. شرح مفصلی از خرابی املاکات و چپاول رعایای خود عرض کرده بود و مستدعی مفتش فرستادن شده بود که آنچه را مفتش مشاهده نماید راپورت به انجمن و اداره ایالتی و اداره مالیه داده باشد.

پس از مذاکرات لازمه گفته شد که: در طی عرایضات ملاک البته رسیدگی به عرایض ایشان هم خواهد شد. عجالتاً موقوف است به شروع در مذاکرات عرایضات و تظلمات به عموم آقایان ملاک که تکلیف معین و نتیجه معلوم شده باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقا سید جعفر و حاج علی آقا حاضر نبودند و در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ شنبه بیست و سوم شهر رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً در حضور هشت نفر از وکلاء مفتوح شد. صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت گردید. ابتداء مشروحه رئیس امنیه قرائت. مشعر بر اینکه: سوار و پیاده که از قدیم مشغول حفظ طرق و شوارع بوده‌اند. چون از قدیم وضع دیگر داشته و حالیه به طرز جدید را دارد، نمی‌تواند حقوق آنها را مطابق سوارهای امنیه داده و به مطابق حقوق قدیم با آنها نمی‌توان رفتار نمود. متمنی است که انجمن ایالتی حقوقی برای آنها برآورد نموده و رسماً صورت را امضاء فرمایند که به طهران ارسال تا حقوق قطعی سوار و پیاده به طور تعدیل معین شده باشد.

شروع به مذاکرات و غور در مفاد مشروحه گردید. جمعی را عقیده بر این بود که: در صورتی که ابدأ از اداره امنیه فایده مشاهده نشده و جلوگیری از اشرار و سارقین نگردیده است و انجمن تصویب کرده باشد! برخی دیگر عقیده بر این داشتند که: سوار و مستحفظین امنیه در صورتی می‌توانند جلوگیری نموده و مسئول تمام طرق و شوارع بوده باشند که قوه مجریه و ایالت امنیت عمومی در مملکت ایجاد کرده باشد و اشرار و مفسدین را قلع و قمع کرده، صفحه مملکت را از لوٹ وجود اشرار و سارقین پاک و تصفیه نموده باشد.

بعضی دیگر را عقیده بر این بود که: فارس یک منظره دهشتناکی را جلوه نموده است و یک پارچه آتش سوزانی شعله‌ور گردیده است و بدبختانه هیچ اقدامی در جلوگیری این وقایعات مولمه از اداره مجریه به عرصه بروز و ظهور مطلقاً نرسیده است.

آخر الامر آراء بر این شد که در جواب اداره امنیه نوشته شود: لازم است که در این خصوص مطالب خود را مفصلاً مشروحاً به انجمن ایالتی پیشنهاد نموده و جداً چگونگی اداره و مسئولیت اعضا را هم کاملاً نگاشته تا آنکه پس از اطلاع کامل اقدام در این مبحث انجمن ایالتی نموده باشد.

در این وقت آقایان محترم، آقای پیشکار مالیه و آقای رئیس نظمیه و آقای رئیس بلدیه به جهت تسویه و تصفیه گفتگوی طایفه قصاب‌ها و تعیین مبلغ یک قران بابت قیمت روده گوسفند، رسماً در انجمن حاضر

شدند. از طرف آقای رئیس مقرر گردید تا حضار چند نفری از ریش سفیدان آنان که به جهت قطع گفتگوی این مسئله حاضر شده باشند. بدو آقای رئیس مالیه شرح مفصلی مشعر بر عدم پیشرفت اداره مالیه در وصول مالیات و فشار کلیه ارباب حقوق دولتی و رؤساء ادارات مملکتی در وصول مقرری خودشان و عدم اعتناء بعضی از ادارات مملکتی به قوانین موضوعه مرکزی و غیره اظهار فرمودند.

گفته شد که: وظیفه اداره مالیه است که چگونگی را به وزارت متبوعه خود اخطار و اعلام نماید. در جواب اظهار داشتند که: بدیهی است آنچه را مقدور و میسر بوده، اداره مالیه به تکلیف خود رفتار نموده است.

پس از آن مشروحه حاج عزالملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: ناظم‌الوزاره به جهت رسیدگی به زراعت حقیر از شهر حرکت کرده. قریب بلوک بیضا طایفه از درمه و چوگانی ریخته تمام ائانه و اسباب آنها را بالغ به چهار هزار تومان تنخواه به سرقت برده، یک نفر از سوارهایش مقتول و چندین رأس اسب گلوله خورده تلف می‌شود. این است چگونگی اغتشاش و انقلاب آن هم اوضاع املاکات و زراعات مسلوب‌المنفعه، ترتیب در سختی اخذ مالیات هم معلوم. با این حال تکلیف حقیر چیست؟ و اقدامات اعضاء انجمن محترم ایالتی به چه طریق است؟

عموم و کلاء تمام مفاد مشروحه را تصدیق فرمودند. آراء بر این شد که در جلسه آتیه موضوع مذاکرات مشروحه مزبوره بوده که تکلیف مشخص بوده باشد.

پس از آن جماعت کثیری از صنف بزاز و غیره در انجمن حاضر شده، از چگونگی امورات شهر و اقدامات آقای امیرزاده فرزند ارجمند ایالت جلیله متظلم بودند که بدون جهت قانونی چندین نفر از اشخاص آبرومند را محکوم به حبس نموده، در صورتی که در عدلیه بنمایند، آن وقت همه نحو به جهت محکومیت حاضر خواهیم بود. لیکن بدون محاکمه در عدلیه به چه عنوان قانونی اشخاص آبروند را محکوم به حبس می‌نمایند.

در این موقع هیجان عظیم عمومی در تزیاید و صداهای غیر طبیعی خواطر و کلاء محترم را منجر، هیجان فوق‌العاده متظلمین باعث عدم انتظام انجمن و سبب اختلاط حواس و کلاء محترم واقع گردید. محضر اعضاء محترم و جلسه انجمن منظره خیلی دهشتناک مهیبی را تشکیل داده بوده، مذاکرات لازمه و استیضاحات کامله آقای رئیس از بعضی رؤساء آنان در مبحث تظلمات و عرایضات متظلمین فرمودند. آخر الأمر آراء عموماً بر این شد که: نماینده ایالت معجلاً به حضور ایالت کبری رفته، تفصیل را عرض نموده که تکلیف متظلمین را موافق قانون مملکتی معین فرمایند.

در این موقع انجمن ایالتی از رسمیت خارج. آقایان محترم آقا سید جعفر و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

(۵۹) به تاریخ سه‌شنبه بیست و نهم شهر رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً در حضور هشت نفر از اعضاء مفتوح؛ ابتداءً جماعت کثیری از اصناف شیراز در انجمن ایالتی متحصن شده، به وسیله لایحه‌ای عرایض خود را پیشنهاد انجمن نموده. قرائت گردید. مشعر بر اینکه: اولاً قوه مجری با آن استعداد نظامی که معین و موجود می‌باشد. مطلقاً به وظیفه خود عمل نکرده و به واسطه تکاهل و تسامح ایالت جلیله در قلع و قمع اشرار و ایجاد امنیت در طرق و شوارع، بالمره اطمینان ملت مقطوع شده. به هر وسیله که اعضاء انجمن ایالتی صلاح دانسته باشند. مستدعی چنانیم که معجلاً شروع نموده و اقدامات لازمه را فرموده باشند.

پس از آن عموم اعیان و اشراف و ملاک فارس رسماً در انجمن ایالتی حاضر شده و در خصوص خرابی املاکات و نهب و چپاول زراعات و انسداده کلیه راهها و هرج و مرج بودن تمام صفحه مملکت فارس را، با یک حالت رقت‌انگیزی و با نهایت سوز و گداز و محنت‌زدگی اظهار تظلم نمودند.

پس از آن دو مرقومه از حضرتین حجتین آیتین آقای آقا میرزا ابراهیم و آقای آقا شیخ جعفر محلاتی قرائت گردید. مشعر بر تصدیق صحت عرایضات ملت فارس و تمنای اقدامات لازمه انجمن ایالتی و نصایح و موعظه بسیاری به متظلمین که در کمال مظلومیت و معقولیت می‌بایست عرایضات خود را به مرکز و به مبادی عالییه نموده و کسب تکلیف نموده باشند و در این موقع قسمی نشود که بیشتر موجب هرج و مرج و نهایت افتادن به دست اجانب بوده باشد.

پس از آن لایحه مفصله‌ای به امضاء عموم ملاک و تجار و کسبه فارس قرائت گردید:

ماده (۱): شدیداً ملت فارس امنیت و انتظام مملکت فارس را عاجلاً از حکومت خواستگار است.

ماده (۲): بر حسب قانون مقدس اساسی، کلیه مرجع تظلمات رسمی ایرانیان محکمه عدلیه است. لهذا غیر از عدلیه رسمی مملکتی هیچ یک از ادارات حق محاکمات نداشته و ندارند و جلوگیری و اصلاح این ماده را معجلاً از انجمن ایالتی متمنی و خواستگاریم.

ماده (۳): چون حفظ حقوق عامه ملت می‌بایست در عدلیه شده باشد. لهذا لازم است که اعضاء و اجزاء متدین عالم مهذب عاقل در عدلیه معرفی شده باشند. لهذا اصلاح عدلیه را ملت استدعاء می‌نماید.

پس از مذاکرات لازمه، آراء عموماً بر این شد که: به توسط نماینده ایالت، لایحه مزبوره به حضور ایالت ارسال و رسماً اقدامات لازمه و توضیحات کافیه در این مواد خواسته شد.

در این وقت آقای بشارت السلطان رئیس تلگرافخانه بر حسب احضار رسمی و کلاء حاضر شده، در خصوص راپورت‌های دولتی که به مرکز داده می‌شود. اظهار شد که: می‌بایست بدون ملاحظه از احدی حقیقتاً اطلاع داده، همچنین تلگرافات ملت که با کمال رعایت قانون و عدم خوف و ملاحظه مخابره شده باشد. خیلی در این مطالب سفارشات اکیده شد و ایشان هم متعهد شدند که رفتار نموده باشند.

پس از آن نماینده ایالت معاودت کرده اظهار نمود که ایالت جلیله می‌فرماید که: جواب عرایضات ملت را لازم است که بدو آقای رئیس انجمن را ملاقات نموده، سپس گفته باشم. کنون منتظر ورود آقای رئیس می‌باشم. آقای رئیس به اتفاق حاج شیخ یوسف تشریف بردند و انجمن از رسمیت خارج گردید. عموم و کلاء

محترم در این جلسه حاضر بودند.

به تاریخ پنجشنبه بیست و هشتم رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً در حضور هشت نفر از اعضاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. سپس شرحی مشعر بر اقدامات انجمن و همه گونه مساعدت و تقویت اعضاء در مقاصد حقّه ملت، در جواب مرقومه آقای آقا شیخ جعفر نوشته شده بود. قرائت و به اکثریت آراء تصویب و ارسال گردید.

مُجَدِّداً عموم متحصّنین در انجمن حاضر شده. مُجَدِّداً به وسیله لایحه‌ای عرایضات خود را عرض نموده قرائت گردید. حسب الأمر آقای رئیس قرائت شد. مشعر بر اینکه: بعد از اینکه با کمال امیدواری به انجمن ایالتی پناهنده شدیم. عرایضات حقّه ثلاثه خود را به توسط انجمن به ایالت کبری عرض نموده. بدیختانه در این مدت جواب عرایض ماها نرسیده. ادارات محاکمات خلاف قانونی را که وعده انفصال دادند تا به حال اثری به ظهور نرسیده. اغتشاش و انقلاب و هرج و مرج ملت فارس را به هلاکت ابدی دچار ساخته، صریحاً عرض می‌نمائیم که: اگر جواب مسکت قانونی داده نشود. ناچاراً تمام دکاکین‌ها را بسته و تعطیل عمومی نموده به تکالیف [...] خود رفتار می‌نمائیم.

پس از قرائت لایحه گفته شد که: انجمن ایالتی به تکالیف خود رفتار نموده و تلگراف به مرکز مخابره و حضور و کلاء فخام و وزراء عظام را در تلگرافخانه اعلام نموده که انجمن ایالتی کلیه مطالب و وقایع مملکتی را عرض و جدّاً اصلاح کار و انتظام مملکت را خواسته باشد و در خصوص ادارات غیر قانونی چنانچه مرقومه ایالت در این باب صادر نشد. انجمن ایالتی اعلان عمومی در این خصوص نوشته و انتشار خواهد داد. سپس نماینده ایالتی اظهار داشتند که: ایالت جلیله ادارات را تعطیل و خودشان هم امورات را معوق و بلا اجرا گذارده‌اند و از طهران کسب تکلیف نموده‌اند.

آقای رئیس فرمودند که: این تعطیل را انجمن ایالتی نخواهد پذیرفت و از ایالت جلیله، ملت فارس و انجمن ایالتی جدّاً اقدامات لازمه و فعالیت تامه را می‌خواهد و مادامی که استعفاء ایشان از مرکز قبول نکرده‌اند. انجمن ایالتی و عموم افراد ملت اموراتی را که راجع به فرمانفرما است قانوناً خواهان است.

پس از آن عریضه شخص مستأجر کاروانسرائی قرائت. مشعر بر اینکه: بعضی از سوارهای دولتی در کاروانسرائی که اجاره کرده‌ام مسکن نموده اذیت می‌نمایند.

آراء بر این شد که نوشته شود به اداره امنیه که: در آسودگی متظلم اقدامات لازمه را بنماید.

پس از آن عریضه زندانیان و مقصرین دولتی قرائت شد که: به ما بیچارگان دو سه یوم است که آذوقه و جیره مقرری نداده‌اند. از شدت گرسنگی مشرف به موت و هلاک هستیم. تکلیف معاش ماها را انجمن ایالتی معین فرماید.

آراء بر این شد که دو نفر نماینده از انجمن در محبس رفته، صورت اسامی و چگونگی تقصیرات و مدت حبس و تحقیقات لازمه از آنها نموده و به انجمن راپورت داده تا آنکه و کلاء به تکلیف قانونی خود عمل نمایند.

سپس دو سه عریضه قرائت شد. بعد از شور در آن گفته شد که: مدلول عرایض و رسیدگی به آنها از وظایف قانونی انجمن ایالتی خارج و باید به اداره عدلیه رجوع نمایند. در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج سید ابراهیم در این جلسه حاضر نبودند.

(۶۰) به تاریخ شنبه سلخ شهر رجب المرجب سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً در حضور نه نفر از و کلاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه [قبل] قرائت شد. ابتداء عموم اعیان و طبقات اصناف به جهت استماع تلگرافاتی که در یوم جمعه بیست و نهم، انجمن ایالتی و عموم رؤساء ادارات در تلگرافخانه به عنوان حضوری با وزراء عظام و نمایندگان مجلس مقدس شورا ملی مخابره شده بود. رسماً حاضر شده بودند. از طرف آقای رئیس مقرر گردید که: صورت تلگرافات را از تلگرافخانه گرفته که در انجمن به جهت حاضرین قرائت شود.

پس از آن مرقومه حضرت حجت الاسلام آقای آقا میرزا ابراهیم محلاتی قرائت شد. مشعر بر اینکه: از اعضاء انجمن ایالتی متمنی و خواستگار است که مُعْجَلاً اقدامات لازمه در قلع و قمع مواد فساد و رفاهیّت عموم متحصنین و ملت فارس به عمل آورده که إن شاء الله تعالی حوایج حقّه ملت فارس کاملاً برآورده شده باشد.

آقای رئیس فرمودند که: انجمن ایالتی پیوسته به تکالیف قانونی خود رفتار نموده و از وظایف حقّه خود ابداً مسامحه و کوتاهی نکرده و نخواهد کرد و حفظ حقوق حقّه موکلین خود را همواره از اعظم تکالیف خود می‌شمارد.

آراء عموماً بر این شد که در جلسه آتیه جواب مرقومه آقای حجت الاسلام نوشته شود.

در این موقع شروع به قرائت تلگرافات حضوری شد. بدو صورت تلگرافاتی را که انجمن ایالتی مفصلاً مخابره نموده بود قرائت گردید. مشعر بر اینکه: فارس چندین سال است که دچار فشار ایلات و شرارت عشایر می‌بوده. همیشه استدعاء عقلاء مملکت و نمایندگان ملت در خواست یک نفر حاکم فعال مقتدر کافی می‌بوده. تا آنکه پس از انتظاری‌های چندین ماهه، ایلات جلیله وارد شیراز شدند. از بدو ورود ایشان شرارت و وحشیگری ایلات بالمضاعف، هرج و مرج، انقلاب و اغتشاش زیادتر، طرق و شوارع فارس مسدود، عموم اهالی شیراز در تزلزل، جمیع ملت فارس مأیوس، اصناف عموماً در انجمن ایالتی متحصن و به شدت مطالبه امنیّت و اعاده نظم و انتظام مملکت را می‌نمایند. کنون انجمن ایالتی اقدامات لازمه را در اعاده نظم و امنیّت و قلع اشرار ایلات را جدّاً از هیئت وزراء عظام و حافظین حقوق ملت ایران درخواست و مسئلت می‌نماید. عموم رؤساء ادارات هم تصدیق و امضاء نموده بودند.

پس از آن جواب تلگراف کابینه وزراء عظام و هیئت و کلاء فخام قرائت گردید که: مُعْجَلاً مطالب حقّه فارس در مجلس وزراء مطرح مذاکره و همین چند روزه ترتیبات لازمه کاملاً به عمل خواهد آمد. همه قسم انجمن ایالتی مطمئن بوده و باید اطمینان به متحصنین داده که دقیقه‌ای از چگونگی فارس غفلت و مسامحه نشده و علاج فوری به عمل خواهد آمد.

سپس تلگرافی در باب استدعاء و تمنای در فرستادن یک نفر رئیس قانونی عالم متدین به جهت اداره عدلیه فارس قرائت گردید. در جواب وزیر عدلیه اعظم مخابره فرموده بودند که: عنقریب رئیس قانونی عالم انتخاب و به فارس فرستاده خواهد شد. ایضاً صورت تلگرافات خصوصی که آقای رئیس و رؤساء ادارات مخابره نموده بودند قرائت شد. تماماً حاکی بر استدعاء علاج فوری در باب اغتشاشات و انقلابات فارس و جلوگیری از شرارت عشایر و ایلات فارس می‌بود و جواب‌هایی که مخابره شده بود، دایر بر اینکه: عنقریب اقدامات لازمه به عمل خواهد آمد. می‌بود.

پس از صورت تلگرافات را خواندن، عموم حاضرین و متحصنین نهایت اظهار تشکر و امتنان را از اقدامات اعضاء نموده و اظهار داشتند که: در این چند روزه که تکلیف ملت را از مرکز معین می‌نمایند، متوقف و متحصن در انجمن ایالتی بوده و ابداً خارج نخواهیم شد. تا آنکه اقدامات مرکز از صورت لفظ به عالم معنی بیرون آمده باشد. هر چند و کلاء محترم اصرار در خارج شدن آنها نمودند. بر عجز و تضرع و استدعاء آنان افزوده شد. تا آنکه قرار شد که در کمال معقولی و ملائمت و آرامی متوقف بوده. تا آنکه از هیئت وزراء عظام چگونگی معلوم و مشخص شده باشد. در این وقت انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقای آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی و حاج علی آقا و حاج شیخ یوسف و حاج کمپانی در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه سوم شهر شعبان المعظم سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته در حضور هفت نفر از اعضاء رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. بدو شرحی در جواب مرقومه حجت الاسلام آقای آقا سید ابراهیم محلاتی دایر بر اینکه انجمن ایالتی همه گونه مساعدت و همراهی را در مقاصد حقه ملت داشته و دارد. خاصه اوامر مطاعه رؤساء روحانی را که نهایت مراقبت را خواهد داشت. سپس عریضه نایب میرزا نام قرائت شد. دایر بر اینکه: نصیرالملک یکصد و نود تومان وجه به اسم پیشکش پیشکار مالیه و تعارف خودشان از حقیر گرفته‌اند که اضواء حومه را داده باشند. بعد پیشکار مالیه اضواء را به اجاره نداده. کنون مستدعی است که مقرر شود وجه حقیر را مسترد دارند. پس از شور در مفاد عریضه و توضیحات حضوری که از عارض به عمل آمد و ارائه دادن یک طغرا تمسک به مهر ایشان، آراء بر این شد که: بدو شرحی از خودشان استیضاح و سواد عریضه متظلم هم لفاً ارسال شود.

پس از آن لایحه مفصله‌ای از طرف ملت فارس و متحصنین انجمن پیشنهاد و کلاء شده بود. حسب الامر آقای رئیس قرائت شد. مشعر بر اینکه: عامه افراد ملت کمال تشکر و امتنان و مسرت و خوشوقتی را از زحمات نمایندگان انجمن ایالتی دارند. خاصه از تلگرافات حضوری که تمام تفصیلات و کلیه مخاطرات فارس را مخابره فرموده بودند و استرحام می‌نمائیم از آن ذوات مقدسه جداً تنبیه و مجازات رؤساء قشقاتی

و عرب را از اولیای امور بخواهند و مادامی که ملت فارس گرفتار شرارت آنان باشد و اولیاء امور (۶۱) قلع و قمع اشرار و سارقین ایلات را وجه همت و فریضه دست خود ندانسته باشند. ملت فارس به همین منوال دچار هزارها بدبختی و فلاکت خواهد بود.

پس از قرائت لایحه گفته شد که: انجمن ایالتی از این احساسات و قدردانی ملت، کمال خوشنودی را داشته و دارد. و در خصوص رفع اشرار و مفسدین و مجازات متمرّدین هم، تلگرافاً به عرض امانت دولت و ملت رسانیده و کمال اطمینان و امیدواری را دارد که إن شاء الله، عنقریب از توجهات هیئت وزراء و مجلس مقدّس شورا ملی، امورات بر وفق مقصود و کلیه فلاکت و بدبختی این مملکت مرتفع و امنیت و آسایش عمومی اعاده و فراهم آمده باشد.

بعد از آن صورت تلگراف وزارت داخله را بر حسب امر آقای رئیس قرائت گردید. دایر بر اینکه: پس از آنکه مجلس مقدّس شورا ملی و حجج اسلام مقرّر فرمودند که دولت می‌بایست خلع سلاح از مجاهدین و غیره نموده باشد. از طرف دولت اعلان رسمی صادر گردید که: دو روزه هر کس اسلحه خود را به وزارت جنگ تسلیم و قیمت آن را هم دریافت دارد. جمعی تسلیم و مطیع و بعضی عاصی و متمرد. یوم غره ماه در پارک امین‌السلطان سنگربندی و مقاومت نمودند. آنچه تهدید و نصیحت به وسایل مختلفه به آنها شد فایده نکرده سهل است، بر شرارت آنها افزود. دولت هم که مکلف اجراء اوامر صادره رسمی خود بود. به قوای نظامی خود در ظرف سه ساعت تمام آنها را مغلوب و سیصد و پنجاه نفر را گرفتار و در نظمی محکوم به حبس شدند و بحمد الله تعالی امنیت و آسایش عمومی حاصل است.

از مدلول تلگراف موجب خوشوقتی حاضرین شده و همگی به دعای پابنده باد دولت ایران، رطب اللسان شدند.

پس از آن عریضه جماعتی از عارضین خراسان و کرمان و یزد قرائت شد. دایر بر اینکه: تخمیناً معادل یکصد و پنجاه هزار تومان سارقین فارسی، تنخواه دعاگویان را به سرقت بردند. مدت ده ماه می‌باشد که از اوطان خود به جهت به دست آوردن اموال خویش هجرت نموده، هیچ کس به فریاد ما دعاگویان نمی‌رسد و کنون نزدیک است از گرسنگی و فقر تلف شده باشیم. از اعضاء انجمن ایالتی احقاق حق خودمان را استدعاء می‌نمائیم.

از مدلول عریضه خیلی موجب تأسف و کلاء گردید. پس از استیضاح حضوری از عارضین، آراء بر این شد که: شرحی به آقای نصرالدوله نوشته شود. تا اینکه احقاق حق متظلمین را بنمایند. سپس آراء بر این شد که جماعت متظلمین را هم از طرف انجمن ایالتی خدمت ایشان فرستاده باشند.

در این موقع چندین عریضه قرائت شد. پس از غور در آنها گفته شد که: می‌بایست به ادارات قانونی رجوع نموده باشند. دخالت و گفتگوی در آنان از وظایف قانونی انجمن ایالتی خارج است.

پس از آن مشروحه اداره مالیه قرائت گردید. دایر بر اینکه: در مبحث روده و زه، قراری را که انجمن ایالتی با قضابان گذارده، برای اداره مالیه مرقوم فرمائید.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که: در جلسه آتیه موضوع مذاکرات شده و نتیجه را جواباً نوشته باشند.

در این موقع انجمن ختم شد. آقایان آقا سید جعفر و حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم و حاج میرزا احمد حاضر نبودند.

به تاریخ پنجشنبه پنجم شهر شعبان المعظم سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. ابتداءً صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. پس از آن عریضه ابوالقاسم نام مشعر بر اینکه: معادل یک هزار تومان وجه نقد، آجودان حضور به اسم تقدیمی و جریمه از یک نفر بستگان حقیق گرفته. کنون احقاق حق خود را از آن ذوات محترم استدعاء می‌نمایم.

پس از قرائت و استیضاح حضوری و شور و غور در مفاد عریضه. آراء بر این شد که: سواد عریضه متظلم را به حضور ایالت ارسال و کتباً استیضاح شده باشد.

در این موقع بر حسب تمناى آقایان قوام‌الملک و نصرالدوله رئیس قشون، انجمن از علنی بودن خارج و مُبدل به خصوصی و سرّی گردید. پس از دو ساعت مجدداً انجمن رسمی و علنی شده. بعد از آن عموم مُتخصّصین با نهایت آرامی و خوشوقتی و اظهار تشکر و امتنان از زحمات چندین روزه وکلاء نموده و اجازه مرخصی خواستند. پس از تحصیل اجازه مرخصی از اعضاء محترم، همگی با کمال وجد و سرور رفتند.

پس از آن دو صورت تلگراف، یکی از وکلاء فارس که در مجلس مقدّس سمت نمایندگی دارند و دیگری از مجلس مقدّس شوراى ملی قرائت شد. مشعر بر اینکه: از قرار تلگرافات وارده از فارس و شکایت آقای حاج شیخ‌الرئیس، شمس‌الدوله دخترزاده ایشان با وجود عدم رشد و در تحت ولایت ایشان بودن، به عقد لطفعلی نامی درآورده‌اند و بدان عنوان بعضی از ارباب غرض در مقام تضييع حقوق مشروع و اقدامات نامشروع درآمده‌اند. اگرچه فرزند خود را با دستورالعمل‌های لازمه روائه شیراز می‌فرمایند و قبل از وقت هم نظارت تامه به آقای نصرالدوله داده‌اند که در حفظ و صیانت طفل و حقوق موروثه او به نظر دقیق توجه داشته باشند. لیکن لازم است که نهایت مساعدت را انجمن ایالتی در این خصوص نموده و مُعین فرمائید که این عقد را کجا کرده‌اند و عاقد کیست و تفصیل چیست؟ معجلاً اطلاع دهید.

پس از مذاکرات بسیار و گفتگوهای بی‌شمار، آخر الأمر آراء بر این شد که: در جلسه آتیه این مسئله موضوع مذاکرات شده تا آنکه چگونگی معلوم و مشخص شده باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقای حاج سید ابراهیم و آقای حاج میرزا محمدتقی در این جلسه حاضر نبوده و تشریف نداشتند.

(۶۲) به تاریخ شنبه هفتم شعبان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً آقای قوام‌الملک که از طرف وزارت جلیله داخله به سمت تنظیمات مملکت فارس منصوب شده‌اند، رسماً حاضر شده و اظهار داشتند که: به موجب تلگراف دریا بیگی حاکم بنادر، اغتشاشات و انقلابات عظیمی

در صفحات دشتی و دشتستان و تنگستان و مضافات بوشهر واقع شده. آنچه را که مقدور بوده است به مُعیث‌الدوله که مسئول آن حدود است، تلگرافات لازمه شده و از رئیس قشون هم تأکید در فرستادن مأمورین نظامی به بوشهر شده که همین دو روزه خواهد فرستاد. و به مرکز هم اطلاع داده شده. کنون نظریات انجمن ایالتی هم به هر چه باشد اظهار نموده که مجری و معمول شده باشد.

پس از مذاکرات مفصله گفته شد که: تا این اقدامات می‌بایست از مرکز دستورالعمل رسیده که معمول شود، انجمن ایالتی هم کمال مساعدت را خواهد نمود.

در مسئله تلگرافات مجلس مقدّس شورا ملی و نمایندگان فارس در مبحث صبیبه‌زاده حاج شیخ‌الرئیس مذاکرات لازمه شد. تلگرافی هم از وزارت داخله به آقای قوام‌الملک در هیمن موضوع مخابره شده، قرائت شد. آراء بر این گردید که: آنچه را ریاست انجمن ایالتی تحقیق نموده و اقراری را که از صبیبه‌زاده حاج شیخ‌الرئیس شده، عیناً به مرکز مخابره کرده باشد.

سپس تلگرافی از وزارت مالیه در خصوص قانون حقوق متوفیات و چگونگی تعرفه دادن به وراثت قرائت و آراء بر این شد که: به همان قرار معمول و مجری شده باشد.

بعد از آن در خصوص فی الجمله انقلابی که به واسطه حرکات بعضی اشرار در شهر واقع شده بود مذاکرات گردید. آراء بر این شد که نوشته شود به آقای قوام‌الملک جداً اقدامات لازمه را به توسط اداره نظمیه در مجازات مرتکبین به عمل آورده باشند.

پس از آن عریضه اهالی اصطهبانات و تظلم از تعدّیات شدیدة مجلل‌الممالک و بستگان وکیل قرائت شد. گفته شد که: از قرار معلوم وکیل هم فراراً به اصطهبانات به جهت شرارت و هرزگی رفته است. با وجود آنکه انجمن ایالتی را رأی بر توقّف در شیراز و عدم مداخله مشأراً الیه در اصطهبانات بوده است.

پس از مذاکرات و شور در عریضه، آراء بر این شد که نوشته شود به آقای قوام‌الملک که جداً مشأراً الیه را به شیراز حاضر کرده و قدغن شود که بستگان‌شان هم ابداً مداخله در امورات آن محل کرده باشند.

در این وقت چندین عریضه مفصله قرائت شد. بعضی را به عدلیه رجوع نموده که رسیدگی و احقاق حق متظلمین را نموده باشد و برخی را پس از مذاقه در آن، عین عرایض به صاحبانش مسترد که می‌بایست به ادارات رسمی قانونی رجوع شده باشد.

بعد از آن عریضه مُدبّرالسلطنه قرائت شده مشعر بر اینکه: اداره بلدیّه در سنه ماضیه از عین مالیات دولت، مبلغ هشتصد تومان دریافت داشته. کنون اداره مالیه وجه مزبور را متقبّل نمی‌شود. مستدعی است مقرر شود، یا آنکه وجه مزبور را مسترد نموده و یا آنکه حقیّت خود را مدلل کرده باشد.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: سواد عریضه را به اداره بلدیّه ارسال و رسماً توضیح قانونی و جواب مُسکت اقتاعی خواسته که به متظلم گفته شود.

پس از آن مشروحاً آجودان حضور قرائت شد. مشعر بر اینکه: مبلغ یکصد و هفتاد تومان بابت تعمیرات و ابنیه دولتی در نزد حقیر موجود است. رسماً انجمن ایالتی شخصی را معین و مقرر فرماید که قبض رسید [داده]، وجه مزبور را دریافت نماید.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که در جواب نوشته شود: مبلغ مزبور را به انجمن ایالتی ارسال داشته که سپرده شود به یک نفر امین و قبض رسید هم به جهت شما ارسال می‌شود. در این موقع انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و آقا سید جعفر و حاج کمپانی و حاج میرزا احمد و حاج سید ابراهیم و آقا میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه دهم شهر شعبان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی هشت نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً عریضه‌ای به توسط جماعتی از سادات مولی قرائت شد. مشعر بر اینکه: یکصد و پنجاه تومان وجه نقد امیرزاده نجل شاهزاده ظفرالسلطنه جبراً و عدواناً از دعاگویان گرفته. استرداد وجه مزبور را از اعضاء محترم استدعاء داریم.

پس از شور و تحقیق در مفاد عریضه و استیضاح حضوری و مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: عین عریضه به خدمت شاهزاده ظفرالسلطنه حکومت سابقه ارسال و انجمن ایالتی رسماً توضیح این مسئله را خواستگار گردد.

بعد از آن عریضه آقا میرزا مرتضی مدرس، مشعر بر تظلمات بسیاری از میرزا فتحعلی سروستانی قرائت گردید. پس از مذاکره در مدلول عریضه، آراء بر این شد: شرحی به آقای قوام‌الملک از طرف انجمن ایالتی رسماً نوشته شود که جداً مشاراً الیه را به شهر حاضر فرموده باشند.

در این موقع حسب‌الفرموده آقای قوام‌الملک و آراء اعضاء محترم انجمن ایالتی، جلسه علنی به جهت مطالب مهمه، (۶۳) مُبدل به خصوصی و سری گردید. پس از انقضاء مدت یک ساعت و نیم و مجدداً علنی گشته و عریضه لطف‌الله^۱ خان قرائت گردید. مشعر بر اینکه: شمس‌الدوله را آقای امام جمعه به جهت فدوی عقد دایمی فرمودند. مبالغها مخارج نموده و اسامی شهود در قباله موجود. کنون به مرکز جمعی مغرضین اشتباه کاری نموده و معقوده حقیر را هم اغوا کرده‌اند. مستدعی است که تحقیقات لازمه را نموده. چگونگی را به مرکز اخطار و احقاق حق حقیر را فرموده باشید.

شروع به مذاکرات گردید. آقای رئیس فرمودند: آنچه را که شخصاً از خود شمس‌الدوله تحقیق و استنتاج نموده. مسئله عقد را به کلی منکر است. آقای آقا سید جعفر فرمودند: در حضور خود حقیر هم شمس‌الدوله اقرار و اعتراف نمود که در مسئله عقد به هیچ وجه اقرار نکرده و در عوض مهجوره‌ای در حضور امام جمعه ضعیفه را برده و اقرار کرده است. تقریباً به همین مضامین هم آقای قوام‌الملک و آقای نصرالدوله معلومات خود را اظهار فرمودند.

بعضی دیگر از آقایان وکلاء اظهار فرمودند که: امام جمعه مُصر و مُقر در این است که خود شمس‌الدوله حاضر شده و در مجلس عقد اقرار کرده است.

۱. قبلاً «لطفعلی» ذکر شده بود.

مُجدداً بر حسب امر آقای رئیس، صورت تلگرافات نمایندگان فارس و مجلس مقدس شورا ملی قرائت شد. مذاکرات زیادی گردید. آخر الامر آراء بر این شد که: چگونگی را کلاً در جواب تلگرافات مرکزی مخابره کرده باشند.

سپس مشروحه آقای رئیس قشون قرائت گردید. مشعر بر اینکه: در خصوص اموال منهوبه، چون مرتکبین جماعت عرب و بهارلو و غیره می‌باشند. انجمن محترم اصلاح این فقره را از حکومت ایلات خمسه خواسته باشد.

پس از شور و دقت تامه، آراء بر این شد: رسماً از آقای قوام‌الملک اصلاح این کار خواسته شود و کتباً انجمن ایالتی اقدامات لازمه را خواستگار گردد.

در این وقت آقای حاج شیخ یوسف، مسئله روده و زه و معامله‌ای که حضرات قصاب‌ها با تبعه خارجه نموده‌اند، مطرح مذاکره فرمودند. آخر الامر آراء بر این شد که: شرحی به اداره کارگزاری نوشته و توضیحات کتبی خواسته شود.

سپس آقای رئیس موضوع اداره مالیه و اخذ تمسکات و چگونگی معاملات را طرح فرمودند. آراء بر این شد که: صورت جمع و خرج هذه السنه از ایشان خواسته که چگونگی مشخص شده باشد. ایضاً در خصوص ائانه اداره ایالتی مذاکرات لازمه شده. که در این وقتی که ایالت سابقه به طهران می‌روند، تکلیف ائانه و جمع‌آوری آنها چیست؟ بعد از مذاکرات لازمه آراء بر این شد که نوشته شود به اداره مالیه که: در اسرع اوقات اقدامات لازمه را نموده و از چگونگی اقدامات اداره مالیه انجمن ایالتی را مسبوق و مطلع نموده باشند.

در این وقت انجمن ایالتی ختم شد. آقایان آقای حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم و آقا میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه ۱۲ شهر شعبان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. بدو آقای رئیس قشون حاضر شدند. شرحی در خصوص سان قشونی که در سه‌شنبه دهم در حضور آقای اجلال‌الملک، نماینده انجمن ایالتی تهیه شده، در چگونگی آنها و عده متوفقیین در شیراز و مأمورین ولایات و غیره اظهار نموده و اعضاء محترم هم توضیحاتی از آقای اجلال‌الملک در این موضوع نمودند.

سپس مشروحه آقای قوام‌الملک در مسئله یکصد و پنجاه تومانی که امیرزاده از متظلمین گرفته بود، قرائت شد. مشعر بر اینکه: مبلغ یکصد تومان از حکومت سابقه گرفته و به توسط ریاست نظمی به جهت متظلمین فرستادم. با این حال چندین بنه و قاطر از مال حکومت سابقه را توقیف نموده‌اند. به توسط ریاست نظمی، آنچه را که به ملایمت و نصیحت از آنها مطالبه شده فایده نکرده. ناچاراً به اداره نظمی نوشته شد که: با پنجاه نفر پلیس و معاون نظمی به جهت استرداد بنه و قاطرها رفته، چنانچه اطاعت نکردند به ریاست

قشون اطلاع داده، آنچه را که قوای نظامی بخواهند فوراً روانه دارند که به قوه قهریه متمرّدین را دستگیر و تنبیه نموده، بئه و قاطرها را به جهت حکومت سابقه گرفته و فرستاده شود. چنانچه مصلحت هم باشد آن هم تکلیف را معین نمائید.

پس از مذاکرات گفته شد که: با این ترتیب البته به تکلیف حکومتی (۶۴) و مسئولیت خود رفتار فرموده‌اند. پس از آن آقای رئیس قشون اظهار داشتند که: متمرّدین همین قدر مشاهده قوای نظامی را نموده و مستحضر شدند. اطاعت نموده و مسترد نمودند. دیگر محتاج به بعضی اقدامات نشدیم.

در خصوص اخذ و جمع‌آوری اسلحه دولتی، شرحی آقای رئیس قشون اظهار داشتند که: تلگرافاً مقرر شده است اقدامات مفیده نموده باشیم. کنون اکثری اطاعت نکرده و به مسامحه می‌گذرانند، تکلیف چیست؟ گفته شد که: بر حسب دستورالعمل مرکزی می‌بایست با کمال جدیت مشغول شده و از احدی هم عذر و طفره را قبول نکرده باشید.

پس از آن آقای قوام‌الملک رسماً حاضر شده، شرح مفصّلی از شرارت و هرزگی ایلات، خصوصاً قشقائیان اظهار فرمودند که: ایلات نهایت شرارت در سرقت اموال و قتل نفوس و هرزگی را نموده و می‌نماید. از مرکز هم کسب تکلیف شده. ابداً جواب مساعد و تعیین تکلیف نشده است و روزی نیست که از نقاط متعدّد اخبار سرقت و قتل و شرارت و غارتگری قشقائیان نرسیده باشد. تکلیف چیست؟

پس از مذاکره، بسیاری آراء بر این شد که: تلگرافی به آقای سردار عشایر از طرف انجمن ایالتی مخابره شود که: با وصف این گونه حکایت قشقائیان، لازم است که معجلاً اقدامات لازمه را نموده و یک نفر وکیل به جهت قطع و فصل امورات قشقائی در شیراز معرفی نمائید، که پس از این تکلیف هر کس معین شود. پس از آن چندین عریضه قرائت شد. هر یک به ادارات رسمی رجوع شده که تصفیه نموده باشند. مجدداً نایب میرزا در خصوص وجهی که نصیرالملک به عنوان رشوه گرفته بود. متظلم شده. گفته شد که: تا کنون جواب مشروحه انجمن ایالتی را هم رسماً نداده است. آراء بر این شد که به آقای قوام‌الملک نوشته شود که: اقدامات لازمه را نموده باشد.

پس از آن مشروحه عدلیه قرائت و صورت جمع و خرج عدلیه را فرستاده بودند که رسیدگی شده باشد. پس از مذاکرات مفصّله، آراء بر این شد که: در جلسه آتیه موضوع مذاکرات، صورت جمع و خرج عدلیه بوده باشد که پس از آن ترتیبات صحیح قانونی داده شود.

بعد از آن صورت تلگرافات وزارت عدلیه اعظم قرائت شد. مشعر بر اینکه: جناب شیخ‌الملک را به ریاست عدلیه فارس منتخب و از اصفهان به شیراز عزیمت خواهند نمود.

پس از آن آقای رئیس امنیه که در جلسه گذشته به جهت توضیحاتی خواسته شده بود، حاضر شده و شروع در مذاکرات شد. پس از سؤال و جواب بسیار، به ایشان گفته شد: اداره امنیه مبلغ بسیاری وجه به جهت حفظ طرق و شوارع از دولت گرفته که امنیت تامه داده باشد و حال آنکه امنیت را مطلقاً دایر نکرده. کنون جمعی حاضر شده‌اند همان مبلغ را از دولت گرفته و متقبّل می‌شوند که حفظ جان و مال عابرین و مسافرین را نموده باشند. با این ترتیب، یا اینکه ریاست امنیه متقبّل شده باشد و یا اینکه استعفاء داده که

به همان اشخاص برگزار شده باشد. جواباً اظهار نمودند که: در صورتی متعهد می‌شویم که از طرف اولیای امور تصویب و مساعدت تامه نمایند و در موقع احتیاج، همه قسم سوار و سرباز داده شود که به تقویت آنها به وظیفه خود عمل نموده باشیم. در این وقت انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقا سید جعفر و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه ۱۴ شعبان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در حین افتتاح رسمی هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. ابتداءً مشروحاً اداره کارگزاری در خصوص روده و زه و معامله‌ای که حضرات قصاب‌ها با تبعه خارج نموده‌اند قرائت شد. مشعر بر اینکه: به هیچ وجه صورت چنین قرارداد و معامله‌ای به کارگزاری نیامده و اداره کارگزاری را اطلاعی نمی‌باشد.

پس از آن عریضه جماعت تجار تبریزی قرائت شد. مشعر بر اینکه: معامله با حضرات قصاب‌ها نموده و مبلغی وجه نقد داده که روده و زه را بر حسب شرایط مقررّه پرداخته باشند. کنون روده و زه را به دولت علیه تسلیم می‌نمایند و روده و زه به دعاگویان عاید نمی‌شود. مستدعی چنانیم که مقرر شود یا آنکه عین روده و زه را داده یا آنکه وجهی که گرفته‌اند پس داده باشند.

مذاکرات زیادی شد. صورت معامله و مبیعه نامچّه آنها ملاحظه شد و توضیحات مفصّله در این خصوص شد و اقرار نمودند که ابداً شرکت و دخالتی در امر روده با حضرات تبعه خارج نداشته و نداریم. آراء بر این شد به آقای قوام‌الملک نوشته شود که: در استرداد وجه آنها عاجلاً اقدامات لازمه را فرموده باشند و نتیجه را به جهت استحضار انجمن ایالتی اطلاع داده باشند.

پس از آن مشروحاً آقای (۶۵) قوام‌الملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: حکم احضار ناصر دیوان و وکیل را نوشته، به توسط مأمور فرستاده شد.

سپس مشروحاً مدیرالسلطنه در خصوص بودجه سنه ماضیه قرائت شد که: به هیچ وجه حقیر مسئول در این امر نبوده، امورات راجع به آقای مجیرالملک بوده است. دخالت حقیر هم دوستانه و غیر رسمی می‌بوده است.

نهایت حیرت و تعجب خواطر و کلاء در این مسئله غیر واقع گردید. گفته شد که: به دفعات عدیده در انجمن ایالتی که حاضر می‌شدند، سمت معاونت رسمی داشته و دخالت تامه در امورات مالیه می‌نمودند. کنون تمسک به این عذرهای غیرقانونی می‌شوند. پس از مذاکرات، آراء بر این شد که به ایشان نوشته شود: این آخرین مکتوبی است که رسماً به شما نوشته می‌شود. این گونه عذرها ابداً مسموع نخواهد بود. می‌باید صورت جمع و خرج را به انجمن ایالتی فرستاده. چنانچه کوتاهی شود، انجمن ایالتی ناچاراً به تکالیف خود رفتار خواهد نمود.

پس از آن عریضه متظلمانه مُلاک قرائت، مشعر بر تعدّیات و خرابی املاکات از حرکات ایالات و چگونگی اخذ مالیات می‌بود.

آراء بر این شد که: در جلسات آتیه این مسئله مطرح مذاکرات شده که نتیجه مطلوبه معلوم شود. پس از آن مشروح‌های در خصوص استیضاحی که بابت روده، انجمن ایالتی نموده بود قرائت شد. مشعر بر اینکه: بر حسب خواهش حضرات قصاب‌ها عجالاً عین روده از آنها گرفته می‌شود. پس از آن مشروحه آقای قوام‌الملک قرائت گردید. مشعر بر اینکه: دو صورت تلگراف از مرکز رسیده. به جهت اطلاع اعضاء انجمن ایالتی ارسال داشت. با این ترتیب مشکل است که بتوان از عهده چنین مسئولیت برآمد.

صورت تلگرافات قرائت شد. مشعر بر اینکه: می‌بایست نهایت مواظبت را در حدود ابوابجمعی خود نموده و انتظامات آن صفحات را دولت به حُسن کفایت و لیاقت شما مترصد و منتظر است. گفته شد که: البته می‌باید در نهایت فعالیت به تکلیف خود رفتار فرموده باشید. پس از آن مشروحه پیشکار مالیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: هر وقت را که انجمن مقرر دارند به جهت مطالب خصوصی که از مرکز رسیده و استحضار و کلاء محترم لازم است که اخبار و اخطار فرموده، که حاضر شده باشم.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: صبح دوشنبه پانزدهم اطلاع داده شود که حاضر در انجمن ایالتی شده باشند.

پس از آن مشروحه امیرخان حاکم لار و سبیه و عریضه شیخ زکریا و رعایای آن صفحات قرائت شد. مشعر بر اینکه: شیخ زکریا نهایت تقویت و مساعدت را در وصول و ایصال مالیات نموده و همه قسم متقبّل نظم و انتظام این حدود گردیده. مستدعی است که در خصوص مجازات و احقاق حق لارستان از حاج علیقلی خان و شکوه نظام بذل جهد فرموده، که با کمال امیدواری مشغول خدمات راجعه به خود بوده باشد. آراء بر این شد که: در جلسات آتیه مطرح مذاکره شده و جواب رسمی از انجمن ایالتی به آنها داده شود. سپس چندین عریضه قرائت شد. از اهالی داراب و غیره، تظلم نموده بودند. آراء بر این شد که رجوع به آقای قوام‌الملک شده باشد.

در این وقت مشروحه آقای پیشکار مالیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: عریضه عمومی اهالی جهرم رسیده. به جهت اطلاع انجمن ایالتی فرستاده شد. پس از قرائت عودت داده باشند. مشعر بر این بود که: اسعدالدوله مبالغی وجه مالیات را گرفته و به اداره مالیه تاکنون نرسانیده و به هیچ وجه از عهده نظم و انتظام محل جهرم نیامده سهل است، نهایت مساعدت را در خرابی و عدم انتظام آن محل نموده. رفع ایشان را از اهالی جهرم استدعاء می‌نمائیم.

پس از آن عریضه جماعتی از وراث حاج احمد قرائت شد. مشعر بر اینکه: با آن ترتیباتی که در خصوص محاکمه حاج احمد مرحوم، خواطر محترم و کلاء مسبوق است. آخر الأمر هر چه عجز و التماس نمودیم که ضامن و کفیل از آن مرحوم گرفته و از حبس مرخص نمائید، که هیئت منصفه تشکیل شده، هر چه حکم

فرمودند تمکین و اطاعت می‌نمائیم. عدلیه قبول نکرده تا آنکه حاج احمد در زیر زنجیر و در محبس ناخوش شده و مرحوم شده. کنون احقاق حق خود را از اعضاء انجمن ایالتی استدعاء می‌نمائیم. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: کتباً از عدلیه توضیح حبس و زنجیر مرحوم حاج احمد خواسته، که پس از آن به تکلیف قانونی رفتار شده باشد. در این موقع انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقای آقا سید جعفر و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان حاضر نبودند.

(۶۶) به تاریخ سه‌شنبه هفدهم شعبان ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ در موقع افتتاح رسمی هفت نفر از وکلاء حاضر بودند. صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً شرحی آقای قوام‌الملک در خصوص اغتشاش و انقلاب نیریز اظهار فرموده، پس از آن صورت عریضه‌جائی که از نیریز حاکم آن محل عرضه داشته و اقداماتی که عجالاً میسر بود از ارسال احکام متعدده و دستورالعمل‌های لازمه، قرائت شده و همچنین در خصوص داراب و شرارتی که از طرف طایفه بهارلو نسبت به حکومت آن محل و اردوی دولتی صادر شده بود و اقدامات لازمه که در جلوگیری اشرار بهارلو شده بود. به جهت اطلاع خواطر و کلاء مفضلاً اظهار و توضیح فرمودند. پس از توضیحات لازمه، خیلی موجب رضایت و امتنان اعضاء از این اقدامات شده، آراء بر این شد که: شرحی هم از طرف انجمن به حکومت لار نوشته شود که نهایت اقتدار و فعالیت را به خرج داده و در موقع لزوم هم نهایت مساعدت خواهد شد.

پس از آن رئیس نظمی شرحی در خصوص تعویق افتادن حقوق اجزاء نظمی شکایت نموده، شرحی را هم از طرف اداره نظمی نوشته بودند قرائت شد. حضوراً آقای قوام‌الملک متقبل شدند که اقدامات مفیده را در این خصوص فرموده باشند.

پس از آن دو مشروحه از آقای قوام‌الملک قرائت شد. یکی در مسئله حضرات جمالان خراسانی و یزدی و غیره که تحقیقات لازمه شد. وکیل و ناصر دیوان احضار به شیراز شده‌اند. همین که آمدند، ترتیب دعوی حضرات متظلمین داده خواهد شد.

و دیگری در خصوص گفتگوی حضرات تبریزی و معامله با قصاب‌ها. رجوع به اداره بلدیه شد که معجلاً تسویه و تصفیه این گفتگو را نموده باشد.

در این موقع صورت تلگرافی را که در جلسه ماضیه رأی داده شده بود که نوشته و مخابره شود. به جهت اطلاع وکلاء محترم قرائت گردید. مشعر بر اینکه: در این چند روزه که اولیای امور مشغول به تعیین و انتخاب فرمانفرما به جهت فارس می‌باشند. انجمن ایالتی وجود یک نفر فرمانفرمای کافی لایق را به جهت فارس تمناً می‌نماید. که با یک پروگرام متقن مشغول به وظایف فرمانفرمایی خود بوده باشد. نه اینکه شخصی مثل حکومت سابقه بوده باشد که غیر از لهو و لعب، به کار مملکت نپرداخته، روز مملکت را بدین تیره و تاری نموده باشد.

آراء بر این شد که به توسط وکلاء فارس به مجلس شورای ملی و کابینه وزراء مخابره شده باشد. پس از آن چندین عریضه قرائت شد. بعضی را به ادارات قانونی رجوع و برخی را رد کرده شد، که می‌بایست بدو خودتان رجوع به مراکز قانونی نموده باشید.

بعد از آن صورت مکتوب جناب مؤیدالاسلام مدیر جریده حبل المتین قرائت شد. مشعر بر اینکه: امروزه از اعظم تکالیف انجمن‌های ایالتی و ولایتی و حجج اسلام است که جداً از مجلس مقدس و کابینه وزراء استدعاء نمایند، که مستشارهای خارجی به جهت کلیه ادارات مرکزی جلب نموده باشند.

آراء بر این شد که در جلسه آتیه مطرح و مذاکره شده، که چگونگی معلوم و نتیجه مطلوبه عاید شود. بعد از آن عریضه تجارتخانه جمشیدیان قرائت شد. مشعر بر اینکه: مبلغ سیصد (/ ششصد) تومان به موجب قبض از اداره عدلیه و مبلغ دویست و سی و پنج تومان از اعتصام‌الممالک رئیس سابق عدلیه طلبکارم. احقاق حق خود را از انجمن ایالتی استدعاء داریم.

آراء بر این شد که در جلسه آتیه در این مسئله مذاکرات لازمه شده، که چگونگی معلوم شود. در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقای حاج سید محمدعلی و حاج سید ابراهیم و حاج میرزا احمد و آقا میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ پنج‌شنبه ۱۹ شعبان ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً صورت تلگراف وزارت داخله قرائت شد. مشعر بر اینکه: در این موقع که انتظام و امنیت فارس حالت دقت و نهایت درجه اهمیت را در مجلس وزراء واقع شده بود. لهذا شاهزاده عین‌الدوله که اول شخص لایق فداکار وطن دوست عاقل است. به حکومت فارس منتخب و عنقریب با دستورالعمل‌های کافی و استعداد لازم حرکت به سمت فارس خواهند فرمود. امید است این شاء الله تعالی عنقریب کلیه امورات مرتب و نواقص مرتفع شده باشد.

از این اخبار تلگرافی موجب مسرت و تشکر اعضاء محترم گردید.

پس از آن اطفال مدرسه شریعت عموماً به اتفاق هیئت رئیسه و معلمین مدرسه حاضر شده. لایحه مفصله‌ای پیشنهاد و کلاء نموده. حسب الامر آقای رئیس قرائت شد. مشعر بر اینکه: امروزه حیات و استقلال مملکت و بقای قومیت بسته به تأسیس معارف و ترویج معارف است. با کمال عجز و انکسار، بذل توجه و جلب خواطر اعضاء محترم را به اداره معارف فارس استدعاء می‌نمائیم.

از مفاد لایحه آنان موجب تمجید و تحسین و کلاء شده و گفته شد که: همه گونه اقدامات لازمه در موقع خود، انجمن ایالتی خواهد نمود و یکی از اعظم وظایف خویش ترویج معارف را می‌داند.

(۶۷) پس از آن جماعتی از اهالی لارستان تظلم از انقلابات و اغتشاشات فوق‌العاده آن صفحات نموده. آراء بر این شد که: به آقای قوام‌الملک شرحی نوشته شود که آسایش و انتظام آن صفحات را فراهم آورده باشند.

بعد از آن، آقا میرزا مرتضی مجدداً شرح مفصلی از تعدّیات میرزا فتحعلی اظهار نموده. آراء بر این شد که مجدداً در باب احضار مشاراً الیه به شیراز، شرحی به اداره ایالتی نوشته شود. پس از آن مشروحه اداره عدلیه در مسئله حاج احمد قرائت شد. مشعر بر اینکه: حبس حاج احمد در محبس ایالت سابقه بوده و ابدأ عدلیه را در این خصوص اطلاعی نبوده است و توضیحی که از اداره اجراء عدلیه خواسته، لفاً فرستاد که خواطر و کلاء مسبوق شود. پس از آن مشروحه اداره اجراء قرائت شد. مشعر بر اینکه: حبس حاج احمد را اداره عدلیه و محبس عدلیه اطلاعی نداشته و ندارد و ابدأ در این خصوص اطلاعی هم ندارد. ایضاً کسان و بستگان حاج احمد، ثانیاً به وسیله عریضه مفصله‌ای اظهار تظلم نموده، پس از شور و دقت تامه که در نوشته‌جات عدلیه و عریضه متظلمین که به عمل آمد. آراء بر این شد که مجدداً از عدلیه استیضاح شود که: اینکه نوشته شده است که حاج احمد در حبس حکومت سابقه می‌بوده، دلایل کتبی خودتان را در این خصوص به انجمن ایالتی توضیح داده باشید، که چگونگی معلوم و منکشف شده باشد. پس از آن چندین [عریضه] قرائت شد:

(۱) تظلم از عدلیه نموده بودند که بدون جهت قانونی محکوم شده‌ایم.

(۲) تظلم از اداره بلدیّه نموده بودند که بدون جهت برادر دعاگو را محکوم به حبس نموده.

آراء بر این شد که در این دو فقره توضیح خواسته شود.

(۳) عریضه متظلمانه از اینکه حکیم‌الممالک به جهت محاکمه دعاگو در عدلیه حاضر نمی‌شود. قرائت گردید. پس از شور و دقت تامه، رسماً رجوع به عدلیه گردید که معجلاً احقاق حق و تصفیة عرایضات متظلم را نموده باشد.

پس از آن چندین عریضه قرائت شد. پس از شور و غور در مدلول آنها، همگی رد گردیده شد که می‌بایست بدو به ادارات قانونی رجوع کرده، چنانچه تعلل و تسامح در رسیدگی نمودند. آن وقت انجمن ایالتی رسیدگی خواهد کرد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقا سید جعفر و آقا میرزا عبدالله خان حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه ۲۱ شهر شعبان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات در حضور هشت نفر از اعضاء قرائت شد. ابتداءً چندین مرقومه جوابیه از آقای قوام‌الملک رسیده بود. قرائت گردید که: اولاً در مسئله اغتشاش لار و شرارت محمدحسین خان، از قرار معلوم، سبب این اغتشاش به واسطه استمداد خواستن خود حضرات لاری‌ها است که محمدحسین خان را به ریاست خود قبول کردند. به هر حال، شرحی نوشته شد که از خطه لار خارج شده باشد و در مسئله تظلم حضرات طوسی، از ریاست نظمیه خواسته شد: میرزا نصرالله را که یکی از سارقین است توقیف نماید. و در خصوص میرزا فتحعلی خان سروستانی، جداً خواسته شد که به شهر آمده باشد. و همچنین در خصوص عدم امنیت راه سروستان، توضیح دهید در چه نقطه اغتشاش است.

تا فوراً استعداد نظامی بدانجا بفرستیم. و در مبحث احضار اعتصام‌الممالک در کمیسیون انجمن ایالتی، به جهت رسیدگی جمع و خرج عدلیه، رسماً مشاراً الیه را احضار نموده، شرحی نوشته، لفاً فرستاد. بدانچه آراء و کلاء بوده باشد تا آنکه مجری شود.

مشروعاً اعتصام‌الممالک قرائت. مشعر بر اینکه: مسئول محاسبات عدلیه، رئیس محاسبات است که در عدلیه حاضر است. ابدأً محتاج به حضور حقیر در کمیسیون انجمن نمی‌باشد و ابدأً محتاج هم انجمن و کمیسیون به حقیر نیست.

مذاکرات زیادی در کلیه مرقومه‌جات آقای قوام‌الملک به عمل آمد. آراء بر این شد که شرحی به عدلیه نوشته شود که: سواد مشروعاً اعتصام‌الممالک را انجمن لفاً فرستاد. با این تفصیلات، چنانچه حضور خود اعتصام‌الممالک به جهت توضیحات جمع و خرج عدلیه لازم است. صریحاً نوشته که انجمن به تکلیف خود رفتار کرده باشد. ایضاً در مسئله لار، مجدداً جماعت لاری‌ها منتظم شدند که رفع اغتشاش و انقلاب فارس، خصوصاً صفحه لارستان را خواستگاریم. حضوراً هم از آقای نصرالدوله استدعاء اقدامات لازمه را می‌نمودند. پس از مذاکرات مفضله، شرحی آقای نصرالدوله نوشته بودند که به نظر آقایان محترم رسید. مشعر بر تهدیدات و جداً خارج شدن محمدحسین خان از شهر لار می‌بود.

گفته شد که: بالفعل اقدامات لازمه تا جایی که میسر بود شده. البته پس از این هم همه قسم مساعدت خواهد شد.

در این وقت دو مرقومه از ریاست قشون قرائت شد. مشعر بر اینکه: جداً به موجب تلگرافی که از وزارت جلیله جنگ رسیده، کمیسیون جمع‌آوری اسلحه به ریاست حاج مجلل‌الممالک تشکیل و از امروز شروع می‌شود. چنانچه کسی امتناع در تأدیه اسلحه دولتی نمود، به سختی خواهد گرفت.

صورت تلگراف وزارت جنگ قرائت شد. به ریاست قشون تأکیدات بلیغه در جمع‌آوری اسلحه دولتی شده بود. به اکثریت آراء گفته شد که: البته ریاست قشون به موجب حکم وزارت متبوعه خود، مکلف است که اقدامات مجدانه را به عمل آورده باشد.

و دیگری در خصوص اینکه، سه هزار تومان وجه (۶۸) از بقیه قسط خود را از بابت حقوق قشونی، اداره مالیه حواله مالاک کرده. ریاست قشون کسب تکلیف می‌کند که آیا در مقام وصول باید بوده باشد یا خیر؟ پس از مذاکرات لازمه گفته شد که: به موجب حواله اداره مالیه، ریاست قشون مکلف است که به تکلیف قانونی خود رفتار نموده باشد.

در این موقع آقای پیشکار مالیه صورت جمع و خرج مملکتی را به اتفاق خود آورده و به انجمن ایالتی تقدیم نمودند. و شرح مفصلی از زحمات خود و عدم وصول مالیات و محذورات فوق‌الطاقة اداره مالیه فارس اظهار نمودند.

پس از آن صورت تلگراف و کلاء فارس از طهران قرائت شد. مشعر بر اینکه: پس از زحمات زیادی که متحمل شدیم. عنقریب شاهزاده عین‌الدوله به حکومت فارس، با اقتدار کامله و اختیارات تامه عزیمت به فارس خواهند نمود.

پس از آن آقای رئیس نظمیه حاضر شدند و صورت تلگرافی را به انجمن ارائه داده، مشعر بر اجازهٔ مرخصی ایشان به مدت دو ماهه می‌بود که به مرکز رفته باشند. لیکن در صورتی که یک نفر معاون کافی لایق را داشته باشد.

گفته شد که: با این ترتیبات شهری، انجمن ایالتی راضی نخواهد شد که بالفعل به طرف مرکز حرکت نموده باشید. و شرح مفصّلی از لیاقت و کفایت و حسن اداره و تنظیمات آقای رئیس نظمیه، هر یک از وکلاء اظهار نمودند.

در این وقت چندین عریضه قرائت شد. پس از مذاکرات و غور و شور در آنان، به ادارات قانونی رجوع شد که اقدامات لازمه را در تصفیة عرایض متظلمین نموده باشند.

در این وقت به جهت مذاکرات لازمه و توضیحات در بودجه، انجمن علنی مبدل به خصوصی و سرّی گردید و پس از یک ساعت انجمن از طرف ریاست به علنی مبدل گردید و پس از آن ختم شد. آقایان محترم آقای حاج سید محمدعلی و حاج کمپانی و حاج میرزا احمد در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه ۲۴ شهر شعبان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسهٔ گذشته در حضور هشتم نفر از وکلاء قرائت شد. ابتداءً مشروحه‌ای از ادارهٔ عدلیه در مبحث توضیحات ورثهٔ حاج احمد و استاد هاشم خیاط قرائت شد. متظلمین هم همگی حاضر بودند. مشعر بر اینکه: حاج احمد به موجب سند رسمی آجودان حضور در محبس ایالتی بوده و بر هیچ کس هم پوشیده نیست. حتی در موقعی که نمایندهٔ انجمن ایالتی برای اطلاع از حال محبوسین در محبس رفته، حاج احمد آنجا بوده و در صورتی هم که به انجمن پیشنهاد کرده‌اند، اسم مشاّر الیه ثبت است. نوشتهٔ آجودان حضور قرائت شد. تصریح بود بر اینکه حاج احمد در محبس ایالتی می‌باشد.

پس از آن در خصوص استاد هاشم، استیضاح آن خوانده شد که: در خصوص تظلم استاد هاشم از حکیم‌الممالک اقدامات وافیه شده. از حضور به محکمه استتکاف می‌دارد و عدلیه به وظایف قانونی خود رفتار نموده و خواهد نمود.

مجدداً ورثهٔ حاج احمد بنای تظلم را نهاده و از این توضیحات قانع نگردید. شروع به مذاکرات لازمه گردید. پس از دقت در توضیحات عدلیه گفته شد که: با این ترتیبات و توضیحات، انجمن ایالتی قانوناً نمی‌تواند که بیش از این، این مسئله را دنبال کرده و گفتگویی نماید.

پس از آن مشروحهٔ آقای قوام‌الملک قرائت شد که: از بابت کاروانسراهایی که سواران امنیه توقف دارند. رئیس نظمیه راپرتی داده، سواد آنرا فرستاد. پس از ملاحظه آنچه را که آراء وکلاء بوده باشد، مرقوم فرموده تا آنکه مجری شود.

راپرت نظمیه قرائت؛ مشعر بر اینکه: ماهی یازده تومان به موجب اجاره‌نامه‌چیه می‌بایست به مالکین کاروانسرایان رسیده باشد.

بعد از شور و دقت تأمه در مفاد مرقومه و مدلول راپورت. آراء بر این شد که نوشته شود به آقای قوام‌الملک، وجه مزبور را از رئیس امنیه گرفته و به مالکین داده شود.

در این موقع مرقومه مفصله وزارت جلیله مالیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: در این وقت که از وزارت جلیله مالیه، شروع به تحقیقات و چگونگی ارباب حقوق و حاضرین و غائبین و متوفی را نموده. لزوماً عموم انجمن‌های ایالتی و ولایتی را به جهت پیشرفت این مسئله معاونت و مساعدت خود جلب نموده، که نهایت دقت را در مبلغ حقوق و حاضرین و غائبین و متوفی را نموده، که وزارت مالیه از مساعی جمیله و کلاء محترم آسوده بوده و امتنان کلی حاصل نموده باشد.

پس از مذاکرات بسیار و گفتگوی بی‌شمار، آراء بر این شد که: در جلسات آتیه مدلول مرقومه مطرح مذاکره شده، که از روی دقت و بصیرت اقدامات لازمه شده باشد.

در این موقع جماعت کثیری از سادات و طلاب، در خصوص حقوق سرکاری (۶۹) خود در انجمن حاضر شده، که تا کنون از اداره مالیه حقوق دعاگویان صادر نشده، اقدامات و کلاء را خواستگاریم.

پس از مذاکرات لازمه گفته شد: در این خصوص قوام‌الملک تلگرافی به مرکز مخابره نموده، جوابی که رسیده از ایشان خواسته شود که چگونگی معلوم گردد. به اکثریت آراء صورت کتباً خواسته شد.

در این موقع مرقومه آقای قوام‌الملک بدین مضمون قرائت شد که: سواد تلگراف وزارت داخله را فرستاد. اگر آراء قرار گیرد، به جهت مزید استحكام اتحاد دولت و ملت و به موجب ازدیاد توقیر در انظار خارجه، انجمن محترم، مجلس جشنی منعقد فرموده باشند. به موقع و سیاست است.

صورت تلگراف وزارت داخله قرائت، مشعر بر اینکه: در لیل ۲۷، انعقاد جشن مولود اعلیحضرت همایونی لازم و وجوب فوری است.

پس از مذاکرات بسیار، بر حسب امر آقای رئیس اخذ رأی گردید. آراء عموماً بر این شد که: مجلس جشن در انجمن تشکیل شده باشد و آقای رئیس لوازم جشن را از هر جهت فراهم آورند.

پس از آن چندین عریضه قرائت شد. رجوع به ادارات قانونی شد که تصفیه نموده و اقدامات خود را به انجمن توضیح داده باشند.

در این وقت انجمن ختم شد. آقای حاج سید محمدعلی و حاج سید ابراهیم و آقای آقا سید جعفر در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه ۲۸ شعبان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی چهار ساعت از آفتاب گذشته رسماً مفتوح؛ صورت خلاصه مذاکرات جلسه گذشته در حضور هفت نفر از اعضاء قرائت شد. ابتداءً مشروحاً آقای قوام‌الملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: در مسئله برف کوه دراک، مخصوصاً فرستادم، مشخص گردید ابدأ برف در آنجا نمی‌باشد و باید از اردکان بیاورند. با ترتیبات عرض راه که تماماً ایل کشکولی می‌باشند. چگونه می‌توان تأمین داد و مکاری روانه نمود. پانصد نفر سوار هم که باشد، امکان ندارد تأمین بدهم. خوب است از میرزا عبدالله خان که در انجمن ایالتی [اند] سوار

قشقای خواسته و فرستاده شود. حقوق سوار را هم هر چه معین کنید از خودم می‌دهم. مذاکرات لازمه شد. آراء عموماً بر این شد که: با این تفصیل، به هیچ وجه آوردن به شهر فایده نداشته و نخواهد داشت.

پس از آن مشروحه اداره نظمیہ قرائت. مشعر بر اینکه: صورت برواتی که به حواله آقایان ملاک، از اداره مالیه صادر شده. تا کنون وصول نشده، به انجمن محترم ارسال داشت که تکلیف حقوق اعضاء و اجزاء نظمیہ را معین فرمائید.

پس از مذاقه در مشروحه و صورت بروات. آراء عموماً بر این شد که: بر حسب صورت بروات صادره از اداره مالیه، می‌بایست که از هر کس وجه گرفته و حقوق پلیس و اجزاء نظمیہ پرداخت شود.

در این وقت مشروحه آقای رئیس قشون قرائت شد که: بر حسب مرقومه اداره ایالتی، مأمور مخصوص از جهت وصول بروات اداره نظمیہ معین و صورت بروات را که از اداره ایالتی فرستاده‌اند، ارسال شد که بدانچه انجمن مقرر فرماید مجری دارند.

پس از مذاکرات گفته شد که: می‌باید وجوه بروات را از ملاک دریافت داشته که حقوق پلیس و اجزاء نظمیہ پرداخته شده باشد.

پس از آن جماعت کثیری از آقایان ارباب حقوق سرکاری حاضر شدند و مجدداً در خصوص حقوق مقرری خود تظلم نمودند. پس از مذاکرات، صورت تلگرافی را آقای قوام‌الملک نوشته بودند. مشعر بر استحقاق ارباب حقوق سرکاری و لزوم در تأدیه وجوهات آنها می‌بود، که به مرکز مخابره شده باشد. آراء بر این شد که: انجمن ایالتی هم شرحی به عنوان تصدیق بر مراتب مرقومات آقای قوام‌الملک نوشته، که به مرکز مخابره شود.

بعد از آن عریضه جماعتی از وجوه ملت قرائت گردید. مشعر بر اینکه: به هیچ وجه اداره بلدیہ در این مدت که مفتوح بوده، قیام به وظایف قانونی خود نکرده سهل است. مرتکب چندین خلاف‌های قانونی هم شده. مواد مفصله‌ای را که مشعر بر ایرادات قانونی از آقای حکیم‌الممالک رئیس بلدیہ می‌بود، پیشنهاد انجمن نموده که قرائت شد. پس از مذاکرات مفصله، آراء بر این شد که: سواد لایحه را به اداره بلدیہ ارسال و از آقای حکیم‌الممالک رسماً ماده به ماده استیضاح شده باشد.

پس از آن مشروحه آقای رئیس نظمیہ قرائت شد. مشعر بر اینکه: در این موقع که به جهت ترتیبات اداره نظمیہ اجازه مرخصی خواسته که به مرکز رفته و تصفیہ نموده باشم. مستدعی است که آنچه را انجمن از امورات اداره نظمیہ و افعال و اعمال حقیر مشاهده و احساس نموده، مرقوم فرموده باشد. آراء بر این شد که: انجمن احساسات خود را نوشته باشد.

پس از آن صورت تلگراف وزیر داخله، حسب الامر آقای رئیس قرائت شد. مشعر بر اینکه: وصول تلگراف انجمن دایر بر تبریک و تهنیت و خوشوقتی از فرمانفرمایی شاهزاده فرمانفرمای فارس، عین‌الدوله، موجب مسرت گردید و حسن نیت انجمن محترم در تأیید تصویبات هیئت وزراء حالت تزیید و اعتماد و اطمینان اولیای امور، نسبت به صلاح‌اندیشی و خیرخواهی آن انجمن محترم گردید و اطمینان کامل (۷۰) حاصل

است که إن شاء الله تعالی آنراست [که] این اتفاق آراء در فرمانفرمایی حضرت معزی علیه، موجب حصول همه قسم انتظامات گردد. تأکیدات لازمه هم شده است که هرچه زودتر حرکت فرمایند. از مفاد تلگراف موجب مسرت و حالت امتنان و تشکر خواطر و کلاء از هیئت وزراء عظام گردید و پس از آن انجمن محترم ختم گردید. آقایان آقای آقا سید جعفر و حاج میرزا احمد در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ سه‌شنبه غزّه رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی سه ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ صورت خلاصه مذاکرات جلسه قبل در حضور هشت نفر از اعضاء قرائت شد. ابتداءً چندین مشروحه از آقای قوام‌الملک در خصوص اداره نمک و دواپر ثلاثه محلی قرائت شد. مشعر بر اینکه: تلگراف متعدده از مرکز متصل می‌رسد که می‌بایست بدون فوت وقت نهایت مساعدت را نموده که ادارات مرتباً تشکیل شده باشد. با این وضع شهر، آنچه را که آراء و کلاء بوده باشد مقرر دارید، تا آنکه به مرکز مخابره و یا به موقع اجرا گذارده شود.

سواد تلگراف وزارت داخله که لفاً فرستاده بودند قرائت شد. حاکی بر اینکه: در این موقع لازم است که اهتمام مخصوص در پیشرفت عمل دواپر ثلاثه، خاصه مسئله تحدید به عمل آورید و نتیجه اقدامات خودتان را معجلاً به مرکز اطلاع داده باشید.

ایضاً صورت تلگراف وزیر داخله در خصوص اداره نمک قرائت شد که: چون تأسیس اداره نمک قانوناً به تصویب مجلس مقدس شورا ملی می‌باشد. لہذا دولت مجبور است که به هر طریق بوده باشد، این اداره را تشکیل نموده و انجمن‌های ایالتی و ولایتی و عموم حکام ایالات و ولایات، مکلفند که نهایت درجه مساعدت و تقویت را نموده که این اداره قانونی تشکیل شده باشد.

پس از مذاقه در مفاد تلگرافات و مشروحه آقای قوام‌الملک و مذاکرات مفصله که در این خصوص به عمل آمد. آراء عموماً بر این شد که: امروزه اهمّ واجبات و اعظم تکلیفات قوه مجریه، اعاده نظم و انتظام مملکتی است که اهالی آسوده و مرفه‌الحال بوده باشند و مزاج امروزه مملکت، بالفعل مقتضی تأسیس هیچ یک ادارات جدید نبوده و نمی‌باشد. و قرار بر این شد که به همین مضمون شرحی به آقای قوام‌الملک و در جواب تلگراف وزارت جلیله داخله، از انجمن نوشته شود.

و در این موقع آقای حاج شیخ یوسف در خصوص خرابی سد رودخانه و لزوم اقدامات لازمه انجمن ایالتی در مسئله تعمیرات آن، شرح مفصلی اظهار فرمودند. عموم و کلاء تصدیق نموده. آراء بر این شد، اخطاراً به آقای قوام‌الملک نوشته شود که: در جلسات آتیه به انجمن ایالتی تشریف آورده که مذاکرات لازمه شده باشد. پس از آن آراء بر این شد که: موضوع مذاکرات جلسه آتیه فقط گفتگوی سد رودخانه بوده باشد.

پس از آن چندین عریضه قرائت شد. پس از مذاقه در آنها، رجوع به ادارات قانونی گردید که تصفیه نموده باشند.

در این وقت مشروحه آقایان ملاک فارس قرائت شد. مشعر بر اینکه: از اقدامات انجمن ایالتی، زاید الوصف مزید بر تشکرات قلبیه هیئت ملاک شده. کنون مستدعی چنانیم که هیئت ممیزه تشکیل، دو نفر

از طرف انجمن و دو نفر از طرف ایالت و دو نفر از اداره مالیه تعیین، که ممیزی املاک ماها شده باشد. آراء بر این شد که: در جلسه آتیه مذاکرات شده و جواب به آنها نوشته شود. در این وقت یک ساعت به غروب، انجمن ایالتی ختم. آقایان آقای حاج سید محمدعلی و حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان حاضر نبودند.

به تاریخ پنجشنبه سیم رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت و نیم به غروب مانده، در حضور هشت نفر از اعضاء محترم مفتوح شد. صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. ابتداءً شروع در مذاکرات و گفتگوی سد رودخانه شد. آقای قوامالملک و رئیس بلدییه هم حاضر بودند. پس از گفتگوهای لازمه، آراء بر این شد که: ضابط حومه خواسته شود و صورتی بابت بساتین و اشخاصی که در موقع سیل رودخانه به آنها صدمه و ضرر وارد می‌آورد، نوشته و به انجمن پیشنهاد نماید. تا آنکه پس از تعدیل صحیح، وجهی به جهت مخارج تعمیرات از آنها گرفته شود. و از قرار اظهار رئیس بلدییه، کلیه مخارج تعمیرات سد رودخانه را، حضرات معمارین مبلغ هفت هزار تومان بازدید نموده‌اند. و آراء بر این شد که: مجلس عمومی تشکیل شده و دعوت از عموم آقایان علماء و اعیان و تجار و اشراف شود که، در آن مجلس عمومی اعانه و مطالبه و جمع‌آوری شده باشد.

پس از آن آقای نصرالدوله رئیس قشون حاضر شده و در خصوص حقوق اهالی نظام اظهار داشتند که: تا کنون مبلغ سی هزار تومان از خود به جهت حقوق اهالی نظام ترویج نموده و پرداخته‌ام و دیگر بیش از این نمی‌توانم کارسازی نموده باشم. و همه روزه اهالی نظام فشار سخت داده و می‌دهند به جهت وصول حقوق خود. در صورتی که ابداً وجهی از طرف دولت در این خصوص مساعدت نشده است.

پس از مذاکرات لازمه گفته شد (۷۱) که: تکلیف اداره قشونی است که تمام وقایع را به وزارت متبوعه خود اطلاع داده باشد.

پس از آن مشروحاً آقای قوامالملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: در خصوص حضرات قصابها و تظلمات تجار تبریزی، شرحی نوشته‌اند که سواد آن را فرستاد. بدانچه آراء و کلاء بوده باشد، مرقوم تا آنکه رفتار شده باشد. حضرات تبریزی هم حاضر بودند. در خصوص طلب خود از طایفه قصابها تظلم نموده، سواد عریضه قصابها قرائت شد. مشعر بر اینکه: با وجودی که در سایر بلدان ایران، قصابها روده را نپرداخته‌اند، ما دعاگویان هم نخواهیم پرداخت.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: مجدداً نوشته شود به قوامالملک که اقدامات لازمه را در احقاق حق حضرات تبریزی نموده باشند.

پس از آن چندین عریضه عمومی اهالی اصطهبانات قرائت شد. مشعر بر اینکه: در هذه السنه، حاجی مجلل‌الممالک نهایت ظلم و اجحاف و تعدی را به ماها نموده. احقاق حق خود را از انجمن ایالتی خواستگاریم. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که در جواب آنها نوشته شود: یک نفر وکیل نایب‌الوکاله به شیراز گسیل داشته، تا آنکه در عدلیه، انجمن ایالتی همه گونه مساعدت در احقاق حق شماها نموده باشد.

عریضه تجار جمشیدیان قرائت شد. تظلم زیادی از حاج مجلل الممالک و اعتصام الممالک نموده بود. آراء بر این شد که: در جلسه آتیه جواب آنها داده شود. در این وقت انجمن ایالتی ختم. آقای حاج علی آقا و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه پنجم شهر رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت و نیم به غروب مانده، رسماً در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. ابتداءً جماعت کثیری از سادات و طلاب و فقراء که ارباب حقوق سرکاری می‌باشند، در انجمن حاضر شده و تظلم بسیاری از اداره مالیه نموده، که مطابق هیچ سنه از سنوات ماضیه حقوق سرکاری دعاگویان داده نمی‌شود. مستدعی چنانیم که انجمن، آقای پیشکار مالیه را در انجمن ایالتی حاضر نموده، جواب اقناعی و ترتیب قانونی در تظلمات دعاگویان داده که آسوده شده باشیم.

پس از مذاقه در مدلول عرایض آنان و استیضاحاتی که حضوراً آقای رئیس از آنها نمودند. آراء بر این شد که از طرف انجمن ایالتی، کتباً در جلسه آتیه، آقای پیشکار مالیه به جهت استیضاح حضوری در مبحث متظلمین ارباب حقوق سرکاری خواسته شود، که ترتیبی در این باب داده شود.

در این موقع چندین عریضه قرائت شد. بعضی را رد نموده شد که می‌بایست به ادارات قانونی رجوع شده باشد. برخی را که راجع به تظلمات از ادارات قانونی می‌بود، آراء بر این شد که رسماً توضیح خواسته شود. سپس در خصوص اجتماع حضرات نسوان در مسجد نو، مخصوصاً در ایام ماه مبارک رمضان، مذاکراتی شد که: این اجتماع نسوان، احتمال فساد و مورث اختلال و انتظام شهر را خواهد بود. آراء بر این شد که، از طرف انجمن ایالتی به آقای قوام‌الملک نوشته شود که: از ظهر تا به عصر را جداً جلوگیری و ممانعت از دخول طایفه نسوان در مسجد نو، به واسطه اجتماعات کثیره‌ای که از عموم طبقات مردم در آن نقطه می‌شود، نموده باشند.

مجدداً در مسئله سد رودخانه مفضلاً مذاکرات شده. گفته شد که: آقای قوام‌الملک در ترتیب انعقاد و تشکیل مجلس عمومی می‌باشند، که اعانه صحیحی جمع‌آوری شده باشد.

پس از آن آقای رئیس در خصوص کمیسیون رسیدگی به بودجه عدلیه مذاکراتی فرموده. عموم وکلاء محترم، جداً از اعضاء کمیسیون تصفیه و تسویه حساب عدلیه را خواستگار شدند که در جلسه انجمن ایالتی پیشنهاد باشد.

در این موقع انجمن محترم ختم شد. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه هشتم رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت و نیم به غروب مانده، رسماً در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح؛ صورت مذاکرات

جلسه قبل قرائت. ابتداءً مشروحه آقای قوام‌الملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: صبیۀ فتحعلی خان نیریزی، شرحی از اتفاقات نیریز و قطرویه و آن حدود نوشته و کاغذی هم از شیخ زکریا به دست آورده و لفاً فرستاده است. عین کاغذ شیخ زکریا و نوشته صبیۀ فتحعلیخان را به جهت استحضار خواطر و کلاء ارسال داشت. مشروحه صبیۀ فتحعلی خان، مشعر بر شرارت و تعدی حشمت‌السلطان حاکم نیریز و عدم تقصیر خود می‌بود. نوشته شیخ زکریا مشعر بر اینکه: فرستادم چند نفر تفنگچی را که حضرات سربازی که در قطرویه توقّف دارند دستگیر نموده و توقیف نمایند. و همچنین خودم هم معجلاً به جهت جلوگیری حکومت نیریز حرکت خواهم کرد و همان معامله‌ای را که با حکومت داراب نموده به مشاراً الیه هم خواهم نمود. مذاکرات لازمه شد و دقت تامه در نوشته شیخ زکریا به عمل آمد. در خط و مهر شیخ زکریا پس از مذاقه کامله، بعضی از و کلاء تردید، رأی بر صحت آن نموده و بعضی دیگر رد نمودند و گفته شد که: محل تأمل و تفکر است.

سپس مشروحه اداره بلدیۀ در جواب لایحه و اعتراضیه‌ای که چندی قبل (۷۲) پیشنهاد انجمن ایالتی شده بود، قرائت شد. مشعر بر اینکه: به هیچ وجه من الوجوه اداره بلدیۀ تقصیر نداشته و ندارد. علت عدم اسباب و وجه و سرمایه است که بلدیۀ ندارد و در مسئله خانه یک هزار دینار، صورت آن هم نوشته، همین دو روزه طبع و منتشر خواهد شد. و در خصوص احضاریۀ محکمه عدلیه، شخصاً به محکمه حاضر شده و محاکمه به عمل آمد. خوب است توضیح از عدلیه خواسته شود که حقیقت منکشف شده باشد. سپس دو مشروحه از عطاءالدوله قرائت شد. یکی در خصوص اینکه، یک قبضه تفنگ اجزاء امنیه از رعیت حقیر برداشته، به دست آویز اینکه تو سارق هستی. مستدعی است مقرر شود تفنگ رعیت مسترد شود.

و دیگری در خصوص اینکه، تفنگچی در تنگ خلار متوقّف است. با اینکه در این مدت در تمام طرق و شوارع تولید زحمت شد و اموال مردم به غارت رفت. غیر از این نقطه که به مأموریت خود عمل نموده، کنون شش ماه از سال می‌گذرد که حقوق مقرری آنها نرسیده است. چندین فقره خدمت آقای قوام‌الملک اظهار شده فایده نکرده. مستدعی است که انجمن ایالتی مقرر دارد که حقوق حقّه آنها عاید شود. پس از دقت تامه که در مفاد عریضه شد. آراء بر این شد که به آقای قوام‌الملک نوشته شود: اقدامات لازمه را در این خصوص فرموده و به انجمن ایالتی توضیح داده باشید.

سپس عریضۀ متظلمانه اجزاء پستخانه قرائت شد. مشعر بر اینکه: کراراً بی‌قانونی و خلاف کاری‌های آقای بشیرالسلطان، رئیس پستخانه شیراز را مشاهده نمود. چون نوشته و سندی نبود ساکت بوده، حال چندین پاکات بی‌تمبر که به مردم می‌دهد حاضر است. ملاحظه خواهید فرمود. چون تمبر به ولایت جزو نمی‌دهد. رؤسای جزو مجبورند که پاکت‌ها را با وجه نزد رئیس بفرستند. ایشان هم پول‌ها را در کیسه خود ریخته، پاکت‌ها را بدون تمبر به مردم می‌دهند و ماهی یکصد تومان اقلاً، از این تقلب ضرر به اداره دولت می‌رساند. اگر چه راپورت حالات ایشان را به اداره متبوعه خود داده. چون انجمن ایالتی هم حافظ حقوق است، اطلاع دادیم و مستدعی چنانیم که در خصوص پاکت‌های بی‌تمبر هم، انجمن اطلاعات خود

را مرقوم فرمایند.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد: اجزاء تلگرافاً عرایض خود را به اداره متبوعه خود نموده، انجمن هم تصدیق بر صحت عرایض آنان در خصوص پاکات بی‌تمبر نوشته باشد. بعد از آن چندین عریضه قرائت شد. به ادارات رجوع شد که رسیدگی نموده باشند. در این موقع انجمن ختم شد. آقایان حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه دهم رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت و نیم به غروب مانده، در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح، صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً آقای حاج مهذب‌الدوله در مسئله سد رودخانه، که به اتفاق کمیسیون ایالتی به جهت بازدید تعمیرات و چگونگی شکست و خرابی آن رفته بودند، مفصلاً معلومات خود را توضیح فرمودند که: از قرار ملاحظات معماران، بالغ به چهار هزار تومان برآورد نموده‌اند که تعمیرات لازمه را احتیاج دارد. پس از آن عریضه جماعتی از اصناف قرائت شد که: مبلغی اموال دعاگویان را حضرات قشقای توفیق نموده به عنوان اینکه، تنخواه ماها را گماشتگان آقای نصرالدوله در مسجد بردی برده‌اند. هر وقت تنخواه ماها را مسترد نموده، تنخواه شماها را تسلیم خواهیم نمود.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: شرحی از طرف انجمن ایالتی به میرزا عبدالله خان وکیل قشقای نوشته شود که: در استرداد اموال حضرات اصناف به هر طریق که صلاح دانسته باشد، اقدامات لازمه را نموده که متظلمین آسوده شوند.

پس از آن دو عریضه قرائت شد. پس از شور و دقت تامه در مدلول دو عریضه، از طرف انجمن رد شد که بدو می‌بایست به ادارات قانونی رجوع شده باشد.

در این موقع حضرات سادات و طلاب که ارباب حقوق سرکاری می‌باشند، نهایت قال و مقال و هیجان فوق‌العاده در خصوص حقوق سرکاری نمودند. آقای رئیس مالیه هم حاضر شده بودند. پس از مذاکرات بسیار و استیضاحی که از طرف وکلاء به آقای پیشکار مالیه شد. آخر الامر آراء بر این شد که: صورت تلگرافی را ریاست مالیه، دایر بر لزوم اجازه سی هزار تومان در وجه ارباب حقوق سرکاری نوشته، که به وزارت مالیه مخابره شده باشد و انجمن ایالتی هم در ذیل همان تلگراف تصدیقات و معلومات خود را، در مورد استحقاق آقایان ارباب حقوق سرکاری نوشته باشد، که حضرات متظلمین در هذه السنه به حقوق خودشان رسیده و مرفه‌الحال شده باشند.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم و حاج کمپانی و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

(۷۳) به تاریخ شنبه ۱۲ رمضان سنه ۱۳۲۹

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح، صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. ابتداءً تلگرافی مشعر بر خرابی و هرج و مرج فارس و شرارت ایلات و انسداد طرق و شوارع و غارت و چپاول املاکات نوشته شد و آراء عموماً بر این شد که مُعْجَلًا به مرکز [مخبره] شود. سپس میرزا عبدالرحیم خان معاون اداره عدلیه، مشروحه‌ای پیشنهاد به انجمن نموده بود، قرائت شد. مشعر بر اینکه: یک سال است در عدلیه مشغول خدمت بوده‌ام، مستدعی است آنچه را از وضع سلوک این بنده مطلعید، جواباً مرقوم شده باشد.

پس از شور در مدلول مشروحه گفته شد که: آنچه را انجمن ایالتی اطلاع دارد، نهایت سلوک را به اهالی در این مدت نموده و همواره به وظایف قانونی خود رفتار نموده است. آراء بر این شد که: به همین مضامین جواباً به ایشان نوشته شود.

پس از آن مشروحه اداره نظمیه در خصوص حبس و کفیل خواستن از سهراب قرائت شد که: مطالبه کفیل از مشار الیه بر حسب اخطار از طرف عدلیه می‌باشد.

در این موقع مجدداً جماعتی از آقایان ارباب حقوق سرکاری به هیئت اجتماع در انجمن حاضر شده و مطالبه صورت تلگراف پیشکار مالیه و انجمن را می‌نمودند. گفته شد که: تا کنون از طرف پیشکار مالیه صورت تلگرافی نرسیده که انجمن هم بر طبق آن تلگراف کرده باشد. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: از طرف انجمن مطالبه صورت تلگراف از اداره مالیه شده باشد.

پس از آن چندین عریضه قرائت و گفته شد که: به ادارات قانونی می‌باید رجوع شده باشد. در این موقع انجمن ختم شد. آقایان آقای حاج سید محمدعلی و حاج علی آقا و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه پانزدهم رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً آقای شیخ‌الملک که به سمت ریاست عدلیه از مرکز منتخب شده‌اند، در انجمن حاضر شده. وکلاء از این حسن انتخاب اظهار امتنان نموده و اصلاح عدلیه را خواهان شدند.

پس از آن مشروحه مدبر السلطنه قرائت شد. مشعر بر اینکه: چندین صورت حساب از قرار صورت علیحده باقی مانده که مستوفیان در تسویه و تصفیه آن مسامحه دارند. چون می‌باید صورت جمع و خرج سنه ماضیه را به انجمن تقدیم نمایم. مستدعی چنانم که تأکیدی به اداره مالیه شده که این صورت باقی مانده را تصفیه کرده، که کتابچه جمع و خرج ترتیب داده شود.

آراء بر این شد که: آقای پیشکار مالیه و مدبر السلطنه حضوراً در انجمن خواسته، که رفع گفتگوی طرفین بشود. پس از آن مشروحه آقای قوام‌الملک قرائت شد. دایر بر اینکه: تلگرافی از وزارت داخله رسیده لفاً فرستاد. بدانچه اعضاء تصویب نمایند تا آنکه مجری شود. صورت تلگراف مشعر بر اینکه: آقای قوام‌الملک مُعْجَلًا

در وصول مالیات فارس اهتمام کامل به عمل آورده. آراء بر این شد که: در جلسه آتیه جواب پس از اخذ رأی، نوشته شود. ایضاً مشروحه آقای قوام‌الملک مشعر بر اینکه: شرحی از اداره قشونی رسیده لفاً فرستاد، پس از ملاحظه تکلیف را معین فرموده تا آنکه رفتار شود. مشروحه اداره قشونی مبتنی بر اینکه قشون ساخلوی فارس تا کنون یکصد هزار تومان طلبکارند. پنج هزار تومان اداره مالیه به حواله مؤدیان موضوعه برات صادر کرده، ابدأ نمی‌دهند، تکلیف چیست؟ صریحاً مرقوم دارید. آراء بر این شد که در جلسه آتیه جواب نوشته شود. ایضاً مشروحه اداره ایالتی قرائت شد. مشعر بر اینکه: صورت خسارات وارده بر ملاک را فرستادم که انجمن به اداره مالیه فرستاده و تکلیف را هم معین فرماید که رسیدگی در آن صورت شود. آراء بر این شد که: صورت‌های مزبور به اداره مالیه فرستاده و مُعَجَلاً رسیدگی و قرار قطعی این موضوع را خواستگار شوند. در این موقع نیز جماعتی از ارباب حقوق سرکاری بابت تلگراف به مرکز حاضر شده؛ دو صورت، یکی از انجمن و دیگری از پیشکار مالیه، هر دو مشعر بر لزوم تأدیه حقوق ارباب سرکاری که مُعَجَلاً وزارت مالیه اجازه داده باشد، قرائت گردید و به آنها داده شد که خودشان به مرکز مخابره نمایند. در این وقت چندین عریضه قرائت شد. یکی مشعر بر اینکه: مبالغ سی هزار تومان تنخواه از احشام عین احمدی به غارت برده شده. احقاق حق خود را خواستگاریم. دیگری از حضرات زه تاب که قوه روده خریدن را نداریم. و یکی دیگر در مسئله حقوق مستخدمین اداره ایالتی، که تا کنون به آنها نرسیده است. در موضوع تظلم حضرات زه تاب گفته شد که: حکم دولت است و می‌بایست حتماً قانوناً خرید نموده باشید. و دیگری در مسئله تظلم اجزاء اداره ایالتی. آراء بر این شد که به آقای قوام‌الملک نوشته شود که حقوق آنها را رسانیده باشند. در این موقع شروع به مذاکرات آقای پیشکار مالیه و آقای مدیرالسلطنه گردید. پس از مذاکرات حضوری که طرفین نمودند. قرار بر این شد که طرفین در دفتر مالیه حاضر شده و معجلاً تتمه و باقی مانده حساب را تصفیه نموده باشند، که دفاتر جمع و خرج سنه ماضیه مُدَوّن و مرتب شده باشد. در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و حاج کمپانی و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

(۷۴) به تاریخ پنج‌شنبه هفدهم رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از اعضاء مفتوح، صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. ابتداءً عریضه غلامرضای کازرونی قرائت شد. مشعر بر اینکه: مدتی است که بدون جهت

در محبس ایالتی توقیف می‌باشم.

پس از شور و دقت تامه در مفاد عریضه، آراء بر این شد که: علت حبس عارض بدواً استیضاح از اداره نظمیّه شده باشد.

پس از آن عریضه متظلمانه حاج میرزا هاشم خان، مشعر بر اینکه: عدلیه بدون مجوز شرعی و قانونی حقیر را محکوم به اداء مبلغ یکصد و پنجاه تومان کرده.

پس از مذاکرات لازمه آراء بر این شد که: از عدلیه چگونگی محاکمه استیضاح شود.

در این وقت، در موضوع تعمیر سدّ رودخانه شروع به مذاکرات شد. صورت مخارج و تعمیرات و سیاهه اشخاصی که در معبر سیل واقع شده‌اند و چه مبلغ می‌باید پرداخته باشند و اسامی اشخاصی که اعانه بدهند، پیشنهاده انجمن ایالتی گردید.

در مبحث تعیین یک نفر امین که وکیل خرج شده باشد و همچنین در خصوص چگونگی جمع‌آوری وجوّهات ملزومی و اعانه از هر کس، و در باب اینکه در اسرع وقت شروع به تعمیر شده باشد. مذاکرات زیادی شد. آخر الامر آراء عموماً بر این شد که: به آقای قوام‌الملک اخطار شده باشد که ملاحظات و تحقیقات خود را در مسئله سدّ رودخانه نموده و در جلسه آتیه در انجمن حاضر شده، که انجمن ایالتی عقیده و رأی خود را اظهار، که به موقع اجرا گذارده شود.

پس از آن مشروحاً جوابیه اداره امنیه، که دایر بر توضیحات عریضه عطاءالدوله می‌بود قرائت شد. بعد از مذاکرات، آراء بر این شد که: سواد آنرا به مشاراً لیه فرستاده شود.

در این موقع میرزا عبدالله خان نماینده ایل قشقائی متظلم شدند که: بستگان آقای نصرالدوله، مبالغه گوسفند و الاغ و غیره را به عنوان گروکشی از قشقائی توقیف نموده‌اند. فتح این باب باعث هرج و مرج خواهد بود. پس از توضیحات حضوری که از آقای نصرالدوله به عمل آمد و مذاکرات زیادی که در خصوص حرکات وحشیانه قشقائیان و چگونگی سیئات اعمال آنان. آقای نصرالدوله متعهد شدند که در حضور یک نفر گماشته انجمن ایالتی، تنخواه مزبور را گرفته و به صاحبانش مسترد داشته باشند.

سپس چندین عریضه قرائت و به ادارات رجوع شد که احقاق حق و تصفیه نموده باشند.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم، آقای حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم و حاج کمپانی در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ پنج‌شنبه ۲۴ رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً آقای رئیس قشون حاضر شده. در خصوص خرابی املاکات خود و حقوق قشونی که مبلغی طلبکارند، شرح مفصلی اظهار نمودند. به اکثریت آراء گفته شد که: می‌باید به وزارت متبوعه خود اطلاع داده باشید.

پس از آن آقای قوام‌الملک حاضر شده اظهار داشتند که: به موجب مکتوبات و اطلاعاتی که حاصل

نموده. املاکات و زراعات بسیاری را ایل قشقائی از حیز آبادی انداخته، تمام را غارت کرده. اگر چه تلگرافات لازمه به طهران شده. تکلیف انجمن ایالتی است که احساسات خود را به مرکز اخطار کرده باشد. گفته شد که: البته احساسات خود را بر حسب وظیفه قانونی، انجمن تلگراف خواهد نمود. پس از آن جماعتی از مستأجرین و مالکین املاکات حاضر شده. از چپاول و غارت املاک و زراعات خود که به واسطه قشقائیان شده بود. بنای فریاد و قال و مقال را نهاده. هر یک شرح مفصّلی از تعدّیات و شرارت و هرزگی ایلات، خصوصاً طایفه قشقائی تظلم نمودند. گفته شد که: انجمن ایالتی مراتب مظلومیت و غارت‌زدگی و شرارت ایلات را به مرکز اعلان و اخطار خواهد نمود. ایضاً جماعت زه کار در خصوص روده، مجدداً متظلم شدند. گفته شد که به هیچ وجه من الوجوه انجمن ایالتی را دخالتی در این گونه عرایض نخواهد نمود.

پس از آن جماعتی از سواران دولتی در انجمن ایالتی حاضر شده و تظلم نمودند که: مدت سه ماه است حقوق مقرّری خود را از اداره قشونی طلبکار می‌باشیم. یا حقوق دعاگویان را رسانیده باشید و یا آنکه اجازه مرخصی داده تا آنکه به ولایات خود رفته باشیم.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که نوشته شود به اداره مالیه: برات جنسی آنها را حواله داده و آقای قوام‌الملک هم متقبّل شدند که در اسرع وقت، حقوق جنسی آنها را وصول کرده و به آنها پرداخته باشند. در این موقع در خصوص سدّ رودخانه مذاکره گردید. آقایان قوام‌الملک و نصرالدوله اظهار نمودند که: وجه اعانه‌ای که باید تقدیم نمائیم، موجود و حاضر می‌باشد.

آراء بر این شد که: کمیسیونی از طرف انجمن در این خصوص تشکیل شده که شروع به تعمیر نماید. به اکثریت آراء، آقایان حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم از طرف انجمن ایالتی و از اداره بلدیّه آقا میرزا مسیح و آقا میرزا محمدصادق کشمیری، معین گردیدند که به نظارت و دستورالعمل آقایان شروع به تعمیر نموده باشند.

سپس مشروحاً اداره کارگزاری قرائت شد. مشعر بر اینکه: مکتوبی از رئیس تلگرافخانه انگلیس رسیده که سواد آن را لفاً فرستاد. لازم است که چون این ارباب طوایف قشقائی از حوالی سیم تلگراف عبور می‌نمایند و اتصالاً خراب و پاره می‌نمایند. به میرزا (۷۵) عبدالله خان و کیل قشقایی اخطار فرمائید که، دو نفر سوار قشقایی به جهت همراهی و مأمورین اصلاح و مرمت سیم، معین کرده که به اتفاق مأمورین سیم فرستاده شود.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: به میرزا عبدالله خان در خصوص فرستادن سوار اخطار شود. در این وقت آقای حاج شیخ یوسف، تقریرات مفصّلی فرموده، مشعر بر شرارت ایلات خصوصاً قشقائی و نهب و غارت زراعات و هرج و مرج و اغتشاش فوق‌العاده فارس که به واسطه ایلات فراهم شده است. و اظهار داشتند که: علاج فوری به مرکز تلگراف کردن می‌باشد.

بعد از آن هر یک از وکلاء نطق مفصّلی دایر بر اغتشاش و انقلاب فارس نموده که اگر چندی به همین منوال بگذرد. قحطی عظیمی در شیراز خواهد بود. پس از مذاکرات بسیار، آراء بر این شد که: مجلسی

فوق العاده در امشب که لیلۀ بیست و پنجم می‌باشد. آقای رئیس تشکیل داده، که در این خصوص تلگرافات لازمه به مرکز مخابره شده باشد.

در این وقت انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و حاج سید محمدعلی و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ شنبه ۲۶ شهر رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت و نیم به غروب مانده، رسماً در حضور هفت نفر از اعضاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. ابتداءً جماعتی از ارباب حقوق سرکاری مستدعی بودند که: انجمن بر حسب تصویب وزارت مالیه که می‌بایست اداره مالیه حقوق سرکاری را تأدیه نماید. کمیسیونی تشکیل داده، مبلغ آن را معین و جرح و تعدیل نموده و فیما بین ذوی الحقوق تسهیم و تقسیم نماید.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد که: اداره مالیه اگر خواستگار این مسئله بشود. انجمن ایالتی قبول خواهد نمود.]

پس از آن چندین عریضه قرائت شد. پس از مذاقۀ تامه، آراء بر این شد که: بعضی را از عدلیه و نظمیه توضیح خواسته شود و برخی را رجوع به مراکز قانونی شده که تصفیه نموده باشند و بعضی دیگر را رد گردید که بدو بایست به ادارات رسمی دولتی رجوع کرده باشند.

در این موقع مشروحاً جوابیه آقای سردار عشایر قرائت گردید که: در خصوص پاره‌ای حرکات وحشیانه قشقاییان، چون چندین روز در احشام بود، چنین وقعه رخ داده. پس از استماع فوراً جلوگیری سخت نموده و جبران نمودم. و در مسئله تلگرافاتی که به مرکز مخابره شده، نظر به آزادی افکار و آزادی رأی و قلم بوده، که پیشنهاد به مرکز، مسایلی را نموده و پیوسته مجری قانون و هواخواه مشروطیت بوده و هستم.

گفته شد که: البته وظیفه رؤساء مملکت، خاصه مستخدمین دولت، حفظ اساس مشروطیت و اجراء قانون دولتی است.

مجدداً جمعی از ملاک و مستأجرین غارت شدگان با نهایت اضطراب و رقت و بیچارگی، در موضوع غارت و چپاول و نهب رعایا و املاک خود، به انجمن ایالتی متظلم گردیدند. آقای رئیس فرمودند که: انجمن ایالتی به وظیفه قانونی خود رفتار کرده و تفصیل را کاملاً به مرکز تلگرافاً مخابره کرده. بدیهی است که اولیاء امور غفلت نکرده. احقاق حق منهوبین و مظلومین و جلوگیری از اشرار و مفسدین را خواهند نمود.

سپس صورت تلگرافی را که در لیلۀ گذشته در کمیسیون مخصوص، به تصویب دو ثلث از اعضاء، دایر به شرارت و هرزگی ایلات و اغتشاش کلی و هرج و مرج امورات فارس به مرکز مخابره شده بود. به جهت اطلاع مابقی و کلاء محترم قرائت شد.

سپس دو مشروح از اداره مالیه قرائت شد. یکی مشعر بر اینکه: تلگرافی از وزارت متبوعه خود در خصوص حقوق اهالی فارس رسیده. سواد آن را لفاً ایفاد داشت. صورت تلگراف مزبور دایر بر اینکه: حقوق سرکاری را از قرار تومانی پنج هزار دینار، پس از درج تعرفه جدید پردازید.

و دیگری در خصوص حقوق جنسی سواران شاهسون، تا کنون از وزارت مالیه اجازه حواله جنسی داده نشده و به موجب دستورالعمل پرداخت حقوق جنسی، موقوف به اجازه مخصوص وزارت مالیه است و هیچ یک از مؤدیان موضوعه هم تا کنون جنس مدتی خود را نپرداخته‌اند. توضیح در مقصود بفرمائید. البته پس از رعایت مواد قانون رفتار خواهد شد.

به اکثریت آراء گفته شد که: در جلسه آتیه مذاکرات لازمه شده باشد. در این وقت انجمن ختم شد. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و حاج مهذب‌الدوله و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ بیست و نهم شهر رمضان سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از اعضاء رسماً مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. ابتداءً مشروحه اداره جزء عدلیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: یک نفر نماینده رسمی در خصوص استنطاق رئیس پستخانه و اجزاء پست فرستاده، که در حضور نماینده استنطاق شده باشد. پس از مذاکرات، به اکثریت آراء، جناب حاج میرزا محمدتقی معین و فرستاده شد.

در این موقع چندین مشروحه قرائت شد. یکی از اداره نظام، که چون مبالغ کلی (۷۶) از حقوق قشونی نرسیده و به هر قسم بوده از خود مبالغها ترویج نموده. کنون بیش از این ریاست قشون نمی‌تواند امورات قشونی را اداره و منظم نموده، مسئول بوده باشد و از امروز ریاست قشون از خیر و شر و کردار قشونی مسئول نخواهد بود.

دیگری از اداره نظمیه، که مدت هفت ماه می‌باشد که حقوق پلیس و اجزاء نظمیه نرسیده. با این حالت اشرار و داخله شهر، چنانچه حقوق افراد اهالی نظمیه نرسد، دیگر چنانچه وقعه‌ای رخ دهد، مسئول نخواهند بود. پس از آن مشروحه اداره مالیه قرائت گردید. مشعر بر اینکه: شرحی از رئیس قشون رسیده که سواد آن را لفاً فرستاد. با این وضع مؤدیان موضوعه که امتناع از اداء مالیات دارند و چگونگی بلوکات و ولایات، که مالیات خود را نرسانیده‌اند و هرچه از مرکز تأکید در وصول مالیات به آقای قوام‌الملک می‌شود. ایشان هم می‌فرمایند که: موکول به تصویب انجمن ایالتی نموده‌ام. با این حال تکلیف چیست؟ و منتظر جواب رسمی است.

سپس مشروحه آقای قوام‌الملک قرائت شد که: در خصوص مالیات مؤدیان موضوعه و بلوکات و صورت تلگراف وزیر داخله، رأی انجمن ایالتی را سابقاً خواستگار گردیده. کنون با این اوضاع تکلیف چیست؟ در این موقع شروع به مذاکرات شد. پس از مذاقه تامه و رسیدگی کامل که در مفاد تمام نوشته‌جات ادارات گردید. آراء بر این شد که: از طرف انجمن ایالتی شرحی دایر بدین مضمون نوشته شود که: اداره نظام مکلف است که به وزارت جنگ چگونگی را اخطار کرده. و نیز اداره نظمیه تفصیل را به ایالت جلیله، شاهزاده عین‌الدوله عرض نموده باشد. و اداره مالیه مکلف است که اوضاع فارس را به وزارت مالیه. و آقای قوام‌الملک محذورات خویش را به وزارت داخله مخابره کرده باشند. انجمن ایالتی را به هیچ وجه مداخله و

حق اینکه تکلیف معین نماید نبوده و نمی‌باشد.

بعد از آن مشروحاً عدلیه در خصوص توضیح تظلم حاج میرزا هاشم خان قرائت شد و صورت توضیحاتی که از محکمه ابتدائی اول رسیده بود، لفاً فرستاده و قرائت شد. پس از مذاقه تامه و مذاکرات بسیار و تحقیقاتی که در مدلول توضیحات عدلیه گردید. آراء بر این شد که: در جلسه آتیه مجدداً مذاکره شده و چگونگی محاکمه معلوم و مشخص شود.

در این موقع دو عریضه قرائت شد. یکی در خصوص حبس باغبان ملک التجار که مدتی در محبس می‌باشد. و دیگری در مسئله عبدالحسین خان ارسنجان که تا کنون احقاق حق اهالی ارسنجان نشده است. پس از مذاکرات لازمه و دقت در مدلول عریضه‌جات، آراء بر این شد که: رجوع به آقای قوام‌الملک شده باشد.

سپس مشروحاً آقای قوام‌الملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: از بابت حقوق دفتر ایالتی و مصارف انجمن ایالتی، تلگرافی از آقای سهام‌الدوله رسیده، سواد آن را اطلاعاً ارسال داشت. تلگراف آقای سهام‌الدوله قرائت شد. مشعر بر اینکه: حقوق دفتر ایالتی معین و مصارف انجمن ایالتی ماهی صد و پنجاه تومان مقرر شد و عزیمت به فارس خواهیم نمود.

در این وقت انجمن ایالتی ختم. آقایان حاج سید محمدعلی و حاج علی آقا و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم حاضر نبودند.

به تاریخ ۲ شوال سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هشت نفر از وکلاء رسماً مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. ابتداءً حاج میرزا هاشم خان حاضر شده و با یک هیجان فوق‌العاده متظلم شدند بر اینکه: پس از آنکه در جلسه گذشته، انجمن ایالتی معین نمود که این جلسه تجدید نظر و دقت کامله در محاکمه حقیر نموده و رأی خود را اظهار، که به موقع اجرا گذارده شود. امروز بدون جهت قانونی، اداره اجراء عدلیه حقیر را محکوم به حبس نموده، که حکماً می‌باید حقوق عدلیه گرفته شود. و آنچه اظهار داشتیم که در این مسئله انجمن ایالتی توضیحات خواسته و محاکمه حقیر در تحت مذاقه و رسیدگی اعضاء انجمن ایالتی است. به هیچ وجه نپذیرفته. پس از حبس نمودن و مبلغی گرفتن و نهایت بد سلوکی و هتک شرف و احترام حقیر کردن، مرخص و مستخلص نمودند.

از این مطالب معروضه، موجب حیرت خواطر و کلاء گردید. آراء بر این شد که: در همین جلسه، کتباً رئیس اجراء و رئیس محکمه ابتدائی به جهت توضیحات حضوری و علت صدور حکم و جهت حبس و اخذ وجه و صورت دوسیه و کیفیت محاکمه، از عدلیه خواسته شود.

در این موقع اطفال مدرسه تربیت به اتفاق مدیر و معلمین خود در انجمن حاضر شده، به وسیله لایحه‌ای

۱. نسخه همین گونه است. احتمالاً «عین الدوله» بوده. سطر بعدی هم همینچنین است.

تبریک عید سعید اسلامی را تقدیم و استدعاء توجه و مراقبت مخصوص و کلاء را در امور اداره معارف و ترویج مدارس جدید را نموده بودند.

از مضمون لایحه، موجب تحسین و تمجید شدند. اظهار شد که: انجمن ایالتی همه گونه مساعدت و مراقبت مخصوص و کلاء را در امور معارف خواهد نمود.

در این وقت چندین عریضه قرائت شد:

(۱) عریضه اهالی ارسنجان، که پس از آن همه تعدیات و شرارت‌های متواتره عبدالحسین خان و آن همه تظلماتی که به ادارات دولتی و انجمن ایالتی شد. ابدأ احقاق حق دعاگویان نشده، مشاراً الیه را از محبس مرخص نمودند. آراء بر این شد که: علت حبس عبدالحسین خان از آقای قوام‌الملک استیضاح شود.

(۲) عریضه مهدی بیگ، مشعر بر اینکه: بابت مال الاجاره مزرعه نواب هندی، بدون جهت قانونی حقیر را محکوم به حبس نموده و مدتی است که در محبس می‌باشم. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: صورت محاکمات متظلم از عدلیه خواسته شود.

(۳) عریضه اهالی نیریز قرائت شد. مشعر بر اینکه: نهایت ظلم و تعدی را حشمت‌السلطان نمود. دیگر جان و مال و هستی برای ما بیچارگان باقی نگذارد. پس از ورود اتباع شیخ زکریا به نیریز، فراراً به شیراز عزیمت نموده. حال احقاق حق خود را از انجمن خواستگاریم. آراء بر این شد که: در جلسه آتیه جواب آنها نوشته شود.

پس از آن مشروحه اداره بلدییه قرائت شد که: و کلاء بلدییه از اعضاء انجمن ایالتی مستدعی چنانند، اقداماتی را که انجمن بابت سد رودخانه و لزوم مخارجات آن را (۷۷) کتباً توضیح داده باشند. پس از مذاکرات بسیاری که در خصوص سد رودخانه و لزوم فوری در اصلاح آن به عمل آمد. آراء بر این شد که: از آقای قوام‌الملک اقداماتی را که در این خصوص نموده‌اند، توضیح خواسته شود، که از همان قرار به انجمن بلدییه توضیح داده شود.

در این وقت گفته شد که: عدلیه تعطیل و رئیس اجراء و رئیس محکمه ابتدائی اول از عدلیه متفرق شده‌اند. آراء بر این شد که: در جلسه آتیه رسیدگی به تظلمات حاج میرزا هاشم خان شده باشد. در این وقت انجمن ایالتی ختم. آقایان حاج علی آقا و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان حاضر نبودند و در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ شنبه ۴ شهر شوال سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از اعضاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداء مشروحه آقای قوام‌الملک در خصوص استیضاح سد رودخانه قرائت شد که: سهمی خود بنده به اداره حاج کمپانی حواله شد. سهمی دولت هم باید پیشکار مالیه بپردازد. طومار را انجمن ایالتی امضاء کرده تا بفرستم از هر کس دریافت و تحویل اداره کمپانی گردد.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: طومار را بدو اداره ایالتی امضاء کرده، پس از آن اداره بلدییه

و انجمن بلدیة، سپس به امضاء انجمن ایالتی، که به موقع وصول و اجرا گذارده شود. ایضاً مشروحه آقای قوام‌الملک به ضمیمه عریضه ناصر دیوان اصطهباناتی و مشروحه مدبرالسلطنه قرائت شد. مشعر بر اینکه: به موجب عریضه ناصر دیوان که لفاً فرستاده شد، اجازه مرخصی به اصطهبانات را خواسته و چنانچه آراء اعضاء محترم بوده باشد، مشاراً الیه معاودت به اصطهبانات نموده و بالفعل طرفی هم در شیراز پیدا و معین نشده و وکیل هم عجالاً در بلده مزبوره می‌باشد. در این خصوص رأی انجمن ایالتی را خواستگار می‌باشد.

مشروحه مدبرالسلطنه هم مشعر بر شرارت و کیل و مبلغی مالیات دیوانی را که تصرف نموده و حضورش در شیراز لازم است، می‌بود.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: در جلسه آتیه، آراء انجمن ایالتی مشخص شود. در این وقت آقای حاج شیخ یوسف و سایر اعضاء محترم، شروع به مذاکرات در خصوص اوضاع شهر و علت اغتشاش و هرج و مرج را به آقای قوام‌الملک نمودند. شرح مفصّلی از موانعات خود اظهار نمودند. اعضاء محترم را رأی بر این بود که: آقای قوام‌الملک به تکلیف حکومتی خود رفتار نفرموده‌اند و این همه اغتشاش و انقلاب شهر به واسطه سهل‌انگاری و عدم مواظبت تامه آقای قوام‌الملک می‌باشد. بعد از گفتگوهای بسیار، قرار بر این شد که ایشان جداً مشغول به وظایف حکومتی خود شده و چنانچه موانعاتی رخ دهد، انجمن ایالتی همه قسم مساعدت و تقویت نموده باشد و ایشان هم متقبل شدند که آتیه، همه قسم اقدامات مجدّانه در نظم و انتظام شهر نموده باشند.

در این موقع تلگرافی را که حضرت رئیس‌الوزراء به آقای قوام‌الملک، در خصوص جلوگیری از اشرار و اظهار اینکه هیئت حاکمه دولت همه قسم مساعدت و تقویت را به شما خواهد نمود و مسئولیت تامه که به ایشان در امورات ایالتی برگزار شده بود، قرائت شد. به اکثریت آراء گفته شد که: بر حسب تلگراف رسمی آقای رئیس‌الوزراء، دیگر موقع عذر و مسامحه باقی نمانده و پیوسته انجمن ایالتی مترصد اقدامات مجدّانه ایشان می‌باشد.

سپس مشروحه عدلیه قرائت شد. دایر بر اینکه: در خصوص توضیحات اداره جزاء نسبت به حاج میرزا هاشم خان، مستوفی میرزا علی اصغر خان را رسماً فرستاد که چگونگی را توضیح داده باشد. شروع به تحقیقات و رسیدگی به تظلمات جلسه قبل حاجی میرزا هاشم خان گردید. بعد از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: تحقیقاً هتک احترام و آبروی متظلم شده، باید از ایشان ترضیه و معذرت، اداره اجراء بخواهد. و همچنین در موضوع حکم محکمه ابتدائی، می‌بایست هیئت منصفه تشکیل، که چگونگی معلوم و رأی هیئت به موقع اجرا گذارده شود.

پس از آن انجمن ایالتی ختم. آقایان حاج میرزا علی اصغر و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه ۹ شهر شوال سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی یک ساعت و نیم به غروب مانده، در حضور هفت نفر از اعضاء رسماً مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. بدو مشروحاً اداره مالیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: صورت تلگرافی از وزارت مالیه رسیده. سواد آن را ایفاد داشت. پس از ملاحظه، بدانچه جواب از طرف انجمن مرقوم می‌شود تا اینکه به مرکز مخابره نموده باشم. مضمون صورت تلگراف دایر بر اینکه: حقوق سرکاری اهالی فارس، که پارساله انجمن ایالتی تصفیه نموده و سی هزار تومان معین کرده و اداره مالیه فارس پرداخته. کنون کتابچه‌ای را که تصفیه نموده، از انجمن ایالتی گرفته و به مرکز ارسال دارید.

شروع به مذاکرات لازمه شد. آقای رئیس شرح مفصلی از چگونگی سنه ماضیه اظهار فرمودند که: عاقبت الامر به هیچ وجه کتابچه سرکاری به تصویب و تبیین (تعیین) انجمن ایالتی نبود. از انجمن هم ابداً کتابچه‌ای که تدوین و مرتب شده باشد نگذشته که پیشکار مالیه سابقه به موقع اجرا گذارده باشد. آراء بر این شد که: مطابق همین اظهار و توضیح آقای رئیس، از طرف انجمن ایالتی جواباً به اداره مالیه نوشته شود. پس از آن جماعت کثیری از معلمین و مدیرین عموم مدارس شیراز، به وسیله عریضه مخصوص در انجمن ایالتی حاضر شده. پس از گذشتن عریضه از نظر آقای رئیس، آراء و کلاء محترم بر این شد که: عریضه و تظلمات آنها در موقع علنی نیامده و سرراً از آقای (۷۸) قوام‌الملک توضیحات لازمه و اقدامات مجدانه و اسکات متظلمین را خواستگار شوند. و حضوراً ایشان هم متعهد شدند که عاجلاً اقدامات مؤثرانه را نموده و نتیجه را به انجمن ایالتی اطلاع داده باشند.

در این موقع رئیس بلدیہ با جمعی از منتخبین بلدیہ، به جهت مطالبی حاضر شده و در حضور آقای قوام‌الملک شروع به مذاکرات شده:

(۱) در خصوص سدّ رودخانه مذاکرات بسیاری شد. انجمن هم شرحی دایر بر اینکه: می‌بایست اشخاصی که در طومار معین نوشته شده، وجوهات ملزومی و اعانه خود را پرداخته باشند. نوشته؛ و قرار شد که عاجلاً اداره بلدیہ به مساعدت و تصویب آقای قوام‌الملک به موقع اجرا گذارده، و وجه آن تحویل کمپانی شده، که به نظارت هیئت نظار به مصارف معینه سدّ رودخانه رسیده باشد.

(۲) در مسئله حضرات خبازها که مبلغی به قیمت نان اضافه نموده، مذاکرات لازمه شد. پس از توضیحات زیادی که آقای قوام‌الملک از حضرات خبازها نمودند و مذاکرات مفصلی که در این مسئله به میان آمد. عاقبت آراء بر این شد که: می‌باید قیمت نان کما فی السابق بوده و چنانچه در بلدیہ ثابت و محقق گردید و جوب و لزوم اضافه قیمت نان، و پس از آنکه مدلل داشتند به تصویب اداره بلدیہ، قراری داده و قانونی گزارده شود.

(۳) در خصوص حضرات اصناف و کسبه‌ها، که معابر عمومی را تصرف کرده و اشیاء و اسباب متعلق خود را در معبر عمومی گزارده و نسبت به عابریں صدمه وارد می‌آید. در این موضوع هم مذاکرات لازمه شد. آراء بر این شد که: جلوگیری شده و در صورت تمرّد مجازات سخت به متمرّدین داده باشند.

سپس دو عریضه خوانده شد. یکی از حضرات شاهزاده‌گان در خصوص مواجب و حقوق دیوانی خود،

که امساله پیشکار مالیه می‌خواهد که نصف داده باشد. آراء بر این شد که: علت را از اداره مالیه، انجمن استیضاح نموده.

و دیگری عریضه آقای آقا میرزا جواد، مشعر بر اینکه: ملکی متنازع فیه است. جناب شیخ الاسلام سابقاً احکامی به حقیر داده و حال هم کتباً حکمی به طرف و متقابل داده. مستدعی است که انجمن ایالتی توضیح نماید که حکم طرف و مقابل قطعی است و مدرک حکم صادره از ایشان از چه قرار است؟ آراء بر این شد که از شیخ الاسلام استیضاح شود.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقای حاج سید محمدعلی و آقا سید جعفر و حاج علی آقا و حاج میرزا احمد و حاج سید ابراهیم و حاج میرزا علی اصغر و میرزا عبدالله خان در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ شنبه یازدهم شوال سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه ماضیه قرائت شد. ابتداءً پاکاتی از اداره مالیه قرائت شد. مشعر بر اینکه: تلگرافی از وزارت مالیه رسیده. استحضاراً ایفاد داشت و اقدامات لازمه را در این خصوص فرموده که به مرکز جواباً عرض نمایم. صورت تلگراف دایر بر اینکه: به اطلاع انجمن ایالتی و تصویب حکومت، بدون هیچ ملاحظه به تصفیه حساب سنه ماضیه مدبرالسلطنه مشغول و چگونگی را به مرکز اطلاع دهید.

مذاکرات لازمه شد. آراء بر این شد که جواباً نوشته شود: به موجب تلگراف، شروع در تفریع حساب نموده و همه قسم انجمن ایالتی به موقع خود تقویت و همراهی را خواهد نمود.

ایضاً دو پاکت دیگر در مبحث حقوق سرکاری که صورت خواسته بود، قرائت شد. آراء بر این شد که جواباً نوشته شود: در سنه گذشته انجمن ایالتی ابداً مداخله نکرده و اطلاعی از چگونگی در تقسیم سرکاری ندارد. سپس جماعت شاهزادگان در خصوص تظلم خود حاضر شده. مشروحاً اداره مالیه قرائت شد که: در خصوص پرداخت حقوق دیوانی شاهزادگان از قرار نصف، بر حسب تلگراف رسمی وزارت متبوعه خود می‌باشد، که ناچاراً می‌بایست مجری نموده باشیم. به اکثریت آراء گفته شد که: ابداً انجمن ایالتی نمی‌تواند دیگر گفتگو و مذاکره‌ای را نموده باشد. متظلمین می‌باید به مرکز در این موضوع تظلم نموده باشند.

در این موقع آقای قوام‌الملک اظهاراتی فرمودند و شکایت از اینکه: وکیلی که دخالت در امورات قشقائیان نموده باشد، ابداً در شهر نیست و آنچه را که عارض در مسئله سرقت و غارت و ادعاء و غیره تظلم می‌نماید که راجع به قشقائیان است، به واسطه اینکه یک نفر وکیل از ایلخانی قشقائی در شیراز نیست. تماماً در بوتۀ اجمال و تعویق و لاینحل می‌باشد. به علاوه همه روزه از کارگزاری، رسماً مذاکرات در موضوع قشقائی و نماینده و وکیل آنان می‌شود که امورات تبعه‌های خارجه نسبت به قشقائی تصفیه و تسویه شود.

در این وقت جماعتی از ساکنین سروستان، که به واسطه طایفه قشقائی مال و اموال آنها غارت و چپاول شده، با نهایت فلاکت به انجمن حاضر شده و احقاق حق خود را استدعاء می‌نمودند. پس از مذاکرات لازمه

و دقت در عرایضات متظلمین و بحث از اینکه نماینده و وکیل قشقائی در شیراز نهایت لزوم و اهمیت را داشته و دارد. آراء عموماً بر این شد که شرحی به آقای سردار عشایر نوشته شود که: به جهت تصفیه و تسویه امورات راجعه به قشقائی، یک نفر وکیل در شیراز به انجمن ایالتی و ادارات دولتی متعین و معرفی فرموده، که جواب و سؤال و رجوعات لازمه بشود و کلیه امورات تسویه گردد.

بعد از آن مجدداً جماعت جمالان خراسانی و طبسی، در خصوص وکیل اصطهباناتی که مبالغی اموال آنها را به غارت برده، (۷۹) متظلم شدند. حضوراً آقای قوام‌الملک متعهد شدند که وکیل را به قوه قهریه به جهت احقاق حقوق متظلمین به شیراز حاضر فرمایند.

سپس عریضه آقا میرزا سید احمد، در موضوع استدعاء میرزا ابوطالب را به شهر احضار شود، قرائت شد. بعد از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که به آقای قوام‌الملک نوشته شود که: به جهت تصفیه کارهای متظلم، به هر نحو که بوده باشد. مشاراً الیه را به شیراز حاضر فرموده باشند.

پس از آن مشروحه رئیس دوایر ثلاثه، مشعر بر اینکه: مستدعی است که انجمن رسیدگی به جمع و خرج دوایر ثلاثه نموده و امضاء فرماید که به مرکز ارسال شود، قرائت شد. بعد از مذاکرات، آراء عموماً بر این شد که: ابداً انجمن رسیدگی و مداخله نخواهد نمود. رئیس دوایر ثلاثه با وزارت متبوع خود، جمع و خرج را تسویه نماید.

در این موقع دو عریضه، یکی از حشمت‌السلطان حاکم نیریز و دیگری از بعضی اهالی آن محل قرائت شد. مفصلاً از چگونگی ورود حضرات کوهستانی به نیریز و غارت و چپاول بعضی از خانه‌ها و مالیه اردوی دولتی و حرکات وحشیانه آنها را نوشته بودند. از این وقایع نهایت موجب تأسف و تألم خاطر گردید. در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان حاج میرزا احمد و حاج کمپانی و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ شنبه هیجدهم شوال سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی پس از دو جلسه متوالی مقرری، که به واسطه عدم حضور عده‌ای از وکلاء، رسماً دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. ابتداءً چندین عریضه قرائت، پس از مذاقه به صاحبانش مسترد و گفته شد که: بدو می‌باید به ادارات دولتی رجوع نموده باشید.

پس از آن مدیر واردات پستخانه در انجمن حاضر شده و در خصوص سرقت پست و اختلال پستخانه به واسطه اغتشاش طرق و شوارع، و اظهار اینکه آنچه را به وزارت متبوعه خود تظلم می‌نمائیم، ابداً نتیجه حاصل نمی‌شود و چندین صورت تلگراف به جهت توضیح عرایضات خود ارائه دادند.

در این وقت چپار مرکزی مستقیماً به انجمن ایالتی وارد و تقریراتی از قتل و نهب و غارت قوافل و هرج و مرج طرق و شوارع، و اظهار اینکه ابداً دیگر امکان ایاب و ذهاب را ندارد عرضه، پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: با این تفصیلات، پستخانه را تعطیل و چگونگی را به مرکز تلگرافاً عرضه دارند.

پس از آن مشروحه آقای قوام‌الملک به ضمیمه عریضه عموم اهالی اصطهبانات، دایر به شرارت و تعدیات و هرزگی و کیل قرائت شد.

بعد از آن مشروحه مدبرالسلطنه، در موضوع حرکات وحشیانه و کیل خوانده شد. ایضاً عریضه عمومی اهالی اصطهبانات که به انجمن تظلم نموده بودند. مشعر بر طغیان و شرارت و سرقت و ظالمی و کیل قرائت شد.

در این موقع حضرات جمّالان خراسانی و طبسی و یزدی و غیره، در مسئله عدم ورود و کیل به شیراز و تعویق احقاق حق خودشان، با نهایت پریشانی و فلاکت تظلم نمودند. از این مکتوبات و تظلمات، مورث تألم و تحسر خواطر و کلاء گردید. آراء بر این شد که: جواباً به آقای قوام‌الملک نوشته شود که: مکرراً انجمن ایالتی در خصوص احضار و کیل به شیراز و احقاق حق متظلمین، شفاهاً و کتباً اظهار کرده. کنون هم رأی خود را تجدید نموده. به هر طریق که ممکن شود، و کیل را به شیراز احضار نمائید.

در این موقع لایحه ممهوره از طرف عده‌ای از اهالی شیراز قرائت، دایر بر اینکه: رسماً انجمن ایالتی از ریاست عدلیه، در خصوص تغییر دادن تمبر دولتی را به مهر دستی استیضاح نموده، که جهت و سبب آن معلوم گردد.

پس از آن مشروحه سردار عشایر، در خصوص جواب مشروحه‌ای که یک نفر و کیل در شیراز به انجمن ایالتی و ادارات دولتی، به جهت تصفیه امورات راجعه به قشقائی معرفی نموده باشد، قرائت شد. پس از آن مشروحه آقای شیخ‌الاسلام، در مسئله توضیحی که انجمن ایالتی در خصوص تظلم آقا میرزا جواد نموده بود، قرائت شد.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد: دو نسخه سواد از اصل نوشته شود و به متداعیین که راجع به آنها است، داده شود.

پس از آن مشروحه آقای قوام‌الملک قرائت شد. مشعر بر اینکه: به جهت رسیدگی به خسارات مُلاک و چگونگی عرایض آنان، لازم است که چهار نفر از و کلاء، به سمت نمایندگی انجمن ایالتی در دارالایاله تشریف آورده باشند.

شروع به گفتگو و مذاکرات شد. آخر الأمر به اکثریت آراء، آقایان محترم آقای حاج مهدب‌الدوله و اجلال‌الملک و حاج میرزا محمدتقی و حاج میرزا علی اصغر، منتخب و قرار شد که تشریف برده باشند.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان حاج کمپانی و حاج میرزا احمد و حاج سید ابراهیم و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبوده و تشریف نداشتند.

به تاریخ سه‌شنبه بیست و یکم شوال سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده رسماً مفتوح؛ خلاصه مذاکرات جلسه گذشته در حضور هفت نفر از اعضاء قرائت شد. ابتداءً دو مشروحه از پیشکار مالیه قرائت، مشعر بر اینکه: اداره مالیه فارس متمنی است که یک نفر نماینده از طرف انجمن ایالتی به اداره مالیه فارس ارسال، تا آنکه در موقع تصفیه حساب

ملاک حاضر بوده باشد.

پس از مذاقه در مدلول مشروحه، آراء بر این شد که در جواب نوشته شود: (۸۰) در جلسه گذشته، بر حسب اخطار آقای قوام‌الملک به جهت همین مسئله، چهار نفر نماینده انجمن ایالتی انتخاب و معین نموده، که در موقع لزوم، پس از اخطار به آنها حاضر شده باشند. اداره مالیه هم به آقایان منتخبین رجوع نموده. البته حاضر خواهند شد.

پس از آن مشروحه اداره نظام قرائت شد. مشعر بر اینکه: در خصوص صورت عده قشونی را که انجمن ایالتی خواسته بودند، حسب سانی که سابقاً در حضور نماینده انجمن تهیه شده، صورت آن را فرستاد که ملاحظه فرمائید و همین چند روزه هم، همین قدر وجهی که موجود شد به قشون داده سان دیده و صورت آن را هم خواهد فرستاد.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: در جلسات آتیه، اعضاء محترم ملاحظات خود را در صورت عده قشونی نموده و تحقیقات خود را در این خصوص کرده باشند.

سپس دو مشروحه جوابیه رئیس عدلیه، در خصوص استیضاح انجمن ایالتی بابت تمبر دولتی قرائت شد. مشعر بر اینکه: در مسئله تمبر مسلم است که از عایدات دولت است و از وزارت متبوعه قبض چاپی فرستاده شده، که عدلیه هر قدر تمبر بخواهد روی آن قبض چاپی بنویسد، که به مرکز فرستاده شود. به واسطه عدم امنیت نمی‌توان از مرکز خواست و نمی‌توان از پستخانه تمبر خرید. چرا که معلوم نیست در این صورت عاید دولت گردد. لہذا به وزارت متبوعه خود اطلاع داده و موقتاً این ترتیب دایر است و هر کس بخواهد مراجعه دفتر و ثبت که در محاسبات عدلیه دایر است بنماید، ممکن است که حیف و میل نخواهد شد.

پس از آن مشروحه آقای قوام‌الملک مشعر بر اینکه: تلگرافی از رؤساء خوانین آباده رسیده که لفاً فرستاد. حضرات بوبراحمدی و طایفه کورشولی نهایت شرارت را می‌نمایند. لازم است که به جهت جلوگیری و تأدیب آنها اردوی دولتی حرکت داد. تا آنکه مبلغی از حقوق نظام نرسیده، ممتنع است که بتوان آنها را روانه نمود. وضع ملاک را هم مسبقید. مالیات را ابدأ نداده و نمی‌دهند. آراء اعضاء محترم را تمناً دارد و تکلیف چیست؟

صورت تلگراف از آباده قرائت شد. مشعر بر شرارت و هرزگی بوبراحمدی می‌بود. پس از مذاکرات و شور در مفاد تلگراف و مشروحه. آراء بر این شد که جواباً نوشته شود: با این اوضاع و چگونگی اشرار، ایالت مکلف است که چگونگی را به مرکز اخطار و استعلاج نموده باشد.

عریضه حاج شیخ زکریا قرائت شد. شرح مفصلی مشعر بر بی‌تقصیری خود و افساد مفسدین آن حدود معروض داشته بود.

پس از آن دو عریضه قرائت شد. پس از شور و غور در مفاد آنان، رد شد و به اکثریت آراء گفته شد که: می‌بایست به ادارات رجوع شود.

در این وقت انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقای حاج سید محمدعلی و حاج شیخ یوسف و حاج سید ابراهیم و حاج کمپانی و میرزا عبدالله خان حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه بیست و سوم شوال سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی به واسطه اغتشاش و انقلاب و نهب عدلیه و غارت محله بهود و موانعات و تصادمات فوق‌العاده، به اتفاق آراء اعضاء محترم، موقتاً تعطیل و به مرکز هم تلگرافاً اخطار گردید.

به تاریخ شنبه چهاردهم شهر ذی‌الحجه سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از اعضاء رسماً مفتوح؛ صورت مذاکرات قرائت شد. ابتداءً مشروحه اداره نظام، دایر بر اینکه: به موجب تلگراف ملفوفه وزارت جنگ، به جهت پرداخت حقوق قشونی، یک نفر نماینده ارسال فرمائید. قرائت شد.

صورت تلگراف قرائت شد. مشعر بر اینکه: به اطلاع انجمن ایالتی و اطلاع کارگزاری و ریاست تلگرافخانه و آقای قوام‌الملک، حقوق قشونی را ریاست قشون پرداخته و هر دسته را که حقوق می‌گیرند، تلگرافاً عده آنها را مخبره نمایند.

پس از شور و غور در مفاد مشروحه و تلگراف، به اتفاق آراء، آقای اجلال‌الملک به سمت نمایندگی انجمن ایالتی منتخب و قرار شد که تشریف برده باشند و در یوم سان دیدن به علاوه آقای حاج مهدب‌الدوله هم حاضر شده باشند، که در نهایت رسیدگی حقوق قشونی را پرداخته و سان حضوری را ملاحظه کرده باشند. به همین مضمون شرحی در جواب ریاست قشون نوشته شد.

پس از آن جماعت کثیری از طایفه ابوالوردی به وسیله عریضه متظلم گردیدند که در اوایل ماه حالیه، علی اکبر ده بزرگی یک نفر از طایفه ابوالوردی را مقتول. مدتی است که به ایالت در احقاق حق خود متظلم شده. تا کنون اقدامی نفرموده‌اند. یا آنکه دو کلمه نوشته به جهت اطمینان دعاگویان، که در ورود ایالت جلیله قاتل را به جهت تحقیق و مجازات حاضر نموده باشند و یا آنکه علی اکبر را حاضر نموده و قصاص فرمایند و یا آنکه اجازه دهند تا اینکه خودمان شخصاً اقدام در قصاص و انتقام نموده باشیم.

مذاکرات زیاد و استیضاحات بسیاری حضوراً از آقای قوام‌الملک شد. حضوراً همه قسم تعهدات در اقدامات لازمه و احقاق حق متظلمین را فرمودند و آراء بر این شد که: سواد عریضه آنان را هم رسماً از اداره انجمن ایالتی ارسال و جواب اقناعی به جهت اطمینان عارضین خواسته شود.

در این وقت آقای رئیس از آقای قوام‌الملک در خصوص افتتاح عدلیه استیضاح فرمودند که: تا کنون چه اقدامی شده است. جواباً اظهار فرمودند که: در خصوص افتتاح عدلیه همه گونه مظاهر و مساعدت شده. مبلغ دویست تومان هم از بابت حقوق فوج کمره از ریاست قشون گرفته و تسلیم ریاست عدلیه نمود که معجلاً اثاثه لازمه را ترتیب داده و یوم عید سعید غدیر، (۸۱) که ساعتی بسیار نیکو است. قرار است که افتتاح شود.

از بابت مجازات مرتکبین نهب و غارت عدلیه استیضاح شد. اظهار فرمودند: سه چهار نفری که منشاء فساد و مرتکب بوده‌اند، مشخص و یوم عدلیه که مفتوح می‌شود به مجازات خواهند رسید.

عریضه غلامحسین خان در خصوص خرابی و لم یزرع بودن مزرعه خود موسوم به برم شور و قطع

تخفیف محلی آن و مطالبه مالیات نمودن اداره مالیه، قرائت شد. بعد از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که رجوع به اداره مالیه شده باشد.

عریضه حاج میرزا محمدحسین قرائت. مشعر بر اینکه: ریاست عدلیه مبلغ هفتاد و پنج تومان، بدون حق قانونی حقیر را در منزل خود احضار نموده و نوشته ذمه‌گی دریافت داشته است.

پس از مذاکرات بسیار و توضیحاتی که حضوراً از عارض به عمل آمد. آراء عموماً بر این شد که چگونگی را از ریاست عدلیه استیضاح شود.

بعد از آن مشروحه ریاست عدلیه به ضمیمه تلگراف وزارت عدلیه اعظم قرائت شد. مشعر بر اینکه: متمنی است که به جهت رسیدگی به دفتر جهانیان و تحقیقات لازمه در خصوص وجهی که در چند سال قبل از این، شاهزاده ظل السلطان و غیره از مرحوم معتمد دیوان مأخوذ فرموده‌اند. حسب الامر وزارت جلیله عدلیه، نماینده انتخاب فرموده و ارسال دارید که می‌بایست به مرکز چگونگی را مخابره نمایم.

صورت تلگراف مزبور هم قرائت شد. مشعر بر اینکه: به اطلاع انجمن ایالتی و پیشکار مالیه و آقای قوام‌الملک، از دفتر جهانیان مقدار وجهی که در چند سال قبل از این در ایالت ظل السلطان، از مرحوم معتمد دیوان گرفته شده استخراج و به مرکز تلگرافاً اطلاع داده باشند.

پس از شور و غور در مفاد مشروحه و تلگراف و مذاکرات لازمه، آراء بر این شد جواباً نوشته شود که: به اکثریت آراء، آقایان حاج مهذب الدوله و حاج میرزا محمدتقی و حاج میرزا احمد به جهت این مسئله انتخاب، هر وقت را که بخواهید به آنها اخطار فرموده البته حاضر خواهند شد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقای آقا سید جعفر و حاج شیخ یوسف و حاج کمپانی و حاج علی آقا در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ پنج‌شنبه نوزدهم شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هشت نفر از وکلاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. پس از آن مشروحه اداره ایالتی مشعر بر اینکه: به موجب مشروحه ملفوفه که از اصطهبانات رسیده. شیخ زکریا جداً از آن محل مطالبه وجه و اهالی را بر ضد دولت دعوت بر اتحاد خویش نموده. با وصول این گونه مکتوبات، آراء وکلاء محترم را خواستگار است که اقدام نموده باشم.

مشروحه ملفوفه از محقق‌العلماء اصطهباناتی می‌بود، قرائت شد. متضمن نگارشات اداره ایالتی بود. در این موقع شروع به مذاکرات گردید. جمعی از وکلاء را عقیده بر این بود که: در خصوص شیخ زکریا، اقداماتی که به عهده انجمن ایالتی بوده، به واسطه انقلابات و تعطیل موقتی انجمن ایالتی، در بوتۀ اجمال و تعویق افتاده. بعضی دیگر را عقیده بر این بود که: کتباً انجمن ایالتی اتمام حجت با مشارک‌الیه نموده و احضار به شیراز نمایند. چنانچه تقاعد ورزید. تمرّدش را به دولت اظهار نمائید. آخر الامر پس از مذاکرات بسیار، آراء بر این شد که: مشارک‌الیه به شیراز خواسته شود و شرحی از طرف انجمن ایالتی مشعر بر نصیحت و خیرخواهی و احضار مشارک‌الیه به شیراز نوشته گردید.

سپس در جواب مشروحه اداره ایالتی، آراء بر این شد، نوشته شود که: امروزه آنچه را که ایالت مکلف است در جلوگیری از متجاوزین و تنبیه اشرار و متمرّدین، می‌بایست جداً اقدام نماید. پس از آن تلگراف جوابیه مجلس مقدّس شورا ملی قرائت شد. مشعر بر اینکه: حضور والا حضرت اقدس آقای نایب السلطنه را به طهران، انجمن ایالتی تقاضا نموده بود. عنقریب این شاء الله وارد خواهند شد. مشروحه آقای شیخ الملک در مبحث استیضاح از تظلمات حاج میرزا محمدحسین قرائت شد. کلیه عرایضات حاج مزبور را رد کرده، توضیح اقناعی داده بودند.

سپس مشروحه اداره ایالتی در موضوع تظلمات طایفه ابوالوردی قرائت شد. مشعر بر اینکه: مطابق تلگراف وزارت جلیله داخله اقدام خواهد شد. متظلمین آسوده باشند و در خصوص تظلمات اهالی لارستان، مؤاخذه سخت از حاج علیقلی خان شد. شرحی که می‌بایست به بستگان خود نوشته به توسط پُست فرستاد. پس از شور در مشروحین، آراء بر این شد که، شرحی از طرف انجمن ایالتی به متظلمین لاری نوشته شود که: آنچه را بالفعل مقدور بود اقدام شد. ورود ایالت جلیله در آسایش اهالی اقدامات لازمه خواهد شد. پس از آن مشروحه اداره نظام قرائت. مشعر بر اینکه: به موجب تلگراف وزارت جنگ که لفاً فرستاده شد. در خصوص تعیین مقدار مخارج عمارات سربازخانه و ذخیره و اداره نظام می‌بود که انجمن ایالتی اقدام کرده و به مرکز اطلاع داده باشند. آقای رئیس اظهار فرمودند که: در چندی قبل، انجمن به موجب صورت علیحده، تعیین مخارج عمارات مزبوره را نموده، در آتیه صورت مزبور را حاضر و به اداره نظام ارسال خواهد گردید.

در این موقع مشروحه اداره مالیه قرائت. مشعر بر اینکه: به موجب قرارداد شهر شوال که رسیدگی به اسناد خرج ملاک شده و تخفیف مالیاتی تا زمان ورود ایالت جلیله به آنها داده شود. کنون به موجب صورتی که لفاً فرستاده، مالکین مفصله در مشروحه‌ای علیحده (۸۲) به ترتیبی که حاضر شده، اقدام در قرارداد نمودند. به جهت اطلاع اعضاء انجمن ایالتی صورت مزبور فرستاده شد.

آقای رئیس و بعضی از وکلاء اظهار نمودند که: از جمله مواد، حضور نماینده انجمن ایالتی در موقع تفریح حساب شرط بوده و حال آنکه ابدأ انجمن ایالتی نماینده در اداره مالیه نداشته و رعایت این شرط را مطلقاً اداره مالیه نکرده است. عموم و کلاء تصدیق نموده، آراء بر این شد که: در جلسه آتیه موضوع مذاکرات، مشروحه مزبوره بوده باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقای حاج سید محمدعلی و حاج سید ابراهیم و حاج کمپانی و میرزا عبدالله خان در این جلسه حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ پنج‌شنبه ۲۶ شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی به واسطه عدم حضور عده‌ای از وکلاء، که در جلسه مقرری مفتوح نگردید. امروز دو ساعت به غروب مانده، در حضور هشت نفر از اعضاء محترم مفتوح، صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت گردید. ابتداءً عریضه میرزا ابوالقاسم خان بیضائی قرائت شد. دایر بر اینکه: چندین پارچه زراعت داشته، تماماً را

ایلات غارت و چپاول نموده و به کلی از حلیه آبادی ساقط است. با وجود این، اداره مالیه در نهایت سختی مطالبه مالیات مزارع را می‌نماید.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد، نوشته شود به اداره مالیه که: رسیدگی به تظلمات عارض نموده، موافق قراردادی که با سایر ملاک اداره مالیه معمول می‌دارد، با عارض هم بدان قرار رفتار نماید.

پس از آن عریضه عفت‌الشریعه، مشعر بر نهب و غارت زراعت و قطع تخفیف مالیاتی خود قرائت گردید. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: تصدیقی در خصوص چگونگی تخفیف مالیات زراعتی خود از حضرات مستوفیان تحصیل و به انجمن ایالتی پیشنهاد نموده، تا آن وقت رسیدگی شود.

سپس مشروحه ریاست عدلیه قرائت شد. دایر بر اینکه: بر حسب تلگراف وزارت عدلیه، رسیدگی به دفتر جهانیان شد و نمایندگان انجمن ایالتی تشریف داشتند. تقریباً معادل بیست و دو هزار تومان مأخوذی شاهزاده ظل‌السلطان و بستگانش از مرحوم معتمد دیوان، به موجب صورتی که لفا فرستاده شده می‌باشد. متمنی است کنون صورت تلگرافی را که مشعر بر چگونگی مأخوذات شاهزاده است، در جواب تلگراف وزارت عدلیه، انجمن ایالتی امضاء نموده، که پس از آن آقایان قوام‌الملک و پیشکار مالیه و حقیر هم امضاء نموده، مخابره شود.

در این وقت شروع به مذاکرات شد. پس از استیضاحات حضوری که از نمایندگان محترم به عمل آمد. آراء بر این شد که: صورت تلگراف امضاء شده باشد.

بعد از آن چندین ورقه تعرفه قانونی متوفیات، که می‌باید انجمن ایالتی تصدیق بر صحت وراثت نموده و امضاء کرده باشد، پیشنهاد و کلاء محترم گردید. پس از دقت و رسیدگی تامه به مفاد و تعرفه‌های وراثت متوفیات که گردید. آراء بر این شد که امضاء شود.

در این وقت چندین عریضه قرائت. پس از مذاکرات لازمه، به اکثریت آراء گفته شد که: می‌بایست به ادارات قانونی رجوع شود.

در این موقع انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و آقای آقا سید جعفر و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ شنبه ۲۸ شهر ذی‌الحجه الحرام سنه ۱۳۲۸

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده در حضور هشت نفر از اعضاء محترم مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته خوانده شد. ابتداء عریضه میرزا خانی نام قرائت شد، که مبلغی حقوق دولتی داشته و همه ساله برات آن را از دفتر صادر می‌کرده. کنون پیشکار مالیه می‌فرماید که: بنده را متوفی قلم داده‌اند و در دستورالعمل اسم بنده را ساقط کرده‌اند. کنون مستدعی است دو کلمه مرقوم شود که حقوق حقیر را پرداخته باشند.

پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که نوشته شود: میرزا خانی همه ساله از دولت چنانچه حقوقی داشته، مقتضی است که کما فی السابق معمول شود و در حیات می‌باشد.

پس از آن، نماینده اداره بلدیة آقا میرزا مسیح، بابت دخالت میرزا محمدباقر خان در معبر عمومی و بنای غیر مشروعی را که نهاده است، مذاکرات بسیاری نمود که، آنچه را اداره بلدیة کتباً به مشارک الیه اخطار کرده است، ابتدا فایده نکرده. کنون همراهی و مساعدت انجمن ایالتی را در این موضوع، اداره بلدیة تمنا دارد. بعد از مذاکرات [گفته شد] که: در اغلب امورات بلدیة مسامحه به وظیفه خود می‌نماید و منحصر به میرزا محمدباقر خان، که بنای غیر مشروع در معبر عمومی نموده نیست. مدبر السلطنه و غیره هم همین قسم بنا نهاده‌اند. انجمن ایالتی برای جلوگیری از متجاوزین همه قسم مساعدت و تقویت را به اداره بلدیة خواهد نمود.

پس از آن چندین ورقه تعرفه قانونی متوفیات را بعد از ملاحظه و تحقیقات، آراء بر این شد که: انجمن ایالتی امضاء نموده باشد.

سپس دو عریضه قرائت و به اکثریت آراء رد شده و به صاحبانش مسترد گردید، که انجمن ایالتی دخالتی نخواهد کرد.

در این موقع در خصوص اداره مالیه و چگونگی سی هزار تومان راه، که امساله دولت به حضرات ارباب حقوق سرکاری داده و جمع و خرج اداره مالیه و لزوم اطلاع انجمن ایالتی بر مفاد دستورالعمل، که رسیدگی شود و لزوم هفته‌ای یک روز حضور نماینده ریاست مالیه، در خصوص ترتیب ورقه‌های تعرفه قانونی (۸۳) و غیره، مذاکرات بسیاری شد. هر یک از وکلاء رأی خود را اظهار داشته، به اتفاق آراء قرار بر این شد که نوشته شود به ریاست مالیه: صورت حقوق سرکاری را که در هذه السنه پرداخته شده و نسخه‌ای مطابق دستورالعمل مرکزی نوشته، به جهت اطلاع انجمن ایالتی ایفاد دارید و هفته‌ای یک روز در جلسات مستمری انجمن ایالتی را انتخاب نموده و یک نفر نماینده به انجمن ایالتی فرستاده، که در موضوع تعرفه قانونی متوفیات و مشخص شدن وراثت آنان رسیدگی شده باشد.

در این وقت انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم در این جلسه تشریف نداشتند.

به تاریخ سه‌شنبه غره محرم الحرام سنه ۱۳۲۹

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هشت نفر از اعضاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته خوانده شد. ابتداءً مشروحه پیشکار مالیه قرائت شد. مبنی بر اینکه: مسامحه در ارسال دستورالعمل مرکزی به انجمن ایالتی، به واسطه گرفتاری در تصحیح نمره ارباب حقوق بوده. همین قدر که فراغت حاصل نمود، البته صورت دستورالعمل دیوانی را خواهد فرستاد. و در مبحث اینکه می‌بایست صورت حقوق هذه السنه سرکاری را به انجمن ایالتی ارسال داشت. بعد از آنکه کلیه حقوق سرکاری را پرداخت. البته صورتی هم به انجمن ایالتی ارسال خواهد داشت. و در موضوع ارسال هفته‌ای یک روز نماینده از اداره مالیه به جهت تعیین حقوق و رسیدگی به وراثت متوفیات قانونی، چون این مسئله راجع به خود انجمن ایالتی است، اداره مالیه در این اقدام معذرت می‌خواهد.

پس از شور و غور در مفاد مشروحه، آراء بر این شد که: فقط هیئت انجمن ایالتی رسیدگی به تعرفه وراثت متوفیات نموده باشد.

پس از آن تلگراف وزارت مالیه مشعر بر اینکه: چون از مجلس مقدس شورا ملی، صورت جمع و خرج دواير ثلاثه را خواستکار شده‌اند. وزارت مالیه از عموم انجمن‌های ایالتی تقاضا می‌نماید که به مساعدت پیشکاران مالیه ایالت و ولایت، به اسرع وقت صورت مزبوره را ارسال دارند. قرائت شد. بعد از مذاکرات به اکثریت آراء گفته شد که: آنچه را انجمن ایالتی از اداره ثلاثه فارس مطلع است، مبلغ پنج تومان عایدی و تقریباً معادل ششصد و پنجاه تومان از قرار صورتی که ملاحظه شده است، مأخوذي از دولت داشته‌اند. آراء بر این شد که: تلگرافی تقریباً به همین مضمون جواباً مخابره شود.

پس از آن مشروحه رئیس اداره تحدید خوانده شد. مشعر بر اینکه: در مسئله افتتاح اداره تحدید، شرحی حضور ایالت نوشته که جواب آن را لفاً فرستاد. مستدعی است که انجمن اجازه افتتاح اداره را کتباً مرقوم دارد.

مشروحه ملفوفه اداره ایالتی خوانده شد. مشعر بر اینکه: در این اوقات مقتضی ایجاد اداره با این موانع نبوده و نیست. از انجمن ایالتی هم کسب تکلیف نموده باشید.

پس از شور و غور در مشروحین و مذاکرات لازمه، به اکثریت آراء گفته شد که: با این انقلابات و کثرت موانع، به طوری که آقای قوام‌الملک نوشته‌اند صحیح است. افتتاح اداره جایز نبوده و نیست. بعد از آن عریضه میرزا محمود تاجر، در خصوص اینکه کاروانسرای خود را حضرات سرباز مسکن کرده و مبالغی خرابی نموده‌اند، قرائت شد. آراء بر این شد که به آقای قوام‌الملک رجوع شود.

ایضاً یکی از سوارهای دولتی که در ابوابجمعی فتح‌الملک می‌باشد، متظلم گردید. مبلغی حقوق مرا فتح‌الملک از دولت گرفته و به حقیر نرسانیده است. آراء بر این شد که نوشته شود به آقای رئیس قشون، که در وصول حقوق متظلم از فتح‌الملک اقدامات مجدانه را فرموده که متظلم آسوده و مرفه‌الحال بوده باشد. بعد از آن مشروحه لشکرنویس باشی خوانده شد. دایر بر اینکه: گفتگویی که در چند یوم گذشته در حضور نمایندگان انجمن ایالتی، در اطاق نظام با ریاست تلگرافخانه نسبت به حقیر واقع شد. متمنی است که اعضاء انجمن ایالتی از نمایندگان خود تحقیقات نموده و حقیقت را مرقوم دارد.

بعد از مذاکرات لازمه و توضیحاتی که در این موضوع از آقای اجلال‌الملک به عمل آمد و دقت تامه که در مفاد مشروحه شد. به اتفاق آراء قرار شد که: ریاست تلگرافخانه و لشکرنویس باشی را به جهت استیضاحات این مسئله، انجمن ایالتی حاضر نموده باشد که در جلسه آتیه در حضور آقای رئیس قشون، چگونگی تحقیق شده باشد.

پس از آن حاج علی در خصوص چگونگی حقوق سوارهای حاج مجلل‌الممالک و حیدرقلی میرزا، از آقای اجلال‌الملک استیضاح نمودند که: آنچه شنیده می‌شود فرداً فرداً حقوق نگرفته‌اند.

آقای اجلال‌الملک فرمودند که: چون حقیر و آقای حاج مهدب‌الدوله، هر دو سمت نمایندگی در اداره نظام داشته‌ایم و در این جلسه به واسطه غیبت آقای حاج معظم، توضیحات این مسئله را به جلسه آتیه

وعده می‌دهم، که در حضور ایشان داده شود. به اتفاق آراء قرار شد که: موضوع مذاکرات جلسه آتیه، حضور ریاست تلگرافخانه و ریاست دفتر لشکر فارس و رسیدگی به مذاکرات ایشان و استیضاحات حاج علی، در مسئله چگونگی حقوق سوارهای حیدرقلی میرزا و مجلل‌الممالک بوده باشد. در این موقع انجمن ختم. آقایان آقا سید جعفر و حاج مهدب‌الدوله و حاج علی آقا و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم و حاج میرزا علی اصغر در این جلسه تشریف نداشتند.

(۸۴) به تاریخ پنج‌شنبه سوم شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۹

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از وکلاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه قبل قرائت شد. ابتداءً مشروحه‌ی جوابیه‌ی بشارت‌السلطان ریاست تلگرافخانه خوانده شد. مشعر بر اینکه: بر حسب مذاکرات حضوری آقای وزیر مالیه با حضرات ملاک فارس، از حضور در انجمن ایالتی معذرت خواسته، چنانچه مطالب مهمی است تا اینکه یک نفر نماینده به انجمن ایالتی فرستاده، که چگونگی معلوم شود. سپس در خصوص مناقشه و گفتگویی که در اداره نظام فیما بین ریاست دفتر لشکر و ریاست تلگرافخانه واقع شده، استیضاحاتی از آقای رئیس قشون به عمل آمد. معلومات خود را اظهار فرمودند. پس از آن صورت تلگرافی از وزارت جلیله جنگ قرائت گردید. مشعر بر اینکه: آقای رئیس قشون می‌باید فیما بین ریاست دفتر لشکر و ریاست تلگرافخانه را التیام و اصلاح داده که رفع گفتگوی طرفین بشود. پس از آن با نهایت دقت مشغول به پرداخت حقوق قشونی فارس شده باشند. آقای رئیس قشون اظهار فرمودند که: به موجب تلگراف، چنانچه طرفین مایل به اصلاح باشند، حاضر خواهیم بود.

به اتفاق آراء اعضاء محترم گفته شد که: بر حسب حکم تلگرافی احدی نباید تخلف و امتناع نماید. بعد از مذاکرات، آراء بر این شد که در جلسه آتیه، آقای رئیس قشون به انجمن ایالتی تشریف آورده و طرفین هم حاضر شوند که به کلی رفع و دفع مشاجره و ما یقال بشود. و آقای لشکرنویس باشی که حاضر بودند، همه قسم اظهار نجابت و عدم تقصیر خود را نموده، و همگی وکلاء اظهارات ایشان را تمجید و تحسین فرمودند.

بعد از آن در خصوص سان سوارهای حاج مجلل‌الممالک و حیدرقلی میرزا و چگونگی حقوق آنان مذاکره گردید. بر حسب توضیحات نمایندگان محترم و تقریرات آقای رئیس قشون، مشخص گردید که سان آنها به دقت دیده شده و حقوق آنها کلاً رسیده است.

بعد از آن در خصوص استرداد حقوق یک نفر از سواران دولتی که ابوابجمع فتح‌الملک می‌بوده، مذاکرات لازمه گردید. حضوراً هم آقای رئیس قشون استیضاحاتی از متظلم فرمودند. بالاخره آراء بر این شد که: آقای لشکرنویس باشی رسیدگی نموده که متظلم هم به حقوق خود رسیده باشد.

در این موقع سرایداران عمارات دولتی متظلم گردیدند که، سواران ابوابجمعی مجلل‌الممالک عمارات قرب ارگ دولتی راه که متعلق به دولت است خراب کرده و چوبهای سقف عمارات را سرقت کرده و مشغول

سوزانیدن هستند.

از طرف آقای رئیس امر به تحقیق گردید. بعد از مشخص و معلوم شدن این مسئله، مجلّل الممالک را حاضر کردند. پس از مؤاخذه و تهدیدات شدید و مذاکراتی که به عمل آمد. در حضور آقای رئیس قشون، آراء بر این شد که: معماران انجمن ایالتی رفته و ملاحظه خرابی عمارات دولتی را نموده، که مقدار خرابی عمارات و تلفات چوبهای سقف عمارات معلوم، پس از آن آقای رئیس قشون، همان مقدار را از حقوق مقرری سواران کسر نموده و به مصرف تعمیر عمارات رسیده باشد.

در این موقع انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و آقای آقا سید جعفر و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم و حاج میرزا محمدتقی حاضر نبودند و تشریف نداشتند.

به تاریخ شنبه پنجم محرم الحرام سنه ۱۳۲۹

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هشت نفر از اعضاء مفتوح؛ مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. پس از آن تلگراف وزارت پست و تلگراف، مشعر بر مناقشه و گفتگوی ریاست تلگرافخانه و ریاست لشکر که واقع شده بود. متمنی است که حقیقت امر و چگونگی را انجمن ایالتی از نمایندگانی که در اطاق نظام داشته، تحقیق نموده و مخابره نماید. قرائت شد. طرفین هم حاضر بودند. پس از مذاکرات با آقای رئیس قشون، اعضاء محترم را آراء بر این شد که: نظر به حکم تلگرافی وزارت جلیله جنگ بر اصلاح، دقت نماید طرفین ترک منازعه و دلتنگی را نموده و در کمال اتحاد و یگانگی مشغول امورات راجعه به خودشان بوده باشند. طرفین هم قبول نموده و قرار شد که متفقاً با حضور نمایندگان انجمن، در حضور ریاست قشون حاضر شده، که حقوق افراد نظامی را پس از تحقیقات کامله پرداخته باشند.

سپس آراء بر این شد که تلگرافی نوشته و بدین مضمون مخابره شود که: نظر به حکم تلگرافی وزارت جلیله جنگ، طرفین در انجمن ایالتی در حضور ریاست قشون حاضر شده، اصلاح تامه نموده و به کلی مناقشات و منازعات را موقوف و متروک داشتند.

در این موقع دو مشروحه از اداره مالیه قرائت شد. یکی مشعر بر اینکه: صورت تلگرافی در خصوص دوایر ثلاثه از وزارت متبوعه خود رسیده، سواد آن را لفاً فرستاد و چنانچه انجمن ایالتی اطلاعاتی دارند، به اداره مالیه هم ارائه طریق نموده که به وزارت خود اطلاع داده باشد. صورت تلگراف خوانده شد که در خصوص (۸۵) صورت جمع و خرج دوایر ثلاثه، می باید عاجلاً به مرکز فرستاده شود.

و دیگری مشعر بر اینکه: ایضاً صورت تلگرافی مجدداً از وزارت مالیه رسیده. سواد آن را فرستاد که از مفاد آن مطلع و مدلول آن را به موقع اجرا گذارید. صورت تلگراف مشعر بر اینکه: تعرفه های قانونی وراثت متوفیات ارباب حقوق که به مرکز، برای صدور فرمان فرستاده می شود، تاریخ فوت متوفی معلوم نیست و این مسئله در صدور فرمان اسباب اشکال شده. لهذا می بایست از این تاریخ به بعد، تاریخ فوت متوفی در تعرفه ورثه معلوم و معین باشد و اداره مالیه هم باید تعرفه را تصدیق نوشته و حقوق متوفی و حقوق شخصی ورثه را معلوم نمایند، که صورت کامل به مرکز فرستاده باشند.

شروع به مذاکرات در خصوص صورت جمع و خرج دوایر ثلاثه شد. آراء بر این شد: شرحی به مدیر آن ادارات نوشته شود که: صورت جمع و خرج دوایر را پس از سیزدهم عاشورا به انجمن ایالتی آورده، که پس از اطلاع کامل به مرکز جواباً مخابره شود. و در خصوص تاریخ فوت متوفی و تعیین حقوق متوفی و حقوق شخصی ورثه، آراء بر این شد که: پس از این در کمال دقت این نکته را هم مراعات شود. در این موقع چندین ورقه تعرفه قانونی وراثت پیشنهاد و کلاء محترم، بعد از مذاکرات و دقت کامله که به عمل آمد. آراء بر این شد که: امضاء شده باشد. سپس چندین عریضه قرائت گردید. پس از مذاکرات لازمه. هر یک را به ادارات قانونی رجوع شده که تصفیه نمایند.

در این موقع مشروحه نظمیه، دایر به عدم وصول حقوق اجزاء نظمیه خوانده شد. آراء بر این شد: در جلسه آینده موضوع مذاکرات، مشروحه اداره نظمیه بود که حقیقت معلوم و چگونگی مشخص شده باشد. در این موقع آقای رئیس، نظر به ایام تعزیه‌داری و مصیبت حضرت ابی‌عبدالله علیه آلاف التحیه و الثناء و روح العالمین له الفداء، دو جلسه متوالیه انجمن ایالتی را به آقایان و کلاء اخطار فرمودند که تعطیل است و پس از آن انجمن ایالتی ختم شد. آقایان محترم آقای آقا سید جعفر و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم در این جلسه حاضر نبودند.

به تاریخ سه‌شنبه پانزدهم شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۹

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از اعضاء مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. ابتداءً در خصوص عدم حضور آقایان حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم در جلسات مستمره مذاکرات زیادی شد. به اکثریت آراء قرار شد که رسماً علت غیبت آنان استفسار و به انجمن ایالتی احضار شوند. پس از آن مشروحه مفضلله‌ای از ریاست عدلیه خوانده شد. دایر بر چگونگی اساس عدلیه فارس و لزوم تشکیل آن و تمناى اینکه، در جلسه آتیه در حضور عموم رؤسا دوایر دولتی جلسه تشکیل، که مذاکرات لازمه در مبحث افتتاح عدلیه بشود. شروع به مذاکرات گردید. شرح مفصلی هم آقای حاج شیخ یوسف، مشعر بر لزوم تشکیل عدلیه و تعیین اعضاء و اجزاء متدین عامل کافی تقریر فرمودند. پس از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: شرحی به عموم رؤساء دوایر دولتی نوشته و حضور آقایان رؤساء را در جلسه پنج‌شنبه هفدهم انجمن ایالتی خواستگار شود. همین قسم هم شرحی جواباً به ریاست عدلیه نوشته، که در جلسه هفدهم به جهت مذاکرات افتتاح عدلیه حاضر شوند.

بعد از آن عریضه متظلمانه اعضاء و اجزاء اداره نظمیه، مشعر بر صدمات چندین ماهه خود و عدم وصول به حقوق دولتی و استدعاء اقدامات لازمه انجمن ایالتی در مطالبه حقوق و مدلول معروضه خودشان قرائت شد. پس از شور و غور در مدلول عریضه و استیضاحات حضوری و مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که: کما فی السابق مشغول به انجام خدمات راجعه به خود بوده، تا ورود ایالت جلیله که در این خصوص اقدامات

مجدّانه در آسایش اعضاء اداره نظمیّه کرده باشد.

سپس در خصوص مشروحه اداره نظمیّه که در جلسه ماضیه پیشنهاد شده بود، مذاکرات مفصّلی شد. بعضی از وکلاء را عقیده بر این بود که: از نظمیّه فارس ابداً نتیجه‌ای عاید نشده. در هر وقت که سوء اتفاقی واقع شده، همین قدر که از نظمیّه استیضاح و اقدامات لازمه خواسته می‌شود، متعذّر به عدم حقوق شده و به جهت رفع مسئولیت خود، هزاران عذرهاى غیر قانونی پیشنهاد می‌نماید. جمعی دیگر را رأی بر این بود که: در این مدت نظمیّه فقط اسمی بلا رسم داشته، به هیچ وجه فایده‌ای از آن اداره مشاهده نشده است. بعد از مذاکرات لازمه، آراء بر این شد که، شرحی به اداره نظمیّه نوشته شود: از بدو استعفاء شاهزاده ظفرالسلطنه حکمران سابق، مطابق دفتر نظمیّه راپورت کلیّه اتفاقات و وقایعات شهری را و اقداماتی که در این خصوص از اداره نظمیّه شده، به جهت اطلاع انجمن ایالتی ارسال دارید که رسیدگی نماید. به علاوه صورت جمع و خرج اداره نظمیّه را فرستاده باشید.

پس از آن از ریاست نظمیّه مقتدر کافی که جهت شهر نهایت اهمیت را امروزه دارد. مذاکراتی شد. به اتفاق آراء تلگرافی به وزارت داخله، مشعر بر لزوم انتخاب یک نفر رئیس کافی به جهت نظمیّه فارس، که مُعَجَّلًا (۸۶) حرکت کرده باشد. نوشته که مخابره شود.

سپس در موضوع جواب تلگراف وزارت داخله، در مبحث شیخ زکریا مذاکرات لازمه شد. سه صورت تلگراف به عبارات مختلفه، در خصوص رفتن حاج سید عبدالحسین مجتهد لاری به لارستان و مستدعیات شیخ زکریا و چگونگی حالات مشاراً الیه نوشته شده بود که قرائت گردید. بعد از مذاکرات لازمه و دقت تامّه در مفاد صورت‌های ثلاثه، آراء بر این شد: صورت تلگرافی را که آقای حاج شیخ یوسف نوشته و در واقع تمام تفصیلات و وقایعات گرمسیرات را متذکّر شده‌اند، مخابره شود.

پس از آن دو ورقه تعرفه قانونی متوفیات ارباب حقوق پیشنهاد و کلاء شد. پس از تحقیقات لازمه، آراء بر این شد که: تصدیق به مدلول ورقه‌های تعرفه قانونی متوفیات نوشته باشد. در این وقت انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقای حاج علی آقا و حاج مهذب‌الدوله و آقا سید جعفر و حاج سید محمدعلی و آقای حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم حاضر نبودند.

به تاریخ پنج‌شنبه هفدهم شهر محرم الحرام سنه ۱۳۲۹

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هفت نفر از وکلاء محترم مفتوح؛ صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت. ابتداء ریاست عدلیّه در حضور عموم رؤساء دوایر دولتی که در جلسه گذشته رسماً دعوت شده بودند. نطق مفصّلی دایر بر دو مبحث نموده که: اولاً اداره عدلیّه محتاج به موافقت و مساعدت عموم رؤساء دوایر دولتی است، که در موقع احتیاج و لزوم به شدت تقویت و موافقت با قوانین عدلیّه نموده، که در کمال سهولت و آزادی، قوانین موضوعه عدلیّه به موقع اجرا گذارده شود. و ثانیاً اشخاصی که سابقاً محاکمه می‌نموده‌اند، به موجب قانون مقدّس اساسی ممنوع و تمنای از رؤساء ادارات دارد که جدّاً این مسئله را جلوگیری نموده و محاکمات را برگزار به عدلیّه نمایند.

بعد از مذاکرات لازمه، عموم رؤساء جواباً اظهار داشتند که: برای اجرای قوانین عدلیه و استحکام استقلال دواير آن، همه گونه مساعدت و همراهی خواهد شد. و در مبحث محاکمات، البته به موجب قانون مقدس اساسی، مرجع تظلمات عامه منحصر به اداره عدلیه است و احدی دخالت نخواهد کرد و همه قسم ممانعت و جلوگیری از اشخاص غیر الحق که محاکمه می نمایند، خواهد شد.

بعد از آن، از انجمن ایالتی تمناي مساعدت و مرافقت را در موضوع انتخاب اعضاء و اجزاء و تعیین رؤساء محاکمات نمودند، که به طور لیاقت و قابلیت انتخاب شده باشند. به اکثریت آراء گفته شد که: به موجب نظامنامه عدلیه، رئیس مسئول اعضاء و اجزاء اداره خود می باشد. البته به توافق دستورالعملی که در این باب از مرکز معین شده. می باید در انتخاب رؤساء محاکمات معمول دارید.

سپس ریاست عدلیه از این حسن موافقت رؤساء دواير اظهار امتنان نموده. همگی آقایان حاضر را دعوت برای یوم جمعه نوزدهم فرمودند، که چون یوم افتتاح و تشکیل اداره عدلیه است به اداره عدلیه تشریف فرما شده باشند. همگی قبول فرمودند.

در این وقت لایحه مفصلی از طرف اصناف فارس قرائت شد که: مستدعی است انجمن ایالتی در انتخاب و تعیین اعضاء و رؤساء محاکمات عدلیه دقت تامه نموده، که اشخاص لایق قابل معین شده و مثل زمان سابق، اشخاص نالایق متصدی محاکمات نشوند.

گفته شد که: البته انجمن ایالتی همه قسم دقت و ملاحظات را در این مورد خواهد نمود. سپس عریضه معزالوزاره، دایر بر تظلم از آقای پیشکار مالیه خوانده شد که: مبلغی بدون جهت و سبب علاوه از مبلغی که مأخوذ نموده اند، حواله داده شده.

آراء بر این شد که از ریاست مالیه علت استیضاح شده و سواد عریضه متظلم را هم ارسال شده باشد. پس از آن چندین مشروحه از اداره مالیه خوانده شد. یکی مشعر بر اینکه: به واسطه تعطیل موقتی انجمن ایالتی؛ ارسال صورت محاسبات اداره مالیه به تعویق افتاده بود. اینک که انجمن مفتوح، صورت حساب نرخ میزان را ارسال و صورت دو نرخ عقرب و قوس هم عنقریب ارسال می شود.

دیگری در موضوع جمع و خرج دواير ثلاثه می بود که صورت تلگرافی مجدداً رسیده، صورت آن را لفاً فرستاد. بعد از اطلاعات انجمن ایالتی، اداره مالیه را هم مسبوق کرده که به وزارت متبوعه اخطار نماید. و دیگری تلگرافاتی از وزارت جلیله مالیه رسیده، که مجلسی از هیئت انجمن ایالتی تشکیل و تلگرافات مزبور قرائت و مذاکرات لازمه شده. جواب مخابره شود.

در این وقت در مدلول مشروحه جات اداره مالیه شروع به مذاکره شد. آراء بر این شد، جواباً نوشته شود که: انجمن ایالتی جلسه آتیه را به جهت قرائت تلگرافات و مذاکره با ریاست مالیه حاضر خواهد بود.

پس از آن عریضه نایب میرزا قرائت گردید که: مبلغ یکصد تومان نصیرالملک بدون جهت از حقیر گرفته است. انجمن ایالتی رسیدگی و احقاق حق نماید و یا آنکه جواب یأس مرقوم فرماید (۸۷) که حقیر آسوده شوم.

پس از مذاکرات، آراء بر این شد، به اداره ایالتی نوشته شود که: احقاق حق عارض را نموده باشند.

در موضوع کمیسیون انجمن ایالتی و رسیدگی به محاسبات اداره مالیه مذاکره شد. آراء بر این شد که: در جلسه آتی موضوع مذاکرات مسئله کمیسیون محاسبات مالیه بوده که چگونگی معلوم شده باشد. در این موقع انجمن ایالتی ختم. آقایان محترم آقای حاج سید محمدعلی و حاج کمپانی و حاج سید ابراهیم و حاج میرزا محمدتقی و حاج میرزا احمد و حاج میرزا علی اصغر حاضر نبودند.

به تاریخ سه شنبه ۲۲ محرم الحرام سنه ۱۳۲۹

انجمن ایالتی دو ساعت به غروب مانده، در حضور هشت نفر از اعضاء محترم مفتوح، صورت مذاکرات جلسه گذشته قرائت شد. بدو ریاست مالیه حاضر شده و صورت تلگرافی بدین مضمون قرائت شد که: انجمن ایالتی به مدت هشت روز صورت معاملات اصل و فرع کلیه فارس را به وزارت مالیه ارسال، که به مجلس مقدس شورا ملی می باید پیشنهاد شود.

شروع در مذاکرات گردید. جمعی از وکلاء را عقیده بر این بود که: کمیسیونی تشکیل داده شود که بالاستمرار مشغول به اصلاح و جمع آوری تحقیقات لازمه بوده باشد. بعضی دیگر را رأی بر این بود که: یک هفته یک جلسه بر جلسات استمراریه انجمن ایالتی افزوده شود، که هیئت مشغول به انجام مدلول تلگراف مزبور بوده باشد. سپس در چگونگی اصل و فرع و تفاوت عمل صنع مختلفه مالیاتی، از ریاست مالیه استیضاح شد. از طرف ایشان در اهمیت موضوع و لزوم اقدامات انجمن ایالتی در این خصوص، اظهارات و تأکیدات شدیدی شد.

در این موقع جماعت کثیری از اصناف و طبقات مختلفه در انجمن ایالتی حاضر شده، لایحه مفصله ای دایر بر شکایت بسیار و تظلمات زیادی از ریاست بلدیّه، به ضمیمه صورت عایدات و جوه غیرالحقی که در این خصوص مأخوذ داشته، قرائت گردید.

بعد از مذاکرات بسیاری که در مفاد لایحه به عمل آمد. آراء عموماً بر این شد که: سه نفر از معتمدین خود را متظلمین انتخاب کرده، در جلسه آتی به انجمن ایالتی بفرستند که در حضور ریاست بلدیّه، تحقیقات کافیه و اقدامات لازمه در احقاق حق متظلمین بشود.

پس از آن در خصوص اصلاح دوایر عدلیه و انتخاب اعضاء و اجزاء آن مستدعی شدند که انجمن ایالتی در این باب بذل جهد نموده باشد. مذاکرات در این موضوع هم شد، که خطرات شدیده به ریاست عدلیه از طرف انجمن ایالتی شده باشد.

در این موقع مشروحی از ریاست عدلیه خوانده شد. دایر بر اینکه: اعتصام الممالک بدون اطلاع حقیر، اداره استیناف عدلیه را مفتوح و متظلمین عدلیه را دعوت به استیناف می نماید و معلوم است این اقدامات تا چه درجه موجب هرج و مرج و اشکالات عدلیه خواهد شد. از این مبحث مهم توجهات لازمه انجمن ایالتی را خواستگار است.

بعد از مذاکرات بسیار، آراء بر این شد که: احکام مرکزی اعتصام الممالک را که دایر به ریاست استیناف ایشان می باشد، از طرف انجمن ایالتی خواسته که بعد از آن اقدامات اعضاء معلوم و تکلیف مشخص گردد.

سپس مشروحه نمایندگان مرکزی فارس قرائت شد. مشعر بر اینکه: صورت جمع و خرج و تفاوت عمل و اصل و فرع مالیات فارس و صورت عایدات اداره عدلیه و دوایر ثلاثه و کلیه عایدات رؤساء مالیه و حکام، که از مالیات مأخوذ می‌کرده‌اند؛ همگی آن را از انجمن ایالتی فارس تمنا داریم. پس از مذاکرات در مدلول مشروحه، آراء بر این شد که: در جلسه آتیه همین مسئله موضوع مذاکرات بوده باشد.

در این موقع مشروحه آقای قوام‌الملک قرائت گردید. مشعر بر اینکه: از قرار مذکور در جواب تلگراف وزارت داخله، در خصوص استیضاح از اقدامات و حالات شیخ زکریا، انجمن ایالتی جواباً کلیه افعال و اعمال مشاراً الیه را تنزیه و تبرئه کرده، استفسار می‌نماید در صورتی که چنین تلگرافی جواباً مخابره شده. اداره ایالتی به موجب اسنادی که در دست دارد، حاضر است که کلیه حرکات مشاراً الیه را ثابت و مدلل داشته و هیئت تفتیشیه را در این خصوص بدان صفحات فرستاده، که چگونگی حالات مشاراً الیه به انجمن ایالتی مدلل داشته باشد.

بعد از مذاکرات لازمه گفته شد که: انجمن ایالتی حرکات مشاراً الیه را تبرئه و تنزیه نکرده و چنین تلگرافی هم مخابره نشده است. فقط تلگرافی که در جواب وزارت داخله مخابره شده، مستدعیات شیخ زکریا را اخطار کرده.

آراء بر این شد که: سواد تلگراف وزارت داخله به علاوه جواباً نوشته و فرستاده شود که: ابدأ انجمن ایالتی از حرکات شیخ زکریا تنزیه نکرده و نخواهد کرد.

در این موقع آقای رئیس موضوع مذاکرات جلسه آتیه را در خصوص معاملات مالیاتی فارس به آقایان و کلاء اعلام فرموده و انجمن ایالتی ختم شد. آقای حاج کمپانی در این جلسه تشریف نداشتند.